

PLAN RAZVOJA GRADA ZAGREBA ZA RAZDOBLJE DO KRAJA 2027.

Razvojna agencija Zagreb za koordinaciju i poticanje regionalnog razvoja

Zagreb, prosinac 2023.

Sadržaj

I. UVOD	1
II. SREDNJOROČNA VIZIJA RAZVOJA	2
III. OPIS RAZVOJNIH POTREBA I POTENCIJALA (U SREDNJOROČNOM RAZDOBLJU) – SAŽETAK	3
1. OSNOVNI PODATCI O GRADU.....	3
1.1. GEOGRAFSKA, KULTURNA I PRIRODNA OBILJEŽJA GRADA ZAGREBA	3
1.1.1. Geoprometni položaj i osnovna obilježja Grada Zagreba	3
1.1.2. Prirodno-geografska obilježja.....	4
1.1.3. Kulturna baština	8
1.1.4. Krajobraz	9
1.1.5. Identitetski potencijali	9
1.2. DEMOGRAFSKA OBILJEŽJA	10
1.2.1. Broj stanovnika	10
1.2.2. Dobna struktura	10
1.2.3. Obrazovna struktura.....	10
1.2.4. Zaposlenost i nezaposlenost	11
2. DRUŠTVENA INFRASTRUKTURA I KAPACITETI	11
2.1. DRUŠTVENE DJELATNOSTI.....	11
2.1.1. Odgoj i obrazovanje.....	11
2.1.2. Visokoškolsko obrazovanje i znanost	15
2.1.3. Cjeloživotno obrazovanje	16
2.1.4. Kultura	17
2.1.5. Sport i rekreacija	20
2.1.6. Zdravstvo	22
2.1.7. Socijalna skrb.....	25
2.2. UNAPRIJEĐENJE I PROMICANJE LJUDSKIH PRAVA I PARTICIPACIJA GRAĐANA	29
2.2.1. Ravnopravnost spolova	29
2.2.2. Suzbijanje rasne i druge diskriminacije	30
2.2.3. Integracija stranaca u hrvatsko društvo	31
2.2.4. Nacionalne manjine.....	31
2.2.5. Vjerska prava i slobode	32
2.2.6. Poticanje razvoja civilnoga društva i ostvarivanje slobode udruživanja	32

2.2.7. Mladi u Gradu Zagrebu.....	33
2.2.8. Branitelji u Gradu Zagrebu	35
3. GOSPODARSTVO.....	36
3.1. GOSPODARSKA KRETANJA.....	36
3.1.1. Opća gospodarska kretanja u hrvatskom i europskom gospodarstvu	36
3.1.2. Osnovni gospodarski pokazatelji i struktura gospodarstva Grada Zagreba	36
3.1.3. Financijski rezultati poslovanja poduzetnika.....	37
3.1.4. Obrtništvo.....	38
3.1.5. Poduzetnička infrastruktura	39
3.1.6. Poticajne mjere za razvoj malog i srednjeg poduzetništva i obrta.....	39
3.1.7. Investicije – ulaganja u fiksni kapital	40
3.1.8. Vanjskotrgovinska razmjena.....	41
3.1.9. Zaposlenost i plaće	41
3.2. TURIZAM.....	42
3.3. POLJOPRIVREDA, ŠUMARSTVO I LOVSTVO	43
3.3.1. Stanje poljoprivredne proizvodnje i ruralnog prostora.....	43
3.3.2. Šumarstvo.....	44
3.3.3. Lovstvo.....	45
4. PROSTOR.....	46
4.1. PROSTORNI RESURSI I UPRAVLJANJE PROSTOROM.....	46
4.1.1. Prostorno uređenje	46
4.1.2. Upravljanje podacima o prostoru i stanovništvu Grada	49
4.1.3. Upravljanje gradskom imovinom	50
4.1.4. Stanovanje.....	52
4.1.5. Zelena infrastruktura.....	54
4.1.6. Javni gradski prostori i sadržaji.....	55
4.2. KOMUNALNA INFRASTRUKTURA	56
4.2.1. Odvoz i odlaganje otpada.....	56
4.2.2. Vodno gospodarstvo	57
4.2.3. Razvoj elektroničke komunikacijske infrastrukture	59
4.2.4. Gradska groblja.....	59
4.2.5. Zaštita i zbrinjavanje životinja	60
4.2.6. Gradske tržnice.....	61
4.3. PROMET.....	62

4.3.1. Osnovne značajke	62
4.3.2. Načinska raspodjela.....	63
4.3.3. Zračni promet	63
4.3.4. Javni putnički promet	63
4.3.5. Cestovni promet	65
4.3.6. Pješačka zona	67
4.3.7. Promet u mirovanju	67
5. OKOLIŠ	69
5.1. ZAŠTITA OKOLIŠA.....	69
5.1.1. Praćenje stanja okoliša i planiranje zaštite okoliša	69
5.1.2. Vode	70
5.1.3. Zrak.....	72
5.1.4. Otpad.....	73
5.1.5. Buka	75
5.2. ENERGIJA I KLIMA.....	76
5.2.1. Energetski sustavi	76
5.2.2. Obnovljivi izvori energije, ekološki prihvatljiva goriva i učinkovito gospodarenje energijom	80
5.2.3. Sigurnost opskrbe energijom, problem energetskog siromaštva i inflacije cijena energije	81
5.2.4. Klimatske promjene.....	81
6. UPRAVLJANJE RAZVOJEM.....	83
6.1. INSTITUCIONALNI OKVIR ZA UPRAVLJANJE RAZVOJEM	83
6.1.1. Tijela Grada Zagreba.....	83
6.1.2. Gradska uprava.....	83
6.1.3. Upravljanje i koordinacija upravnih tijela.....	84
6.1.4. Strateško planiranje razvoja Grada	84
6.1.5. Instrumenti u funkciji unaprjeđenja gradske uprave	85
6.2. URBANA SIGURNOST / SIGURNOSNI POKAZATELJI	86
6.3. FINANCIJSKI IZVORI ZA RAZVOJNE PROJEKTE I ZA FUNKCIONIRANJE GRADA	87
6.4. REGIONALNA I MEĐUNARODNA SURADNJA.....	88
6.4.1. Regionalna suradnja i koordinacija	88
6.4.2. Međunarodna suradnja.....	90
6.5. RAZVOJNI SEKTORSKI DOKUMENTI.....	90
6.5.2. Sustav planiranja i upravljanja glavnim razvojnim projektima.....	90
6.5.1. Razvojni sektorski planovi, programi, strategije.....	91

6.5.3. Korištenje sredstava EU fondova i EU projekti Grada Zagreba	92
6.5.4. Strateške zone	95
IV. SWOT ANALIZA.....	101
4.1. SWOT – Društvo.....	101
4.2. SWOT – Gospodarstvo.....	103
4.3. SWOT – Prostor	104
4.4. SWOT – Okoliš	107
V. OPIS PRIORITETA JAVNIH POLITIKA U SREDNJOROČNOM RAZDOBLJU	109
VI. POPIS POSEBNIH CILJEVA S OPISOM I PRIPADAJUĆIM POKAZATELJIMA ISHODA TE MJERAMA ZA PROVEDBU.....	112
6.1. POPIS POSEBNIH CILJEVA I RELEVANTNIH POKAZATELJA ISHODA.....	168
VII. STRATEŠKI PROJEKTI GRADA ZAGREBA	174
7.2. STRATEŠKI PROJEKTI VAŽNI ZA RAZVOJ JP(R)S-a ČIJA PROVEDBA NIJE U NADLEŽNOSTI JP(R)S-a	192
VIII. INDIKATIVNI FINACIJSKI OKVIR S PRIKAZOM FINACIJSKIH PRETPOSTAVKI ZA PROVEDBU POSEBNIH CILJEVA PLANA RAZVOJA.....	196
IX. OKVIR ZA PRAĆENJE I VREDNOVANJE	199
9.1. PRAĆENJE PROVEDBE I IZVJEŠTAVANJE	199
9.2.1. Prethodno vrednovanje.....	199
9.2.2. Vrednovanje tijekom provedbe.....	200
9.2.3. Vrednovanje nakon provedbe	200
POPIS SLIKA, TABLICA I GRAFOVA	201
PRILOG 1. Predložak za izradu Plana razvoja Grada Zagreba za razdoblje do kraja 2027.....	202
PRILOG 2. Sažetak Izvješća o provedbi prethodnog vrednovanja Plana razvoja Grada Zagreba za razdoblje do kraja 2027.	206
PRILOG 3. Sažetak rezultata strateške procjene utjecaja na okoliš Plana razvoja	209

I. UVOD

Plan razvoja Grada Zagreba za razdoblje do kraja 2027. (u nastavku teksta Plan razvoja) srednjoročni je strateški dokument osmišljen kako bi odredio smjernice za budući razvoj grada te ujedno poslužio kao strateška podloga za korištenje sredstava iz EU fondova u financijskoj perspektivi 2021. – 2027. Plan definira viziju budućeg razvoja uzimajući u obzir očekivane globalne izazove, npr. klimatske promjene, degradaciju okoliša i potencijalne nove zdravstvene krize, a tijekom izrade vodilo se računa i o mjerama za ublažavanje posljedica od pandemije koronavirusa i, posebice, potresa koji je pogodio Zagreb u 2020. Svrha izrade Plana razvoja je identificirati razvojne probleme i potencijale Grada te sukladno potrebama stanovnika definirati razvojne ciljeve čijom bi se provedbom pridonijelo kvalitetnom i održivom razvoju grada u cjelini.

Plan razvoja izrađen je u skladu sa Zakonom o regionalnom razvoju Republike Hrvatske (NN 147/17, 123/17 i 118/18), Zakonom o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske (NN 123/17 i 151/22) i podzakonskim propisima iz područja strateškog planiranja i regionalnog razvoja. Postupak izrade Plana razvoja je vođen smjernicama i uputama koje je Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije donijelo u Priručniku o strateškom planiranju i Dodatku Priručnika o strateškom planiranju iz 2020. te Uputama za izradu planova razvoja jedinica područne (regionalne) samouprave iz 2021. godine.

Plan razvoja usklađen je s prostorno-planskom dokumentacijom Grada Zagreba i, također, predstavlja okvir za izradu provedbenog programa, kratkoročnog akta koji za razdoblje svoga mandata donosi gradonačelnik, a čime je osigurana potrebna usklađenost strateškog i proračunskog planiranja.

Temeljni dio Plana razvoja je strateški okvir definiran u skladu s razvojnim potrebama i potencijalima utvrđenim na osnovi prvotno provedene analize stanja i SWOT – analize, a sastoji se od četiri prioriteta javne politike i 17 posebnih ciljeva te pripadajućih mjera. Naglasak je na zelenoj i digitalnoj tranziciji, odnosno na usklađenosti s Europskim zelenim planom za provedbu mjera u borbi protiv klimatskih promjena u svim sferama gospodarstva i društva te na nastavak procesa digitalizacije uvođenjem digitalnih tehnologija u svim područjima društvenog i poslovnog života. Uz strateški okvir također su identificirani i ključni strateški projekti koji pridonose ostvarenju pojedinih posebnih ciljeva i mjera utvrđenih u Planu razvoja kao i indikativni financijski okvir.

Plan razvoja usklađen je s Nacionalnom razvojnom strategijom Republike Hrvatske do 2030. godine te je koncipiran na povezivanju ciljeva, mjera i aktivnosti iz svih područja društva i gospodarstva istovremeno uzimajući u obzir i slijedeći nacionalne razvojne smjerove i strateške ciljeve koji trebaju pomoći da Hrvatska što bolje iskoristi svoje potencijale i potakne što brži razvoj. Ovaj pristup je nastao kao rezultat interaktivnog dijaloga predstavnika svih segmenata zajednice, čime je stvorena osnova iz koje se razvio Plan razvoja.

Tijekom procesa izrade Plana razvoja, poštivana su načela partnerstva i participativnosti. Sudjelovanjem u prethodnim ciklusima strateškog planiranja stečeno je značajno iskustvo u izradi akata strateškog planiranja kroz participativni i partnerski pristup u okviru kojeg su korišteni razni oblici komunikacije i savjetovanja s uključenim dionicima pa je predmetno iskustvo korišteno i u ovome procesu. Ključnu ulogu u izradi Plana razvoja imala je Razvojna agencija Zagreb za koordinaciju i poticanje regionalnog razvoja (u nastavku, Agencija) koja je, kao akreditirani regionalni koordinator za Grad Zagreb, ujedno i nositelj izrade Plana razvoja u suradnji s gradskim upravnim tijelima, tijelima državne uprave, javnim ustanovama, znanstvenim institucijama i brojnim drugim dionicima razvoja uključenim u njegovu izradu.

Važnu ulogu u pripremi i izradi Plana razvoja također je imala Radna skupina za izradu i praćenje provedbe Plana razvoja Grada Zagreba koja je sastavljena od predstavnika gradskih ureda, javnih

ustanova i ostalih gradskih institucija. Radi osiguravanja participativnog pristupa u izradi koncepta strateškog okvira, s članovima Radne skupine su organizirane tematske radionice po područjima – Društvo, Okoliš, Prostor, Gospodarstvo, Upravljanje razvojem i Zelena i digitalna transformacija kao i dvije radionice na kojima su predstavljene i raspravljene prijedlozi strateških projekata. Važnu ulogu imalo je i Partnersko vijeće kao savjetodavno tijelo koje je redovito održavalo sjednice i tematske radionice i koje u konačnici daje pozitivno mišljenje na završnu verziju materijala Plana razvoja. U radu Partnerskog vijeća sudjeluju dionici iz javnog, privatnog i civilnog sektora, predstavnici visokoškolskih ustanova, predstavnici obrazovnih usluga i usluga osposobljavanja, istraživačkih centara, gospodarskih i socijalnih partnera te organizacija civilnog društva s područja grada.

Tijekom svih faza izrade Plana razvoja, materijali su prethodno vrednovani u postupku koje je provodio vanjski evaluator, Krutak d.o.o., a kasnije Tim za prethodno vrednovanje. Na kraju postupka prethodnog vrednovanja je izrađeno finalno Izvješće o provedenom vrednovanju Plana razvoja Grada Zagreba 2021. – 2027. koje je odobrio Odbor za vrednovanje i koje je objavljeno na internetskim stranicama Agencije. Sažetak Izvješća sastavni je dio Plana razvoja.

Prema propisima s područja zaštite okoliša, postupak Strateške procjene utjecaja Plana razvoja Grada Zagreba za razdoblje do kraja 2027. godine na okoliš provela je Razvojna agencija Zagreb za koordinaciju i poticanje regionalnog razvoja kao nadležno tijelo, a u suradnji s Ministarstvom gospodarstva i održivog razvoja. Studiju utjecaja na okoliš izradio je ovlaštenik EKO INVEST d.o.o.

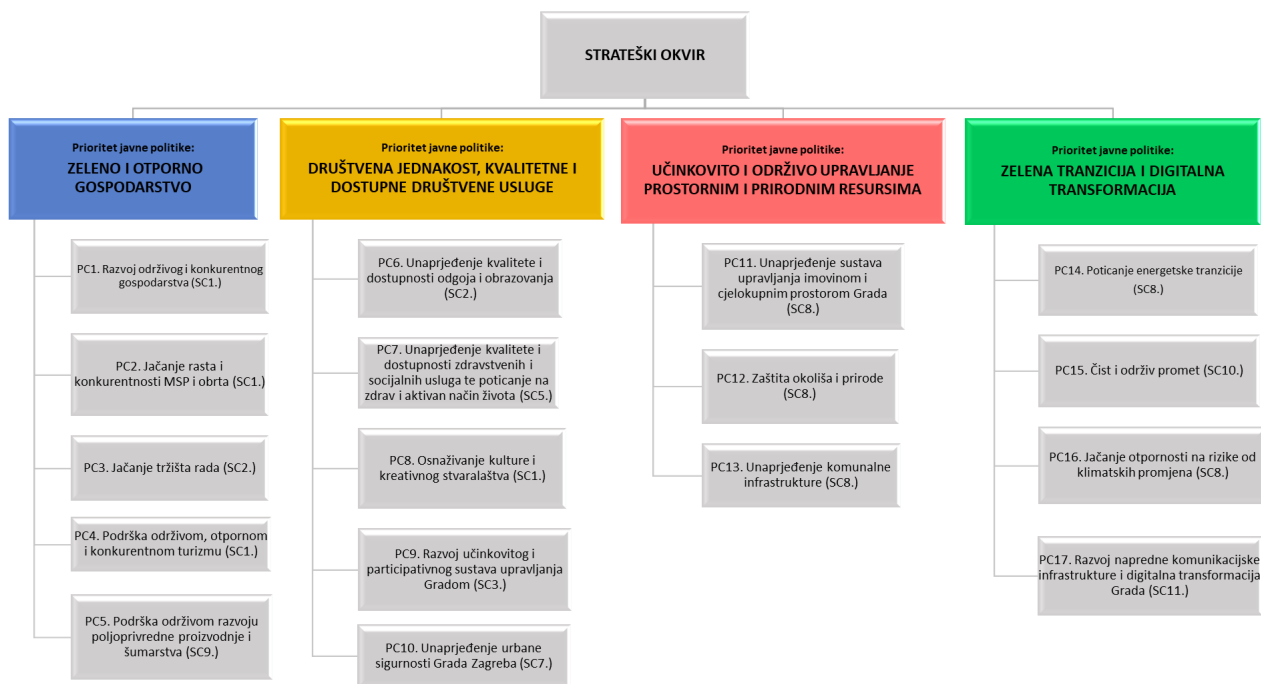
II. SREDNJOROČNA VIZIJA RAZVOJA

Vizija Grada Zagreba u svojoj definiciji sadržava dugoročne ciljeve i postavljena je vrlo ambiciozno, u skladu s postulatima razvoja modernoga europskog grada. Utemeljena je na definiranim strateškim ciljevima razvoja koji su osmišljeni kako bi zajamčili ugodan život i visoku kvalitetu života građana, a koja neće biti na štetu okoliša i budućih generacija.

VIZIJA

Grad Zagreb – zelen, inovativan i održiv grad. Grad solidarnosti i jednakih mogućnosti.

Predstavljena vizija prezentira okvir za budući razvoj i usmjerenje Grada kroz definirani strateški okvir za provedbu Plana razvoja. Vizija razvoja ostvarit će se u 4 prioriteta javne politike i 17 pripadajućih posebnih ciljeva, kako je prikazano u narednom organigramu.

III. OPIS RAZVOJNIH POTREBA I POTENCIJALA (U SREDNJOROČNOM RAZDOBLJU) – SAŽETAK

1. OSNOVNI PODATCI O GRADU

1.1. GEOGRAFSKA, KULTURNA I PRIRODNA OBILJEŽJA GRADA ZAGREBA

1.1.1. Geoprometni položaj i osnovna obilježja Grada Zagreba

Grad Zagreb je samostalna, jedinstvena teritorijalna i upravna jedinica sa statusom županije. Površinom zauzima 641,24 km²¹ što čini 1,13% površine Republike Hrvatske. Prema konačnim rezultatima popisa stanovništva 2021. godine u Gradu Zagrebu je živjelo 767 131 stanovnika² u 68 naselja³. Grad Zagreb graniči sa Zagrebačkom i Krapinsko-zagorskom županijom, iz čijih prostora Grad dobiva dio potrebnih resursa, hranu, radnu snagu koja dnevno migrira u grad, npr. na posao i školovanje. Zagreb u srednjoeuropskome prostoru obilježava međudnos triju najvećih gradova koje povezuje povijest i sadašnjost – Zagreb, Beč i Budimpešta.

¹ Grad Zagreb, Ključni podaci o Gradu Zagrebu, kolovoz 2022.

² GUGEOSP, Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2021. – konačni rezultati Grad Zagreb, 9.11.2022.

³ GUGEOSP, Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2021. – konačni rezultati Grad Zagreb, 9.11.2022., str.14.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ geoprometni položaj Grada Zagreba se u osmišljavanju njegovog razvoja dovoljno ne percipira kao važan razvojni potencijal ▪ nije dovoljno jasno artikuliran i operacionaliziran smisao niti ciljevi umrežavanja Grada Zagreba sa susjednim europskim metropolama, kao ni mogućnost da se ta suradnja koristi za njegov razvoj ▪ nelogične upravno-teritorijalne granice Grada Zagreba ▪ smještaj značajnih prirodnih i razvojnih resursa izvan granica Grada Zagreba (podzemne zalihe pitke vode, proizvodni pogoni...) ▪ nedovoljna integracija sa susjednim županijama	▪ vrednovati geoprometni položaj Grada Zagreba kao razvojni potencijal i resurs za jačanje njegove konkurentnosti ▪ razvijati, planirati i koristiti postojeće pogodnosti geoprometnog položaja Grada Zagreba kako bi mogao preuzeti ulogu gospodarskoga, financijskog, političkog, tehnološkog, kulturnog i sportskog lidera u široj regiji ▪ umrežavati Grad Zagreb sa susjednim europskim metropolama i poticati suradnju za njegov razvoj i jačanje konkurentnog položaja ▪ poticati suradnju Grada Zagreba sa susjednim županijama, prvenstveno Zagrebačkom i Krapinsko-zagorskom županijom na zajedničkim razvojnim projektima

1.1.2. Prirodno-geografska obilježja

Geološka obilježja i obilježja tla. Prostor na kojem je smješten Grad Zagreb složenog je geološkog sastava te se identificiraju ležišta tehničko-građevnog kamena, ciglarske gline, građevnog pijeska i šljunka, arhitektonsko-građevnog kamena (četiri mineralne sirovine različitog stupnja perspektive na području Grada Zagreba) te jedno ležište geotermalne vode u energetske svrhe. Trenutno se na prostoru grada stvarno eksploatira jedino geotermalna energija, a kod mineralnih sirovina prisutan je problem ilegalne eksploatacije šljunka.

Erozija i nestabilnost. Nagnuti tereni na području Grada Zagreba izloženi su eroziji tla vodom različitog intenziteta, ovisno o količini i jačini oborina i svojstvima tla. Posljedica erozije tla s padina nije samo nepovratni gubitak tla nego i onečišćenje vode. Incidenti koji se mogu dogoditi na gradskom prostoru su klizišta na terenima koji su prije građevinskih zahvata bili u stanju labilne ravnoteže ili su čak bila aktivna klizišta. Na području Grada Zagreba je to osobito podsljemenska zona i prostor Vukomeričkih gorica.

Potres. Seizmičnost na području Grada Zagreba je posljedica intenzivnih tektonskih pokreta i iznosi VII – IX stupnjeva po Mercalli - Cancani - Siebergovoj (MCS) ljestvice. Zona najveće seizmičke aktivnosti proteže se od Podsuseda do Sesveta, njezina širina je od 7 do 10 kilometara. Najugroženije područje u Gradu Zagrebu su Gornji Grad – Medveščak, Črnomerec, Podsused – Vrapče i Donji grad.

Poljoprivredno zemljište. Poljoprivredno zemljište se kontinuirano prenamjenjuje u nepoljoprivredno. Najveći gubitak poljoprivrednog zemljišta zbog izgradnje je na najvrjednijim tlima (najviše klase uporabne vrijednosti) u dolini Save (k.o. Blato, Brezovica, Klara, Jakuševac, Čehi, Demerje). Gubitak poljodjelskog tla je vidljiv u svim kategorijama. Najizrazitije je smanjenje površine pašnjaka, ali i smanjenje površine oranica i vrtova, osobito u urbanim sredinama.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ trajna konverzija tla najbolje uporabne vrijednosti u nepoljoprivredne svrhe ▪ izgradnja na nestabilnim padinama s potencijalom aktiviranja klizišta ▪ nepostojanje cjelovitog registra klizišta koji bi se kontinuirano ažurirao, što bi olakšalo izdavanje potrebnih dozvola i planiranje prostora. ▪ neadekvatna seizmička mikrozonacija radi kvalitetnije procjene potresne ugroze ▪ pretvaranje nesaniranih kopova u divlje deponije ▪ ilegalna eksploatacija šljunka ▪ ugroženost kvalitete tla zbog neracionalne uporabe gnojiva, pesticida i nekontroliranog ispuštanja nepročišćenih otpadnih voda	▪ transparentnim planskim propozicijama ograničiti nekontrolirano širenje građevinskih područja ▪ sanirati nestabilne padine sukladno inženjersko-geološkim podlogama ▪ ažurirati registar klizišta ▪ nastaviti izradu plana seizmičke mikrozonacije ▪ jačati svijest o važnosti tla kao elementa biosfere ▪ kontinuirano analizirati tlo te sustavno poduzimati mjere radi očuvanja njegove čistoće ▪ provoditi edukaciju poljoprivrednika o racionalnoj primjeni gnojiva i pesticida i primjeni “zelene gnojidbe” ▪ unaprijediti korištenja geotermalnog potencijala kao obnovljivog izvora energije

Klimatska obilježja. Prema geografskom smještaju, područje Grada Zagreba spada u umjerene širine s četiri godišnja doba. U 2021. za postaju Zagreb – Maksimir srednja godišnja temperatura zraka je iznosila 12,2°C. Najviša temperatura zraka u 2021. iznosila je 36,8°C u kolovozu, dok je najniža temperatura zraka iznosila – 8,1°C te je izmjerena u veljači. Očigledan je daljnji pozitivan trend srednje godišnje temperature zraka (0.3°C/10 god.) uz odgovarajuće međugodišnje varijacije. Sve navedeno ukazuje da temperatura zraka u Hrvatskoj i dalje prati trend globalnog zatopljenja s izvjesnim međugodišnjim kolebanjima⁴.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ sve veći negativni utjecaji globalnog zatopljenja (povećanje broja ekstremnih klimatskih događaja) ▪ nedovoljno ulaganje u povećanje energetske učinkovitosti objekata (poslovne i stambene zgrade, obiteljske kuće)	▪ aktivno provoditi mjere definirane u Akcijskom planu energetske održivosti razvika i prilagodbe klimatskim promjenama Grada Zagreba ▪ ugrađivati energetske i klimatske parametre za procese u prostornome i budžetnom planiranju ▪ uskladiti sve aktivnosti s Europskim zelenim planom

Šume. Posebno vrijedni dijelovi prirode su zagrebačke park-šume s površinom od 395,08 ha koje su zaštićene mjerama Generalnog urbanističkog plana Grada Zagreba, a nalaze se na područjima: Grmošćica, Lisičina, Zamorski breg, Šestinski dol, Mirogoj, Črleni jarek, Remetski kamenjak, Remete, Dotršćina, Miroševčina, Dankovečina, Čulinečina, Oporovec, Novoselčina, Jelenovac, Vrhovec i Tuškanac, Dubravkin put, Cmrok, Zelengaj, Kraljevec, Pantovčak, Prekrižje i Grad mladih. Za njihovo održavanje njegovanje i uređenje zadužene su Hrvatske šume d.o.o. i Uprava šuma Podružnica Zagreb.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ nedovoljna senzibiliziranost i educiranost javnosti o važnosti šuma ▪ veliki udio privatnih usitnjenih šumskih parcela u ukupnoj površini šuma ▪ manjkavo definiran način upravljanja i mogućnosti njihova korištenja ▪ imovinsko-pravni status šuma u vlasništvu fizičkih osoba ▪ izrađeni i odobreni programi tek za trećinu privatnih šuma na području Grada Zagreba	▪ senzibilizirati javnost za važnost šuma u njihovu okruženju (kritična točka su šume u centru grada) ▪ osigurati opstanak šume na malim posjedima privatnih šumovlasnika ▪ dovršiti i staviti u funkciju program gospodarenja privatnim šumama ▪ riješiti imovinsko-pravni status šuma u vlasništvu fizičkih osoba ▪ izraditi program za gospodarenje šumama za preostale dvije trećine šuma u privatnom vlasništvu te osigurati pravne podloge za provođenje programa

⁴ DHMZ, Prikaz br. 33., Praćenje i ocjena klime u 2021.

Bioraznolikost. U Gradu Zagrebu još uvijek nemamo cjelovitu sliku o bioraznolikosti, jer su provedena samo fragmentarna istraživanja životinjskih, biljnih i gljivljih vrsta te o ljudskome utjecaju. Na područje Grada Zagreba je tipična flora, fauna i staništa za južnija srednjoeuropska područja. Prema nacionalnoj klasifikaciji, potvrđeno su 63 različita tipa staništa, 37 ih je prirodnih i 26 su antropogena. Također, nalazi se i 15 zaštićenih područja Grada Zagreba te 5 područja ekološke mreže⁵ kojima je prema Direktivi o staništima, očuvati neke vrste i staništa cilj.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ nedostatak planskog upravljanja bioraznolikošću ▪ nedovoljna istraženost flore i faune ▪ nedostatak detaljnije karte staništa Grada Zagreba ▪ nedovoljna educiranost građana o značenju bioraznolikosti ▪ fragmentacija, degradacija i nestanak staništa ▪ znatna prisutnost invazivnih stranih vrsta ▪ nerazumijevanje ekosustava koji osigurava bioraznolikost ▪ nedostatak pokazatelja stanja bioraznolikosti ▪ napuštanje tradicionalnih načina korištenja travnjaka u rubnim dijelovima Grada Zagreba ▪ nedostatak sredstva za zaštitu bioraznolikosti i povezanih usluga ekosustava ▪ nedostatak ljudskih resursa za provođenje mjera zaštite bioraznolikosti i usluga ekosustava ▪ prenamjena šumskih zemljišta	▪ izraditi/revidirati te primjenjivati Lokalni akcijski plan zaštite bioraznolikosti i odabranih vrsta ▪ provoditi sistematska istraživanja postavljanjem trajnih ploha, inventarizaciju i praćenje bioraznolikosti ▪ provesti kartiranje staništa Grada Zagreba ▪ izraditi tzv. zelene infrastrukture Grada Zagreba ▪ planirati razvoj Grada Zagreba uvažavajući potrebe bioraznolikosti i osiguravanja usluga ekosustava ▪ izraditi Akcijski plan upravljanja invazivnim stranim vrstama i provoditi propisane mjere ▪ razviti listu pokazatelja bioraznolikosti za Grad Zagreb te prilagoditi postojeće pokazatelje ▪ izraditi planove upravljanja područjima ekološke mreže ▪ osigurati poticaje za gospodarenje travnjacima koji pogoduju očuvanju bioraznolikosti ▪ ojačati Javnu ustanovu za upravljanje zaštićenim područjima Grada Zagreba

Zaštićena i druga posebno vrijedna područja prirode. Oslanjajući se na tradiciju zaštite prirode Grad Zagreb kontinuirano nastoji proširiti mrežu zaštićenih dijelova prirode prepoznajući vrijednosti i potencijale očuvanog, ali i ugroženog zelenog prostora Grada.

Tablica 1. Zaštićena područja na području Grada Zagreba

Kategorija zaštite	Područje	Površina (ha)	Udio u obuhvatu Grada Zagreba	Reg. broj
Posebni rezervat	1. Bliznec – Šumarev grob	175,56	100 %	-
	2. Mikulić potok – Vrabečka gora	101,72	100 %	-
	3. Tusti vrh – Kremenjak	19,45	100 %	-
	4. Babji zub – Ponikve	151,81	100 %	-
	5. Gračec Lukovica – Rebar	28,45	100 %	-
	6. Rauchova lugarnica – Desna Trnava	103,84	Grad Zagreb 103,76 ha (99,92 %) Krapinsko-zagorska 0,09 ha (0,08 %)	-
	7. Pušinjak – Gorščica	192,29	Grad Zagreb 192,24 ha (99,97 %) Krapinsko-zagorska 0,05 ha (0,03 %)	-
Park prirode	8. Medvednica	17932,25	Grad Zagreb 8.437,46 ha (47,05 %)	-

⁵ JAVNA USTANOVA MAKSIMIR, Zaštićena područja, <https://park-maksimir.hr/>

			Krapinsko-zagorska 5465.90 ha (30,48%) Zagrebačka 4028,88 ha (22,47%)	
Spomenik prirode	9. Veternica	-	100%	-
Značajni krajobraz	10. Savica	79,54	100%	-
	11. Goranec	477,38	100%	-
	12. Lipa na Medvednici	266,64	100%	-
Spomenik parkovne arhitekture	13. Zagreb – Park uz dvorac Junković	1,75	100%	276
	14. Zagreb – Vrt u Prilazu Gjüre Deželića	-	100%	406
	15. Zagreb – Park u Jurjevskoj 27	0,86	100%	7
	16. Zagreb – Park u Jurjevskoj ulici 30	0,17	100%	256
	17. Zagreb – Mamutovac II	-	100%	405
	18. Zagreb – Park Zrinjevac	2,03	100%	260
	19. Zagreb – Park Josipa Jurja Strossmayera	1,43	100%	258
	20. Zagreb – Park kralja Tomislava	2,16	100%	259
	21. Botanički vrt Prirodoslovno-matematičkog fakulteta	4,77	100%	271
	22. Zagreb – Park kralja Petra Svačića	0,63	100%	431
	23. Zagreb – Park Ribnjak	4,67	100%	253
	24. Park Opatovina	0,85	100%	432
	25. Zagreb – Perivoj srpanjskih žrtava	2,04	100%	429
	26. Zagreb – Mallinov park	1,69	100%	46
	27. Zagreb – Leustekov park	0,47	100%	76
	28. Botanički vrt Farmaceutsko-biokemijskog fakulteta	2,41	100%	228
	29. Zagreb – Park kralja Petra Krešimira IV.	2,43	100%	430
	30. Zagreb – Park Maksimir	356,21	100%	122

Izvor: www.biportal.hr, Pristupljeno: 14.03.2023.

Pojedini prostori s atribucijama vrijednih rezervata, krajobraza, gradskih park-šuma te pojedinačni objekti prirode, vrijedni parkovi, vrtovi i drvoređi štite se posebnim mjerama prostornih planova: prostorni planovi područja posebnih obilježja, Prostorni plan Grada Zagreba, generalni urbanistički planovi Zagreba i Seseva, detaljniji planovi.

Područja ekološke mreže. Proglašavanje područja zaštićenim ili područjima ekološke mreže jedan je od najvažnijih mehanizama očuvanja dijelova prirode ili cjelokupnih ekosustava, odnosno bioraznolikosti općenito. Stupanjem na snagu nove Uredbe o ekološkoj mreži i nadležnostima javnih ustanova za upravljanje područjima ekološke mreže (NN 80/19 i 119/23), proglašena je ekološka mreža RH koja na temelju Zakona o zaštiti prirode (NN 80/13, 15/18, 14/19, 127/19) predstavlja i ekološku mrežu Natura 2000 u Hrvatskoj.

Tablica 2. Površina područja ekološke mreže (EM) unutar Grada Zagreba

Šifra područja	EM	Naziv područja	Površina (ha)
HR2001506	POVS	Sava uzvodno od Zagreba	209.74
HR2001228	PPOVS	Potok Dolje	5.22
HR2001298	PPOVS	Vejalnica i Krč	142.81
HR2000583	POVS	Medvednica	18.529.94
HR1000002	POP	Sava kod Hrušćice sa šljunčarom Rakitje	1.453.26
HR2000589	POVS	Stupnički lug	760.878

Izvor: www.biportal.hr

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
- neusklađenost valorizacije i procedure zaštite prirode na državnoj razini s potrebama na lokalnoj razini, osobito u urbanim prostorima te komplicirana, dugotrajna i gotovo neprovediva zaštita prirode na prostorima u privatnom vlasništvu - loša educiranost korisnika o potrebi zaštite prirode i nepoznavanje mogućnosti u korištenju zaštićenih i drugih vrijednih dijelova prirode - nepostojanje planova upravljanja zaštićenim područjima i područjima ekološke mreže	- predložiti usvajanje zakonske podloge koja će lokalnoj zajednici omogućiti da provede zaštitu na lokalnoj razini, uvažavajući lokalne specifičnosti i posebne vrijednosti - intenzivirati popularizaciju i edukacije o zaštićenim i drugim posebno vrijednim područjima prirode - izraditi i donijeti planove upravljanja zaštićenim područjima i područjima ekološke mreže - kartirati i valorizirati usluge ekosustava na području Grada Zagreba

1.1.3. Kulturna baština

Na području Grada Zagreba se nalaze 623 nepokretna kulturna dobra upisana u Registar kulturnih dobara RH, a koja se štite Zakonom o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara (NN 66/99, 151/03 i dr.): 22 povijesne cjeline ukupne površine oko 21,6 km², 48 graditeljskih sklopova, 508 pojedinačnih građevina, 4 arheološka lokaliteta te 41 ostalo nepokretno kulturno dobro. Uz nepokretna kulturna dobra na području Grada Zagreba se nalaze 202 pokretna i nematerijalna kulturna dobra upisana u Registar kulturnih dobara RH: 15 zbirki arhivskog gradiva (cjeline arhivskih fondova), 106 zbirki, 67 pojedinačno zaštićenih pokretnih kulturnih dobara i 14 fenomena nematerijalne kulturne baštine. Ukupnim zbrojem se dolazi do respektabilne brojke od 825 zaštićena kulturna dobra na području Grada.

U zagrebačkome potresu od 22. ožujka 2020. teško su stradala predmetna kulturna dobra i povijesno gradsko središte u cjelini, odnosno kulturno dobro povijesne urbane cjeline Grad Zagreb s više od 19.000 zgrada u njezinu obuhvatu. Nastala šteta od potresa pokazuje izravnu vezu s razdobljem izgradnje te s ondašnjim tehnikama i materijalima.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
- bogata kulturna baština, zaštićene prirodne i tradicijske vrijednosti, koje se u dovoljnoj mjeri ne prepoznaju i ne koriste kao jedan od razvojnih resursa u kontekstu pametnog, održivog i uključivog razvoja - nedovoljna briga za očuvanje identiteta i tradicijskih vrijednosti - nedovoljna briga vlasnika o održavanju i obnovi kulturnih dobara	- u cijelosti očuvati povijesni identitet Grada Zagreba sa svim karakterističnim elementima i dijelovima koji tvore njegovo povijesno određenje, te ga afirmirati kvalitetom novog građenja - izraditi osnovne akte planiranja, strategije i akcijskog plana na polju zaštite kulturne baštine Grada, planirati korištenje prostora na način da se omogući očuvanje i unapređenje sveukupnih vrijednosti kao nositelja prepoznatljivosti kulturno-povijesnog identiteta Grada - analizirati imovinsko-pravne odnose i provjeriti mogućnosti i mehanizme za rješavanje vlasničkih odnosa

▪ nedovoljna financijska sredstva za sustavnu obnovu kulturne i prirodne baštine ▪ manjak planskih dokumenata u području zaštite kulturnih dobara na području Grada Zagreba ▪ nedovoljna educiranost građana o potrebi zaštite i obnove kulturnih dobara i nedovoljna kapacitiranost sustava zaštite	▪ popularizirati i educirati građane o kulturnim dobrima ▪ promovirati kulturnu baštinu radi turističke ponude Grada Zagreba ▪ izgraditi objekte i urediti prostore za zaštitu muzejske građe i prostore za konzerviranje i restauriranje ▪ osigurati sredstva za otkup kulturnih dobara od posebnoga interesa za Grad Zagreb ▪ sufinancirati energetske obnovu kulturne baštine u cilju njezinoga očuvanja te dodatne afirmacije i značenja te primjenjivanja načela energetske učinkovitosti u provedbi mjera zaštite i očuvanja kulturne baštine ▪ poboljšati sustav korištenja spomeničke rente u zaštiti i očuvanju kulturnih dobara
--	--

1.1.4. Krajobraz

Na području Grada Zagreba izdvaja se 6 osnovnih krajobraznih cjelina (gorsko-brdski prirodni krajobraz / brežuljkasto-brdski krajobraz / nizinski urbani krajobraz / nizinski riječni krajobraz / nizinski ruralni krajobraz / brežuljkasti krajobraz), koji se dalje raščlanjuju na 24 krajobrazna tipa. Pritisci koji dominantno utječu na krajobrazne cjeline su neobazrivo (oblikovno, sadržajno, prostorno) urbano širenje na neizgrađene prostore strukturiranih krajobraznih obilježja prirodnih i doprirodnih staništa, ali i izgrađenih gradskih prostora.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ nedostatak konceptualnog okvira i mjera za zaštitu krajobraznog karaktera i integriranje u razvojno i prostorno planiranje ▪ nedostatak niže klasifikacije krajobraza (provedena je opća klasifikacija krajobraza) ▪ nedostatak praćenja i provjere razvojnih i prostornih dokumenata u odnosu na karakter krajobraza ▪ nedovoljno poznavanje, a time i afirmacija vrijednosti krajobraza u procesima prostornog razvitka ▪ nedovoljno senzibilizirana i educirana javnost prema krajobrazu	▪ izraditi konceptualni okvir i mjere za zaštitu karaktera krajobraza i integriranje u razvojne i prostorne dokumente ▪ stvoriti okvire za detaljne studije s uspostavljanjem baze podataka ▪ pratiti i kontrolirati provedbu mjera za razvitak Grada i njihovog utjecaja na stanje krajobraza; ▪ jačati opću svijest u procesu planiranja o značenju karaktera krajobraza ▪ obavještavati i educirati javnost o uspostavljenim krajobraznim politikama

1.1.5. Identitetski potencijali

Grad Zagreb u identitetskom smislu sadrži nekoliko izražajnijih megaprostornih cjelina. Jedna od njih je povijesna cjelina Gornjeg i Donjeg grada s Kaptolom. Zatim rijeka Sava sa pratećim zelenim sportsko-rekreacijskim pojasom s jezerima Bunde i Jarun i Zagrebačkim hipodromom. Sjeverno od grada smještena je gora Medvednica sa skijalištem. Identitetski prepoznatljiva je i cjelina Novog Zagreba koja obuhvaća planska naselja visoke urbanističke i arhitektonske kvalitete. Na području između željezničke pruge i rijeke Save smješteno je heterogeno naselje Trnje koje presijecaju dvije važne gradske avenije, od kojih Vukovarska avenija, široka i protočna ulica s tramvajskom prugom uz koju se nižu brojne stambene i poslovne zgrade, predstavlja značajan urbanistički ambijent iz 50-tih i 60-tih godina 20. stoljeća i remek-djelo hrvatske moderne arhitekture.

Identitet gradskih područja prema istoku i prema zapadu je neujednačeno definiran. Pojedina naselja (Dubrava, Špansko, Gajnice i dr.) imaju supkulturnu prepoznatljivost. Maksimir je važna lokacija zbog maksimirskog parka, zoološkog vrta i Dinamovog stadiona, Lanište se afirmiralo otvaranjem Arene i Arena centra, uz Zagrebačku aveniju i uz Radničku cestu formiralo se novo poslovno središte, no veći dio tih područja se ne percipiraju kao cjeline s turistički atraktivnijim središnjim gradskim dijelovima.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ globalizacijski procesi otežavaju definiranje i učvršćivanje lokalnih identiteta ▪ Zagreb tijekom svoje moderne povijesti nije uspio stvoriti i održati prepoznatljiv proizvod koji bi mogao biti asociran s gradom ▪ nesustavni pokušaji materijalizacije simboličke vrijednosti grada ▪ stanovništvo nedovoljno dobro poznaje grad, njegove prostore i potencijale	▪ vrednovati, zaštititi, obnoviti i održati razvitak konstitucijskih elemenata slike Grada – povijesne jezgre, Medvednice i Save ▪ razviti jedinstveni pristup u utvrđivanju i promicanju identiteta Zagreba ▪ afirmirati identitet povijesnih i planiranih urbanih cjelina na području Grada Zagreba ▪ valorizirati teren Velesajma radi afirmiranja identiteta grada

1.2. DEMOGRAFSKA OBILJEŽJA

1.2.1. Broj stanovnika

Od 1948. do 2021. broj stanovnika u Zagrebu se povećao s 356.000 na 767.131 stanovnika. U posljednjem međupopisnom razdoblju (2011. – 2021.) Grad Zagreb bilježi pad broja stanovnika (2,50% ili 22.866)⁶ u odnosu na 90-te godine. Unatoč tome, zbog produbljivanja regionalnih razlika razvoja Hrvatske u odnosu na Grad Zagreb, odnosno zbog neravnomjernog razvoja Hrvatske, Zagreb je još uvijek privlačan brojnim mlađim doseljenicima iz slabije razvijenih područja.

1.2.2. Dobna struktura

Podatci Popisa stanovništva iz 2021. pokazuju nastavak ranijih trendova ubrzanja procesa starenja stanovništva u Zagrebu, kao i u Hrvatskoj. Stanovništvo u Zagrebu je znatno starije nego 2001. Udio stanovništva stara 65 i više godina porastao je sa 17,30% u 2011. na 20,70% u 2021.⁷, a prosječna starost iznosi 44,3⁸ godina, što je približno prosječnoj starosti hrvatskog stanovništva. Zbog niskog nataliteta smanjio se broj i udjel mladog stanovništva dobnih skupina 0 – 14 godina na svega 15,20%. Središnje gradsko područje ima starije stanovništvo, a širi prostor zagrebačkih naselja i sesvetsko područje imaju znatno mlađe stanovništvo, uglavnom zbog doseljavanja.

1.2.3. Obrazovna struktura

Prema Popisu stanovništva iz 2021., 1,1% stanovništva starije od 15 godina nije imalo obveznu osnovnu školu, 10,4% imalo je samo osnovno obrazovanje, dok je 49,3% imalo srednjoškolsko obrazovanje, a 39,1% neki od stupnjeva visokog obrazovanja. Evidentan je znatan porast visoko obrazovanih s 29% u 2011. na spomenutih 39,1% u 2021.

Zagreb ima najveću koncentraciju visokoobrazovanih stručnih radnika i znanstvenika u Hrvatskoj, iako je taj udjel još uvijek niži u usporedbi s razvijenijim europskim zemljama i glavnim gradovima. Prema popisu stanovništva iz 2021., od 16.879 popisana doktora znanosti u Hrvatskoj, 9.062 (53,7%) ih je živjelo i radilo u Zagrebu.

⁶ GUGSP, Tablica 1. Broj stanovnika u Gradu Zagrebu po gradskim četvrtima, popis 2021. – konačni rezultati, <https://www.zagreb.hr/popis-stanovnistva-kucanstava-i-stanova/1043>

⁷ Grad Zagreb, Popis stanovništva, kućanstava i stanova, Popis 2021. – konačni rezultati, <https://www.zagreb.hr/popis-stanovnistva-kucanstava-i-stanova/1043>

⁸ DZS, Procjena stanovništva (03.listopada 2022.), https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwi_jK6m8-T7AhVFi_OHHageDiQQFnoECCEQAQ&url=https%3A%2F%2Fpodaci.dzs.hr%2Fmedia%2Fvb1ae2vm%2Fprocjene-stanovnistva.xlsx&usg=AOvVaw02-zL6OQMip98CLzJBCQDm

1.2.4. Zaposlenost i nezaposlenost

Borba protiv nezaposlenosti jedan je od ključnih izazova, kako u EU i na nacionalnoj razini tako i na lokalnoj. Prema zadnjem dostupnom podatku Hrvatskog zavoda za zapošljavanje o registriranoj nezaposlenosti u listopadu 2022. na području Grada Zagreba evidentirano je 12.936 (11,5%) nezaposlenih, od čega 6.333 muškaraca, a 6.603 žena. Prema razini obrazovanja, udio nezaposlenih osoba bez završene osnovne škole je 3,3%, sa završenom osnovnom školom je 12,2%, sa završenom srednjom školom 52,7%, s prvim stupnjem fakulteta, stručnim studijem i višom školom 11,7% te sa završenim fakultetom, akademijom, magisterijem i doktoratom 19,8%.⁹ Tijekom prosinca 2022. u Gradu Zagrebu je evidentirana 1.350 nezaposlenih osoba s invaliditetom.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ nastavak procesa starenja stanovništva, posebno središnjega gradskog naselja ▪ smanjivanje udjela mladih ▪ prirodni pad stanovništva ▪ daljnji pritisak na gradsku infrastrukturu i potražnju za radnim mjestima zbog imigracijskog priliva ▪ znatne razlike u gustoći naseljenosti na području Grada	▪ unaprijediti poticajne mjere pronatalitetne i obiteljske politike (zapošljavanje mladih, poticaji za povoljnije rješavanje stambenih pitanja mladih obitelji, unaprjeđenje sustava potpore obiteljima odnosno zaposlenim roditeljima i dr.) ▪ poduzimati indirektne mjere za zaustavljanje iseljavanja mlade obrazovane populacije ▪ razviti programe za aktivno uključivanje starijih osoba (65+) u društvo i u svijet rada

2. DRUŠTVENA INFRASTRUKTURA I KAPACITETI

2.1. DRUŠTVENE DJELATNOSTI

2.1.1. Odgoj i obrazovanje

Predškolske ustanove

Na području Grada Zagreba u pedagoškoj godini 2023./2024. djeluju 122 dječja vrtića, različitih osnivača, na 311 lokacija. Grad Zagreb je osnivač 60 dječjih vrtića – javnih predškolskih ustanova, a koji su osnovni nositelji gradskog programa javnih potreba u predškolskom odgoju i obrazovanju. U njima se provode programi ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja na 230 lokacija za 31.090 djece rane i predškolske dobi u 1.542 odgojno-obrazovne skupine, od čega je 7.744 djece jaslične dobi u 450 jasličnih odgojno-obrazovnih skupina i 23.346 djece vrtićke dobi u 1.092 vrtićke odgojno-obrazovne skupine.

Kapacitete gradskih predškolskih ustanova nadopunjuju 62 vjerska i privatna dječja vrtića te 2 privatne i 1 vjerska osnovna škola s programima ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja.

Grad Zagreb sufinancira i program dadilja, osmosatno čuvanje, brigu i skrb o djeci rane i predškolske dobi, pet dana tjedno za djecu s prebivalištem na području Grada Zagreba u 42 dadiljska obrta za 427 djece.

Ulaganja u proširenje kapaciteta predškolskih ustanova

Opseg programa predškolskog odgoja i obrazovanja te skrbi o djeci rane i predškolske dobi koji se provodi u 60 dječjih vrtića u Gradu Zagrebu, u 2024. se planira proširiti na 243 lokacije raspoređene u svim gradskim četvrtima Grada Zagreba.

⁹ Izvor: Mjesečni statistički bilten za 10. mj. 2022 Godina XXXV/2022, str 26-35., www.hzz.hr, https://www.hzz.hr/app/uploads/2022/11/stat_bilten_10_2022.pdf

U 2024. planira se završetak radova na 4 nova objekta (DV Ivanja Reka, DV Sesvetski Kraljevec, DV Žitnjak i DV Sveta Klara) te završetak prenamjenskih radova na 7 prostora mjesnih odbora u područne objekte dječjih vrtića, čime će se povećati smještajni kapaciteti za 53 odgojno-obrazovne skupine. Također, u 2024. se planira izrada projektne dokumentacije s ishođenjem građevinske dozvole i početak radova za 4 objekta, a realizacijom planiranog dodatno se povećavaju smještajni kapaciteti za 2 nova objekta s 24 odgojno-obrazovne skupine te u 2 zamjenska objekta za 5 odgojno-obrazovnih skupina.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
- postojeći kapaciteti gradskih dječjih vrtića ne zadovoljavaju potrebe djece i roditelja/skrbnika, što je posebno naglašeno u gradskim četvrtima: Sesvete, Stenjevec, Podsljeme, Trešnjevka – sjever i jug, Novi Zagreb – zapad i Brezovica - većina objekata gradskih dječjih vrtića prosječne su starosti više od 30 godina, a oko 25% su stambeni i poslovni prostori prenamijenjeni za dječji vrtić koji nemaju odgovarajuću dvoranu za tjelesne aktivnosti te igralište za dnevni boravak na otvorenom - nedovoljno ulaganje u druge objekte u kojima borave djeca i mladi, npr. u objekte za edukaciju djece u prirodi - nedostatnost programa za djecu s teškoćama u razvoju i darovitu djecu	- poticati gradnju objekata radi većeg obuhvata djece, ponajprije u novim stambenim naseljima i u gradskim četvrtima gdje nedostaju kapaciteti - dograditi polivalentne prostore za tjelesne aktivnosti djece; dvorane prenamijenjene u odgojne skupine vratiti osnovnoj namjeni - ulagati u izgradnju i rekonstrukciju objekata koji služe za edukaciju djece u prirodi te u dodatne sadržaje na tim lokacijama - kontinuirano ulagati u podizanje standarda objekata u kojima borave djeca i mladi - razvijati programe za djecu od 6 mjeseci do 1 godine, za djecu s teškoćama u razvoju i darovitu djecu

Djelatnost odgoja i osnovnog obrazovanja

Djelatnost odgoja i osnovnog obrazovanja kao obvezna razina odgoja i obrazovanja radi osiguravanje stjecanja šireg općeg odgoja i obrazovanja, provodi se u školskoj godini 2023./2024. u Gradu Zagrebu u:

a/ osnovnim školama (ustanovama) kojima je osnivač Grad Zagreb i

Tablica 3. Podatci o osnovnim školama u školskoj godini 2023./2024. čiji je osnivač Grad Zagreb

OSNOVNE ŠKOLE	BROJ ŠKOLA	BROJ UČENIKA	BROJ RAZREDNIH ODJELA
REDOVITE	111	62.419	3.020
POSEBNE (ZA UČENIKE S TEŠKOĆAMA U RAZVOJU)	4	680	126
UMJETNIČKE	2	854	74
SREDNJE UMJETNIČKE ŠKOLE KOJE PROVODE OSNOVNO GLAZBENO OBRAZOVANJE	6 glazbenih i 3 plesne škole	4.082	337

Izvor: Grad Zagreb, Gradski ured za obrazovanje, sport i mlade

b/ privatnim osnovnim školama s pravom javnosti

Tablica 4. Podatci o privatnim osnovnim školama s pravom javnosti za školsku godinu 2023./2024.

OSNOVNE ŠKOLE	BROJ ŠKOLA	BROJ UČENIKA	BROJ RAZREDNIH ODJELA
PRIVATNE	13	1.254	82
PRIVATNE UMJETNIČKE	1	25	6
SREDNJE PRIVATNE UMJETNIČKE ŠKOLE KOJE PROVODE OSNOVNO GLAZBENO OBRAZOVANJE	7	561	74
MEĐUNARODNI PROGRAMI	6	349	27

Izvor: Grad Zagreb, Gradski ured za obrazovanje, sport i mlade

Ukupan broj učenika u osnovnim školama Grada Zagreba (redovite, posebne, privatne i škole koje provode međunarodne programe) je 64.702.

Osnovno glazbeno obrazovanje izvodi se prema osnovnoškolskom umjetničkom kurikulumu u šestogodišnjem trajanju, a osnovno plesno obrazovanje prema osnovnoškolskom umjetničkom kurikulumu u četverogodišnjem trajanju. U osnovnim i srednjim glazbenim i plesnim školama osnivača Grada Zagreba je obuhvaćeno 4.936 učenika u 411 razrednih odjela, a svi su istodobno polaznici redovitih osnovnih škola.

Osim redovitih razrednih odjela, u 30 redovitih osnovnih škola ustrojeno je 76 posebnih razrednih odjela i 2 odgojno-obrazovne za školovanja 411 učenika u posebnim razrednim odjelima i 11 učenika u odgojno-obrazovnim skupinama. Program Škola u bolnici pokrenut je 2003. kako bi se hospitaliziranoj djeci olakšala odvojenost od obitelji i primarne socijalne sredine, umanjio hospitalizacijski stres, omogućio kontinuitet usvajanja nastavnih sadržaja i bolnički dani učinili zanimljivijim, kraćim i sadržajnijim. U bolničkoj školi rade učitelji i bolnički pedagozi osobito senzibilizirani za rad s bolesnom djecom. Nastava je organizirana za 772 učenika u 36 razrednih odjela u svim bolnicama koje u svom sastavu imaju odjel pedijatrije, a realiziraju je učitelji pet zagrebačkih osnovnih škola. Broj učenika se mijenja, ovisno o trajanju liječenja svakog učenika.

U školskoj godini 2023./2024. u osnovnoškolsko obrazovanje uključeno je 1.492 učenika pripadnika nacionalnih manjina, od čega je 615 pripadnika romske nacionalne manjine (podatci bez umjetničkih škola).

Od 111 redovitih osnovnih škola u školskoj godini 2023./2024., 35 škola radi u jednoj, 75 u dvije, a jedna u tri smjene, dok od 4 osnovne škole za učenike s teškoćama u razvoju u jednoj smjenu radi jedna, a tri u dvije smjene. Zbog prihvatanja učenika iz OŠ Bukovac, čija se zgrada rekonstruira i nadograđuje, 3 će osnovne škole do povratka učenika u novu zgradu OŠ Bukovac raditi u dvije smjene.

Zbog brige i skrbi za učenike mlađe školske dobi, Grad Zagreb organizira program produženog boravka. U školskoj godini 2022./2023. produženi boravak se organizira u svih 111 osnovnih škola čiji je osnivač Grad Zagreb, 4 privatne vjerske osnovne škole i u jednoj osnovnoj školi čiji je osnivač Zagrebačka županija, a pohađaju je učenici sa zagrebačkog područja. U školskoj godini 2022./2023. kapacitet je povećan za 612 učenika te za 31 odgojno-obrazovnu skupinu u odnosu na školsku godinu 2021./2022.

Djelatnost odgoja i srednjeg obrazovanja

Sustav odgoja i srednjeg obrazovanja u školskoj godini 2023./2024. na području Grada Zagreba provodi se u:

- a) srednjoškolskim ustanovama čiji je osnivač Grad Zagreb
 - 66 srednjih škola s 33.253 učenika u 1.467 razrednih odjela

- 14 učeničkih domova /4 u sastavu škola/ u koje je smješteno 1.863 učenika u 94 odgojne skupine te 306 studenata,
- Centru za dopisno obrazovanje "Birotehnika"
- b) vjerskim srednjim školama s pravom javnosti
 - 4 srednje škole sa 757 učenika u 36 razrednih odjela
- c) privatnim srednjim školama s pravom javnosti
 - 21 srednja škola s 1.963 učenika u 148 razrednih odjela
- d) 2 privatna učenička doma u koje je uključeno 25 učenika u 4 odgojne skupine
- e) 3 ustanove u djelatnosti socijalne skrbi koje organiziraju srednjoškolsko obrazovanje s 258 učenika u 52 razredna odjela.

Broj škola i prostorni kapaciteti srednjih škola ne zadovoljavaju u cijelosti potrebe srednjoškolskog obrazovanjem, kako zagrebačke mladeži, tako i mladeži s drugih područja Hrvatske koji dolaze na daljnje školovanje u Zagreb. Stoga od 55 redovnih srednjih škola, 48 ih radi u dvije, a tek 7 škola u jednoj smjeni. Ustanova za djecu s teškoćama u razvoju radi u dvije smjene.

Nakon provedenih hitnih mjera sanacije posljedica potresa na velikom broju srednjoškolskih objekata od 2020. do kraja 2022., a radi poboljšanja standarda, u 2024. je planiran nastavak aktivnosti na radovima cjelovite obnove od potresa, izrada projektne dokumentacije, ishođenje dozvola i početak radova, odnosno pripremnih radnji za dogradnju postojećih i izgradnju novih objekata. Prema podacima iz prosinca 2022., završeni su radovi na XII. gimnaziji (izgradnja novog objekta) te su u 2023. završeni radovi te opremanje i otvaranje Glazbene škole Blagoja Berse (rekonstrukcija i prenamjena objekta u Frankopanskoj 8). Također, srednjoškolski objekti na kojima su radovi cjelovite obnove od posljedica potresa u tijeku su: Gornjogradska gimnazija, Gimnazija Tituša Brezovačkog i Prva ekonomska škola, kao i analiza i priprema za nastavak radova cjelovite obnove Škole primijenjene umjetnosti i dizajna. Osim toga, u tijeku je izrada projektne dokumentacije i ishođenje građevinske dozvole za Športsku gimnaziju (dogradnja objekta sa sportskom dvoranom) i Umjetničku plesnu školu Silvije Hercigonje (izgradnja novog objekta).

U srednjoškolskom obrazovanju najviše je učenika upisano u strukovne škole (petogodišnje, četverogodišnje, trogodišnje programe), slijede gimnazijski, a upis učenika u obrtnička zanimanja Grad Zagreb potiče dodjelom stipendije učenicima koji se obrazuju za deficitarna zanimanja u obrtništvu.

Radi modernizacije strukovnog obrazovanja, tri srednje škole su u srpnju 2018. imenovane regionalnim centrima kompetentnosti u strukovnom obrazovanju na 5 godina: Tehnička škola Ruđera Boškovića (sektor elektrotehnika i računalstvo), Strojarska tehnička škola Fausta Vrančića (sektor strojarstva); partner: Industrijska strojarska škola te Škola za medicinske sestre Mlinarska (sektor zdravstva); partner: Zdravstveno učilište, čime su stekle pravo na povlačenje bespovratnih sredstava iz EU fondova – Europskog fonda za regionalni razvoj i Europskog socijalnog fonda.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ manjak školskog prostora, dvorana, igrališta u postojećim osnovnim i srednjim školama ▪ nepristupačnost osnovnoškolskih i srednjoškolskih prostora ▪ nedostatak novih osnovnih i srednjih škola u gradskim dijelovima s pojačanom stambenom izgradnjom i s tendencijom povećanja gustoće naseljenosti ▪ dotrajalost dijela postojećih školskih objekata i školske opreme u osnovnim i srednjim školama ▪ smjenski rad u osnovnim i srednjim školama	▪ adaptirati, rekonstruirati, dograditi postojeće osnovnoškolske i srednjoškolske objekte ▪ osigurati pristupačnost osnovnoškolskih i srednjoškolskih prostora tamo gdje prostorni i drugi uvjeti dozvoljavaju ▪ sagraditi nove škole u dijelovima grada s iznimno jakom stambenom gradnjom i s tendencijom povećanja gustoće naseljenosti zbog migracije stanovništva ▪ poboljšavati uvjete rada u postojećim školskim objektima te njihovu opremljenost

▪ ograničena sredstva za poticanje postojećih te razvoj novih programa i izvannastavnih aktivnosti u osnovnim i srednjim školama ▪ nepotpuna socijalna integracija nacionalnih manjina i inkluzija djece s teškoćama u razvoju te nedovoljno razvijeni uvjeti za ostvarivanje iste	▪ omogućiti uvjete za prelazak osnovnih i srednjih škola na rad u jednoj smjeni ▪ provoditi odgojno-obrazovne programe radi integracije i sprječavanja diskriminacije djece s teškoćama u razvoju i iz nacionalnih manjina te stvoriti uvjete u odgojno-obrazovnim ustanovama za njihovu provedbu

2.1.2. Visokoškolsko obrazovanje i znanost

U Zagrebu se nalaze brojne visokoškolske ustanove koje pružaju raznovrsne programe obrazovanja na svim razinama, od preddiplomskih do doktorskih studija. Tu je sjedište 55 visokih učilišta.¹⁰ Sveučilište u Zagrebu je najveći obrazovno-istraživački sustav u Hrvatskoj. Djelatnost Sveučilišta dijeli se na znanstveno-istraživačku, stručnu, umjetničku i visoko obrazovnu. Na Sveučilištu prevladava studijska struktura 3+2+3, kao i u ostalih 46 europskih zemalja koje su pokrenule studijski sustav u okviru Bolonjskog procesa. U njegovu sustavu je 31 fakultet i 3 akademije, a redovna nastava se izvodi u Zagrebu, Varaždinu, Čakovcu, Sisku i Petrinji. Ostale sastavnice Sveučilišta u Zagrebu su Studentski centar u Sisku, Studentski centar u Varaždinu, Studentski centar u Zagrebu, Sveučilišni računski centar u Zagrebu, Sveučilišna tiskara d.o.o., Hrvatska sveučilišna naklada d.o.o. Pored sastavnica, u sklopu Sveučilišta u Zagrebu su i Sveučilišni računski centar – SRCE te sadržajno pridružene institucije Nacionalna i sveučilišna knjižnica i Klinički bolnički centar Zagreb.

Analizom postojećeg stanja ustanovljeno je da unutar postojećih prostornih okvira dio fakulteta ne zadovoljava potrebne prostorne standarde u nastavi. Stoga je, u skladu s vizijom Sveučilišta u Zagrebu, razvoj četiriju kampusa u Zagrebu i kampusa u Varaždinu jedan od preduvjeta uspješnoga prostornog i funkcionalnog razvoja koji će zadovoljiti sveučilišne zahtjeve u nastavi i učenju, istraživanjima te u akademskim i društvenim potrebama.

U dugoročnom razvoju Sveučilišta u Zagrebu izgradnja Znanstveno-učilišnog kampusa Borongaj doprinijet će kvaliteti akademskoga obrazovanja, razvoju znanstvenoistraživačkoga rada i njegovoj primjeni te razvoju i primjeni znanja u tehničkom i tehnološkom području. Izgradnjom Kampusa stvorit će se novo „vibrantno“ središte u gradskome tkivu koje će svojim urbanim elementima i javnim prostorima podići razinu atraktivnosti istočnoga dijela grada i unaprijediti sadržajnost i kvalitetu života u tom dijelu, ali i utjecati na razvoj i rast grada i aglomeracije u svim područjima. Izgradnjom planski programiranih novih sadržaja na kampusu Borongaj mogu se osigurati optimalni uvjeti za akademske i znanstveno-istraživačke aktivnosti sastavnica.

Prema podacima Državnog zavoda za statistiku u zimskom semestru akademske godine 2022./2023. na visoka učilišta u Republici Hrvatskoj bilo je upisano 151.827 studenata. Od toga je bilo 87.969 studentica, što iznosi 57,9%.¹¹ Od ovog broja na dodiplomski, preddiplomski, diplomski i poslijediplomski studij u Gradu Zagrebu bilo je upisano 75.614 studenata, od čega 57% studentica. Ukupno 60.645 studenata bilo je upisano na fakultetima, 8.957 na veleučilištima, 1.314 na umjetničkim akademijama te 4.698 studenata na visokim školama¹². Na području Zagreba nalaze se 4 studentska naselja sa smještajnim kapacitetom za 7.344 korisnika¹³. Trenutačno u ponudi smještaja u Zagrebu nedostaje oko 3.500 kreveta, a dio postojećih kapaciteta trebalo bi hitnu i ozbiljnu obnovu.

Nedostatni i dijelom neadekvatni postojeći prostorni kapaciteti Sveučilišta u Zagrebu dodatno su oslabljeni dvama potresima iz ožujka i prosinca 2020. koji su pogodili Grad Zagreb i šire zagrebačko

¹⁰ Publikacija Zagreb u brojkama 2022. <https://www.zagreb.hr/UserDocsImages/01/Zagreb%20u%20brojkama%202022.pdf>

¹¹ <https://podatci.dzs.hr/2023/hr/58225>

¹² Publikacija Zagreb u brojkama 2022. <https://www.zagreb.hr/UserDocsImages/01/Zagreb%20u%20brojkama%202022.pdf>

¹³ Učenički i studentski domovi u šk./ak. G. 2022./2023., <https://podaci.dzs.hr/2023/hr/58237>

područje te Sisačko-moslavačku županiju, a u kojima je oštećeno čak 113 zgrada na području Grada Zagreba, dok ih svega 8 nije imalo oštećenja.

Znanost. Znanstveno-istraživačke organizacije su javni instituti u vlasništvu države (u Zagrebu ih je 34), instituti na fakultetima ili znanstvene jedinice u okviru poduzeća. U Zagrebu je i sjedište HAZU-a – Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti koju je 1866. osnovao đakovački biskup Josip Juraj Strossmayer. Sustav znanosti Sveučilišta u Zagrebu organiziran je temeljem visoke autonomije istraživača što posljedično rezultira iznimno raznovrsnim područjima djelovanja. Tako su znanstvenici Sveučilišta u Zagrebu u 2019. objavili preko 4000 znanstvenih radova, što čini polovicu ukupne znanstvene produkcije u Hrvatskoj, te su ti radovi kategorizirani u 233 (od ukupno 252) istraživačka područja. Sveučilište u Zagrebu također je sudjelovalo u 106 Obzor 2020 projekata, što čini 22% svih Obzor 2020 projekata u Hrvatskoj, odnosno 80 % projekata svih hrvatskih sveučilišta.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ lokacijska raspršenost sastavnica sveučilišta, nedostatni i/ili neodgovarajući prostorni i kadrovski kapaciteti na fakultetima (nastava se na pojedinim fakultetima odvija na 5 – 10 različitih lokacija) ▪ nedostatna suradnja Grada Zagreba i visokoškolskih ustanova i znanstvenih institucija u Zagrebu radi unaprjeđivanja gospodarskog i društvenog razvoja ▪ nedostatan smještaj za studente koji su došli na studij u Zagreb iz drugih mjesta ▪ nepristupačnost visokoškolskih ustanova za osobe s invaliditetom – arhitektonska, komunikacijska, informacijska ▪ cjeloživotno učenje prepušteno je većim dijelom privatnoj inicijativi	▪ graditeljskim i prometnim zahvatima Sveučilište preurediti u skup od četiri ili pet prepoznatljivih policentričnih cjelina (kampus); osigurati prostorne i kadrovske uvjete i kapacitete na zagrebačkim fakultetima ▪ jačati suradnju zagrebačkih znanstvenih instituta, fakulteta, gospodarstva i uprave na razvojnim projektima i zagrebačkih fakulteta s fakultetima u drugim županijama te u susjednim državama kao i suradnju s tijelima javne uprave (JLS, JP(R)S) i s ostalim javnim institucijama ▪ osigurati smještaj rastućem broju studenata te pristupačni smještaj za studente s invaliditetom ▪ osigurati pristupačnost za osobe s invaliditetom ▪ poticati cjeloživotno učenje kroz jačanje djelovanja postojećih institucija koje ga promoviraju, kao i razvoj novih

2.1.3. Cjeloživotno obrazovanje

U Gradu Zagrebu je trenutno aktivno oko 160 ustanova za obrazovanje odraslih. Programi obrazovanja su prilagođeni dobi, prethodnom obrazovanju, znanju, vještinama i sposobnostima polaznika koji stječu, dopunjuju i proširuju svoja znanja, vještine i sposobnosti radi stjecanja znanja o novim tehnikama i tehnologijama i njihovoj primjeni te za rad u struci.

Obrazovanje odraslih u Gradu Zagrebu još ne djeluje kao uređeni podsustav odgoja i obrazovanja u pogledu praćenja i uvođenja novih obrazovnih programa koji su u skladu s potrebama tržišta rada, a posebno u pogledu uvođenja obrazovnih programa za „zelene poslove“ prema kojem se usmjerava trenutni industrijski razvoj.

Postoji niz naraštaja pojedinaca koji unatoč završenome formalnom obrazovanju ne raspolažu određenim znanjima i vještinama nužnima za funkcioniranje u današnjem društvu. Također postoji velika populacija starijih osoba bez završenog ili nepotpunoga osnovnoškolskog obrazovanja. Može se pretpostaviti da gotovo svi oni nisu stekli veći dio ključnih kompetencija, odnosno ne vladaju elementima tzv. funkcionalne ili nove pismenosti koja uključuje osnovna znanja i vještine za rad na računalu, vladanje materinskim jezikom i osnovama znanja stranih jezika, spremnost i motivaciju za učenje.

Mladi su važan dio populacije za koje je poželjno da se usporedno s pohađanjem redovitih oblika formalnog odgoja i obrazovanja (rani i predškolski, osnovnoškolski i srednjoškolski odgoj i obrazovanje te visoko obrazovanje) uključuju u različite druge oblike cjeloživotnog učenja kroz koje će razvijati kritičko mišljenje, odgovornost u odnosu prema sebi, drugima i okolini, timski rad, usmjerenost na rješavanje problema, financijsku i potrošačku pismenost, poduzetnost, kreativnost i inovativnost.

Djelatnici u nastavničkim zanimanjima bi se također trebali usavršavati u području novih tehnologija i novih metoda učenja zbog čega bi bilo dobro razvijati programe cjeloživotnog razvoja učiteljskih kompetencija. Pored nastavničkog iskustva, od ravnatelja se očekuju organizacijska, upravljačka i financijska znanja te vještine liderstva, efikasnog upravljanja sastancima i druge važne kompetencije. Tako bi se unaprijedila kvaliteta rukovođenja u odgojno-obrazovnim ustanovama.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ nedostatan razvijena svijest o važnosti cjeloživotnog obrazovanja ▪ ne postoji sustav koji bi pratio trajno usavršavanje odgojno-obrazovnih djelatnika i njihov profesionalni razvoj ▪ nedostatak interesa poslodavaca za sufinanciranje troškova obrazovanja ▪ slabe veze ustanova za obrazovanje odraslih s gospodarskim subjektima i Zavodom za zapošljavanje ▪ nedostatna suradnja Grada Zagreba i ustanova za obrazovanje odraslih radi unaprjeđenja gospodarskog i društvenog razvoja grada ▪ nedovoljno korištenje bespovratnih sredstava iz EU fondova u obrazovnim institucijama ▪ cjeloživotno učenje prepušteno je većim dijelom privatnoj inicijativi ▪ nedostatak poduzetničkih vještina i samopouzdanja polaznika ustanova za obrazovanje	▪ jačati svijest građana o važnosti cjeloživotnog učenja te poticati građane na usavršavanje ▪ poticati poslodavce ciljanim olakšicama da sufinanciraju usavršavanje, osposobljavanje i obrazovanje svojih zaposlenika ▪ potaknuti suradnju poslodavaca i ustanova za obrazovanje odraslih, definirati uvjete suradnje i proizvesti model kontinuiranog usavršavanja za određeno radno mjesto ▪ provesti istraživanje u kojem će se analizirati potrebe tržišta rada te ključne kompetencije zaposlenika i, sukladno tomu, osmisliti relevantne programe usavršavanja, osposobljavanja i obrazovanja za obrte, mala i srednja poduzeća ▪ definirati programe neformalnog i formalnog obrazovanja od posebnog interesa za Grad Zagreb ▪ jačati međunarodnu suradnju ▪ jačati suradnju lokalne samouprave s obrazovnim ustanovama za obrazovanje odraslih i gospodarskim subjektima u stvaranju novih programa obrazovanja ▪ osigurati sufinanciranje troškova polaznicima obrazovanja za odrasle ▪ povećati ponudu programa cjeloživotnog učenja ▪ poticati poduzetničke vještine i samopouzdanje djece od najranije dobi, tj. kroz osnovnoškolsko i srednjoškolsko obrazovanje u partnerstvu s gospodarskim sektorom

2.1.4. Kultura

Kulturne aktivnosti Grada Zagreba se provode u 33 ustanove kojima je Grad Zagreb jedini osnivač te u 5 ustanova kojima je suosnivač. Republika Hrvatska i Grad Zagreb zajednički su osnivači dviju ustanova – Galerija „Klovićevi dvori“ (u jednakim dijelovima) i Hrvatsko narodno kazalište u Zagrebu (49% Grad Zagreb i 51% Republika Hrvatska). Grad Zagreb je suosnivač 3 centra za kulturu po modelu civilno-javnog partnerstva: Pogona – Zagrebačkog centra za nezavisnu kulturu i mlade, Centra za kulturu Histrionski dom te Centra za promicanje tolerancije i očuvanje sjećanja na holokaust.

U Zagrebu se godišnje realizira više od 5 000 kulturnih i umjetničkih događanja što Zagreb čini živom pozornicom koja njeguje i promovira kulturu i umjetnost. Osobit doprinos zagrebačkoj kulturi u razvojnom smislu daje nezavisna kulturna scena čiji se programi podržavaju putem Programa javnih potreba u kulturi na godišnjoj razini.

Zagreb je hrvatsko središte kulturnih/kreativnih industrija koje su djelomično integrirane u kulturnu politiku Zagreba i to samo kada se radi o umjetničkom segmentu u okviru pojedinoga kulturnog produkta (glazba, film, vizualna umjetnost, izdavaštvo). U pripremi je strateški dokument na području kulturne politike Grada Zagreba – Program razvoja kulture Grada Zagreba 2024. – 2030.

Program razvoja kulture Grada Zagreba 2024. – 2030.

- Polazeći od velikih kulturnih potencijala grada, a uzimajući u obzir instrumente kojima raspolaže, Grad Zagreb izradio je Nacrt prijedloga Programa razvoja kulture za razdoblje od 2024. do 2030. godine (otvoreno savjetovanje sa zainteresiranom javnošću u razdoblju od 5. listopada do 4. studenog 2023.) radi osiguravanja razvoja sektora kulture u Zagrebu koji će posredno djelovati kao jedan od pokretača razvoja grada.

Knjižnice grada Zagreba

- Organizirana je mreža narodnih knjižnica i najveća su kulturna ustanova u Gradu Zagrebu (42 ustrojstvene jedinice, 12 područnih s 27 ogranaka i jednim bibliobusom). Fond knjižnih svezaka od 2016. do 2020. je smanjen za 10%, ali je povećan Fond elektroničke i audiovizualne građe za skoro 10%. Posudba knjižne građe je u padu, ali raste broj posudba e-knjiga.

Nakladnička djelatnost

- Podrazumijeva izdavanje knjiga, odnosno časopisa. U periodu 2020. – 2022., uz potporu Grada Zagreba je 33-oje nakladnika objavljivalo 45 tiskanih i 19 elektroničkih časopisa. Potrebe nakladničke djelatnosti odnose se na snažniji rad na povećanju čitanosti i razvoju publike, veću promociju domaćih autora, bolju povezanost izdavača s javnim knjižnicama.

Muzejska djelatnost

- Obuhvaća poslove muzejskih ustanova i zbirke unutar ustanova i drugih pravnih osoba. Grad Zagreb osnivač je jedanaest muzeja te je suosnivač javne ustanove Galerija Klovićevi dvori. Gotovo svi muzeji smješteni su u prilagođene i preuređene prostore i objekte povijesnih zgrada koje imaju status zaštićenog kulturnog dobra i atraktivni su, ali zahtijevaju znatna sredstva za održavanje. Dio muzeja pretrpio je manje i veće štete u potresima. Osim muzeja, Grad Zagreb sufinancira i 33 muzejske zbirke, a dio njih je također zatvoren za javnost zbog oštećenja u potresu. U Zagrebu djeluje i niz privatnih inicijativa koje nose naziv muzeja iako nemaju taj pravni status. Treba istaknuti Muzej prekinutih veza kao nagrađeni primjer i turističku atrakciju te Muzej iluzija, Anti muzej, Židovski muzej, Muzej čokolade itd. Manifestacija Noć muzeja značajno doprinosi izgradnji publike i posjećenosti muzeja i uspješno se organizira već godinama.

Kazališna i plesna djelatnost

- Obuhvaća pripremu i organizaciju te javno izvođenje dramskih, glazbeno-scenskih, lutkarskih i drugih scenskih djela te produkciju plesne scene. Grad Zagreb je osnivač 7 kazališta te suosnivač Hrvatskog narodnog kazališta (HNK). U 2022., za obavljanje kazališne djelatnosti registrirano je 140 umjetničkih organizacija, 15 trgovačkih društava i 11 ustanova. Pored toga, postoje i amaterske kazališne i lutkarske grupe. Niz je kazališnih festivala i manifestacija, a od 2008. se organizira i manifestacija „Noć kazališta“ koja doprinosi boljem spajanju izvedbenih umjetnosti i kazališne djelatnosti sa zajednicom i publikom. Nezavisna produkcija vrlo je raznolika, od onih koje karakterizira kritičko i angažirano djelovanje, napredne umjetničke i kulturne prakse, kreativnost i istraživački program, preko onih koji su komercijalno usmjerene do onih koji igraju na sigurno s repriznim repertoarima i ustaljenim, repetitivnim oblicima aktivnosti.

Glazbena umjetnost

- Grad Zagreb je osnivač dviju glazbenih ustanova – Koncertne dvorane Vatroslava Lisinskog (KDVL) i Zagrebačke filharmonije, a u Zagrebu djeluju i brojni profesionalni ansambli i orkestri. Na godišnjoj razini financira se niz manifestacija, od festivala do glazbenih natjecanja. KDVL je najveći prostorni resurs za kulturno-umjetničku produkciju u Zagrebu i trenutno je jedini akustički projektiran prostor za izvođenje glazbe u Zagrebu, ali i šire zbog čega se stvara pritisak na moduse i rasporede korištenja tog prostora. Dvorana Hrvatskog glazbenog zavoda je trenutno u obnovi zbog oštećenja od potresa.

Vizualna umjetnost

- Istaknuta izložbena djelatnost u ustanovama kojima je Grad Zagreb osnivač i/ili suosnivač su u Umjetničkome paviljonu, Galeriji Klovićevi dvori, Muzeju suvremene umjetnosti i Muzeju za umjetnost i obrt. Podupiru se izložbe, skupne međunarodne izložbe, manifestacije, akcije, predavanja itd. U području vizualne umjetnosti je registrirano 429 udruga.

Audiovizualna djelatnost

- Gotovo sve filmske produkcijske i distribucijske kuće registrirane su u Zagrebu. Hrvatskomu audiovizualnomu centru (HAVC) sjedište je u Zagrebu gdje djeluje i niz profesionalnih udruženja (Hrvatsko društvo filmskih djelatnika, Hrvatska udruga filmskih snimatelja, Društvo hrvatskih filmskih redatelja, Hrvatski filmski savez, Hrvatska udruga producenata). Grad Zagreb ovu djelatnost podupire kroz programe javnih ustanova (centri za kulturu), programe gradske Ustanove Zagreb film i programe nezavisne scene.

Centri za kulturu

- U Zagrebu djeluje 15 centara za kulturu, a većini im je osnivač Grad Zagreb. Cilj centara je da disperziraju brojne kulturne sadržaje, programe i aktivnosti u gradskim četvrtima radi podizanja kvalitete života građanstva, a osim kulturno-umjetničkih, centri nude i socijalne i obrazovne programe rada s djecom, mladima i građanima.

Kulturno-umjetnički amaterizam

- Djelatnost obavljaju udruge iz najrazličitijih područja kulture. Kulturno djelovanje u ovom smislu je shvaćeno kao društveno-rekreativna djelatnost koja ima važnu ulogu u životu zajednice, ali nije nužno izraz kulture koja promiče izvrsnost.

Interdisciplinarne i nove umjetničke i kulturne prakse

- Uključuju interdisciplinarne i eksperimentalne umjetničke programe koji razvijaju kritičke i eksperimentalne umjetničke pristupe i/ili koji povezuju umjetnost sa znanosti i tehnologijama, programe nezavisnih kulturnih klubova i društveno-kulturnih centara, programe urbane kulture koji doprinose raznolikosti urbanih kulturnih izričaja ili su vezani uz određene sociokulturne pokrete i stilove, s posebnim naglaskom na događanja u javnom prostoru i na društveno angažirane i inkluzivne programe.

Kultura i umjetnost u zajednici

- Program je uveden 2022. kao prioritet kulturnog razvitka Grada Zagreba. Kroz ovaj program, u području dostupnosti, pristupu i sudjelovanja u kulturi podupiru se programi koji uključuju veću dostupnost kulturnih i umjetničkih sadržaja u gradskim četvrtima Grada Zagreba, snažniji angažman lokalne zajednice i civilnoga društva u kulturnom životu grada, iniciranje programa radi razvoja dugotrajne suradnje udruga, umjetničkih organizacija, gradskih ustanova u kulturi

te drugih aktera lokalne zajednice ili nastavka postojećih programa i suradnji u području ovog programa i aktiviranje različitih kulturnih i društvenih te javnih prostora u gradskim četvrtima.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ nedovoljan interes građana za sudjelovanje u kulturnim događanjima ▪ nedovoljno razvijene metode uključivanja građana i publike u kreativne procese ▪ neravnomjeran raspored kulturnih sadržaja po gradskim četvrtima kao i nedostatak prostora ▪ nepotpuna i neadekvatna oprema prostora muzeja, kazališta, centara za kulturu, galerija, knjižnica, koncertnih dvorana ▪ nedostatak prostornih kapaciteta za provođenje aktivnosti ustanova u kulturi ▪ nedostatak radnog prostora za umjetnike, udruge i umjetničke organizacije ▪ nedovoljna vidljivost kulturnih programa ▪ nedovoljno razvijena razmjena programa ▪ nedostatna suradnja institucionalnog i nezavisnog sektora ▪ nedostatak inventivnih kulturnih programa	▪ povećati interes građana za umjetnost i kulturu te ih potaknuti na kreativno stvaralaštvo kroz povezivanje edukativnih i kulturnih programa ▪ osiguravati prostore i sadržaje da građani mogu zadovoljiti svoje kulturne potrebe u svim gradskim četvrtima ▪ osigurati suvremenu tehnologiju za rad ustanova u kulturi ▪ izgraditi nove objekte sukladno specifičnim potrebama ustanova te poticati revitalizaciju zapuštenih industrijskih objekata ▪ osigurati radne prostore za umjetnike, udruge i umjetničke organizacije ▪ osigurati informacijske i komunikacijske tehnologije za povećanje dostupnosti programskih sadržaja ▪ poticati nacionalnu i međunarodnu suradnju umjetnika i organizacija u kulturi i razmjenu programa ▪ poticati razvoj inventivnih kulturnih programa i poduzetništva u kulturi ▪ omogućiti pristup i dostupnost kulturnih sadržaja za osobe s invaliditetom i djecu s teškoćama u razvoju

2.1.5. Sport i rekreacija

Sportske aktivnosti Grada Zagreba odvijaju se u sportskoj zajednici koja trenutačno obuhvaća 68 redovnih gradskih sportskih saveza, 3 pridružene i 4 privremene članice gradskih sportskih saveza u kojima djeluje ukupno 775 sportskih klubova s 53.519 registriranih aktivnih sportaša. Ukupno 17.191 učenika uključeno je u međuškolska natjecanja te više od 5.000 studenata sudjeluje na sveučilišnim natjecanjima. Rekreacijom se povremeno bavi 30-ak tisuća građana, u sportske aktivnosti osoba s invaliditetom uključeno je 1059 aktivnih sportaša, a u sport gluhih uključene je 206 gluhih i nagluhih osoba. Sportski savezi i klubovi provode programe u 70-ak vrsta sportova. Programi se realiziraju u 164 sportske građevine i u velikom broju zgrada osnovnih i srednjih škola Grada Zagreba. U zagrebačkome sportu aktivno je u sustavima natjecanja i različitim rekreativnim programima blizu 140 000 građana.

Sportsku infrastrukturu Grada Zagreba čine 154 sportske građevine na kojima sportska populacija provodi svoj obimni program, od čega su 93 sportske građevine u ugovornom odnosu zakupa, 31 sportska građevina nema zakupnika/upravljača, 21 sportska građevina je pod upravljanjem i održavanjem ustanove Upravljanje sportskim objektima u kojima se odvijaju sportski programi, 9 sportskih građevina je pod upravljanjem obrazovnih institucija. Osim kategoriziranih sportskih građevina u vlasništvu Grada Zagreba, a za potrebe provođenja Programa javnih potreba u sportu, Grad Zagreb je sklopio ugovore o zakupu za još 10 sportskih građevina koje su u vlasništvu pravnih osoba, odnosno trgovačkih društava te su one povjerene ustanovi Upravljanje sportskim objektima.

Sport u sustavu odgoja i obrazovanja.

- Većina programa sportskih škola i sportskih obuka se provodi u školskim sportskim dvoranama za što se termini osiguravaju preko Programa javnih potreba u sportu Grada Zagreba. Natjecanja osnovnih škola organiziraju se za dječake i djevojčice u tri uzrasne kategorije u 21 sportu, odnosno 40 natjecateljskih programa u atletici, badmintonu, futsalu, graničaru, hrvanju, judu, košarci, krosu, kuglanju, maloj odbojci, mini nogometu, odbojci, odbojci na pijesku, plivanju, rukometu, skijanju, sportskom plesu, stolnom tenisu, streljaštvu, šahu i taekwondou na kojima nastupa na godišnjoj razini 1.526 ekipa sa 11.687 djevojčica i dječaka. Srednjoškolska natjecanja se održavaju u muškoj i ženskoj konkurenciji u 13 sportova, odnosno 25 natjecateljskih programa: atletika, badminton, futsal, košarka, kros, odbojka, odbojka na pijesku, plivanje, rukomet, skijanje, sportski ples, stolni tenis i šah na kojima nastupa 767 ekipa s 5.504 sudionika. U sportskim objektima kojima upravlja Ustanova Upravljanje sportskim objektima organiziraju se aktivnosti „Odmorko“ koji obuhvaća 15.000 učenika godišnje. Školski sportski savez Grada Zagreba provodi i godišnje programe Univerzalne sportske škole i sportske Vježbaonice u 137 odjeljenja sa sudjelovanjem 7.150 učenika godišnje.

Sveučilište

- Zagrebački sveučilišni sportski savez u suradnji s Uredom za sport Sveučilišta u Zagrebu zadužen je za organizaciju i provedbu studentskog sporta i rekreativnih aktivnosti studentske populacije kao sastavnog dijela akademskog života kojim se podiže kvaliteta studiranja i življenja. Zagrebački sveučilišni sportski savez organizira i provodi sportska natjecanja u 23 različita sporta kojim je obuhvaćeno oko 5.000 studenata, a konstantan rast sportaša bilježi se svake godine.

Sportska rekreacija

- U sustav sportske rekreacije uključeno je oko 10.000 građana, a u povremenim sportsko-rekreacijskim aktivnostima (Svjetski dan sporta, Svjetski dan pješaćenja, Europski tjedan kretanja i sl.) sudjeluje oko 30.000 Zagrepčana. Pokret "Sport za sve" primarna je društvena kategorija u osmišljavanju stvaralačkog načina i stila života, očuvanju svekolikog zdravlja i primarne realizacije ljudske potrebe za kretanjem, fizičkom aktivnošću i igrom. U dijelu koji se odnosi na poticanje sportske rekreacije zajedno se realizira dvjestotinjak programa „Sporta za sve“ na skoro sto gradskih lokacija.

Sport osoba s invaliditetom

- U Gradu Zagrebu živi 111.486 osoba s raznim kategorijama invaliditeta, od čega 56.334 muškarca (50,5-1%) i 51.992 žene (49,5%)¹⁴. U sportskim programima koje Zagrebački parasportski savezi i Zagrebački sportski savez gluhih provode u atletici, plivanju, košarci, tenisu, šahu, kuglanju, nogometu, rukometu i sl. sudjeluje oko 11% sportaša – osoba s invaliditetom.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ nedostatna osviještenost o nužnosti bavljenja zdravstveno usmjerenim tjelesnim vježbanjem te sportsko-rekreacijskim aktivnostima ▪ manjak osviještenosti šire javnosti o dodatnoj vrijednosti sporta, njegovoj ulozi u promicanju socijalnog uključivanja i jednakih mogućnosti za sve ▪ nedostatna uključenost sportaša – osoba s invaliditetom u sportske programe	▪ poticati zdravstveno usmjereno tjelesno vježbanje i povećati broj sudionika u sportsko-rekreacijskim aktivnostima ▪ jačati svijest o dodatnim vrijednostima sporta i o ulozi sporta u promicanju socijalne inkluzije i jednakih mogućnosti za sve ▪ razvijati specijalizirane sportske, rekreativne i rehabilitacijske sadržaje za osobe s invaliditetom te

¹⁴ CERANEO, Aktualizacija Akcijskog plana Europskog stupa socijalnih prava u urbanom kontekstu, Socijalna slika Grada Zagreba, ožujak 2022., str. 6

▪ nedostatan unaprjeđenje zdravog i kreativnog načina života učenika osnovnih i srednjih škola ▪ nedostatna edukacija i stručnost sportskih djelatnika te nedostatan broj uključenih, educiranih i opremljenih volontera ▪ nerazvijen sustav podrške dvojnim karijerama sportaša na lokalnoj/regionalnoj razini ▪ neprilagođenost zdravstvenog sustava skrbi za sportaše ▪ opterećenost i prekapacitiranost postojećih sportsko-rekreacijskih građevina (otvorenog i zatvorenog tipa),), nedostatna pristupačnost za osobe s invaliditetom i djecu s teškoćama u razvoju te neproporcionalan raspored istih po gradskim četvrtima ▪ nedostatan udio energetski učinkovitih sportskih građevina, te nedovoljno osigurana pristupačnost građevina osobama s invaliditetom i smanjene pokretljivosti ▪ 49 oštećenih sportskih objekata nastalih zbog potresa u ožujku 2020. ▪ nedovoljan broj organiziranih svjetskih sportskih priredbi u Zagrebu ▪ nedovoljna suradnja među ustanovama i organizacijama koje se bave promocijom sporta i tjelesne aktivnosti ▪ nepostojanje studije za planiranje i izgradnju sportskih građevina ▪ nedovoljno definiran sustav profesionalnog sporta i nedovoljna ulaganja u profesionalni sport, uvjete rada sportaša i sportašica	▪ uključiti sportaše – osobe s invaliditetom u sportske programe ▪ učinkovitije organizirati sportske sadržaje za djecu i mladež putem sportske obuke i sportskih škola ▪ ulagati u edukaciju i stručnost sportskih djelatnika te u edukaciju volontera u sportu ▪ promicati obrazovanje u sportu i preko sporta, s posebnim naglaskom na provedbi Smjernica EU-a o dvojnim karijerama sportaša ▪ unaprijediti uvjete za kvalitetniju zdravstvenu skrb svim zagrebačkim sportašima ▪ osigurati sredstva za izgradnju novih sportsko-rekreacijskih građevina, koristeći vlastita sredstva i razvojne fondove EU, poglavito sa stajališta samoodrživosti te pristupačnog i univerzalnog dizajna ▪ unaprijediti energetsku učinkovitost sportskih građevina (koristeći razvojne fondove EU) te prilagoditi ih osobama s invaliditetom i smanjenom pokretljivošću ▪ sanirati štete izazvane potresom, revitalizirati zapuštene građevine, unaprijediti kvalitetu postojećih sportskih građevina te prilagoditi osobama s invaliditetom i smanjenom pokretljivošću ▪ promicati ugled i doprinositi turističkoj ponudi Zagreba organizacijom važnih svjetskih sportskih priredbi ▪ jačati suradnju među ustanovama i organizacijama koje u svom djelokrugu rada obuhvaćaju i tjelesnu aktivnost ▪ izraditi i donijeti sveobuhvatne studije za planiranje i izgradnju sportskih građevina (koje će odrediti plan izgradnje, obnove, održavanja i upravljanja kao podloga za izradu dokumenata prostornog uređenja) kao osnovu za daljnje planiranje ▪ razvojnim programima poboljšati selekcijske postupke potencijalnih perspektivnih i vrhunskih sportaša i poboljšati uvjete rada sportaša i sportašica
--	--

2.1.6. Zdravstvo

Sustav zdravstvene zaštite

- Zdravstvena zaštita organizirana je na tri međusobno povezane razine koje surađuju u pružanju zdravstvene skrbi građanima Grada Zagreba. Te razine čine primarna, sekundarna i tercijarna zdravstvena zaštita. Na primarnoj razini zdravstvenu zaštitu organiziraju i provode domovi zdravlja čiji je osnivač Grad Zagreb: Dom zdravlja Zagreb – Centar, Dom zdravlja Zagreb – Istok, Dom zdravlja Zagreb – Zapad i Dom zdravlja MUP-a u vlasništvu Republike Hrvatske. Usluge zdravstvene zaštite pružaju i privatni zdravstveni djelatnici, ljekarne (249 ljekarni na području Grada Zagreba, od čega Gradska ljekarna Zagreb ima 42 ljekarničke jedinice, uključujući galenski i analitički laboratorij), Nastavni zavod za hitnu medicinu Grada Zagreba, Nastavni zavod za javno zdravstvo „Dr. Andrija Štampar“ i Ustanova za zdravstvenu njegu u kući. Nastavni zavod za hitnu medicinu Grada Zagreba, Nastavni zavod za javno zdravstvo „Dr. Andrija Štampar“ i Ustanova za zdravstvenu njegu u kući su zdravstvene ustanove u vlasništvu Grada Zagreba. U domovima zdravlja u djelatnosti obiteljske (opće) medicine, dentalne zdravstvene zaštite, zdravstvene zaštite predškolske djece, zdravstvene zaštite žena, laboratorijske dijagnostike, medicine rada i zdravstvene njege u kući, dio timova obavlja djelatnost u privatnoj praksi, a dio timova su zaposlenici domova zdravlja.

Na sekundarnoj razini zdravstvenu skrb pružaju specijalne bolnice, poliklinike te dijelom Nastavni zavod za javno zdravstvo „Dr. Andrija Štampar“. Zdravstvene ustanove (poliklinike) na sekundarnoj razini zdravstvene djelatnosti čiji je osnivač Grad Zagreb su: Poliklinika za rehabilitaciju slušanja i govora „SUVAG“, Poliklinika za zaštitu djece i mladih Grada Zagreba, Poliklinika Zagreb, Poliklinika za reumatske bolesti, fizikalnu medicinu i rehabilitaciju „Dr. Drago Čop“, Poliklinika za prevenciju kardiovaskularnih bolesti i rehabilitaciju (Poliklinika Srčana), Stomatološka poliklinika Zagreb, Poliklinika za bolesti dišnog sustava. Zdravstvene ustanove (specijalne bolnice) na sekundarnoj razini zdravstvene djelatnosti čiji je osnivač Grad Zagreb su: Dječja bolnica Srebrnjak, Specijalna bolnica za plućne bolesti, Psihijatrijska bolnica za djecu i mladež te Specijalna bolnica za zdravstvenu zaštitu djece s neurorazvojnim i motoričkim smetnjama.

Zdravstvenu djelatnost na tercijarnoj razini građanima pružaju klinike, kliničke bolnice i klinički bolnički centri, od čega tri gradske bolnice – Klinička bolnica Sveti Duh, Klinika za psihijatriju Vrapče i Klinika za psihijatriju Sveti Ivan te pet kliničkih zdravstvenih ustanova kojima je osnivač Republika Hrvatska: Klinički bolnički centar Zagreb, Klinički bolnički centar Sestre milosrdnice, Klinička bolnica Dubrava, Klinička bolnica Merkur, Klinika za infektivne bolesti „Dr. Fran Mihaljević“ i Klinika za dječje bolesti te nacionalni zavodi (Hrvatski zavod za javno zdravstvo, Hrvatski zavod za transfuzijsku medicinu i Hrvatski zavod za hitnu medicinu).

Odabrani zdravstveni pokazatelji

- Očekivano trajanje života stanovnika Grada Zagreba u 2018. je iznosilo 79,3 godine, što je za skoro 4 godine dulje nego u 2003. kada je iznosilo 75,6 godina, a u 2020. očekivano trajanje života smanjilo se sa 79,3 na 78,9 godina. Očekivano trajanje života za muškarce u 2020. je bilo 76 godina, a za žene 81,4 godina¹⁵.

Tijekom 2020. u Zagrebu je umrlo 9.938 osoba, od čega 47,54% muškaraca i 52,46% žena. Stopa smrtnosti iznosila je 1.228,76 umrlih na 100.000 stanovnika¹⁶. Vodeće skupine uzroka smrti u 2020. bile su cirkulacijske bolesti (3.875 umrlih ili 38,99%), a prema broju slučajeva slijede ih novotvorine (2.430 ili 24,45%), što ukazuje na potrebu daljnje promocije zdravih načina života, odnosno prevencije i ranog otkrivanja novotvorina.

Gerontološki javnozdravstveni pokazatelji

- Prema popisu stanovništva iz 2021. u Hrvatskoj živi 868.638 stanovnika starijih od 65 godina, što predstavlja udio od 22,34% cjelokupne populacije. Udio dobne skupine iznad 65 godina u ukupnom broju stanovnika Grada Zagreba u 2021. iznosi 20,61% (N= 158.703), pri čemu udio muškaraca starije dobi iznosi 17,36% (N= 62.461) od ukupne muške populacije, a udio žena starije dobi iznosi 23,47% (N= 96.242)¹⁷ od ukupne ženske populacije.

Sve veći broj osoba starijih od 85 godina u populaciji zahtjeva i reorijentaciju zdravstvene skrbi prema sve većim zahtjevima gerontološke zdravstvene zaštite. Gerontološki program ima osobito značenje u odnosu na raniju starost (65 do 74 godina), srednju (75 do 84 godina) i duboku starost od 85 i više godina.

Epidemija bolesti COVID-19

- 11. ožujka 2020. ministar zdravstva proglasio je epidemiju virusom COVID-19 za cijelo područje Republike Hrvatske.

¹⁵ NZJZ dr. Andrija Štampar, Zdravstveno-statistički ljetopis Grada Zagreba za 2021. godinu, str. 81-84

¹⁶ NZJZ dr. Andrija Štampar, Zdravstveno-statistički ljetopis Grada Zagreba za 2021. godinu, str 95

¹⁷ GUGEOSP, Popis stanovništva, kućanstava i stanova iz 2021., Broj stanovnika prema starosti i spolu od 28.01.2022., Tablica 6. i Grafikon 4, <https://www.zagreb.hr/popis-stanovnistva-kucanstava-i-stanova/1043>

Kao koordinator aktivnosti zdravstvene zaštite u Gradu Zagrebu za vrijeme epidemije COVID-19 Gradski ured za zdravstvo Grada Zagreba (od 01. 01. 2022. postaje Sektor za zdravstvo Gradskog ureda za socijalnu zaštitu, zdravstvo, branitelje i osobe s invaliditetom), u suradnji s domovima zdravlja čiji je osnivač 23. studenog 2020. pokrenuo je projekt besplatnog testiranja brzim antigenskim testovima na SARS-CoV-2 te je uspostavljeno 12 lokacija za testiranje.

Nastavni zavod za javno zdravstvo Grada Zagreba „ Dr. Andrija Štampar“ provodi testiranje na COVID-19, epidemiološke obrade pozitivnih i njihovih kontakata te epidemiološki nadzor i psihološko online savjetovanje.

Prema planu Kriznog stožera Ministarstva zdravstva Republike Hrvatske, Specijalna bolnica za plućne bolesti bila je predviđena kao sekundarni centar za liječenje srednje teških bolesnika oboljelih od korona virusa.

U 2021. važnije aktivnosti vezane uz epidemiju bolesti COVID-19 koje je provodio Gradski ured za zdravstvo (od 01.01.2022. postaje Sektor za zdravstvo Gradskog ureda za socijalnu zaštitu, zdravstvo, branitelje i osobe s invaliditetom) bile su: uspostava turističke COVID-19 ambulante, ponovna uspostava rada COVID -19 ambulanti kao izdvojenih ordinacija za pregled bolesnika pod sumnjom na inficiranost koronavirusom pri nadležnim Domovima zdravlja, testiranje na COVID-19 u domovima zdravlja PCR testom uz uputnicu liječnika obiteljske medicine, brisevi na COVID -19. Zbog ubrzanog širenja i povećanog rizika od prijenosa bolesti COVID-19, Grad Zagreb u suradnji s domovima zdravlja čiji je osnivač i Poliklinikom Zagreb organizirao je testiranje brzim antigenskim testovima na SARS-CoV-2 (BAT testiranje). U 2022. je nastavljen rad COVID-19 ambulanti, no prema uputi Ministarstva zdravstva od 3. ožujka 2022. privremeno je obustavljen njihov rad od 9. svibnja 2022. do daljnjeg, osim COVID-19 ambulante na lokaciji Avenija Većeslava Holjevca 22, a koja postaje ujedno i COVID-19 ambulanta za turiste.

Od 12. rujna 2022. započelo je docjepljivanje (booster doza) protiv COVID-19 adaptiranim cjepivom koje sadržava i Omicron varijantu.

U Zagrebu je omogućeno cijepljenje djece protiv bolesti COVID-19 od navršene 5. godine života. Za cijepljenje školske djece do 12 godina nadležni su liječnici školske medicine.

Utjecaj potresa na zdravstvenu infrastrukturu

- Potres od 22. ožujka 2020. uzrokovao je oštećenja na velikom broju objekata gradskih zdravstvenih ustanova. Nakon pregleda objekata ustanovljeno je da je 51,3% objekata prošlo bez oštećenja, a od oštećenih ih je 43,4% dobilo zelenu oznaku „UPORABLJIVO S OŠTEĆENJIMA“, dok je 5,3% objekata dobilo oznaku privremeno neuporabljivo i neuporabljivo.

Potres od 29. prosinca 2020. s epicentrom kod Petrinje uzrokovao je dodatna oštećenja na većem broju objekata gradskih zdravstvenih ustanova.

Temeljem poziva Ministarstva zdravstva od 28. 01. 2021. za dodjelu bespovratnih financijskih sredstava „Vraćanje u uporabljivo stanje infrastrukture u području zdravstva na području Grada Zagreba, Krapinsko-zagorske županije i Zagrebačke županije“, Grad Zagreb i zdravstvene ustanove Grada Zagreba oštećene u potresu 22. ožujka 2020. prijavili su do kraja 2021. ukupno 26 projekata, čija ukupno prijavljena vrijednost iznosi 70.818.252,54 EUR. Od toga, Grad Zagreb je prijavio 8 projekata, a zdravstvene ustanove prijavile su samostalno, uz suradnju i potporu Grada, 18 projekata. Grad Zagreb je prijavitelj za one zdravstvene ustanove za koje se sanacija provodi putem Gradskog ureda za obnovu, izgradnju, prostorno uređenje, graditeljstvo i komunalne poslove.

Za tzv. Petrinjski potres na Javni poziv „ Vraćanje u uporabljivo stanje infrastrukture u području zdravstva na području Sisačko-moslavačke županije, Zagrebačke županije, Grada Zagreba, Karlovačke županije, Krapinsko-zagorske županije, Varaždinske županije, Međimurske županije, Brodsko-posavske županije, Koprivničko-križevačke županije i Bjelovarsko-bilogorske županije „ Grad Zagreb je prijavio 7

projekata, ukupno prijavljene vrijednosti u iznosu od 54.019.060,60 EUR, a zdravstvene ustanove 3 projekta, ukupno prijavljene vrijednosti u iznosu od 110.249,09 EUR.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ neujednačena dostupnost i kvaliteta zdravstvene zaštite ▪ dotrajala i nedostatna dijagnostička i terapijska oprema i prostor dijela zdravstvenih ustanova loši uvjeti rada u cjelokupnom zdravstvenom sustavu te potkapacitiranost zdravstvenog osoblja, nedovoljna ulaganja u zdravstvene djelatnike, istraživačke djelatnosti ▪ zdravstveni sustav nedovoljno prilagođen potrebama stanovništva, a posebno ranjivom skupinama (osobe s invaliditetom djeca s teškoćama, osobe starije životne dobi i drugi) ▪ nedostatna sredstva za učinkovitiju prevenciju bolesti na primarnoj razini, nedovoljna ulaganja u domove zdravlja ▪ nedovoljno razvijena svijest građana o preuzimanju osobne odgovornosti za vlastito zdravlje ▪ neprekidne promjene zakonodavstva u pogledu organizacije sustava primarne zdravstvene zaštite, postupna privatizacija primarne zdravstvene zaštite spuštена s državne razine ▪ nedovoljno ulaganje u zdravstvenu infrastrukturu (nedovoljna energetska učinkovitost, otpornost na potrese i dr.) ▪ nedovoljna suradnja lokalne i državne uprave te znanstvene zajednice unutar sektora zdravstva ▪ nedovoljno promicanje prava pacijenata ▪ nedovoljno razvijene usluge izvaninstitucionalne skrbi ▪ nedovoljno razvijena informatizacija zdravstvenog sustava i e-zdravstvo ▪ nepostojanje strategije postupanja u kriznim situacijama (npr. COVID-19, potres i dr.) ▪ nedovoljna suradnja s privatnim zdravstvenim ustanovama na području Grada	• osigurati dostupnost i ujednačenu kvalitetu zdravstvene zaštite, unaprijediti kvalitetu zdravstvene zaštite u Gradu Zagrebu • poboljšati kvalitetu opreme i bolničkih kapaciteta, osobito dnevnih bolnica i ustanova za liječenje kroničnih bolesnika i za palijativnu skrb • većim ulaganjima (u zdravstvene djelatnike, u razvoj istraživačke djelatnosti i dr.) poticati stvaranje boljih uvjeta za rad u cjelokupnom zdravstvenom sustavu Grada Zagreba te time utjecati na povećanje zdravstvenog kadra • prilagoditi zdravstveni sustav potrebama stanovništva • ulagati u domove zdravlja u organizacijskom i kadrovskom smislu te izdvajati veća sredstva za učinkovitiju prevenciju bolesti na primarnoj razini • promicati tjelesno i mentalno zdravlje, prevenciju i rano otkrivanje, sprječavanje i suzbijanje svih oblika bolesti • smanjiti negativni utjecaj nedovoljno razrađenih promjena zakonodavnog okvira i dnevno-političkih okolnosti na sektor zdravstva u Zagrebu • izgraditi i rekonstruirati energetske učinkovite i na potrese otporne zdravstvene infrastrukture, redovito i temeljito održavati zdravstvenu infrastrukturu • uspostaviti i jačati suradnju lokalne i državne uprave sa znanstvenom zajednicom • promicati prava pacijenata, osobito zaštitu posebno ranjivih skupina građana • razvijati usluge izvaninstitucionalne skrbi • razvijati informatizaciju i e-zdravstvo, razviti i uvođenje Zdravstvenog informacijskog sustava Grada Zagreba • razviti strategiju postupanja u kriznim situacijama (npr. COVID 19, potres i sl.) • jačati suradnju s privatnim zdravstvenim ustanovama na području Grada, posebice u onim dijelovima gdje nema dovoljno javnih kapaciteta

2.1.7. Socijalna skrb

Sukladno važećim zakonskim propisima, djelatnost socijalne skrbi obavljaju ustanove socijalne skrbi, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, udruge, vjerske zajednice i druge pravne osobe, obrtnici te druge fizičke osobe. Dio ustanova socijalne skrbi je u državnoj nadležnosti, dio u nadležnosti Grada Zagreba, a dijelom su osnivači udruge, vjerske zajednice ili druge pravne osobe te fizičke osobe. Ustanove čiji je osnivač Grad Zagreb ili čija su osnivačka prava prenesena na Grad Zagreb su: Dom za djecu i odrasle – žrtve obiteljskog nasilja Duga – Zagreb, Centar za rehabilitaciju „Silver“, Dnevni centar za rehabilitaciju djece i mladeži „Mali dom – Zagreb“, 11 domova za starije osobe, Centar za pružanje usluga u zajednici, „Savjetovništvo Luka Ritz“ i Centar za pružanje usluga u zajednici „Novi Jelkovec“. Pored navedenih ustanova, Grad Zagreb osnivač je i Ustanove „Dobri dom“ Grada Zagreba koja pruža socijalne usluge sukladno Odluci o socijalnoj skrbi.

Pored 11 domova za starije osobe u nadležnosti Grada Zagreba, na području Grada djeluje 26 domova drugih osnivača (tzv. privatni domovi). Osim domova, usluge stalnog smještaja za starije osobe pruža i 26 obiteljskih domova, 2 pravne osobe, a 4 pravne osobe pružaju uslugu organiziranog stanovanja. Značajnu ulogu u skrbi o starijim osobama čine izvaninstitucijske usluge, odnosno pomoć u kući kroz organiziranu prehranu (dostava gotovog ručka) i/ili usluga gerontodomaćice.

Prava iz sustava socijalne skrbi.

Kao i ostatak Hrvatske, ali ipak u najnižem postotku, Grad Zagreb je suočen s problemom siromaštva i socijalne isključenosti. Sukladno podatcima Državnog zavoda za statistiku „Pokazatelji siromaštva i socijalne isključenosti u 2021. godini“ naznačeno je:

1. stopa rizika od siromaštva u 2021. iznosila je 19,2%, tj. prag rizika od siromaštva u 2021. za jednočlano kućanstvo je iznosio 4.839,21 EUR na godinu, dok je za kućanstvo s dvije odrasle osobe i dvoje djece mlađe od 14 godina iznosio 10.162,32 EUR na godinu;

2. osobe u riziku od siromaštva ili socijalne isključenosti – odnosi se na osobe koje su u riziku od siromaštva ili su u teškoj deprivaciji ili žive u kućanstvima s niskim intenzitetom rada. Prema tom pokazatelju za 2021., u Republici Hrvatskoj u takvu je položaju bilo 20,9% osoba.

Prema posljednjim dostupnim podatcima, stopa rizika od siromaštva u Gradu Zagrebu iznosi 11,6% i najniža je u državi.

Prava iz nadležnosti centra za socijalnu skrb (CZSS).

Korisnici su unutar sustava socijalne skrbi putem Centra za socijalnu skrb Zagreb u 2020. ostvarili 11.310 jednokratnih naknada novčanih pomoći kojima je obuhvaćeno 6.972 različitih korisnika samaca i kućanstava kojima je jednom ili više puta odobrena naknada u izvještajnoj godini, dok je pravo na zajamčenu minimalnu naknadu ostvarilo 5.099 samaca i kućanstava¹⁸.

Prava iz nadležnosti Grada Zagreba.

Prava iz nadležnosti Grada Zagreba uključuju novčane naknade i socijalne usluge koje se osiguravaju temeljem Zakona o socijalnoj skrbi (NN 18/22, 46/22 i 119/22) i Odluke o socijalnoj skrbi (SGGZ 22/22 i 29/22) u okviru zakonske obaveze te nadstandarda u odnosu na nacionalnu razinu. Tijekom 2020. godine navedena prava je ostvarilo oko 96.700 građana Grada Zagreba prosječno mjesečno, a tijekom 2021. godine oko 91.700 građana Grada Zagreba prosječno mjesečno.

U prosincu 2021. bilježi se osjetno smanjenje korištenja većine prava iz sustava socijalne skrbi temeljem Zakona o socijalnoj skrbi na području Grada Zagreba. Porast je zamjetan u ostvarivanju prava na korištenje naknada za osobne potrebe korisnika smještaja (+ 53,37%), a sukladno tome i ostvarenog statusa roditelja njegovatelja i njegovatelja (+9,32%), psihosocijalne podrške (+85,16%), ranih intervencija (+25,27%) te organiziranog stanovanja (+21,38 %). Zamjetan je također porast broja korisnika osobne invalidnine (+4,30%) te doplatka za pomoć i njegu (+13,69%).

Udio nezaposlenih radno sposobnih osoba, korisnika zajamčene minimalne naknade bio je 2020. u Zagrebu 0,90%, a na razini države 1,30%¹⁹.

Trend pada broja korisnika prava socijalne skrbi Grada Zagreba nastavljen je i u 2021. Tijekom 2021. najučestalije se koristilo pravo na besplatnu godišnju pokaznu kartu ZET-a, a značajniji porast zamjetan je tek u kategoriji novčane naknade korisnicima doplatka za pomoć i njegu i korisnicima osobne invalidnine (+ 7.04%).

¹⁸ Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike, Godišnje statističko izvješće o primijenjenim pravima socijalne skrbi, pravnoj zaštiti djece, mladeži, braka, obitelji i osoba lišenih poslovne sposobnosti, te zaštiti tjelesno ili mentalno oštećenih osoba u Republici Hrvatskoj u 2020. godini, kolovoz 2021. (str. 49.)

¹⁹ MRMSOSP, 2021

Od 2022. korisnicima prava na novčanu naknadu korisnicima doplatka za pomoć i njegu i korisnicima osobne invalidnine II. skupine povećan je iznos novčane naknade sa 13,27 EUR na 26,54 EUR mjesečno.

Također, svi korisnici doplatka za pomoć i njegu i osobne invalidnine od 2023. primaju božićnicu i uskršnicu u iznosu od 26,54 EUR.

Roditelji njegovatelji i njegovatelji kojima je ova naknada temeljni prihod, od Grada mjesečno primaju 132,72 EUR, a svi koji imaju taj status ostvaruju pravo na besplatan javni prijevoz.

Grad Zagreb je, prepoznajući važnost organizacija civilnog društva kao kvalitetnih partnera koji svojim djelovanjem značajno djeluju na području grada i nadopunjuju aktivnosti djelovanja državnih institucija, kroz godine uspostavio s njima izvrsnu suradnju i partnerski odnos.

Tako je tijekom 2022., udrugama za provedbu programa i projekata iz područja socijalne zaštite i zaštite osoba s invaliditetom, putem javnih natječaja dodijeljeno ukupno 1.450.972,19 EUR te je sklopljeno 136 ugovora. Sufinancirana je i provedba 16 projekata udruga ugovorenih iz programa Europske unije, fondova Europske unije i inozemnih fondova aktivnosti, putem javnog poziva, u iznosu od 35.088,80 EUR.

Grad Zagreb osigurava privremeni smještaj beskućnika u suradnji s Gradskim društvom Crvenog križa Zagreb i Caritasom Zagrebačke nadbiskupije. Grad Zagreb je u 2022. putem trogodišnjeg natječaja osigurao sredstva za aktivnosti dnevnog boravka koje provode organizacije civilnog društva na području Zagreba. U 2022. su osigurani kapaciteti za smještaj obitelji s djecom u slučaju prirodnih nepogoda, potresa, požara i sl.

Instrumenti Europske unije i nacionalni instrumenti financiranja. Grad Zagreb aktivno prati mogućnost financiranja i korištenja sredstava iz fondova Europske unije za sve projekte koji doprinose razvojnim ciljevima koji su definirani u strateškim dokumentima Grada Zagreba te unaprjeđivanju kvalitete života građana. Sredstva se osiguravaju i putem partnerstva/projekata s udrugama civilnog društva te se pruža potpora udrugama u financiranju vlastitih projekata iz EU fondova. Posebno se usmjeravaju aktivnosti prema partnerskim projektima kojima se teže zapošljive skupine osnažuje za povratak na tržište rada.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ porast broja korisnika zbog nove gospodarske krize ▪ značajan broj stanovnika u riziku od siromaštva je izvan sustava socijalne skrbi zbog neinformiranosti o pravima i uslugama koje su im na raspolaganju ▪ dugotrajni korisnici novčane pomoći su pretežno nezaposlene radno sposobne osobe ▪ nedovoljan broj smještajnih kapaciteta za starije osobe i za funkcionalno ovisne starije osobe oboljele od Alzheimerove i drugih demencija te nedovoljan broj dodatnog sadržaja za starije osobe ▪ nedovoljan broj izvaninstitucijskih oblika smještaja (stambene zajednice) za mlade koji izlaze iz alternativnih oblika skrbi ▪ nedovoljan broj izvaninstitucijskih smještajnih oblika (stambene zajednice) za beskućnike ▪ nedovoljna koordinacija različitih nositelja sustava socijalne skrbi na državnoj, regionalnoj i lokalnoj razini ▪ nedovoljan broj stručnog kadra za rad u ustanovama socijalne skrbi	▪ mjerama poticati smanjenje broja korisnika ▪ informirati građane, poglavito osjetljive skupine o pravima i uslugama koje su im na raspolaganju u gradu ▪ analizirati karakteristike primatelja novčane pomoći (poglavito onih dugotrajnih, radno sposobnih) te predložiti mjere koje bi doprinijele njihovom osamostaljivanju i izlasku iz sustava ▪ dodatno razviti institucijske, a prije svega izvaninstitucijske oblike i usluge na razini lokalne zajednice, omogućiti starijim osobama da što duže žive u vlastitom domu, ulagati u razvoj dodatnog sadržaja za starije osobe ▪ razvijati izvaninstitucijske oblike skrbi za mlade koji izlaze iz alternativnih oblika skrbi i za beskućnike ▪ decentralizirati, reformirati i informatički umrežiti sustave socijalne skrbi na državnoj razini i regionalnoj, odnosno lokalnoj razini ▪ osigurati dovoljan broj adekvatnog stručnog kadra za rad u ustanovama socijalne skrbi ▪ sustavno pratiti i ocjenjivati mjere socijalne skrbi

▪ nedovoljno praćenje mjera socijalne skrbi te njihovo usklađivanje potrebama korisnika ▪ nedovoljno poticanje jačanja socijalnih usluga kroz pružanje osiguranja održivosti i osnaživanje organizacija civilnog društva ▪ nedovoljna suradnja s privatnim ustanovama na području Grada	te jačati standarde socijalnih usluga prema korisnicima ▪ osnaživati organizacije civilnog društva radi jačanja mreže socijalnih usluga ▪ jačati suradnju s privatnim ustanovama na području Grada, posebice u onim dijelovima gdje nisu dovoljni javni kapaciteti
---	--

Djeca s teškoćama u razvoju i osobe s invaliditetom.

Grad Zagreb kontinuirano provodi mjere i aktivnosti kojima utječe na svakodnevicu i unaprjeđenje kvalitete života osoba s invaliditetom. U Gradu Zagrebu djeluju ustanove koje pružaju uslugu smještaja (privremeni ili dugotrajni) za djecu s teškoćama u razvoju i osobe s invaliditetom, a osnivači su Republika Hrvatska, Grad Zagreb i drugi osnivači – organizacije civilnog društva i privatni osnivači. Grad Zagreb osnivač je tri ustanove socijalne skrbi koje pružaju usluge osobama s invaliditetom, a koje imaju sklopljene Ugovore o pružanju socijalnih usluga s nadležnim ministarstvom. Cilj je pružanje podrške procesu deinstitutionalizacije i preveniranje institucionalizacije osiguravanjem kapaciteta za pružanje usluga u zajednici, omogućavanje dugotrajne skrbi osobama s invaliditetom i djeci s teškoćama u razvoju: Centar za rehabilitaciju Silver, Dnevni centar za rehabilitaciju djece i mladeži „Mali dom – Zagreb“ i Centar za pružanje usluga u zajednici „Novi Jelkovec“ koji pruža uslugu smještaja za 25 osoba s najtežim tjelesnim invaliditetom kroz oblik organiziranog stanovanja uz podršku, te niz socijalnih usluga u zajednici (rana razvojna podrška pomoć u kući, psihosocijalna podrška, savjetovanje i pomaganje itd.).

Državne potpore za zapošljavanje.

Kako je zaštitno zapošljavanje važan oblik zapošljavanja, osobito osoba s težim stupnjem invaliditeta koje teško mogu ostvariti zaposlenje na otvorenom tržištu rada, Grad Zagreb temeljem Odluke o dodjeli pojedinačne državne potpore Ustanovi za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom URIHO, koja s više od 51% zaposlenih osoba s invaliditetom ostvaruje status zaštitne radionice, subvencionira plaće radnika s invaliditetom, dodatne troškove zapošljavanja radnika s invaliditetom u koje spadaju plaće osoblja za pomoć radnicima s invaliditetom, troškovi prilagodbe radnog mjesta i dr.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ porast broja djece s teškoćama u razvoju i osoba s invaliditetom ▪ nedovoljan broj pružatelja socijalnih usluga u zajednici (rana razvojna podrška, psihosocijalna podrška, dnevni boravak) te udomiteljskih obitelji za djecu s teškoćama u razvoju ▪ nedovoljni prostorni kapaciteti postojećih ustanova (Silver, Mali dom, Jelkovec i podružnice) koje skrbe o osobama s invaliditetom i djeci s teškoćama u razvoju ▪ nedovoljan broj smještajnih kapaciteta za socijalno ugrožene osobe i osobe s invaliditetom posebice u kriznim situacijama, nerazvijenost mreže izvaninstitucionalnih smještajnih kapaciteta ▪ nedovoljna zaposlenost osoba s invaliditetom ▪ nedovoljna koordinacija različitih nositelja sustava socijalne skrbi na državnoj, regionalnoj i lokalnoj razini	▪ širiti mrežu usluga i programa u zajednici ▪ osigurati dovoljan broj pružatelja socijalnih usluga u zajednici (rana razvojna podrška, psihosocijalna podrška, dnevni boravak) i udomiteljskih obitelji za djecu s teškoćama u razvoju ▪ potrebno je osigurati dodatne poslovne prostore postojećih ustanova (Silver, Mali dom, Jelkovec i podružnice) s obzirom na veliku potražnju za uslugama korisnika iz cijele Hrvatske ▪ osigurati smještajne kapacitete za socijalno ugrožene osobe, osobe s invaliditetom i teškim psihosocijalnim teškoćama u stambenim zajednicama, razviti mrežu izvaninstitucionalnih smještajnih kapaciteta ▪ poticati zapošljavanje osoba s invaliditetom ▪ razvijati suradnju različitih nositelja sustava socijalne skrbi na državnoj, regionalnoj i lokalnoj razini

▪ nedovoljan broj stručnog kadra za rad u obrazovnim i socijalnim ustanovama ▪ nedovoljan broj dnevnih centara za osobe s mentalnim teškoćama, za gluhe i nagluhe osobe i dr. ▪ nedovoljno visoki standardi socijalnih usluga prema korisnicima ▪ nedovoljno razvijeni različiti oblici smještaja u okviru postojećih institucija ▪ slaba informiranost građana o pravima i uslugama koje su im na raspolaganju u gradu ▪ nedostatna skrb i pomoć u dostavi hrane i drugim životnim potrebama posebice u kriznim situacijama ▪ otežan pristup osoba s invaliditetom zdravstvenim, rehabilitacijskim, socijalnim i drugim uslugama u kriznim situacijama ▪ povećan rizik od socijalne isključenosti osoba s invaliditetom posebice uslijed kriznih situacija kao npr. COVID19 pandemije ▪ nedostatak protokola za postupanje osobe s invaliditetom u kriznim i izvanrednim situacijama ▪ nepostojanje kontinuiteta u edukaciji i informiranju stručnjaka iz područja socijalne skrbi, zdravstva i obrazovanja	▪ osigurati dovoljan broj kvalitetnog stručnog kadra za rad u obrazovnim i socijalnim ustanovama ▪ osnovati dnevni centar za osobe s mentalnim teškoćama, osoba s poremećajima iz autističnog spektra, <i>respite care</i> i za mlade s višestrukim teškoćama ▪ jačati standarde socijalnih usluga prema korisnicima ▪ održavati postojeće ustanove i osigurati transformaciju ustanova koje skrb o osobama s invaliditetom razvijajući različite oblike smještaja ▪ informirati građane o pravima i uslugama koje su im na raspolaganju u gradu ▪ razvijati i poticati usluge skrbi i pomoći u dostavi hrane i za druge životne potrebe, posebice u kriznim situacijama ▪ olakšati pristup socijalnim, zdravstvenim i drugim uslugama tijekom kriznih situacija ▪ smanjiti rizik od socijalne isključenosti osoba s invaliditetom, posebice zbog kriznih situacija ▪ izraditi protokol za postupanje osoba s invaliditetom u kriznim i izvanrednim situacijama ▪ kontinuirano educirati i informirati stručnjake iz područja socijalne skrbi, zdravstva i obrazovanja
---	---

2.2. UNAPRJEĐENJE I PROMICANJE LJUDSKIH PRAVA I PARTICIPACIJA GRAĐANA

Ustav Republike Hrvatske, u svojim izvorišnim osnovama, utvrđuje da je Republika Hrvatska suverena i demokratska država u kojoj se jamče i osiguravaju ravnopravnost, slobode i prava čovjeka. Ustavom se jamči jednakost građana pred zakonom i utvrđuje kako svatko u Republici Hrvatskoj ima prava i slobode, neovisno o rasi, boji kože, spolu, jeziku, vjeri, političkom ili drugom uvjerenju, nacionalnom ili socijalnom podrijetlu, imovini, rođenju, naobrazbi, društvenom položaju ili drugim osobinama. Odredbom članka 15. Ustava posebno je zajamčena ravnopravnost pripadnicima nacionalnih manjina. Također, zaštita i promicanje ljudskih prava uređeni su zakonima, nacionalnim politikama, programima i strategijama te međunarodnim dokumentima. Grad Zagreb, sukladno navedenom koristi kapacitete za podizanje javne svijesti građana Zagreba o važnosti poznavanja i ostvarivanja ljudskih prava žena i ravnopravnosti spolova, zaštiti prava LGBTIQ osoba, suzbijanju rasne i druge diskriminacije te zločina iz mržnje, integraciji stranaca u hrvatsko društvo, pravu nacionalnih manjina, vjerskih prava i sloboda, sudioničke demokracije jačanjem kapaciteta organizacija civilnog društva za zagovaranje ljudskih prava na razini Grada Zagreba te poticanja razvoja civilnoga društva i ostvarivanja slobode udruživanja.

2.2.1. Ravnopravnost spolova

Grad Zagreb je 2018. pristupio Europskoj povelji o ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnoj razini i tako je preuzeo obavezu da će slijediti načela ravnopravnosti žena i muškaraca u svojoj sredini i provoditi odredbe propisane Poveljom. Gradska skupština Grada Zagreba je na 40. sjednici održanoj 16. ožujka 2021. donijela Akcijski plan Grada Zagreba za provedbu Europske povelje o ravnopravnosti žena i muškaraca na lokalnoj razini za razdoblje od 2021. do 2025. (Službeni glasnik Grada Zagreba 8/21) koji definira ciljeve, mjere i aktivnosti za ostvarivanje ravnopravnosti žena i muškaraca u svim područjima djelovanja Grada Zagreba.

Kontinuirano se provodi koordinacija aktivnosti gradskih upravnih tijela kojima je cilj uspostavljanje i promicanje ravnopravnosti spolova te praćenje provedbe relevantnih dokumenata i aktivnosti.

Postavljene ciljeve nastoji se ostvariti direktnim financiranjem programa i aktivnosti iz gradskog proračuna, pribavljanjem financijskih sredstava iz europskih fondova i financiranjem programa i projekata udruga i drugih organizacija civilnog društva koji doprinose osvješćivanju i promicanju ravnopravnosti spolova.

Međutim, ravnopravnost spolova unatoč brojnim primjerima službenog priznavanja i pozitivnim pomacima, još uvijek nije dovoljno zastupljena u svakidašnjem životu. Provedene analize i javno dostupni podatci ukazuju da su i nadalje prisutne društvene, političke, gospodarske i kulturne nejednakosti i zbog toga još uvijek ima puno prostora i potrebe za promicanjem ravnopravnog društva i za dosljednu provedbu prava na ravnopravnost.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ ravnopravnost spolova je nedovoljno zastupljena u svakodnevnom životu ▪ na nacionalnoj razini nema metodologije za provedbu strategije uvođenja načela ravnopravnosti spolova u planiranje proračuna, analizu proračuna izrađene na temelju spola te procjenu utjecaja spola ▪ na nacionalnoj razini nema razrađenog plana i metodologije obrazovanja službenika/službenica o ravnopravnosti spolova, posebice za lokalnu razinu ▪ nejednako sudjelovanje žena i muškaraca u donošenju odluka ▪ nedovoljno razvijeni mehanizmi za komunikaciju i koordinaciju između upravnih tijela u području ravnopravnosti spolova, nedovoljna suradnja s udrugama i drugim organizacijama civilnog društva iz područja ravnopravnosti spolova ▪ prisutnost rodni stereotipa ▪ proces usklađivanja obiteljskog, privatnog i profesionalnog života ne prati zahtjeve uklanjanja nejednakosti u društvenom položaju muškaraca i žena ▪ nedovoljno financiranje projekata udruga iz područja ravnopravnosti spolova; nedovoljno povlačenje sredstava iz EU fondova ▪ nedovoljna razmjena dobrih praksi između Grada Zagreba i drugih gradova u zemlji i inozemstvu	▪ uključiti perspektivu ravnopravnosti spolova u sva područja odgovornosti Grada Zagreba ▪ uključiti načelo ravnopravnosti spolova u sve aktivnosti Grada Zagreba pri izradi propisa, strategija, metoda i instrumenata koji utječu na svakodnevni život građana ▪ poticati i promicati podjednako sudjelovanje žena i muškaraca u donošenju odluka kao i obrazovanje službenika/službenica o ravnopravnosti spolova ▪ razviti mehanizme za komunikaciju i koordinaciju između upravnih tijela zbog uspostavljanja i praćenja ravnopravnosti spolova te jačati suradnju s udrugama i drugim organizacijama civilnog društva iz područja ravnopravnosti spolova ▪ poticati uklanjanje rodni stereotipa i nejednakosti u društvenom položaju muškaraca i žena ▪ provoditi financiranje projekata udruga iz područja ravnopravnosti spolova ▪ jačati kapacitete za optimalnu podršku procesu pripreme i provedbe EU projekata iz područja ravnopravnosti spolova u kontekstu iskorištenja fondova EU ▪ poticati razmjenu dobrih praksi između Grada Zagreba i gradova u zemlji i inozemstvu

2.2.2. Suzbijanje rasne i druge diskriminacije

Grad Zagreb je mjesto suživota različitih kultura, vjera i pripadnika brojnih nacionalnih zajednica što objektivno predstavlja rizik od netolerancije, predrasuda, diskriminacije i nasilja. Međutim predanost Grada Zagreba borbi protiv diskriminacije po svakoj osnovi je konstantna i statistike pokazuju da je Zagreb siguran grad u prvom redu zbog nediskriminirajućih propisa koji donosi te mjera i aktivnosti, a koje provodi kao poslodavac i pružatelj usluga. Gradski propisi i dokumenti odnose se na sve jednako, bez obzira o kojem se području radi.

Grad Zagreb već niz godina financijski podupire projekte iz područja suzbijanja rasne i druge diskriminacije koje provode udruge i ustanove u gradu i koji uključuju sve aktivnosti koje imaju za cilj edukaciju i senzibiliziranje javnosti radi otklanjanja diskriminatornog ponašanja po bilo kojoj osnovi.

U 2020. je postojao velik rizik od porasta obiteljskog nasilja i nasilja nad ženama i djecom zbog epidemioloških mjera stalne socijalne izolacije kako bi se spriječilo širenje zaraznih bolesti pa je Grad Zagreb organizirao Tim za sprječavanje i borbu protiv nasilja u obitelji te nasilja nad ženama i djecom.²⁰

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ nedovoljna znanja i osviještenost građana o problemu diskriminacije u društvu ▪ nedovoljna razmjena dobrih praksi između Grada Zagreba i drugih gradova u zemlji i inozemstvu ▪ nedovoljno povlačenje sredstava iz Europske unije ▪ nedovoljno osiguranih sredstava u gradskom proračunu za provođenje projekata iz područja suzbijanja diskriminacije	▪ poticati organizacije civilnog društva i lokalne medije da doprinose promicanju tolerancije i jačanju javne svijesti o potrebi suzbijanja svakog oblika diskriminacije u Gradu Zagrebu ▪ poticati razmjenu dobrih praksi između Grada Zagreba i drugih gradova u zemlji i inozemstvu ▪ provoditi projekte iz područja suzbijanja rasne i druge diskriminacije pribavljanjem financijskih sredstava iz EU fondova ▪ osiguravati sredstva u gradskom proračunu za provođenje projekata udruga iz područja suzbijanja rasne i druge diskriminacije

2.2.3. Integracija stranaca u hrvatsko društvo

Integracija je dinamičan i dvosmjerni proces, zahtijevan i za društvo i za pojedince koji se integriraju u društvo te podrazumijeva međusobnu prilagodbu. Proces integracije stranaca u društvo važan je na europskoj, nacionalnoj i lokalnoj razini. Grad Zagreb po prvi put sudjeluje u izradi nacionalnog akcijskog plana za integraciju osoba kojima je odobrena međunarodna zaštita kao članu Radne skupine Stalnog povjerenstva za provedbu integracije stranaca u hrvatsko društvo. Grad Zagreb član je Nacionalne migracijske mreže zajedno s državnim tijelima, nevladinim organizacijama i znanstvenim institucijama čiji djelokrug rada obuhvaća problematiku migracija, a koordinira je Ministarstvo unutarnjih poslova.

Grad Zagreb je prepoznao važnost suradnje s drugim europskim gradovima po pitanju integracije osoba kojima je odobrena međunarodna zaštita. Stoga je radi uspješnije integracije migranata, partner u nekoliko EU projekata – Connection, UNITES i Cities4Refugees.

Gradska skupština Grada Zagreba je na 7. sjednici što je održana 27. siječnja 2022. donijela Akcijski plan Grada Zagreba za integraciju tražitelja međunarodne zaštite i osoba kojima je odobrena međunarodna zaštita za 2022. godinu (Službeni glasnik Grada Zagreba 3/22) koji definira ciljeve, mjere i aktivnosti za ostvarivanje uspješne integracije, kako osoba kojima je odobrena međunarodna zaštita, tako i samih tražitelja međunarodne zaštite.

2.2.4. Nacionalne manjine

Na području Grada Zagreba tradicionalno prebivaju stanovnici različitih etničkih, kulturnih i vjerskih obilježja i opredjeljenja koji na poseban i nenadomjestiv način, pridonose bogatstvu i raznolikosti zagrebačkoga gospodarskog, političkog, kulturnog i svekolikoga drugog života.

Prema podacima popisa stanovništva iz 2021., na području Grada Zagreba živjelo je 31.624 pripadnika 22 nacionalne manjine, a koji su činili 4,1% ukupnoga broja stanovnika Grada. Najzastupljenija nacionalna manjina su Srbi kojih je u Gradu Zagrebu 12.034, a najmanje su zastupljena Vlasi i kojih je u Gradu Zagrebu 5. Od svih pripadnika nacionalnih manjina, najviše ih se izjasnilo da kao materinskim jezikom govore bosanskim (4.343 osobe), a najmanje vlaškim (jedna osoba). Prava i zaštita nacionalnih

²⁰ CERANEO, Izazovi nošenja sa socijalnim učinkom COVID-19 krize i potresa u Gradu Zagrebu, Socijalna slika grada Zagreba, ožujak 2021., (str. 39)

manjina uređena je Ustavnim zakonom o pravima nacionalnih manjina (NN 155/02, 47/10, 80/10, 93/11), a u Gradu Zagrebu Statutom Grada Zagreba (SGGZ 23/16, 2/18, 23/18, 3/20, 3/21, 11/21, 16/22).

U aktualnom sazivu 2023. – 2027. djeluje 9 vijeća, 9 predstavnika nacionalnih manjina i Koordinacija vijeća i predstavnika kojima su osigurana sredstva za rad, uključujući i sredstva za obavljanje administrativnih poslova te za aktivnosti usmjerene na očuvanje jezika, tradicije i kulture nacionalnih manjina (obilježavanje važnih datuma i obljetnica nacionalnih manjina, tribine, konferencije, seminari, izdavaštvo, ljetne i zimske škole i slično).

U organiziranju aktivnosti radi očuvanja manjinskog identiteta, pored vijeća i predstavnika, važnu ulogu imaju kulturno-umjetničke udruge i društva, a kulturni, umjetnički, obrazovni i religijski aspekti su važan dio manjinskog života u Gradu Zagrebu.

U predškolskome, osnovnoškolskom i srednjoškolskom obrazovanju provode se programi i dopunska nastava za djecu i učenike pripadnike nacionalnih manjina. U dva dječja vrtića provodi se program za djecu – pripadnike mađarske i židovske nacionalne manjine. U 11 osnovnih škola provodi se nastava po modelu C (njegovanje jezika i kulture) za učenike – pripadnike mađarske, ruske, poljske, albanske, češke, ukrajinske, makedonske, židovske i bošnjačke nacionalne manjine te u jednoj po modelu B (dvojezična nastava) za učenike – pripadnike mađarske nacionalne manjine. U četiri srednje škole provodi se nastava po modelu C za učenike – pripadnike češke, mađarske, makedonske i slovenske nacionalne manjine te u jednoj po modelu A (nastava na jeziku i pismu nacionalnih manjina) za učenike – pripadnike srpske nacionalne manjine.

Radi poticanja mladih iz romske nacionalne manjine na završavanje srednjoškolskog obrazovanja i nastavak školovanja u sustavu visokog obrazovanja, Grad Zagreb dodjeljuje stipendije učenicima i studentima temeljem Odluke o Stipendiji Grada Zagreba za učenike i studente pripadnike romske nacionalne manjine (SGGZ 30/23).

2.2.5. Vjerska prava i slobode

U Evidenciju vjerskih zajednica u Republici Hrvatskoj je krajem 2020. bilo upisano 54 vjerskih zajednica te 339 udruga iz područja duhovnosti, odnosno religijskih/vjernih djelatnosti koje djeluju u Gradu Zagrebu.

Kako bi se omogućilo ostvarivanje vjerskih prava i sloboda od najranije dobi, u okviru redovitog programa dječjih gradskih vrtića provode se programi multikulturalnosti pri čemu se uvažavaju posebnosti različitih kultura i vjeroispovijesti. U 15 dječjih vrtića Grada Zagreba provodi se program Odgoj u vjeri. U prostorima Mešihata islamske zajednice provodi se program za djecu roditelja islamske vjeroispovijesti. Grad sufinancira redoviti cjelodnevni program predškolskog odgoja i obrazovanja u 15 dječjih vrtića kojima su osnivači vjerske zajednice – 12 katoličkih, dva židovska i jedan evangelički te četiri vjerske osnovne škole i dvije vjerske srednje škole s pravom javnosti.

2.2.6. Poticanje razvoja civilnoga društva i ostvarivanje slobode udruživanja

Civilno društvo u Gradu Zagrebu kao glavnom gradu RH u posljednjih je 15 godina postalo važan akter i podupiratelj uvođenja pozitivnih društvenih promjena i vrijednosti.

U Registar udruga Republike Hrvatske je početkom 2022. bilo upisano 13.136 udruga sa sjedištem u Gradu Zagrebu te 178 zaklada u Registar zaklada.

Grad je prepoznao organizacije civilnog društva, ponajviše udruge kao značajne aktere u razvoju gradskih politika koje najjasnije mogu izraziti potrebe, zahtjeve i očekivanja društvene grupe čije interese zastupaju. Kako bi rad udruga bio kvalitetniji i na korist građanima, Grad Zagreb daje financijske potpore programima i projektima te aktivnostima udruga od interesa za Grad Zagreb. Pored toga, udrugama se daju na korištenje prostori za rad kako bi se i na taj način dodatno doprinijelo njihovom djelovanju.

Financiranje udruga i drugih organizacija civilnog društva iz gradskog proračuna je u potpunosti ujednačeno tako što je uređeno jednim gradskim propisom, Pravilnikom o financiranju udruga iz proračuna Grada Zagreba (SGGZ 19/19, 18/21, 6/22, 40/22) koji utvrđuje iste uvjete za dodjelu, način dodjele i korištenja sredstava bez obzira o kojem se području radi. Kontinuiranom koordinacijom upravnih tijela u pogledu suradnje s udrugama, postigla se ujednačenost postupanja u planiranju i financiranju, kontroli trošenja dodijeljenih sredstava i izvješćivanja o utrošenim sredstvima. Prijavljivanje na javni natječaj i obrada prijava su u potpunosti digitalizirani, čime je ujednačeno postupanje u procedurama financiranja te je istovremeno poboljšana transparentnost postupka financiranja i izvješćivanja. U 2023. je raspisano 16 javnih natječaja u nadležnosti 5 gradskih ureda.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ nedostatan sudjelovanje građana i organizacija civilnog društva u savjetovanjima sa zainteresiranom javnošću u postupcima donošenja gradskih odluka i strateških dokumenata ▪ nedostatak proračunskih sredstava za partnerstvo s civilnim društvom radi provođenja projekata od zajedničkog interesa iz područja promicanja ljudskih prava ▪ nepostojanje jedinstvene javne gradske baze podataka o davanju financijskih potpora udrugama	▪ razvijati mehanizme za poticanje sudjelovanja građana i organizacija civilnog društva u savjetovanjima sa zainteresiranom javnošću u postupcima donošenja gradskih odluka i strateških dokumenata ▪ razvijati mehanizme za poticanje organizacija civilnog društva da koriste sredstva iz EU fondova ▪ uspostaviti jedinstvene javne gradske baze podataka o davanju financijskih potpora udrugama koja će biti kontinuirano ažurirana

2.2.7. Mladi u Gradu Zagrebu

Prema Popisu stanovništva iz 2021., u Gradu Zagrebu koji broji najviše osnovnih i srednjih škola u Republici Hrvatskoj i koji je najveći je sveučilišni grad, bilo je 123.243 mladih u dobi između 15 i 29 godina. Stoga se može reći da je Grad Zagreb mjesto susreta mladih u kojem heterogenost ove skupine dolazi do svojeg punog izražaja. Vizija razvoja položaja mladih u Gradu Zagrebu sadržana je u dokumentu „Program za mlade Grada Zagreba“ koji donosi skup načela, vrijednosti i ciljeva kojima se želi poboljšati kvaliteta života mladih te standardi provedbe gradske politike za mlade. Program za mlade Grada Zagreba od 2022. do 2025. godine je strateški dokument kojim Grad Zagreb odgovara na potrebe mladih u Zagrebu i planira daljnju kontinuiranu konstruktivnu komunikaciju o potrebama mladih u predviđenom razdoblju provedbe.

Za potrebe Programa za mlade Grada Zagreba od 2022. do 2025. (Službeni glasnik Grada Zagreba 16/2022), tijekom rujna 2019. je provedeno empirijsko istraživanje o razini informiranosti osoba u dobi između 15 i 30 godina, o institucijama i ustanovama te programima, mjerama i politikama za mlade u Gradu Zagrebu. Rezultati istraživanja su pokazali da su ispitanici relativno neinformirani. Čak 11% ispitanih ne zna za postojanje Gradske skupštine Grada Zagreba, odnosno, 58% ispitanih ne poznaje njezinu ulogu; 26% ispitanih ne zna za postojanje Vijeća gradskih četvrti, odnosno, 69% ispitanih ne poznaje njihovu ulogu; 23% ispitanih ne zna za postojanje Vijeća mjesnih odbora, odnosno, 65% ispitanih ne poznaje njihovu ulogu. Nadalje, 46 % ispitanih ne zna za postojanje Savjeta mladih Grada Zagreba, trećina ispitanih (33%) zna samo da Savjet postoji, dok je tek petina ispitanih (21 %) djelomično ili u potpunosti upoznata s njegovom ulogom. Razina upoznatosti s radom Centra za mlade

Grada Zagreba također je relativno niska. Tek je 16% ispitanih izjavilo da je upoznato s radom Centra za mlade Grada Zagreba.

Kada je riječ o unaprjeđenju kvalitete života mladih u Gradu Zagrebu, većina ispitanika se slaže da je potrebno riješiti pojedina pitanja, a među njima prednjače potreba za pružanjem pomoći u rješavanju stambeno-financijskih uvjeta te veća mogućnost zapošljavanja.

Visoke stope nezaposlenosti mladih u Gradu Zagrebu i privremeno zaposlenih (sezonski poslovi, privremeni poslovi na ugovor o djelu, ugovor o radu na određeno vrijeme i sl.) te nepovoljna stambena politika prema mladima, dovodi do otežanog osamostaljivanja mladih. Prema podacima Eurostata prosječna dob osamostaljivanja hrvatskih građana najviša je u EU, za 2019. je iznosila 31.8 godina, a podsjetimo da se u Hrvatskoj mlade osobe smatraju one u dobi između 15 do 30 godina.

Pored navedenih ključnih problema detektirani su i drugi, npr. niska razina pripremljenosti mladih za aktivno i odgovorno sudjelovanje u demokratskom društvu, visoka neinformiranost mladih o načinima volontiranja i volonterskim aktivnostima u Gradu Zagrebu, slaba posjećenost gradskih kulturnih ustanova, nedovoljna infrastruktura za bavljenje tjelesnim aktivnostima i dr.

U ožujku 2022. u organizaciji Mreže mladih Hrvatske u Zagrebu održana je Nacionalna konferencija mladih osoba „Dijalog EU s mladima“ kojom je naglašena važnost participacije mladih u donošenje odluka.

Želi li se pružiti potpora mladima da postanu aktivni i odgovorni građani i građanke ovog društva, potrebno je doprinijeti unaprjeđenju kvalitete njihova života, osigurati im da imaju jednak pristup formalnim i neformalnim obrazovnim prilikama, unaprijediti područje zapošljavanja te zdravstvene i socijalne zaštite i uvjete za provođenje kvalitetnog slobodnog vremena te ih poticati da aktivno sudjeluju u društvu.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ nezaposlenost mladih i nedostatak životne perspektive ▪ nedovoljno uključivanje mladih u tržište rada tijekom školovanja ▪ nedovoljna usklađenost sustava obrazovanja mladih sa zahtjevima tržišta rada i nedovoljna ponuda svima dostupnih edukacijskih sadržaja ▪ nedostatak interesa za društvena zbivanja i nedovoljna uključenost mladih u društveno- politički život ▪ rizično ponašanje mladih ▪ nedostatak adekvatnog prostora koji bi objedinio sve usluge potrebne mladima te omogućio sudjelovanje i obrazovanje svih, neovisno o financijskim mogućnostima ▪ nedovoljna pristupačnost i atraktivnost postojećih sportsko-rekreacijskih sadržaja mladima	▪ osigurati poticaje za sustavno i djelotvorno zapošljavanje mladih nakon završenog školovanja te pomoć u traženju posla ▪ unaprijediti servise za povremeno zapošljavanje mladih tijekom školovanja ▪ osigurati kvalitetno obrazovanje sukladno zahtjevima tržišta i potrebama hrvatskog društva ▪ osigurati adekvatno informiranje mladih i sudjelovanje u procesu odlučivanja na svim razinama; osigurati učestalije i kvalitetnije komunikacije vlasti s mladima ▪ podržati programe i projekte organizacija civilnog društva koji se odnose na prevenciju neprihvatljivog ponašanja djece i mladih ▪ izraditi gradske strategije za podizanje kvalitete života mladih ▪ povećati pristupačnost i atraktivnost sportsko-rekreacijskih sadržaja mladima

2.2.8. Branitelji u Gradu Zagrebu

Skrb za hrvatske branitelje iz Domovinskog rata i članove njihovih obitelji dio je sustava socijalne politike Republike Hrvatske.

Mjerama i programima skrbi za hrvatske branitelje iz Domovinskog rata i za članove njihovih obitelji koje provodi Sektor za branitelje Gradskog ureda za socijalnu zaštitu, zdravstvo, branitelje i osobe s invaliditetom, želi se pružiti neposredna, brza i učinkovita pomoć najugroženijim hrvatskim braniteljima i članovima njihovih obitelji radi poboljšavanja osnovnih životnih uvjeta i radi pravovremene informiranosti o mjerama i vrstama pomoći Grada Zagreba.

Sukladno važećim zakonskim propisima, u Sektoru za branitelje Gradskog ureda za socijalnu zaštitu, zdravstvo, branitelje i osobe s invaliditetom obavljaju se poslovi vezani uz ostvarivanje prava hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji, boraca II. svjetskog rata, civilnih invalida rata te članova njihovih obitelji kao i djelatnosti vezane uz sveobuhvatnu skrb i poboljšanje kvalitete života navedenih kategorija.

Prema podacima iz polugodišnjeg izvješća za 2022., gotovo 9000 korisnika ostvaruju prava sukladno važećim propisima u Gradu Zagrebu.

Radi poboljšanja kvalitete života braniteljske populacije osigurana je kontinuirana provedba prijeko potrebnih programa, mjera i aktivnosti koje uključuju provođenje mjera zdravstvenog nadstandarda ostvarivanjem medicinske rehabilitacije hrvatskih ratnih vojnih invalida i članova obitelji smrtno stradaloga, zatočenog i nestalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata sukladno Odluci o uvjetima i načinu ostvarivanja bolničkog liječenja medicinskom rehabilitacijom hrvatskih ratnih vojnih invalida iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji („Službeni glasnik Grada Zagreba, broj: 2/15) radi postizanja i očuvanja što boljeg zdravlja branitelja.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ nedovoljna zaposlenost hrvatskih branitelja ▪ nepostojanje smještajnih kapaciteta za starije i bolesne veterane Grada Zagreba ▪ nedovoljan broj posebnih programa za zadovoljavanje specifičnih potreba hrvatskih branitelja i ratnih vojnih invalida ▪ veliki pobol i smrtnost braniteljske populacije ▪ neadekvatno riješeno i/ili neriješeno stambeno pitanje HRVI-a, hrvatskih branitelja i članova njihovih obitelji ▪ nedovoljna uključenost obrazovnih ustanova u poticanje branitelja na doškolovanje, prekvalifikaciju, odnosno stručno usavršavanje	▪ provoditi javne radne aktivnosti i poticati zapošljavanje branitelja ▪ povećati smještajni kapacitet za starije i bolesne veterane Grada Zagreba ▪ razvijati savjetovanje braniteljske populacije kroz posebne i prilagođene programe ▪ osigurati prioritetan prijem hrvatskih branitelja na specijalističke preglede i bolničko liječenje i razvijati preventivne mjere za potrebe ove populacije ▪ pružiti pomoć pri rješavanju stambene problematike HRVI-a, hrvatskih branitelja i članova njihovih obitelji povećanjem broja stambenih jedinica i gradskih građevinskih zemljišta ▪ uključiti što veći broj obrazovnih ustanova u doškolovanje, prekvalifikaciju u stručno usavršavanje branitelja

3. GOSPODARSTVO

3.1. GOSPODARSKA KRETANJA

3.1.1. Opća gospodarska kretanja u hrvatskom i europskom gospodarstvu

U razdoblju od 2015. do početka 2020., bruto domaći proizvod Hrvatske je bilježio kontinuirani rast. Prosječna stopa rasta realnog BDP-a u razdoblju 2015. – 2019. iznosila je 2,9%, ponajprije potaknuta većom domaćom potražnjom, posebno osobne potrošnje i investicija, čemu su pridonijeli pozitivni trendovi u kretanju zaposlenosti i neto plaća, ali i oporavak kreditne aktivnosti te bolje korištenje sredstava europskih fondova pa je u 2019. Hrvatska napokon ostvarila razinu realnog BDP-a iznad one iz 2008. Nastavak rasta gospodarske aktivnosti očekivao se i u 2020., no zbog okolnosti povezanih sa širenjem pandemije Covid-19 i mjerama zatvaranja dijela gospodarstva kako bi se spriječilo širenje zaraze, u 2020. dolazi do pada BDP-a 8,6% na godišnjoj razini²¹.

Uz posljedice epidemije COVID 19, Hrvatska je istodobno morala rješavati posljedice snažnih potresa koji su 22. ožujka 2020. pogodili Grad Zagreb, Krapinsko-zagorsku županiju i Zagrebačku županiju, a 29. prosinca iste godine Sisačko-moslavačku županiju koji su prouzročili golemu socioekonomsku i infrastrukturnu štetu.

U 2021., u odnosu na 2020., Hrvatska bilježi rast BDP-a od 13,1%. Rast BDP-a imale su sve zemlje članice EU-a i zemlje europodručja, a Hrvatska je zabilježila drugi najviši porast u EU. Snažan porast BDP-a je vidljiv u svim njegovim sastavnicama, od rasta osobne i državne potrošnje do rasta investicija i izvoza. Realna gospodarska aktivnost u 2021. uspjela je nadmašiti razinu iz 2019.²² BDP u 2022. u tekućim cijenama je iznosio 66.943 mil. eura te je u odnosu na 2021., godišnja realna stopa rasta promjene 6,2%.²³

3.1.2. Osnovni gospodarski pokazatelji i struktura gospodarstva Grada Zagreba

Grad Zagreb najjače je gospodarsko središte Republike Hrvatske sa snažnim sektorom gospodarstva, financijskim kapacitetima i razvijenom poduzetničkom infrastrukturom. Svi usporedni pokazatelji s drugim županijama i gradovima potvrđuju da Grad Zagreb prednjači po većini gospodarskih pokazatelja. Osnovne značajke gospodarskog stanja u Gradu Zagrebu, prema zadnjim raspoloživim službenim podacima ukazuju na njegov dominantan položaj i visoku koncentraciju ukupnih gospodarskih aktivnosti:

- Grad Zagreb stvara trećinu ukupnog hrvatskog BDP-a
- u njemu živi gotovo svaki peti stanovnik Hrvatske
- svaka četvrta osoba od ukupnog broja zaposlenih u Hrvatskoj radi u Gradu Zagrebu
- BDP *per capita* viši je za tri četvrtine od hrvatskog prosjeka
- prosječno isplaćena plaća gotovo je za šestinu veća od hrvatskog prosjeka
- u Gradu Zagrebu koncentrirano je čak nešto više od trećine poduzetnika koji posluju u Hrvatskoj.

²¹Izvor: DZS, BDP i nacionalni računi - DRUGI MEDIJI OBJAVLJIVANJA, Tablica BRUTO DOMAĆI PROIZVOD OD 1995. DO 2021., godišnji obračun (ESA 2010), br. 12.1.2.1., <https://podaci.dzs.hr/hr/podaci/bdp-i-nacionalni-racuni/>

²² Izvor: European Economic Forecast, Spring 2022.

²³ HNB, Glavni makroekonomski indikatori, <https://www.hnb.hr/statistika/glavni-makroekonomski-indikatori>

Tablica 5. Bruto domaći proizvod za Grad Zagreb od 2011. do 2020.

	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
BDP, mil. EUR	15 378	15 213	15 056	15 141	15 568	16 047	16 874	17 803	18 911	17 656
BDP po stanovniku, EUR	19 447	19 184	18 926	18 964	19 443	19 997	20 994	22 113	23 411	21 824

Izvor: GUGEOSP, Bruto domaći proizvod za Grad Zagreb i Republiku Hrvatsku u 2020., Priopćenje od 28. ožujka 2023., obrada Razvojna agencija Zagreb

BDP Grada Zagreba u 2020. je iznosio 17,7 milijardi eura (u tekućim cijenama), što je pad od 6,7% u odnosu na 2019. i kada je iznosio 18,9 milijardi eura (u tekućim cijenama). U 2020. je Grad Zagreb imao najveći BDP po stanovniku u Republici Hrvatskoj te je iznosio 21.824 eura, što je 75,1% iznad državnog prosjeka. BDP po stanovniku izražen prema standardu kupovne moći u Republici Hrvatskoj u 20. je iznosio 65,1% prosjeka 27 zemalja članica EU-a, a Grad Zagreb je jedina županija u Republici Hrvatskoj koja je u 2020. ostvarila BDP po stanovniku prema standardu kupovne moći iznad prosjeka EU-27, i to od 13,9%.²⁴

Prema podacima iz 2020., u strukturi stvaranja bruto dodane vrijednosti (BDV), u Gradu Zagrebu na prvom je mjestu djelatnost trgovina na veliko i na malo, prijevoz i skladištenje, smještaj, priprema i usluživanje hrane s udjelom od 21,9%. Slijede javna uprava i obrana, obrazovanje, djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi s udjelom od 18,6%, prerađivačka industrija, rudarstvo i vađenje te ostale industrije s udjelom 13,3% i ostale djelatnosti. U strukturi BDV-a gospodarskih djelatnosti na razini Hrvatske, Grad Zagreb ima izrazito visoki udjel u djelatnostima informacije i komunikacije (69,9%), financijskom sektoru (62,9%) te stručnim, znanstvenim, tehničkim, administrativnim i pomoćnim uslužnim djelatnostima (54,0%), dok je najmanji udio u djelatnostima poljoprivrede, šumarstva i ribarstva (2,2%). Evidentan je nastavak trenda ranije započetih strukturnih promjena u gospodarstvu Grada Zagreba u smjeru daljnjeg opadanja udjela industrije i građevinarstva, posebno od krize iz 2008. i porasta udjela trgovine, financijskih djelatnosti, informacija i komunikacija, poslovanja nekretninama, stručnih, znanstvenih i drugih uslužnih djelatnosti.

3.1.3. Financijski rezultati poslovanja poduzetnika

Poduzetnici Grada Zagreba imaju dominantan udio u ukupnim rezultatima poslovanja poduzetnika Republike Hrvatske.

Tablica 6. Osnovni financijski rezultati poslovanja poduzetnika RH i Grada Zagreba u 2021.

Opis	RH			Grad Zagreb			Udio ZG u RH (u %)
	2020.	2021.	Indeks	2020.	2021.	Indeks	
Broj poduzetnika		144.259	-		47.956	-	33,2
Broj dobitaša	80.269	94.288	117,5	27.308	31.356	114,8	33,3
Broj gubitaša	51.765	49.971	96,5	16.654	16.600	99,7	33,2
Broj zaposlenih	932.575	964.742	103,4	360.736	370.821	102,8	38,4
Ukupni prihodi	97.282.796	117.558.382	120,8	47.916.536	57.493.139	120,0	48,9

²⁴ Izvor: Gradski ured za gospodarstvo, ekološku održivost i strategijsko planiranje, Bruto domaći proizvod za Grad Zagreb i Republiku Hrvatsku u 2019., Priopćenje od 28. ožujka 2023.

Ukupni rashodi	93.669.830	110.413.072	117,9	45.941.043	53.726.954	116,9	48,7
Dobit prije oporezivanja	6.898.727	9.429.415	136,7	3.544.469	4.804.762	135,6	51,0
Gubitak prije oporezivanja	3.285.761	2.284.104	69,5	1.568.975	1.038.577	66,2	45,5
Porez na dobit	774.449	1.194.641	154,3	400.302	631.686	157,8	52,9
Dobit razdoblja	6.031.849	8.217.887	136,2	3.101.955	4.165.844	134,3	50,7
Gubitak razdoblja	3.193.332	2.267.217	71,0	1.526.764	1.031.345	67,6	45,5
Konsolidirani financijski rezultat (dobit (+) ili gubitak (-) razdoblja)	2.838.517	5.950.670	209,6	1.575.191	3.134.499	199,0	52,7
Izvoz	18.475.261	25.097.178	135,8	7.043.275	9.636.449	136,8	38,4
Uvoz	16.675.674	21.195.896	127,1	9.843.736	12.759.437	129,6	60,2
Trgovinski saldo	1.799.588	3.901.281	216,8	- 2.800.461	- 3.122.987	111,5	-
Brutoinvesticije samo u novu dugotrajnu imovinu	3.332.942	3.968.548	119,1	1.870.670	2.063.866	110,3	52,0
Prosječna mjesečna netoplaća	794,35	842,79	106,1	918,44	971,66	105,8	115,3

Izvor: Fina, Analiza financijskih rezultata poslovanja poduzetnika Grada Zagreba u 2021. godini

Udio poduzetnika sa sjedištem u Zagrebu u broju i rezultatima poduzetnika na razini RH je sljedeći: 33,2 % u broju poduzetnika, 38,4 % u broju zaposlenih, 48,9 % u ukupnim prihodima hrvatskog gospodarstva, 48,7% u ukupnim rashodima, 52,7% u konsolidiranom financijskom rezultatu (netodobiti), 38,4% u izvozu i 60,2 % u uvozu.

3.1.4. Obrtništvo

Podatci iz službene evidencije nadležnih upravnih tijela pokazuju da je u lipnju 2022. u Gradu Zagrebu bilo 19.680 registriranih obrta, što je udio od 19,7% u ukupnom broju registriranih obrta u Republici Hrvatskoj.²⁵ U odnosu na lipanj 2021. kada je broj registriranih obrta bio 18.553, broj obrta se povećao za 1.127, odnosno za 6,07%. Na dan 31.12.2021. je bilo 19.122 aktivnih obrta s 30.782 zaposlenih vlasnika/ortaka i radnika.

Tablica 7. Broj obrtnika (vlasnika/ortaka) i radnika na dan 31.12.2021.

GRAD ZAGREB	31.12.2021.		
	OBRTNICI	RADNICI	UKUPNO ZAPOSLENI
ZAPOSLENI	19.359	11.423	30.782

Izvor: Knjiga obrtnika članova HOK-a (baza OR-MINGOR) – vlasnici/ortaci
Radnici zaposleni kod obrtnika – HZMO

²⁵ Hrvatska obrtnička komora, Statističke informacije, lipanj 2022.

U 2020. u obrtu je bilo zaposleno 31.974 ili 34,4% ženskih osoba i 60.970 ili 65,6% muških osoba, a do kraja prosinca 2021. je zaposlenih žena bilo 34.531 ili 35% te 64.043 ili 65% zaposlenih muškaraca. U 2021. u obrtu i djelatnostima slobodnih profesija bilo je zaposleno 30.579 osoba, što predstavlja udio od 6,86 % u ukupnom broju zaposlenih osoba u Gradu Zagrebu.²⁶

3.1.5. Poduzetnička infrastruktura

Najvažnija poduzetnička potporna institucija Grada Zagreba je Zagrebački inovacijski centar d.o.o. (ZICER) koji provodi aktivnosti podrške razvoja i unaprjeđenja poduzetničkog okruženja, doprinosi jačanju poduzetničkih kompetencija i promociji poduzetništva, olakšava put izvorima financiranja te pruža podršku poduzetnicima prilikom transfera poduzetničke ideje u proizvod ili uslugu. U okviru ZICER-a djeluje Plavi ured, poduzetnički centar koji provodi programe edukacije za postojeće i buduće poduzetnike te pruža savjetodavne usluge uključujući i pomoć kod prijave projekata za EU natječaje. Radi poticanja, osnivanja i razvoja tehnološki utemeljenih malih tvrtki usmjerenih na područje visokih tehnologija, razvoj proizvoda i inovativnog poduzetništva, glavna aktivnost ZICER-a vezana je uz poduzetnički inkubator koji raspolaže s više od 100 modularnih prostora, coworking prostorima te pametnom infrastrukturom – 6 vrhunski opremljenih tehnoloških centara. Radi osnaživanja ekosustava za razvoj startup poduzetništva u posljednjih sedam godina, ZICER provodi predakceleracijski program Startup Factory koji za zagrebačke startupove osigurava intenzivnu edukaciju, vrhunske mentore, ZICER-ovu infrastrukturu, promocijsku podršku i umrežavanje, a za najbolje timove i bespovratna novčana sredstva.

3.1.6. Poticajne mjere za razvoj malog i srednjeg poduzetništva i obrta

Sukladno Programu poticanja razvoja obrta, malog i srednjeg poduzetništva u Gradu Zagrebu 2019. – 2023. (Službeni glasnik Grada Zagreba 6/19), Grad Zagreb provodi niz mjera i aktivnosti koje su usmjerene na stvaranje poticajnih uvjeta za daljnji rast i razvoj obrta, malog i srednjeg poduzetništva te rast zaposlenosti. Poticajne mjere i aktivnosti u Programu temelje se na identificiranim potrebama i interesima obrtnika i poduzetnika, a najvećim se dijelom odnose na dodjelu bespovratnih financijskih sredstava. Planirane mjere i aktivnosti u navedenom Programu u najvećem dijelu predstavljaju nastavak provedbe mjera i aktivnosti iz prethodnog programa. Neke od važnih mjera koje se provode sukladno Programu su: dodjela poduzetničkih kredita uz subvencionirane kamate; dodjela potpora obrtnicima za očuvanje obrtničke djelatnosti; dodjela potpora za razvoj društvenog poduzetništva; dodjela potpora inovatorima; dodjela potpora nezaposlenim osobama radi samozapošljavanja pokretanjem vlastitog posla.

²⁶ Gradski ured za gospodarstvo, ekološku održivost i strategijsko planiranje, Odjel za statističke i analitičke poslove, Zaposleni u prosincu 2021., Priopćenje od 21. veljače 2022.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ grad s dostignutim BDP-om po stanovniku zaostaje za razinom rasta sličnih gradova u EU ▪ negativan utjecaj gradskih fiskalnih i parafiskalnih davanja na troškove poslovanja poduzetnika ▪ nedostatna ulaganja u istraživanje i razvoj, nove i zelene tehnologije, inovacije i ekoinovacije ▪ nedostatna svijest poduzetnika o važnosti zelenog održivog gospodarstva i učinkovitijeg korištenja resursa ▪ nedovoljna suradnja poduzetnika, posebice malih i srednjih, sa sveučilištima i znanstveno-istraživačkim institucijama ▪ nedovoljna razina digitalnih poduzetničkih kompetencija ▪ nedostatna razina digitalizacije javnih servisa za poduzetnike ▪ nerazvijeni alternativni izvori financiranja, posebice za poduzetnike početnike ▪ nedostatna ulaganja u visokokvalitetnu poduzetničku infrastrukturu (centri kompetencija, digitalno-inovacijski centri, centri za transfer tehnologije) ▪ nezainteresiranost mladih za obrtnička zanimanja ▪ manjak motiviranosti i samopouzdanja te nedostatak financijskih resursa za pokretanje vlastitog posla, posebice kod mladih ▪ nedovoljno razvijena svijest poduzetnika o važnosti cjeloživotnog učenja ▪ nedostatna dodjela potpora za razvoj društvenog poduzetništva i inovacije	▪ vrednovati i sustavno koristiti zagrebačke konkurentske prednosti za ubrzaniji razvoj, osobito njegove djelatnosti utemeljene na znanju, tehnologiji i inovacijama ▪ poticati uspješnije prilagodbe eventualnim budućim kriznim situacijama (zdravstvenim, financijskim...) kako bi se sačuvala gospodarska aktivnost ▪ smanjivati gradska fiskalna i parafiskalna davanja na troškove poslovanja poduzetnika i poticati mjere za smanjenje koruptivnih rizika kod javnih nabava ▪ jačati sustav poticajnih mjera za ulaganje u nove i zelene tehnologije, istraživanje i razvoj, inovacije i ekoinovacije ▪ poticati suradnju poduzetnika sa znanstvenoistraživačkim institucijama radi transfera tehnologije i znanja ▪ pružiti potporu boljoj integraciji digitalne tehnologije u mala i srednja poduzeća te nadogradnju i ubrzanje digitalnih javnih gradskih servisa za pružanje podataka i usluga poduzetnicima ▪ razviti i omogućiti pristup alternativnim izvorima financiranja ▪ jačati usluge informiranja i savjetovanja o dostupnim izvorima financiranja i poboljšati financijsku pismenosti poduzetnika i obrtnika ▪ razvijati visokokvalitetne poduzetničko poslovne infrastrukture ▪ promovirati obrtnička zanimanja i poduzetništvo u školama i fakultetima u suradnji s gospodarskim sektorom ▪ povećati potpore za društveno poduzetništvo i inovacije

3.1.7. Investicije – ulaganja u fiksni kapital

Ostvarene investicije po stanovniku²⁷ u Gradu Zagrebu u 2021. iznosile su 2.835,36 eura, a u Hrvatskoj 1.975,58 eura. Razmotrimo li direktne inozemne investicije, vidljivo je da većina stranog kapitala koji se investira u Hrvatsku dolazi u Zagreb i u naše razvijenije obalne županije, dok su ostali dijelovi zemlje praktički potpuno nezanimljivi međunarodnim investitorima. Inozemna izravna ulaganja u Grad Zagreb u 2021. iznose 1.940,6 milijuna eura.

U 2021. brutoinvesticije u dugotrajnu imovinu investitora koji imaju sjedišta u Gradu Zagrebu iznosile su 4,2 milijarde eura, što je nominalan rast za 7,8% u odnosu na 2020., kada su iznosile 3,9 milijardi eura. Također, prema lokaciji investicijskih objekata, ukupne brutoinvesticije u dugotrajnu imovinu na području Grada Zagreba u 2021. iznosile su 2,4 milijardi eura, što je porast od 13,5% u odnosu na 2020. kada su iznosile 2,1 milijardi eura.²⁸

²⁷ Procjena broja stanovnika sredinom 2021, izvor: DZS.

²⁸ Statistički ljetopis Grada Zagreba 2022.

3.1.8. Vanjskotrgovinska razmjena

Prema podacima Državnog zavoda za statistiku, ukupan robni izvoz Grada Zagreba u 2021. je iznosio 5,5 milijardi eura, što predstavlja udjel od 33,3% ukupnog izvoza RH i pozicionira Grad Zagreb na prvo mjesto u vanjskotrgovinskoj razmjeni Hrvatske, dok je uvoz bio 14,4 milijardi eura, što čini visokih 50,91% u ukupnom robnom uvozu zemlje. U odnosu na godinu ranije, u Zagrebu je izvoz povećan za 4,15%, ali istodobno je zabilježeno i povećanje uvoza za 2,01%. S obzirom na to da je negativan saldo robne razmjene s inozemstvom, Grad Zagreb u znatnoj mjeri doprinosi negativnom saldu robne razmjene na državnoj razini.

U strukturi vrijednosti izvoza i uvoza Grada Zagreba po NKD-u u 2020., najzastupljenije su prerađivačka djelatnost sa 38,07% u izvozu i 13,54 % u uvozu te trgovina na veliko i na malo s 33,33% u strukturi izvoza i 60,80% u strukturi uvoza.²⁹ Najzastupljenija tržišta u izvozu Grada Zagreba u 2020. i 2021. su Bosna i Hercegovina Slovenija, Njemačka, Mađarska, Italija, Srbija, Sjedinjene Američke Države i Austrija, a države iz kojih je Grad Zagreb najviše uvezio u 2020. i 2021. su Njemačka, Slovenija, Italija, Mađarska, Austrija, Azerbajdžan, Poljska i Nizozemska. Najveći izvoz Grada Zagreba u 2021. u vrijednosti od 783 milijardi eura ostvaren je u Bosnu i Hercegovinu i iznosi 14,1% ukupnog izvoza Zagreba. Najveći uvoz Grada Zagreba u 2021. i to u vrijednosti od 2 milijarde eura ostvaren je iz Njemačke i iznosi 13,9% ukupnog uvoza Grada Zagreba³⁰.

3.1.9. Zaposlenost i plaće

Ukupna zaposlenost i plaće

- Na području Grada Zagreba u lipnju 2022. bilo je ukupno zaposleno 454.655 osoba, a nezaposleno 12.912 osoba sa stopom registrirane nezaposlenosti 2,8%. Istovremeno, na HZZ je tijekom lipnja 2022. bilo prijavljeno potreba za 6.143 radnih mjesta. Prosječna mjesečna isplaćena netoplaća u pravnim osobama u Gradu Zagrebu za svibanj 2022. iznosila je 1.176,32 eura, što je porast za 7,4% u odnosu na svibanj 2021. kada je iznosila 1.094,83 eura.

Zaposlenost i plaće kod poduzetnika Grada Zagreba

- U Gradu Zagrebu u 2021. poslovalo je 47. 956 poduzetnika od čega 42.889 mikro, 4.304 malih, 583 srednjih i 180 velikih poduzetnika sa ukupno 370.821 zaposlenih.

Tablica 8. Troškovi za neto plaće zaposlenih poduzetnika Grada Zagreba u 2021. – prema veličini i vlasništvu

Veličina poduzetnika	Poduzetnici		Zaposleni		Troškovi za neto plaće			Prosječna mjesečna neto plaća po zaposlenom (u eurima)	
	Broj	Udio	Broj	Udio	Iznos (u 000 kn)	Indeks 2021./20.	Udio u ukup. rashod. u %	RH	Grad Zagreb
Mikro	42.889	89,4%	79.536	21,4%	614.285	117,6	11,2	607,74	643,57
Mali	4.304	9,0%	77.781	21,0%	896.870	111,2	9,3	825,54	960,91
Srednji	583	1,2%	61.765	16,7%	789.559	108,4	7,8	937,02	1.065,23
Veliki	180	0,4%	151.739	40,9%	2.023.249	105,4	7,1	1.037,36	1.111,15
Ukupno	47.956	100,0%	370.821	100,0%	4.323.963	108,8	8,0	842,78	971,66

²⁹ Hrvatska gospodarska komora, Robna razmjena županija RH s inozemstvom u 2019. godini

³⁰ Gradski ured za gospodarstvo, ekološku održivost i strategijsko planiranje, Statistički ljetopis Grada Zagreba 2022.,

Izvor: Fina, Analiza financijskih rezultata poslovanja poduzetnika Grada Zagreba u 2021. godini, obrada Razvojna agencija Zagreb

Veliki su poduzetnici imali 151.739 zaposlenih, što je u prosjeku 843 zaposlenih po poduzetniku. Mikropoduzetnici su imali 79.536 zaposlenih, što je u prosjeku 1,9 zaposlenih po poduzetniku. Kod malih poduzetnika prosječan broj zaposlenih po poduzetniku bio je 18,1, a kod srednjih 105,9 zaposlenih po poduzetniku.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ nedostadne investicije privatnog sektora ▪ niska inozemna izravna ulaganja ▪ premalo investicija u proizvodnju i greenfield projekte ▪ nedostatna financijska sredstva za realizaciju razvojnih projekata ▪ nesređeni imovinsko-pravni odnosi na nekretninama ▪ nedostatna suradnja akademskog, poslovnog i javnog sektora u jačanju inovativnosti i konkurentnosti ▪ nedovoljna povezanost i umreženost poduzetnika kako bi se osigurala veća konkurentnost na tržištu ▪ nedovoljna digitalizacija uprave i javnih servisa ▪ izvoz Grada Zagreba i dalje znatno manji od uvoza ▪ nedostatna proizvodnja za izvozna tržišta ▪ izražena je strukturna nezaposlenost – kvalifikacijska struktura nezaposlene radne snage u mnogim slučajevima ne odgovara potrebama tržišta rada ▪ velik udio nezaposlenih starije dobi koji se teško prilagođavaju zahtjevima tržišta ▪ nedovoljna uključenost lokalne razine u programe za poticanje zapošljavanja u okviru Državnog zavoda za zapošljavanje ▪ nepostojanje cjelovite politike za poticanje zapošljavanja i samozapošljavanja mladih visokoobrazovanih osoba u dijelovima gospodarstva koji svoj rast i razvoj zasnivaju na znanju i inovacijama ▪ nedostatna svijest o važnosti društvenog poduzetništva ▪ nepostojanje energetske neovisnosti	▪ poboljšati investicijsko okruženje radi privlačenja investicija privatnog sektora i inozemnih izravnih ulaganja ▪ privlačiti investicije temelje na inovacijama, znanju i naprednim tehnologijama ▪ urediti imovinsko-pravne odnose na nekretninama i uskladiti zemljišnoknjižno i katastarsko stanje radi nesmetane provedbe poduzetničkih projekata i investicija ▪ ubrzati korištenje sredstava fondova EU-a radi javnih investicija, odnosno implementacije razvojnih projekata ▪ jačati konkurentnost poduzetnika potporama za podizanje tehnološke razine i kapaciteta za razvoj i proizvodnju proizvoda više dodane vrijednosti ▪ poticati pametne specijalizacije u poduzetništvu u funkciji jačanja ukupne konkurentnosti ▪ razviti tehnološke i poslovne infrastrukture koje će poduprijeti i poboljšati umreženost poduzetnika s istraživačkim i razvojnim institucijama ▪ digitalizirati Gradsku upravu i njezine servise ▪ pružati podrške poduzetnicima u internacionalizaciji poslovanja ▪ poticati povezivanje MSP-a u klastere radi jačanja njihove konkurentnosti i izvoznog potencijala ▪ jačati potpore inovativnim poduzećima/inovatorima u promociji i komercijalizaciji inovacija na međunarodnom tržištu ▪ poticati energetska neovisnost

3.2. TURIZAM

Grad Zagreb prije pandemije koronavirusa je slovio kao popularna city-break destinacija te je bilježio značajan godišnji rast turističkih dolazaka i noćenja pa je 2019. Zagreb posjetilo rekordnih 1.454.019 turista koji su ostvarili 2.638.962 noćenja, što je predstavljalo rast od 3,8% u dolascima i 5,1 % u noćenjima u odnosu na 2018.

Od 2020. koja je obilježena početkom pandemije koronavirusa i potresom, turistički promet Grada Zagreba zabilježio je znatan pad turističkih dolazaka i noćenja. Pozitivna kretanja obilježila su 2021. kada je ostvareno 85,4% više dolazaka turista i 76,3% više noćenja u odnosu na 2020., ali konačni rezultati s 56,3% manje dolazaka i 47,9% manje noćenja su bili daleko od rezultata iz 2019. Značajan napredak u dolascima i noćenjima se dogodio 2022. Može se reći da je unatoč slabijim rezultatima od 2019. primjetan pozitivan trend u dolascima i noćenjima.

Što se tiče strateškog planiranja razvoja turizma u Gradu Zagrebu u sljedećem razdoblju, početkom 2024. se očekuje donošenje nacionalnog Zakona o turizmu koji će propisati koje su obveze JP(R)S vezane za daljnji razvoj održivog, otpornog i inovativnog turizma.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ nepostojanje strateškog razvojnog dokumenta ▪ nepostojanje inkluzivnog turizma (turizma za sve) radi povećanja pristupačnosti usluga za osobe s invaliditetom ▪ nedostatak sustava za mjerenje ukupnih učinaka turizma i praćenje rizika koji utječu na konkurentnost i održivost ▪ nedefiniran sustav turističkih proizvoda ▪ nedovoljna valorizacija turističkih potencijala izvan užeg centra grada ▪ nedostatak inovativnih sadržaja turističke ponude ▪ nepostojanje kongresnog centra ▪ manjak stranih investicija u turizmu ▪ nedostatna aviopovezanost, pogotovo low cost kompanija	▪ izraditi strateški dokument razvoja turizma Grada Zagreba na načelima održivosti s uključenim mjerama za njegovu učinkovitu provedbu ▪ razviti pristupačni turizam, povećati pristupačnost usluga za osobe s invaliditetom ▪ razviti učinkovit sustav za mjerenje ukupnih učinaka turizma i praćenje rizika ▪ odrediti prioritete turističkih proizvoda i njihovo poticanje ▪ širiti turističke ponude izvan užeg centra grada kroz mapiranje i valorizaciju ponude koja može biti uključena u turistički promet ▪ poticati razvoj inovativne turističke ponude; razvijanje novih atrakcija, posebice onih koje se temelje na unikatnosti ▪ razvijati pristupačni turizam i promovirati Grad Zagreb kao centar poslovnog, kulturnog, zdravstvenog turizma ▪ stvarati pozitivne klime za privlačenje stranih investitora s područja turizma ▪ poboljšati prometnu aviopovezanost Zagreba s europskim gradovima

3.3. POLJOPRIVREDA, ŠUMARSTVO I LOVSTVO

3.3.1. Stanje poljoprivredne proizvodnje i ruralnog prostora

Od ukupno 641,24 km² koliko obuhvaća područje Zagreba, približno dvije trećine površine nalaze se izvan građevinskog područja naselja grada Zagreba. Jedna trećina, odnosno 21.732,80 ha ili 33,9% ukupne površine Grada je poljoprivredno zemljište. Poljoprivredna proizvodnja se danas odvija na oko 14.300,00 ha poljoprivrednih površina, a najvećim dijelom je koncentrirana u sjeveroistočnom i južnom dijelu grada Zagreba. Sadašnja struktura korištenja zemljišta je: 70% ratarske kulture, 22% su livade u službi stočarske proizvodnje, dok se preostali dio zemljišta koristi u povrtlarstvu, voćarstvu i vinogradarskoj proizvodnji. Vlasnička struktura pokazuje da se u vlasništvu države nalazi manji dio zemljišta od oko 20%, dok je u privatnome vlasništvu veći dio od oko 80%. Iznimno je nepovoljna veličina privatnog posjeda i rascjepkanost parcela, a prosječna veličina posjeda je 3,5 ha. Gotovo 75% poljoprivrednih gospodarstava na području Zagreba ima manje od 5,0 ha zemljišta.

Prema podacima iz Upisnika poljoprivrednika Agencije za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju na području Grada Zagreba u 2021. je bilo upisano 6.508 poljoprivrednih gospodarstava. Najveći dio gospodarstava po strukturi čine obiteljska gospodarstva i to 6.017, dok preostali dio čine obrti, trgovačka društva i zadruga.

Na zagrebačkome području je evidentirano 2.218 farmi s različitim stočnim fondom (prema stanju u Jedinostvenom registru životinja na dan 2. 02. 2022). U najvećem broju se uzgajaju svinje – 7.231

komada, ovce – 1.337 komada, goveda – 3.350, pčele – 22.930 košnica³¹, dok se u manjem broju uzgajaju konji i koze.

Na području Zagreba nalazi se 15 gradskih vrtova s više od 2.000 vrtne parcela na površini od 23,55 ha.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ mala prosječna zemljišna površina po gospodarstvu koja ne dopušta brz rast na temeljima ekonomije razmjera te usitnjenost i rascjepkanost posjeda ▪ slaba zainteresiranost mladih za poljoprivredu ▪ nedovoljna zainteresiranost i znanje za bavljenje poljoprivrednom proizvodnjom u ekoodrživom sustavu gospodarenja ▪ nemogućnost korištenja sredstava iz Programa ruralnog razvoja kada se radi o mjerama s investicijskim karakterom (4 i 6) i kada je lokacija proizvodnje Grad Zagreb zbog načina bodovanja stupnja razvijenosti županije ulaganja ▪ nedostatak novih lokacija za gradske vrtove na prostorima u vlasništvu Grada ▪ nedostatak prepoznatljivih distributivnih kanala s naglaskom na domaće, provjereno i kvalitetno, ▪ loše gospodarenje viškovima i otpadom od hrane ▪ proizvodna i tržišna neorganiziranost proizvođača te needuciranost, nepovjerljivost i nesnalaženje potrošača ▪ neusklađenost stvarnih potreba i mogućnosti s normativima u prostorno-planskoj dokumentaciji	▪ okrupniti i urediti zemljišta – provesti komasaciju, otkupiti privatno zemljište te dodijeliti državno zemljište u zakup ▪ stvarati posebne poticajne programe za učenike i studente poljoprivrednog smjera kako bi započeli vlastitu poljoprivrednu proizvodnju ▪ povećati znanje /stručnu spremu/ stručnu osposobljenost poljoprivrednika, posebice u ekoodrživom sustavu gospodarenja ▪ definirati posebne poticajne kriterije za ekološka gospodarstva ▪ uvesti posebne poticajne mjere za proizvođače voća, povrća, ljekovitog bilja i cvijeća, a koji proizvode u granicama GUP-a Grada Zagreba ili Sesveta ▪ definirati nove lokacije za uređenje i opremanje gradskih vrtova u suradnji s nadležnim gradskim uredima s pomoću obnovljivih izvora energije (solarne pumpe) ▪ uspostaviti kontrolirani i standardizirani put domaćih proizvoda od direktnih proizvođača s područja cijele Republike Hrvatske do potrošača na području grada Zagreba uz minimalne troškove distribucije ▪ primjenjivati dobre upravljačke prakse za gospodarenje otpadom od hrane i zbrinjavanje viškova ▪ razviti sustav koji će poticati organizaciju proizvodnje i pružati potrošačima potrebnu edukaciju o proizvodima ▪ uskladiti stvarne potrebe i mogućnosti s normativima u prostorno-planskoj dokumentaciji ▪ korištenje geotermalnog potencijala za zagrijavanje (staklenika i/ili plastenika te za grijanje ribnjaka)

3.3.2. Šumarstvo

Šume na području Grada Zagreba pokrivaju gotovo trećinu ukupne gradske površine, a prema podacima iz 2021. na području Grada Zagreba nalazi se ukupno 19.264,39 ha šuma. U vlasništvu Republike Hrvatske je 8.798 ha šuma, a privatne (pravne i fizičke) osobe posjeduju 10.466,39 ha šuma, od čega je uređeno 10.190,70 ha, a neuređeno 275,69 ha. Šume na području Grada Zagreba karakterizira višenamjensko korištenje, uz proizvodne i općekorisne funkcije šuma.

Značaj općekorisnih funkcija šuma osobito je naglašen u gospodarskoj jedinici Park-šume Grada Zagreba te u gospodarskim jedinicama na području Parka prirode Medvednica. U ovim šumama svakodnevno, a osobito vikendom, boravi velik broj građana u odmoru i rekreaciji.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
-------------------	------------------

³¹ Ministarstvo poljoprivrede, Sektor za registre životinja, Stanje na dan 15.3.2021.

▪ usitnjenost šumskih posjeda po katastarskim česticama i vlasništvu privatnih šuma onemogućava kvalitetnije gospodarenje šumama ▪ nepostojeći interes privatnih šumoposjednika za prodaju šuma unatoč ponudi otkupa ▪ nedovoljno ponuda za otkup privatnih šumoposjednika ▪ nedovoljna zastupljenost održivog gospodarenja šumom ▪ nesređeni imovinsko-pravni odnosi ▪ nemogućnost korištenja fondova EU zbog nesređenih imovinsko-pravnih odnosa ▪ nepovoljna dobna i sociološka struktura šumoposjednika ▪ slaba informiranost i želja za cjeloživotnim učenjem i usvajanjem novih znanja privatnih šumoposjednika ▪ suprotnost, odnosno neujednačenost interesa korisnika šumskih dobara, nespremnost za međusobno povezivanje interesa i preuzimanje rizika pri investiranju ▪ ubrzana urbanizacija kojom se smanjuje površina šuma na području grada ▪ nerazvijenost turizma i potporne infrastrukture u šumama ▪ neuređenost prostora koji nemaju obilježja lovišta u pogledu zaštite divljači	▪ Grad Zagreb treba uvoditi prava prvootkupa prilikom prodaje privatnih šuma unutar građevinskog područja. ▪ stvoriti fond za poticanje okrupnjivanja privatnih posjeda šuma (poticaji kod poreza na promet, upisa i sl.) ▪ poticati otkupljivanje privatnih šuma uvođenjem mjera potpora otkupljivačima ▪ poticati održivo gospodarenje šumom (pošumljavanje dr.) ▪ urediti imovinsko-pravne odnose i poticati korištenje EU fondova ▪ sustavno educirati privatne šumoposjednike u stjecanju novih znanja i vještina povezanih s gospodarenjem šumama ▪ jačati udruge šumoposjednika i poticati njihova udruživanja radi okrupnjivanja šumskog posjeda i zajedničkog gospodarenja tim posjedom ▪ razvijati turizam i potporne infrastrukture u šumama ▪ izraditi programe zaštite divljači za prostore koji nemaju obilježja lovišta i osiguranje njihova provođenja ▪ održavati ciljna travnjačka staništa na područjima ekološke mreže uklanjanjem drvenaste vegetacije
--	--

3.3.3. Lovstvo

Odlukom o zajedničkim lovištima iz 1996. i 1997., na području Grada Zagreba ustanovljeno je 11 zajedničkih lovišta. Lovozakupnici su domicilne lovačke udruge s područja koje obuhvaća zajedničko lovište što je prednost jer se nastavlja tradicija lovstva na tom području, ali se kvalitetnije gospodari i čuva divljač u lovištu. Svi ugovori su sukladno zakonu s istim lovozakupnicima produljeni u dva navrata za slijedećih 10 godina, a u tijeku je treće lovozakupno razdoblje koje će trajati do 31. 03.2027. Grad Zagreb provodi i Programe zaštite divljači u kojima se provode primijenjena znanstvena istraživanja u kojima je uključeno i praćenje zdravstvenog stanja i razvojnih parametara divljači na području provedbe Programa. Provedbom Programa dobivaju se povratne informacije o zaraznim bolestima te se tako provodi kontrola javnozdravstvenog vektora iz djelokruga veterinarstva na području Grada Zagreba.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ korištenje prostora izvan utvrđenih pravila i sadržaja utječe na uznemiravanje divljih životinja ▪ urbanizacija prostora i prevelika napučenost stanovništva u granicama zajedničkih lovišta ▪ uzurpacija staništa pojedinih vrsta krupne i sitne divljači ▪ strukturni problemi lovozakupnika	▪ osiguravanje raznih oblika potpora za efikasnije provođenje lovnogospodarskih ciljeva radi sprječavanja šteta od divljači ▪ provođenje stalne edukacije građana o suživotu s divljači u urbanim dijelovima grada ▪ osiguranje efikasnije provedbe programa zaštite divljači ▪ postupno transformirati formalne sadržaje skrbi o divljači

4. PROSTOR

4.1. PROSTORNI RESURSI I UPRAVLJANJE PROSTOROM

Dosadašnji razvoj Grada Zagreba, ne odražavajući uvijek i stvarne potrebe, odvijao se pretežito širenjem zona za građenje na neizgrađena, često vrijedna zelena područja, čime su znatno opterećivani komunalni, prometni i drugi javni sustavi te okoliš, krajobraz i biološka raznolikost. Također je povećana površina namijenjena stanovanju u uvjetima približno istog broja stanovnika.

4.1.1. Prostorno uređenje

Stvarno korištenje prostora Grada Zagreba.

Na prostoru Grada Zagreba su prema udjelima u ukupnoj površini (podatak iz 2020.), najzastupljenije kategorije poljoprivredne i neuređene površine, zaštitno zelenilo i ostalo (24.417 ha), zatim šume (19.154 ha) te stambene i mješovite površine (7.970 ha). Ostatak površine Grada Zagreba čine promet (3.376 ha), javne zelene površine (2.324 ha), vode i vodna dobra (1.819 ha), gospodarstvo (1.901 ha), sport i rekreacija (1.123 ha), javne i društvene površine (794 ha), komunalna infrastruktura (520 ha), brownfield – neiskorištene izgrađene površine (339 ha), površine posebne namjene (210 ha) i groblja (176 ha).

Neiskorišteni gradski prostori.

U prosincu 2017. izrađen je Atlas brownfield površina radi kvalitetnijeg uvida u brojnost, položaj i stanje neiskorištenih površina u Gradu Zagrebu. Prema podacima iz Atlasa, na području Grada Zagreba dosad je identificirano 45 neiskorištenih gradskih prostora koji pokrivaju ukupnu površinu od približno 236,2 ha, od čega 1,9 ha površine namijenjene turizmu i ugostiteljstvu, 0,3 ha stambene namjene, 4,6 ha prometne namjene, 85,4 ha proizvodne namjene, 71,6 ha poslovne namjene, 5,0 ha posebne namjene, 56,9 ha nedovršena gradilišta i 10,5 ha pokrivaju neiskorištene površine javne i društvene namjene. Neiskorišteni prostor je u vlasništvu Zagrebačkog holdinga d.o.o. – 76,9 ha, Republike Hrvatske – 3,8 ha i Grada Zagreba – 54,0 ha, dok je 101,3 ha u vlasništvu ostalih pravnih i fizičkih osoba.

Analizom stvarnog korištenja površina 2020. evidentirano je oko 130 brownfield lokacija za koje je potrebno izvršiti detaljniju provjeru i analizu.

Prostorno-planska dokumentacija.

Prostorni razvoj Grada Zagreba reguliran je sljedećim prostornim planovima³²:

- na državnoj razini: Prostorni plan Park prirode Medvednica koji regulira prostorno uređenje područja posebnih obilježja, površina 17.932,25 ha
- na područnoj (regionalnoj) razini: Prostorni plan Grada Zagreba koji regulira prostorno uređenje cjelokupnog prostora Grada Zagreba, površina 64.124 ha
- na lokalnoj razini: Generalni urbanistički plan grada Zagreba koji regulira prostorno uređenje naselja grada Zagreb, površine 22.000 ha
- na lokalnoj razini: Generalni urbanistički plan Sesveta koji regulira prostorno uređenje naselja Sesvete, površina 1.790 ha.

Približno, trećina površine Grada Zagreba planirana je za gradnju, a dvije su trećine planirane za šumarstvo, poljoprivredu, javne i zaštitne zelene površine, prometne površine, vode i vodne dobro i sl.

Za neuređene dijelove prostora na kojima se planira nova regulacija ili potpuna transformacija postojeće izgrađene strukture predviđena je izrada urbanističkih planova uređenja područne

³² Izvor: Zakon o prostornom uređenju (NN 153/13, 65/17, 114/18, 39/19, 98/19)

(regionalne) i lokalne razine – ukupno 227. U razdoblju od 1998. do prosinca 2021. izrađeno je i doneseno 100 urbanističkih planova uređenja područne (regionalne) i lokalne razine.

Urbane gustoće.

Analizom je ustanovljeno da je prosječna gustoća stanovništva grada Zagreba 12,3 stanovnika po hektaru, a gustoća stanovanja 81,4 stanovnika po hektaru. Usporedbom po gradskim četvrtima uočava se prostor kompaktnog i gusto naseljenog urbanog tkiva središta grada u kojem se posebno ističu gradske četvrti Donji grad (122,7 st/ha, 231,7 st/ha), Trešnjevka – sjever i Trešnjevka – jug, ali i prostor rubnih, slabije urbaniziranih dijelova teritorija Grada Zagreba s najmanjim urbanim gustoćama u gradskim četvrtima, Podsljeme, Sesvete i Brezovica.

Legalizacija.

Problem nelegalne gradnje na širem gradskom prostoru pojavljuje se u svim oblicima: od točkastih iznimki do čitavih enklava – naselja, te u slučajevima kada gabariti i ostali parametri odstupaju od utvrđenih urbanih pravila do gradnje na površinama koje su planskom dokumentacijom predviđene kao negradive.

U provedbi Zakona o postupanju s nezakonito izgrađenim zgradama (NN br. 86/12,143/13, 65/17 i 14/19) u Gradu Zagrebu je riješeno 109.635 zahtjeva za izdavanje rješenja o izvedenom stanju, pri čemu je ozakonjeno 79.249 nezakonito izgrađenih zgrada, odnosno nezakonito rekonstruiranih dijelova zgrada.

Kriteriji za utvrđivanje strategijskog interesa.

U predmetima utvrđivanja građevnih čestica u obuhvatu gradskog zemljišta, Sektor za strategijsko i prostorno planiranje Gradskog ureda za gospodarstvo, ekološku održivost i strategijsko planiranje daje mišljenje na prijedlog utvrđivanja građevne čestice i očitovanje o strategijskom interesu Grada prema sljedećim kriterijima:

- zaštita kulturnih i prirodnih vrijednosti
- korištenje i namjena prostora u važećoj prostorno-planskoj dokumentaciji (površine prometnih i infrastrukturnih sustava, površine javne i društvene namjene, javnog parka, groblja, površine gospodarske namjene u izdvojenom građevinskom području izvan naselja, zona sanitarne zaštite vode za piće, eksploatacijsko polje mineralne sirovine, površine za istraživanje i eksploataciju ugljikovodika i geotermalnih voda u energetske svrhe)
- stvarno korištenje prostora (prometne i infrastrukturne površine, površine parka, javne i društvene namjene)
- prometne i infrastrukturne potrebe u široj zoni
- potreba gradnje javnih i društvenih sadržaja u široj zoni
- površine na kojima je propisana procedura gradskog projekta, odnosno izrada UPU-a
- način izgradnje legaliziranih građevina kojim se osigurava dugotrajnost i sigurnost korištenja,
- veća gradska zemljišta u područjima zahvaćenim nezakonitom gradnjom za koja još nisu donesene propisane mjere za urbanu obnovu i sanaciju.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ ograničeni prostorni resursi ▪ prevladavajući postojeći model prostornog razvoja širenjem u neizgrađena područja ▪ spora realizacija urbanističkih planova prostornog uređenja lokalne razine ▪ zanemareno donošenje urbanističkih planova javnih površina (sport, rekreacija, zelenilo, krajobraz) ▪ neusklađenost urbanih gustoća i komunalne opremljenosti u nekim područjima ▪ planiranje zona visoke gustoće u rubnim gradskim zonama nedovoljne komunalne opremljenosti ▪ individualna stambena gradnja na gradskim rubovima neracionalna je za komunalno opremanje ▪ bespravna gradnja ▪ neusklađenost sustava prostornog planiranja na različitim razinama	▪ integrirano održivo planirati prostorni razvoj ▪ razvoj što je moguće više zasnivati na prenamjeni ranije korištenih i napuštenih područja – brownfield ▪ dati naglasak na instrumente realizacije prostorno planske dokumentacije ▪ donositi urbanističke planova uređenja lokalne razine u skladu s potrebama društva u cjelini, a naročito za javne površine ▪ izraditi kataloge urbanih gustoća ▪ planirane urbane gustoće uskladiti s mogućnostima komunalnog opremanja, odrediti minimalne i maksimalne gustoće ▪ planirati funkcionalnu pristupačnosti za različite skupine (djecu, starije osobe i osobe smanjenih sposobnosti i pokretljivosti) ▪ provoditi nadzor i urbanu sanaciju bespravne gradnje ▪ utvrditi građevne čestice legaliziranih građevina

Gradski projekti i strateški gradski projekti.

Gradski projekti definiraju složene aktivnosti u uređenju prostora od osobitog interesa za Grad Zagreb, u kojima se Grad Zagreb javlja kao sudionik u realizaciji bilo da je vlasnik zemljišta, bilo da je već uložio ili će tek ulagati u novu gradsku infrastrukturu ili, općenito, u neku novu gradsku kvalitetu.

Generalnim urbanističkim planovima omogućuje se izrada gradskih projekata i određuje postupak provođenja gradskog projekta. Osnovna polazišta za razradu gradskih projekata određuju se prema temama i područjima gradskih projekata.

Usporedba s europskim gradovima upućuje na prevelik broj zagrebačkih gradskih projekata odabranih prema neujednačenim kriterijima izbora. Grad Zagreb gospodari znatnim fondom građevinskog zemljišta i građevina, što omogućuje aktivnu ulogu Grada u usmjeravanju i poticanju gospodarskog i prostornog razvoja. Daljnji prostorni razvoj trebao bi se usmjeriti na neke od najvažnijih nekretnina u vlasništvu Grada koje se nalaze u gradskom središtu ili na njegovom kontaktnom području: Zagrebački velesajam, blok Badel, kompleksi Zagrepčanka, Gredelj, Paromlin, Vojna bolnica Vlaška i dr. Veliki potencijal su i napuštene velike gradnje u vlasništvu Grada i države (npr. Sveučilišna bolnica).

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ prevelik broj gradskih projekata ▪ sustav u kojem zasebno egzistiraju različite liste gradskih projekata i prioriteta vezane uz pojedine sektore ▪ neujednačeni kriteriji za definiranje strateškog gradskog projekta ▪ nedovoljno razrađen sustav pripreme i provedbe strateških gradskih projekata ▪ nedostatna financijska sredstva za realizaciju strateških projekata ▪ nedovoljni kapaciteti gradske administracije za provedbu strateških gradskih projekata	▪ ponovo definirati što je gradski projekt ▪ utvrditi kriterije za definiranje projekta kao strateškog ▪ utvrditi proceduru pripreme i provedbe strateških gradskih projekata ▪ istražiti mogućnosti financiranja projekata (javno-privatno partnerstvo, bespovratna sredstva EU i/ili sredstva drugih nacionalnih i/ili međunarodnih institucija) ▪ jačati kapacitete za pripremu i provedbu strateških projekata ▪ uspostaviti partnerski i participativni pristup sa poslovnim i civilnim sektorom

4.1.2. Upravljanje podacima o prostoru i stanovništvu Grada

Podatci o prostoru i stanovništvu Grada nužna su osnova za planiranje prostornog i gospodarskog razvoja te za korištenje i zaštitu prirodnih resursa.

ZIPP.

U skladu sa suvremenim načelima upravljanja podacima o prostoru pokrenut je projekt Zagrebačke infrastrukture prostornih podataka – ZIPP kao skup subjekata, skupova podataka, mrežnih usluga, tehničkih rješenja i propisa kojima je cilj prikupljanje, vođenje, korištenje, razmjena i distribucija prostornih podataka o administrativnom području Grada Zagreba. Pristupna točka prostornim podacima Grada Zagreba s mogućnošću pregleda, pretraživanja, preuzimanja i razmjene podataka je ZG Geoportal koji je pokrenut 2012.

Katastar nekretnina je evidencija koja sadržava podatke o česticama zemljine površine i zgradama koje trajno leže na zemljinoj površini ili ispod nje te o posebnim pravnim režimima na zemljinoj površini.

Gradski ured za katastar i geodetske poslove kao upravno tijelo nadležno za vođenje katastra nekretnina i katastra zemljišta na području Grada Zagreba je svjestan neusklađenosti i dvojnosti podataka katastra i zemljišne knjige te da neusklađenost sa stanjem na terenu uzrokuje nesigurnost u prometu nekretnina.

Dosadašnje analize pokazuju da se neusklađenost podataka u Gradu Zagrebu u najvećoj mjeri odnosi na nerazvrstane ceste i komunalnu infrastrukturu, upravo imovinu Grada Zagreba. Od 2016. Odlukom Vlade RH u Gradski ured za katastar i geodetske poslove implementiran je Zajednički informacijski sustav zemljišnih knjiga i katastra ZIS, u kojem se podatci katastra i zemljišnih knjiga pohranjuju, održavaju i čuvaju. Implementacija je pridonijela podizanju kvalitete rada i većoj digitalizaciji procesa, što podrazumijeva i izdavanje javnih isprava iz evidencije sustavom e-gradjani, ovlaštenim geodetskim izvoditeljima predaju digitalnih geodetskih elaborata preko OneStopShop sustava, uvođenje digitalnog potpisa u većini poslovnih procesa u Uredu, uvođenje otpreme putem sustava e-pošta i dr.

Katastar infrastrukture osniva se i vodi na temelju evidencija koje su za pojedinu vrstu infrastrukture dužni u skladu sa Zakonom o državnoj izmjeri i katastru nekretnina (NN 112/2018, 39/22) osnovati i voditi vlasnici odnosno njihovi upravitelji. U katastru infrastrukture vode se podatci o vodovima, pripadajućim objektima i uređenim područjima elektroenergetske, elektroničke komunikacijske, toplovodne, plinovodne, naftovodne, vodovodne i odvodne infrastrukture. Gradski ured za katastar i geodetske poslove kao upravno tijelo nadležno je za vođenje katastra infrastrukture na području Grada Zagreba i pedeset godina sustavno vodi evidenciju o vodovima. U tom periodu evidentirano je 18.000 km vodova s pripadajućim objektima. Od 2005. koristi se VodGIS – sustav za upravljanje podacima katastra vodova/infrastrukture Grada Zagreba s osnovnim ciljem formiranja jedinstvene digitalne baze podataka katastra vodova/infrastrukture Grada Zagreba te je omogućeno jednostavnije i kvalitetnije ažuriranje podataka uz mogućnost lakšeg i bržeg izdavanje podataka u analognom i digitalnom obliku te preuzimanje digitalnih podataka od upravitelja i vlasnika infrastrukture i drugih korisnika. Registar prostornih jedinica je evidencija u kojoj se vode i održavaju podatci o prostornim jedinicama za Grad Zagreb, naselja, ulice, kućne brojeve, gradske četvrti i mjesne odbore, statističke i popisne krugove. Propisano je da se podatci registra upotrebljavaju kao službena osnova za evidentiranje, iskazivanje, razmjenu i povezivanje različitih vrsta prostornih podataka.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ poteškoće u razmjeni, korištenju i diseminaciji prostornih podataka ▪ nedovoljno korištenje prostornih i statističkih podataka u donošenju odluka ▪ neusklađenost podataka katastra, zemljišne knjige i stvarnog stanja na terenu	▪ razvijati lokalne infrastrukture prostornih podataka ▪ poboljšati podatke i metodologiju u području prostornih analiza i službene statistike ▪ obnoviti zemljišne knjige na temelju katastarskog operata

- nedostupnost i neusklađenost podataka o nekretninama i infrastrukturi

- izraditi geodetske elaborate izvedenog stanja nerazvrstanih cesta i komunalne infrastrukture te postupno uspostaviti baze zemljišnih podataka, odnosno katastra nekretnina kroz geodetske elaborate i nove katastarske izmjere
- razvijati katastar infrastrukture i povezati ga s bazama podataka upravitelja vodova/infrastrukture

4.1.3. Upravljanje gradskom imovinom

Aktivno gospodarenje stanovima, poslovnim prostorima i neizgrađenim građevinskim zemljištima uključuje davanje stanova u najam, davanje u zakup poslovnih prostora te davanja gradskih prostora na privremeno korištenje te upravljanje i raspolaganje neizgrađenim građevinskim zemljištem.

Stanovi.

Gradski stambeni fond, prema Izvještaju o stanju imovine na dan 30. 06. 2022., čini 4.374 stana u vlasništvu Grada Zagreba, površine 214.372,66 m², 205 stanova ukupne površine 9.002,63 m², suvlasništvo Grada Zagreba i trećih osoba te 2.192 stana površine 174.436,62 m², u vlasništvu Zagrebačkog holdinga d.o.o. s kojima Grad Zagreb upravlja temeljem ugovora o najmu sklopljenih sa Zagrebačkim holdingom d.o.o.

Na dan 30. 06. 2022. u stambenom upravljanju, odnosno s namjenom stanovanja, evidentirano je 4.618 stanova te ostalih jedinica imovine (vlasništvo/suvlasništvo), ukupne površine 219.528,49 m² kao i 2.191 stan u vlasništvu Zagrebačkog holdinga d.o.o. ukupne površine 158.108,64 m², odnosno ukupno 377.637,13 m².

Stanovi kojima upravlja Grad Zagreb s obzirom na imovinsko-pravni status su:

- vlasništvo Grada (provedeno u javnim registrima i bez pravnih ograničenja) – 2.467 stanova
- u izvanaknjižnom vlasništvu Grada Zagreba – 1.655 stanova
- za koje su u tijeku postupci sukladno Zakonu o naknadi za imovinu oduzetu za vrijeme jugoslavenske komunističke vladavine i stanovi iz pretvorbe (NN 92/96, 42/99 i dr.) – 292 stana
- koje je Grad uzeo u dugogodišnji najam (stanovi u Novom Jelkovcu i naselju Podbrežje) – 2.191 stan (Grad će po isteku roka i ispunjenju ugovornih obveza 2024. postati vlasnik tih stanova).

Grad Zagreb, sukladno pozitivnim propisima, daje u najam stanove uz plaćanje zaštićene najamnine: za korisnike koji se koriste stanovima izgrađenim sredstvima namijenjenim za rješavanje stambenih pitanja osoba slabijeg imovnog stanja, a koji se koriste stanom na temelju propisa o pravima hrvatskih branitelja, koji su imali pravni položaj nositelja stanarskog prava na stanu te ostali korisnici određeni posebnim propisom.

Grad Zagreb se kroz javni najam stanova aktivno uključio u mjere rješavanje problema nastalih povećanjem kratkoročnih najмова stanova što je dovelo do smanjenja dostupnosti stanova za dugoročni najam i prouzročilo rast cijena stanovanja u mnogim gradovima uključujući i u Zagrebu.

Poslovni prostori.

U poslovnom fondu Grada Zagreba, prema Izvještaju o stanju imovine na dan 30. 6. 2022., evidentirano je 1.739 poslovnih prostora površine 248.245,25 m², 485 garaža i garažnih mjesta površine 8.549,64 m², 473 zgrade površine 594.266,95 m² i 98 poslovnih prostora površine 9.874,90 m² i 6 zgrada, površine 25.136,20 m² u vlasništvu Zagrebačkog holdinga d.o.o., a kojima Grad Zagreb upravlja temeljem ugovora o zakupu sklopljenih sa Zagrebačkim holdingom d.o.o.

Poslovni prostori kojima upravlja Grad Zagreb s obzirom na imovinsko-pravni status mogu biti:

- vlasništvo Grada Zagreba (provedeno u javnim registrima i bez ikakvih drugih pravnih ograničenja) – 584 poslovna prostora, 315 zgrada i 228 garaža/garažnih mjesta

- u izvanknjižnom vlasništvu Grada Zagreba – 121 poslovni prostor, 58 zgrada i 90 garaža/garažnih mjesta
- za koje su u tijeku postupci sukladno Zakonu o naknadi za imovinu oduzetu za vrijeme jugoslavenske komunističke vladavine – 432 poslovna prostora, 50 zgrada i 117 garaža/garažnih mjesta
- koje je Grad Zagreb uzeo u dugogodišnji zakup (Novi Jelkovec) – 98 poslovnih prostora, 601 garaže i 288 parkirnih garažnih mjesta te objekt A11 s ukupno 205 PGM i javne garaže oznake A12 (istekom roka zakupa i podmirenjem svih obveza Grad Zagreb stječe pravo vlasništva na navedenim prostorima).

Na dan 30. 6. 2022. u Modulu poslovnog upravljanja evidentirano je 2.405 upravljanja, s 1.736 ugovora o zakupu/korištenju.

Zemljište.

Upravljanje zemljištem provodi se davanjem u zakup ili na korištenje na određeni rok s mogućnošću produljenja roka do donošenja odluke o privođenja zemljišta konačnoj namjeni, odnosno otuđenja u nekom od prije opisanih postupaka ili utvrđenja vlasništva trećih osoba u postupcima koji se vode pred nadležnim upravnim i sudskim tijelima.

Na dan 15. 11. 2022. bila su evidentirana 599 Ugovora o zakupu zemljišta ukupne površine 432.718 m² zemljišta. Ugovorena zakupnina za 2022. uvećana za naknadu za korištenje po isteku ugovora iznosila je 597.079,70 eura.

Procjena vrijednosti nekretnina.

Republika Hrvatska je sredinom 2014. donijela propise iz područja procjene vrijednosti nekretnina, a Grad Zagreb je Odlukom o građevinskom zemljištu vlastitu bazu podataka – zbirku kupoprodajnih cijena otvorio ovlaštenicima opravdanog interesa, poimence procjeniteljima te pravosudnim i upravnim tijelima. Zbirka kupoprodajnih cijena sadrži sve podatke s tržišta nekretnina Grada Zagreba koji su pribavljeni i evidentirani te predstavlja izvornu sliku pojava na tržištu nekretnina i preteča je današnjoj bazi tzv. eNekretnine.

U ožujku 2016. Ministarstvo prostornoga uređenja, graditeljstva i državne imovine (MPUGDI) prezentiralo je I. fazu Informacijskog sustava tržišta nekretnina (eNekretnine) pa je ovlaštenim procjeniteljima i posrednicima u prometu nekretninama omogućen lak pristup korisnim informacijama. Nastavljena je kontinuirana nadogradnja eNekretnina, a u prosincu 2018. objavljen je novi sloj Plan približnih vrijednosti – početno stanje cjenovnih blokova za cijelo područje Republike Hrvatske bez utvrđivanja približnih vrijednosti zemljišta (690 cjenovnih blokova na području Grada Zagreba). Plan približnih vrijednosti nakon izrade početnog stanja, MPUGDI objavljuje svake godine temeljem dostavljenih ažuriranih stanja planova približnih vrijednosti od lokalnih procjeniteljskih povjerenstava za njihovo područje nadležnosti.

Za unos, evaluaciju, čuvanje i izdavanje podataka zadužena su prema ZPVN-u upravna tijela JLP(R)S u županiji, Gradu Zagrebu, odnosno velikom gradu. Evaluacija podataka je izuzetno važna aktivnost, s izrazito lokalnim obilježjem pa se od službenika JLP(R)S očekuje postupni razvoj kompetencija u vezi s upravljanjem podacima za potrebe vrednovanja nekretnina, a na taj način i povećanje usluge prema građanima i gospodarstvu lokalne zajednice.

S obzirom na važnost vođenja kvalitetne zbirke kupoprodajnih cijena i izdavanja podataka procjeniteljima za procjenu nekretnina, od iznimne je važnosti osigurati dovoljan broj kvalitetnih službenika, a također i omogućiti uvide u veliki broj aplikacija i baza podataka koji su nužni preduvjet za ispunjavanje svih zadaća propisanih ZPVN-a.

Aktivna zemljišna politika.

Provedba obuhvaća uređivanje građevinskog zemljišta i gospodarenje zemljištem u vlasništvu Grada. Teškoće u uređivanju zemljišta radi njegova osposobljavanja za građenje, rekonstrukciju i korištenje zgrada u skladu s dokumentom prostornog uređenja nastaju zbog nepostojanja ili nerealiziranosti urbanističkih planova uređenja područne (regionalne) i lokalne razine, neusklađenost i dvojnost podataka katastra i zemljišne knjige te njihova neusklađenost sa stanjem na terenu i konačno, kompleksnim imovinsko-pravnim pitanjima i visokom cijenom zemljišta.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ bespravno korištenje gradskih nekretnina ▪ derutni poslovni prostori u središtu grada ▪ nemogućnost provedbe planiranog razvoja zbog imovinsko-pravnih pitanja na zemljištu ▪ visoka cijena zemljišta za prometnu i komunalnu infrastrukturu te za javnu i društvenu namjenu	▪ provoditi veći nadzor korištenja gradskih nekretnina ▪ prilagoditi zakupninu stanju na tržištu ▪ osnovati fond za financiranje uređivanja zemljišta za javne potrebe ▪ razvijati sustav procjene nekretnina u tehničkom, organizacijskom i kadrovskom pogledu ▪ povećati broj javno najamnih stanova radi povećanja dostupnosti stanovanja građanima

4.1.4. Stanovanje

Stanovi.

U Gradu Zagrebu, prema podacima Popisa stanovništva, kućanstava i stanova iz 2021., nalazi se 19% stanova za stalno stanovanje u RH. Broj privremeno nenastanjenih stanova u 2021. je 10.50733. Ulaganja u kupnju stanova u proteklom desetljeću često su bila motivirana očuvanjem ili povećanjem bogatstva te se povećanje stambenog fonda ne može tumačiti kao rast životnog standarda i kvalitete života svih građana. U proteklih nekoliko godina zamjetan je trend povećanja broja stanova za kratkoročni najam.

Nakon izrazito naglog rasta broja novoizgrađenih stanova do 2007., slijedio je nagli pad te je tek 2015. ponovo zabilježen rast broja novoizgrađenih stanova, a potom opet blagi pad u 2020., ali je u 2021. vidljiv kontinuirani porast izgradnje novih stanova.

Kućanstva.

Ukupan broj kućanstava u Gradu Zagrebu je 299.792 (2021.). Usporede li se privremeni podatci Popisa 2021. s konačnim podacima Popisa stanovništva, kućanstava i stanova 2011. (Popis 2011.), broj stanovnika u Gradu Zagrebu smanjio se za 2,5%, odnosno za 20 073 osobe, broj privatnih kućanstava smanjen je za 1,2%, odnosno za 3 649 kućanstava, dok se ukupan broj stambenih jedinica povećao za 2,4%, odnosno za 9.100 stambenih jedinica.

Veličina stanova.

Grad Zagreb ulazi u krug županija u kojima se u prosjeku grade najmanji stanovi. Korisna površina novoizgrađenih stanova bila je 75,1 m² u 2008., 65,1 m² u 2012., 78,3 m² u 2015., 73,6 m² u 2017., 74,8 m² u 2019. te u 2020. 74,2 m² ³⁴.

³³ Izvor: DZS, obrada: GUGEOSP Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2021. – prvi rezultati Grad Zagreb, 28. siječnja 2022.

³⁴ Izvor: GUSPRG, Završene zgrade i stanovi u 2020., Priopćenje od 12. listopada 2021., <https://www.zagreb.hr/userdocsimages/arhiva/statistika/2021/zavr%C5%A1ene%20zgrade%20i%20stanovi%202020/Zavr%C5%A1ene%20zgrade%20i%20stanovi%202020%20web.pdf>

Komunalna opremljenost stambenih jedinica.

Relativno zadovoljavajuća u Gradu Zagrebu kao cjelini, stanovi su u 70% slučajeva opremljeni centralnim grijanjem (toplovod, etažno grijanje) i svim drugim komunalijama skoro 100%.

Prikladnost za stanovanje.

Dio stambenog fonda neprikladan je za stanovanje zbog prokišnjavanja, vlage (26%), nekvalitetnih prozora i vrata (27%), odnosno zbog neodgovarajućeg održavanja. Oko četvrtine građana Grada Zagreba (21%) nezadovoljna je standardom stanovanja jer žive u uvjetima prenaseljenosti. U Gradu Zagrebu 48% stambenog fonda čine garsonijere, jednosobni i dvosobni stanovi, a često u istom stambenom prostoru stanuju predstavnici triju različitih generacija, što upozorava na kvantitativni manjak stambenog fonda.

U potresu u Zagrebu 22. 3. 2020. je stradao znatan dio stambenog fonda jer je došlo je do oštećenja brojnih stambenih građevina, ponajviše na području gradskih četvrti Donji grad, Gornji grad – Medveščak i Podsljeme. Teško je stradalo povijesno središte grada i njegovi rubni sjeveroistočni dijelovi, a oštećene su brojne zgrade te pokretna i nepokretna kulturna dobra. Najveća šteta pretrpljena je na području središta Grada Zagreba, a to se posebice odnosi na dio Donjeg grada – povijesnu jezgru grada gdje su gotovo sve zgrade između potresa 1880. i sredine 20. stoljeća i izgrađene su od opeke, bez armiranobetonskih elemenata te su stoga iznimno ranjive na seizmičku aktivnost. Također, osim što su te zgrade konstrukcijski slabe, velike štete odnose se i na pročelja prepuna štukatura i raznih ukrasnih detalja koja su u ovom potresu također stradala, a čija je rekonstrukcija veoma skupa. Utjecaj katastrofe na povijesno središte Grada Zagreba znatno je uvećao troškove štete od potresa. Potrebno je izraditi programe i planove za sanaciju i rekonstrukciju uništenih građevina, osobito vodeći računa o starijim stambenim zgradama (izgrađene do 1964.) koje su procjenom rizika od katastrofa za Republiku Hrvatsku ocijenjene kao zgrade s inicijalnom i minimalnom razinom potresne otpornosti.

Osim problema obnove grada nakon potresa, postoji i problem apartmanizacije koji ide na štetu priuštivog stanovanja. U kontekstu nedostupnosti nekretnina za dugoročni najam i priuštivo stanovanje, Gradska skupština Grada Zagreba donijela je Odluku o visini paušalnog poreza za djelatnosti iznajmljivanja i smještaja u turizmu (SGGZ 32/2023) kojom su propisane izmjene što potiču stavljanje nekretnina za stanovanje u dugoročni najam stanovnicima Zagreba.

Planiranje prostora za stambenu gradnju.

Na kvalitetnijim gradskim zemljištima omogućena je gradnja gospodarskih sadržaja i trgovačkih centara, a gradski projekti stanovanja smješteni su na nepovoljnijim lokacijama što dovodi do prostorne segregacije stanovanja. Izrada i donošenje urbanističkih planova uređenja za nova stambena naselja opterećeni su pritiscima investitora za maksimalnim stambenim kapacitetima, a na štetu javnih i društvenih sadržaja naselja, posebice kvalitetnog javnog otvorenog prostora kao preduvjeta kvalitetnog stanovanja. Jedan od dugogodišnjih prostornih problema vezanih uz stambenu politiku i planiranje prostora jest i dugogodišnji izostanak pripremljenih i uređenih građevinskih čestica za individualnu stambenu gradnju (samostojeće, poluugrađene i ugrađene obiteljske kuće), što je u potpunom nerazmjeru s bujanjem individualne stambene gradnje na gradskim rubovima.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ nepostojanje dugoročne nacionalne i gradske stambene politike ▪ nedostatak podataka i procjena o stambenim potrebama ▪ neadekvatno održavanje stambenog fonda ▪ smanjivanje broja stanovnika u središnjem gradskom prostoru i prevladavanje starijeg stanovništva ▪ brojna stambena područja su slabo opremljena javnom infrastrukturom ▪ prostorna segregacija stanovanja koja dovodi do razvoja socijalnih problema ▪ oštećenja dijela stambenog fonda potresom 22. ožujka 2020. ▪ preveliki porast cijena nekretnina za najam i prodaju	▪ izraditi stambene strategije ▪ izraditi analizu postojećih potreba, kapaciteta i opremljenosti zemljišta za stambenu gradnju ▪ izvršiti analizu pristupačnosti objekata pod upravljanjem Grada Zagreba ▪ razvijati sustav socijalnog stanovanja ▪ uvoditi mjere kojima se potiče obnova i modernizacija postojećega stambenog fonda, pogotovo u pogledu energetske učinkovitosti te osobito radi saniranja oštećenja uzrokovanih potresom 22. ožujka 2020. ▪ uspostaviti pravni i institucionalni okvir za očuvanje stanovanja u povijesnoj jezgri ▪ poboljšati javnu infrastrukturu u stambenim područjima ▪ podržavati socijalnu integraciju i razvoj lokalnih zajednica ▪ osigurati kapacitete za razvoj organiziranog stanovanja i stambenih zajednica

4.1.5. Zelena infrastruktura

Potencijalne sastavnice zelene infrastrukture na području Grada Zagreba su: zaštićena područja i područja ekološke mreže, zdravi ekosustavi visoke prirodne vrijednosti izvan zaštićenih područja, parkovi i šume u urbanom prostoru, npr. Park šume grada Zagreba, prirodni krajobraz, npr. mali vodotoci, male šume, šikare, živice, obnovljeni dijelovi staništa, umjetno izgrađeni oblici, npr. zeleni prolazi/prijelazi dizajnirani da pomognu mobilnost vrsta, višenamjenske zone gdje se zemljište koristi u obnovi i održavanju zdravih i biološki raznolikih ekosustava, područja gdje su implementirane mjere koje podižu opću kvalitetu okoliša, prateći građevinski zahvati koji odgovaraju zelenoj gradnji, energetske učinkovitosti – ekološki građevni materijali, značajke za prilagodbu klimatskim promjenama, npr. močvarna i poplavna područja za zaštitu od poplava, čuvanje vode i unos CO₂ i druge sastavnice koje će se utvrditi detaljnijim analizama. U kontekstu koristi za okoliš, zelena infrastruktura ublažava posljedice i unaprjeđuje prilagodbu klimatskim promjenama te djeluje na smanjenje potrebe za sivom infrastrukturom. Radi daljnje prevencije od poplava potrebno je otvaranje retencijskih prostora unutar urbanog dijela (ne samo zeleni krovovi i zelene fasade, već i renaturalizacija vodotoka kako bi se poboljšala kontrola otjecanja).

Na prostorno-planskoj razini sastavnice zelene infrastrukture Grada, u Prostornom planu Grada Zagreba čine šume, poljoprivredne površine, javne zelene površine, zaštitne zelene površine, zone vodocrpilišta te vode i vodna dobra. Na razini generalnih urbanističkih planova gradova Zagreb i Sesvete, sastavnice zelene infrastrukture funkcionalno su i oblikovno detaljnije tipologizirane kao javni parkovi, gradske park-šume, tematski parkovi, javne gradske površine – tematske zone, zaštitne zelene površine.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
- neriješen imovinski status zelenih površina - bespravna gradnja i druge namjene u prostor zelenila - neusklađeni standardi za oblikovanje, uređivanje, zaštitu te upravljanje sastavnicama zelene infrastrukture - nepovezanost i neumreženost nadležnih tijela u planiranju i provedbi planova zelene infrastrukture sve učestalije urbane poplave	- oblikovati i uspostaviti odgovarajući model multifunkcionalne mreže "Zelene infrastrukture" Grada Zagreba – kartiranje i valorizaciju na području Grada Zagreba, uvrštavati odrednice zelene infrastrukture u ostale akte planiranja i prostorne planove - uključivati ključne dionike na svim razinama i javnosti u procese planiranja i provođenja planova razvoja zelene infrastrukture - provoditi edukativne programe - ugrađivati na odgovarajući način sve sastavnice zelene infrastrukture u prostorne dokumente - obnoviti najmanje 15% degradiranih ekosustava - maksimalno koristiti dostupna bespovratna sredstva EU i/ili sredstva drugih nacionalnih i/ili međunarodnih institucija - planirati zelene površine prilikom gradnje u većem postotku u odnosu na cjelinu koja se gradi - restaurirati sive zone za prihvatanje urbanih poplava (prilagodba klimatskim promjenama) – potreba renaturalizacije vodotoka, nove retencije unutar urbanog dijela i sl.

4.1.6. Javni gradski prostori i sadržaji

Grad Zagreb je u značajnoj mjeri određen kvalitetom, prostornim rasporedom i dostupnošću svojih javnih prostora i sadržaja. Javni prostori su ujedno i nositelji identiteta grada, kao i brojnih kulturnih, političkih i zabavnih aktivnosti. Javne zgrade i sadržaji često su smješteni uz javne prostore te se oni po potrebi doživljavaju kao cjelina.

Potrebno je održavati i uređivati postojeće javne prostore, upravljati trajnim i privremenim sadržajima koji se na njima planiraju, te uz sve aktivnosti potrebno očuvati vizure i kulturno-povijesni identitet tih prostora. Očuvanjem identiteta grada postiže se da se stanovnici lakše poistovjećuju s prostorom koji ih okružuje te se pažljivije odnose prema njemu. U novoplaniranim gradskim područjima potrebno je predvidjeti adekvatne javne prostore uz planiranje kulturnih i društvenih sadržaja. Potrebno je planirati zelene površine za boravak stanovništva na zraku i za rekreaciju te javne trgove i pješačke zone kao prostor za javni život grada. Prilikom planiranja novih naselja i stambenih sklopova često se premalo pažnje poklanja javnom zajedničkom prostoru koji biva poddimenzioniran nauštrb parkirališta.

Grad Zagreb je okružen i premrežen prirodnim bogatstvima, među kojima se prvenstveno ističe prostor Medvednice i zeleni pojas vezan uz rijeku Savu te njihovi prodori u urbano tkivo grada pa je i njih potrebno tretirati kao dio mreže javnih prostora, uz uređenje parkova i zaštitu od njihove devastacije i neprimjerenog korištenja. Grad Zagreb je značajno određen i urbanim, uređenim zelenim površinama koji su tradicionalno sastavni dio povijesne urbane matrice, npr. Lenucijeva potkova, Svačićev trg, Rooseveltov trg, Park kralja Petra Krešimira IV., Trg Francuske Republike i dr. te planiranim parkovima kasnijeg datuma, npr. Park mladenaca, park u Selskoj i dr.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
neumjerena komercijalizacija javnih prostora, posebno u gradskom središtu – terase kafića, šatori i slično	osigurati da se u planiranju novih gradskih područja predvidi dovoljno javnih površina i da se njihovo

- artifičijelni i monofunkcionalni prostori trgovačkih centara zamjenjuju gradske polifunkcionalne javne prostore
- zapuštenost i devastacija javnih prostora
- neuređene i devastirane javne zelene površine
-

- uređenje vremenski isplanira simultano s izgradnjom sadržaja osnovne namjene
- čuvati identitet povijesnih i centralnih gradskih javnih prostora adekvatnim upravljanjem
- oživjeti centralne gradske javne zone širenjem pješačkih zona i programima aktiviranja praznih lokala
- podržati lokalne inicijative za oživljavanje javnih prostora programima malih komunalnih akcija i drugim aktivnostima

4.2. KOMUNALNA INFRASTRUKTURA

4.2.1. Odvoz i odlaganje otpada

Prikupljanje i odvoz otpada.

Pokrivenost gradskog područja javnom uslugom skupljanja otpada iznosi 100%³⁵. Usluga obuhvaća 374.459 kućanstava na području Grada. Odvoz miješanog komunalnog otpada organiziran je u 303 programa, od čega se s 298 programa (98%) otpad skuplja putem posuda zapremine 80, 120 i/ili 240 litara te spremnicima zapremine 1.100 litara, a s preostalih 5 (2%) programa otpad se skuplja putem vrećica. Radi odvojenog skupljanja otpada na području grada Zagreba raspoređeno je 3.324 spremnika na javnim površinama, deset fiksnih i deset mobilnih reciklažnih dvorišta.³⁶ Zagrebački holding d.o.o – Podružnica Čistoća raspolaže s 311 specijalnih vozila namijenjenih čišćenju, pranju, skupljanju i odvozu otpada. Radi podjele i provođenja usluge pražnjenja spremnika te modernizacije voznog parka neophodan je nastavak nabave novih specijalnih vozila (tzv. smećara, grajfera, kiperi, cestara, vozila za pranje i dr.).

Odlukom o načinu pružanja javne usluge sakupljanja komunalnog otpada na području Grada Zagreba, a koju je Gradska skupština Grada Zagreba donijela 24. veljače 2022., građani uslugu zbrinjavanja miješanog komunalnog otpada više ne plaćaju po broju ukućana u kućanstvu i kvadraturi stana, nego ovisno o tome koliko su otpada stvorili, čime ih se dodatno potiče na razdvajanje otpada kojeg je moguće reciklirati. Cilj novog modela sakupljanja miješanog komunalnog otpada smanjenje je količina odloženog otpada na odlagalište otpada Jakuševac i povećanje količina korisnog otpada. Prema novom modelu, korisnici usluge plaćaju fiksnu mjesečnu naknadu za odvoz otpada, odnosno minimalnu cijenu fiksne javne usluge, dok se zbrinjavanje miješanog komunalnog otpada plaća kroz kupnju za to namijenjenih, specijaliziranih vrećica volumena 10, 20 ili 40 litara.

Odlaganje otpada.

Briga o odlaganju i sanaciji zagrebačkog odlagališta komunalnog otpada Prudinec u Jakuševcu i vođenje pogona Odlagališta povjerena je podružnici Čistoća. Na odlagalište Jakuševac se dnevno dopremi približno 610 tona neopasnog otpada, što godišnje čini masu od oko 183.000 tona. Nakon ugradnje, otpad se prekriva svakodnevno slojem zemljanog materijala u debljini od 20 cm.

Sukladno Prostornom Planu Grada Zagreba, odlaganje neopasnog otpada na sanacijom pripremljenu površinu odlagališta Prudinec predviđeno je do završetka gradnje, sukladno građevnoj dozvoli. Neopasan otpad će se odlagati na uređenom dijelu odlagališta Prudinec tako da će se omogućiti uređivanje ove površine u skladu s namjenom određenom GUP-om Grada Zagreba, odnosno drugim prostornim planom niže razine. Površina koju će zauzeti odložen otpad nakon zatvaranja odlagališta, tj. nakon iskorištenja svih kapaciteta iznositi će oko 54 ha. Projektirana visina Odlagališta je 45 m. Održavanje svih povezanih podsustava obavlja se kontinuirano, u skladu s projektom i potrebama Odlagališta.

³⁵ Izvor: Izvješće o radu davatelja javne usluge za 2021.

³⁶ Izvor: Čistoća, Usluge, Odvojeno skupljanje otpada, <https://www.cistoca.hr/usluge/odvojeno-skupljanje-otpada/1303>

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ odlaganje neobrađenog otpada ▪ neugodni mirisi odlagališta (veliki udio biološki lakorazgradive komponente) ▪ neugodni mirisi iz kompostane ▪ sustav odvodnje oborinskih voda – tehnički poboljšati odvodnju oborinske vode iz tijela odlagališta i ostalih podsustava ▪ slijeganje odlagališta – potrebno pratiti i po potrebi provesti sanacijske radove (sustav otplinjavanja i odvodnja) zbog slijeganja ▪ nedostatak postrojenja za obradu otpada (sortirnica)	▪ dovršiti projekt sanacije odlagališta Prudinec ▪ osigurati da se kontinuirano smanjuje količina otpada koji se odlaže te smanjiti komponentu biootpada koji završava na odlagalištu ▪ povećati infrastrukturne, stručne i druge kapacitete gradskih tvrtki koje sudjeluju u procesu gospodarenju otpadom ▪ unaprijediti sustav otplinjavanja i proizvodnje električne energije ▪ kontinuirano pratiti stanje tijela odlagališta i poduzimate sve mjere radi stabilnosti građevine i funkcionalnost svih podsustava ▪ kontinuirana edukacija korisnika usluga ▪ informatizirati sustav

4.2.2. Vodno gospodarstvo

Opskrba pitkom vodom.

Vodoopskrba distributivnog područja Grada Zagreba najvećim dijelom se zasniva na zahvatu podzemnih voda savskog aluvija. Podzemna voda se zahvaća na vodocrpilištima Mala Mlaka, Zapruđe, Petruševac, Žitnjak, Sašnjak i Strmec te na vodocrpilištu Velika Gorica koje je u nadležnosti VG Vodoopskrba d.o.o iz Velike Gorice. Neki dijelovi distributivnog područja nemaju javnu vodoopskrbu, a neki nemaju zadovoljavajuću opskrbu pitkom vodom zbog nedostatnih tlakova.

Na području grada Zagreba identificirano je 26 lokalnih vodovoda³⁷, čiji se broj s godinama bitno ne mijenja, međutim smanjuje se veličina područja što ga pokrivaju na račun priključenja stanovništva na javne vodoopskrbne sustave. Prosječna starost cjevovoda je veća od 30 godina, a izražena je prisutnost više vrsta materijala cjevovoda koji ne odgovaraju modernim tehničkim zahtjevima. Trenutačni maksimalni crpni kapaciteti iznose oko 4.000 l/s, te ih je potrebno održati i povećati u sljedećem dugoročnom razdoblju. Udio nefakturirane vode u ukupno crpljenoj vodi u periodu od 2014. do 2017. je u prosjeku iznosio 51% (podatci iz Studije izvodljivosti 2019.). Sigurnosni vodospremnici imaju ukupni volumen 120.760 m³, što je oko 41% dnevne potrošnje, te ne zadovoljavaju sigurnosne standarde (50% dnevnih potreba). Dugoročno, potrebno je razmotriti uvođenje „0“ zone i povećanja vodospremnickog prostora „0“ zone (cca 30.000 – 50.000 m³), čime bi se istovremeno smanjili tlakovi u mreži, što bi za posljedicu imalo smanjenje gubitaka u sustavu. Vodoopskrba i odvodnja d.o.o. je ugovorila 2019. izradu projektne dokumentacije za uvođenje „0“ zone u sustav vodoopskrbe i odvodnje Grada Zagreba. Razina podzemne vode na priljevnim područjima javnih vodocrpilišta ovisi o vodostaju Save. U zadnjih 20-ak godina razina podzemnih voda pala je više od 3m.

Odvodnja i pročišćavanje otpadnih voda.

Pokrivenost gradskog područja javnim sustavom odvodnje iznosi cca 88%, na temelju čega se procjenjuje da devedesetak tisuća stanovnika Grada Zagreba nema mogućnost priključenja na sustav javne odvodnje (podsljemenska naselja, rubna naselja na istočnom i zapadnom dijelu grada te zapadni i jugozapadni dijelovi Novog Zagreba i Brezovice, od koji su neki uzvodno postojećih crpilišta i u vodozaštitnom području). Također, 77% stanovništva priključeno je na sustav javne odvodnje. Prema trenutno dostupnim podacima, procijenjeno je da 40 – 60 tisuća građevina ima riješenu odvodnju otpadnih voda preko septičkih i sabirnih jama, od kojih je 80% izgrađeno na rubnim dijelovima Grada Zagreba.

Centralni uređaj za pročišćavanje otpadnih voda Grada Zagreba – mulj.

³⁷ Izvor: Odluka o donošenju Višegodišnjeg programa gradnje komunalnih vodnih građevina (NN 117/15)

Na centralnom uređaju za pročišćavanje otpadnih voda Grada Zagreba (CUPOVZ) koji trenutno radi s drugim stupnjem pročišćavanja, prosječna godišnja količina stabiliziranog i dehidriranog mulja iznosi oko 49.000 tona mulja godišnje. Zbrinjavanje otpadnog mulja odvija se preko ovlaštene tvrtke.

Grad Zagreb ulaže značajne napore kako bi se ispitale sve mogućnosti zbrinjavanja mulja nastalog radom centralnog uređaja za pročišćavanje otpadnih voda i odgovorilo na otvorena pitanja u vezi s tim, a sve u nastojanju da se iznađe najpovoljnije konačno rješenje, sukladno relevantnim propisima.

Izgradnja kanalizacijske mreže na području Novi Zagreb zapad i naselja Brezovice s razdjelnom i polurazdjelnom (privremeno rješenje do prelaza na razdjelni sustav odvodnje) koncepcijom odvodnje, nije u potpunosti realizirana. Potrebno je izgraditi sustav odvodnje za prihvrat generiranih otpadnih voda na tom području. Kanalizacijska mreža istočnog dijela sustava (Sesvete i okolna naselja te Ivanja Reka) ispušta nepročišćene vode u „preljevni“ GOK, tj. direktno u rijeku Savu kao i u potok Črnc, potok Kašinu, potok Blagušu te u niz meliorativnih kanala na nizinskom istočnom području. Problematika odvodnje Novog Zagreba odnosi se na neizgrađenost kolektorskog sustava kojim će se omogućiti normalno funkcioniranje odvodnje predmetnog područja te povezivanje nepokrivenih naselja sustavnom izgradnjom na CUPOVGZ.

Utjecaj klimatskih promjena na dijelove postojećeg sustava odvodnje. U zadnjih nekoliko godina primijećen je izraženiji porast količina oborina zbog snažnijeg prodora ciklonalnih vrtloga s područja zapadne Europe, odnosno Atlantika. Ovo pojava posebno je izražena u proljetnim i ljetnim mjesecima

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ neki dijelovi grada nisu u sustavu vodoopskrbe Grada Zagreba ▪ neki dijelovi grada nemaju dobru opskrbljenost vodom ▪ nedostatak vodnih resursa glede precrcpljivanja podzemnih kapaciteta vode ▪ nedostatak vodnih resursa tijekom akcidentnih pojava i potreba za revitalizacijom postojećih crpilišta ▪ implementiranje nove odluke o zonama sanitarne zaštite ▪ nepovezanost tehničkog, operativnog i poslovnog informacijskog sustava ▪ neregulirana sanacija onečišćenih tala i podzemnih voda u priljevnim područjima zagrebačkih crpilišta ▪ nepotpuna pokrivenost kanalizacijskom mrežom, osobito rubnih dijelova grada i područja uzvodno od vodocrpilišta te na vodozaštićenom području ▪ starost i loše stanje vodosprema i pripadajuće opreme zbog dugogodišnjeg neulaganja u njihovo održavanje ▪ napuštena i nekonzervirana vodocrpilišta u Gradu Zagrebu su potencijalnu opasnost za zagađenje podzemnih voda ▪ stari cjevovodni sustav (vodoopskrba i odvodnja) i veliki gubitci u sustavu (51%) ▪ rast urbanizacije koja popunjava gradski prostor čime dolazi do nedostatnog kapaciteta postojeće odvodnje (sanitarne i oborinske) i nedovoljno sigurnosnih kapaciteta vodospremnika ▪ velika potrošnja i visoki tlakovi u prvoj vodoopskrbnoj zoni ▪ smanjivanje razina podzemnih voda ▪ nezadovoljavajuće funkcioniranje kanalizacijskog sustava i sigurnost u slučaju elementarnih i drugih nepogoda	▪ dovršiti vodoopskrbni sustav kako bi se osigurala vodoopskrba i njezina kvaliteta na području Grada ▪ predložiti i provesti mjere za osiguravanje kvalitete voda te uklanjati zagađenja ▪ povećati sigurnost vodoopskrbe gradnjom vodospremnika ▪ povećati sigurnost vodoopskrbe izgradnjom vodocrpilišta ▪ smanjiti gubitke u sustavu vodoopskrbe smanjenjem tlakova u sustavu opskrbe uvođenjem „0“ zone, rekonstrukcijom (sanacijom) postojeće mreže i vodocrpilišta, sanacijom postojećih priključaka, uvođenjem DMA i PMA zona ▪ proširiti sustav odvodnje na cijelo područje grada ▪ poboljšati funkcionalnost sustava odvodnje u standardnim i ekstremnim uvjetima ▪ optimizirati upravljanje vodoopskrbnim i kanalizacijskim sustavom — izgradnjom nadzorno-upravljačkih centara ▪ riješiti problem oborinske odvodnje radi prihranjivanja podzemlja ▪ rekonstruirati postojeći sustav odvodnje s obzirom na potkapacitiranost i starost ▪ riješiti problem oborinske odvodnje zamjenom starih cijevi te povećanjem profila cijevi prilikom rekonstrukcije radi povećanja kapaciteta ▪ funkcionalno povezati tehnički, operativni i poslovni informacijski sustav VIO ▪ provesti usklađivanje s vodno-komunalnim direktivama za aglomeracije na području Grada Zagreba ▪ urediti dugoročni način zbrinjavanja otpadnog mulja s CUPOVGZ-a

4.2.3. Razvoj elektroničke komunikacijske infrastrukture

Prema podacima Hrvatske regulatorne agencije za mrežne djelatnosti (HAKOM), broj širokopojasnih priključaka nepokretne komunikacijske mreže u Gradu Zagrebu i Zagrebačkoj županiji iznosi 301.066, što čini 32,13% od ukupno 936.769 priključaka nepokretne komunikacijske mreže u RH. Gustoća širokopojasnih priključaka nepokretne komunikacijske mreže u Gradu Zagrebu i Zagrebačkoj županiji iznosi 27,18%, što je više od prosjeka RH (21,86%) no manje od prosjeka EU (29,8%). Ulaganja u razvoj elektroničke komunikacijske infrastrukture u Zagrebu su bitno smanjena jer investitori teško pronalaze isplativost. Postojeća pristupna mreža, bazirana većinom na bakrenim paricama i pripadajućim tehnologijama (u najvećoj mjeri xDSL) i nešto manje na koaksijalnom kabelskom pristupu, nema dovoljan kapacitet za podržavanje rasta telekomunikacijskih usluga. S druge strane, krajnji korisnici konstantno traže nove i kvalitetnije usluge.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ postojeća telekomunikacijska infrastruktura nedovoljna za daljnje podržavanje rasta usluga ▪ bitno smanjena ulaganja u razvoj i unaprijeđenje fiksne pristupne mreže ▪ netransparentan i nepovoljan model pristupa postojećoj telekomunikacijskoj infrastrukturi — svi telekomski operatori nemaju pristup do svakog potencijalnog krajnjeg korisnika i obrnuto ▪ brzine pristupa Internetu i omjer cijene i kvalitete nisu zadovoljavajući ▪ krajnji korisnici nezadovoljni postojećom ponudom elektroničkih komunikacijskih usluga ▪ optička pristupna tehnologija prisutna u zanemarivom postotku (ispod 0.61% ukupne pristupne infrastrukture) ▪ ne postoji infrastrukturni temelj za učinkovita <i>smart city</i> i <i>smart grid</i> rješenja	▪ optimizirati i unaprijediti elektroničku komunikacijsku infrastrukturu u svih 17 četvrti Grada Zagreba ▪ osigurati kvalitetne preduvjete za poticanje ulaganja u elektroničku komunikacijsku infrastrukturu ▪ ubrzati tehnološki razvoj nepokretne širokopojasne mreže na području Grada Zagreba dugovječnom transmisijskom infrastrukturom distribucijskog dijela pristupnih mreža nove generacije ▪ stimulirati širu i učinkovitiju primjenu postojećih te razvoj i primjenu novih, mrežnozahtjevnijih širokopojasnih usluga za javne, poslovne i privatne korisnike, povećavajući kvalitetu života građana i učinkovitost javnih i gospodarskih subjekata ▪ uspostaviti infrastrukturu za nadzor i upravljanje zagrebačkim komunalnim, prometnim i sigurnosnim sustavima ▪ realizirati model otvorenog pristupa fizičkoj infrastrukturi svjetlovodnih distribucijskih mreža, a kojim se svakom krajnjem korisniku omogućuje slobodan izbor najpovoljnijeg operatora te svakom operatoru usluga pristupa po jednakim i transparentnim uvjetima

4.2.4. Gradska groblja

Od ukupnog broja godišnjih ukopa na području Grada Zagreba u periodu od 2014. do 2019., (prosječno 7.934 ukopa), 70% ukopa se izvrši na tri velika gradska groblja: Mirogoj, Miroševac i Markovo polje. Preostalih 30% izvrši se na krematorijskom groblju Gaj urni (1.100) i na malom gradskom groblju (1.280). Stalnim porastom broja stanovnika Grada Zagreba rastu i potrebe za ukopnim mjestima. Ukopi na Mirogoju obavljaju se većim dijelom u postojeća grobna mjesta, u 2019. je formirano novo grobno polje 166b sa 84 nove grobnice i kolumbarijski zid sa 494 kolumbarijske niše. Na groblju Miroševac također se pretežno vrše ukopi u postojeća grobna mjesta, godišnje se formira prosječno 300 novih grobnih mjesta. Na Markovom polju godišnje se za ukope formira oko 550 novih grobnih mjesta.

Zahtjevi i potrebe građana za novim grobnim mjestima daleko su veći od postojećih raspoloživih površina Gradskih groblja Grada Zagreba te je neophodno proširenje svih groblja za koja je moguće ispuniti uvjete.

Gradska groblja Zagreb planiraju sveobuhvatan projekt digitalizacije poslovanja te uvođenje internetske prodaje, čime će građanima usluge učiniti dostupnijima. U izradi je analiza stanja sigurnosti na svim Gradskim grobljima čiji će rezultati biti podloga za projektiranje tehničke zaštite (videonadzor). Planira se obnova i opremanje mrtvačnica na svim grobljima.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ rastu potrebe za ukopnim mjestima ▪ neadekvatna opremljenost nekih malih gradskih groblja ▪ ukopi na dva najveća gradska groblja Mirogoj i Miroševac se obavljaju isključivo u već postojeća grobna mjesta ▪ nepovoljan udjel broja ukopa u novootvorena grobna mjesta kod malih gradskih groblja ▪ vrlo mali broj kremiranih pokojnika pokapa se na malim gradskim grobljima (ispod 3%)	• izraditi program potreba s brojem i kapacitetom ukopnih mjesta za sva groblja • standardizirati način opremanja svih groblja • dugoročno osigurati dovoljno prostora za razvoj groblja, a etapnim razvojem omogućiti rezerve grobnih mjesta nekoliko godina unaprijed • izrada prostorno-planske dokumentacije za proširenje malih gradskih groblja • digitalizirati objekte • osigurati parkirna mjesta za građane/stranke/posjetitelje • stvoriti dodatne sadržaje koji su osim kulturne baštine, u funkciji turističke promocije grada Zagreba

4.2.5. Zaštita i zbrinjavanje životinja

Groblje za kućne ljubimce sa sabiralištem i krematorijem.

Groblje i krematorij za kućne ljubimce Spomengaj u Dumovcu otvoreno je u lipnju 2019. Gradnja je započela u jesen 2015. i stajala je gotovo 2,06 milijuna eura. Sredstva je osigurao Grad Zagreb.

Sklonište za napuštene kućne ljubimce u Dumovcu.

Sklonište za nezbrinute životinje smješteno je sukladno prostorno-planskoj dokumentaciji na istočnom dijelu Grada Zagreba u Gradskoj četvrti Sesvete, u Mjesnom odboru Dumovec i u suvlasništvu je Grada Zagreba (4.327 m²) i RH (8.611 m²). Zajedničkim djelovanjem Zoološkog vrta Grada Zagreba u Maksimiru i Skloništa za nezbrinute životinje u Dumovcu razvijen je sustav zbrinjavanja divljih životinja te je od 2017. u Ustanovi moguće zbrinuti strogo zaštićene vrste svih divljih životinja.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ potencijalna ugroza zdravlja ljudi i životinja zbog neodgovarajućeg uklanjanja I. kategorije animalnih nusproizvoda (lešina kućnih ljubimaca) ▪ onečišćenje okoliša – tla, vode i zraka kao posljedica nekontroliranog odlaganja lešina kućnih ljubimaca ▪ nezakonito postupanje s lešinama kućnih ljubimaca ▪ neadekvatna implementacija zakonskih odredbi koje utvrđuju načine za uklanjanje animalnih nusproizvoda ▪ pitanje sigurnosti građana i imovine zbog nekontroliranog kretanja kućnih ljubimaca na javnim površinama ▪ javnozdravstveni rizik za ljude i životinje ▪ nemogućnost smještaja brojnih životinjskih vrsta (mačke, egzotične životinje, itd.) zbog nedostatnih kapaciteta ▪ problem zbrinjavanja životinja koje su predmetom raznih postupaka (sudskih, oduzetih, zapljene od strane nadležnih tijela, itd.) ▪ vlasništvo RH na zemljištu nužnom za proširenje kapaciteta	▪ smanjiti rizik za sigurnost i imovinu građana te zdravlje ljudi i životinja pravodobnim smještajem i zbrinjavanjem životinja jačanjem (kadrovski, materijalno) službe ▪ postupati s lešinama kućnih ljubimaca sukladno propisima i željama dijela vlasnika ▪ stvoriti infrastrukturne preduvjete za postupanje s lešinama kućnih ljubimaca sukladno zakonu ▪ stvoriti preduvjete za zbrinjavanje lešina na široj regionalnoj razini ▪ provoditi preostale faze započetog projekta „Razvojni plan skloništa“ s izradom projektnog rješenja i izvedbenog projekta ▪ stvoriti infrastrukturne preduvjete (smještajni objekti, oprema, karantena) za obavljanje djelatnosti te za smještaj svih vrsta nezbrinutih životinja za koje se ukaže potreba ▪ osigurati permanentnu prisutnost javnosti u radu Skloništa za nezbrinute životinje uz stalnu edukaciju građana, napose najmlađih

4.2.6. Gradske tržnice

Gradskim tržnicama upravlja Zagrebački holding d.o.o., podružnica Tržnice Zagreb. Podružnica Tržnice Zagreb upravlja s 28 tržnica te s oko 2.500 komitenata koji imaju u zakupu poslovno-prodajne prostore. Također, upravlja veletržnicom i hladnjačom sa skladištem za skladištenja svježeg voća i povrća na veliko, prehrambenih proizvoda za veletrgovce i individualne proizvođače te usluge primanja i čuvanja duboko smrznutih proizvoda.

Zagrebačke tržnice su nedovoljno iskorišten i nedovoljno održavan resurs, posebice ima li se u vidu njihova važnost za naglašavanje vrijednosti domaćeg proizvoda. Najstarije tržnice (Dolac, Britanski trg, Branimirova, Kvaternikov trg, Trešnjevka) relevantne su za identitet Grada Zagreba te ih treba učiniti jednom od neizbježnih turističkih atrakcija u ponudi grada Zagreba za domaće i strane posjetitelje, poštujući između ostalog kulturnu baštinu grada.

Male tržnice (Trnje, Kažotićev trg, Savski gaj, Botinec) potrebno je dodatnim ulaganjima u infrastrukturu i sadržaje učiniti mjestima za življenje i boravak građana.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ infrastruktura svih tržničkih objekata zahtijeva velika financijska sredstva ▪ zbog gospodarske recesije interes zakupnika neprekidno slabi, što negativno utječe na iskorištenost tržničkih kapaciteta ▪ radno vrijeme tržnica neprilagođeno korisnicima ▪ neprikladan (skup) režim naplate parkiranja na javnoprometnim površinama uz tržničke objekte ▪ nesređeni vlasničkopravni odnosi i nesređena dokumentacija	▪ osigurati dostatna financijska sredstva za izradu projektne dokumentacije i izvođenje potrebnih radova, uključiti mjere energetske učinkovitosti u rekonstrukciji tržnica ▪ osigurati program događanja na tržnicama izvan radnog vremena ▪ regenerirati tržnice unutar zaštićenih područja ▪ iznaći prikladnije modele naplate parkiranja kojim će se na tržnice privući veći broj građana ▪ poticati uređivanje vlasničko-pravne i druge dokumentacije koja se odnosi na tržnice i na objekte u sklopu tržnica ▪ kroz tržnice promicati vrijednosti ruralnog prostora – kulturu, tradicijske proizvode i usluge ▪ uključiti fenomen tržnice u sadržaje odgojno-obrazovnih sustava u Zagreba ▪ stvoriti od tržnica turističku destinaciju ▪ promicati tržnice u javnozdravstvenim sadržajima ▪ kroz tržnice promicati tradicijsko obiteljsko poduzetništvo – očuvanje starih tradicijskih zanata ▪ učiniti tržnice mjestom okupljanja građana koji žive na tom području, tj. transformirati ih u novi prostor života grada Zagreba koji će se moći koristiti tijekom cijelog dana i za različite sadržaje ▪ učiniti tržnice dostupnima kroz e-usluge ▪ kroz tržnice uspostaviti sustav cjeloživotnog obrazovanja za građane iz gastronomije, zdravlja i kvalitete života ▪ kroz tržnice stvoriti vrhunski inkubator za male poduzetnike

4.3. PROMET

4.3.1. Osnovne značajke

S obzirom na položaj Republike Hrvatske koja je na sjecištu triju europskih regija, Grad Zagreb kao glavni grad države ima strateški važan prometni položaj. Uz najprometniju zračnu luku u zemlji, Grad Zagreb je i važno željezničko i cestovno čvorište.

Zagreb je smješten u sjeverozapadnom dijelu Republike Hrvatske i obuhvaća 641 km² površine. Pozicioniran je na važnom prometnom čvorištu koji povezuje srednju, južnu i jugoistočnu Europu, a geoprometni značaj upotpunjuju cestovni, željeznički i zračni promet koji omogućuju adekvatnu povezanost sa svim dijelovima Republike Hrvatske i Europe. Na lokalnoj razini, prostor Grada Zagreba premrežen je javnim tramvajskim i autobusnim linijama.

S aspekta željezničkog prometa, Grad Zagreb ima najfrekventnije željezničke linije koje ga povezuju s ostatkom unutrašnjosti Hrvatske. Unatoč relativnoj zastarjelosti željezničke infrastrukture u Hrvatskoj, u tijeku su projekti njezine revitalizacije pa je moguće očekivati povećanu dostupnosti Zagreba i u kontekstu željezničkog prometa.

Kroz Zagreb prolaze cestovni i željeznički koridori: X – (Salzburg – Ljubljana – Zagreb – Beograd – Solun) i Vb (Rijeka – Zagreb – Budapest). Autocestovni državni i međunarodni pravci su A1 (Zagreb – Split – Dubrovnik), A2 (Zagreb – Krapina – GP Macelj), A3 (GP Bregana – Zagreb – GP Lipovac), A4 (Zagreb – Varaždin – GP Goričan), A6 (Zagreb – Rijeka) i autoceste A11 (Zagreb – Velika Gorica – Sisak). Unutar prostornog obuhvata grada Zagreba, najdužim dijelom od navedenih autocesta prolazi A3, a pripada zagrebačkoj obilaznici. Prostorom grada Zagreba prolazi više od 700 km nerazvrstanih cesta te čine oko 90 % ukupne cestovne prometne mreže.

Osnovnu uličnu prometnu mrežu grada karakterizira nedovoljna propusnost u vremenima vršnog opterećenja, nedovoljan broj mostova preko rijeke Save, nedovoljan broj cestovno deniveliranih željezničkih raskrižja, nedovoljan broj uređenih, deniveliranih i sigurnih pješačko biciklističkih prijelaza preko željezničke pruge, nedovoljno razvijena i razgranata biciklistička mreža, nedovoljan broj prometnih traka rezerviranih za javni prijevoz, nepostojanje sustava automatskog upravljanja prometom, nemogućnost povećanja brzine kretanja vozila u sustavu javnog putničkog prijevoza zbog prostornih ograničenja i nemogućnosti povećanja širine postojećih prometnica i križanja cesta s tramvajskom mrežom ili željezničkom mrežom u istoj razini. Korištenje zagrebačke obilaznice za lokalni i regionalni promet stvara konstantne zastoje koji dovode do problema prometne povezanosti na regionalnoj i državnoj razini (tranzitni promet).

Javni prijevoz karakterizira proces kontinuirane modernizacije autobusnog i tramvajskog voznog parka, ali je stajališta premalo i nisu sva adekvatno opremljena, nedovoljno je razvijena i razgranata tramvajska mreža, nedovoljna je propusnost prometnog toka tramvajskog prometa kroz središnji dio Zagreba, nedovoljan je broj intermodalnih terminala i parkirališta za automobile i bicikle pored željezničkih stanica i pored važnih intermodalnih točaka, postojeće prometno opterećenje na nekim tramvajskim linijama premašuje kapacitet koji ova vrsta tračničkog vozila može pružiti, prijevoz bicikala nije moguć u pojedinim vlakovima, tramvajima i autobusima. Također, nema integracije s javnim prijevozom u prostoru koje okružuje Grad Zagreb (Zagrebačka županija i Krapinsko-zagorska županija) i ne postoji usklađenost voznih redova i integracija u sustav javnog prijevoza na području Grada Zagreba između željeznice te tramvajskog i autobusnog prometa.

Proces prilagodbe cjelokupnog prometnog sustava za nesmetanu dostupnost osobama s teškoćama u kretanju je u tijeku. Naime, posljednjih godina novouređena stajališta imaju taktalna polja upozorenja i taktilne crte vođenja za slijepe i slabovidne osobe, u autobusima i tramvajima postoje audiovizualne poruke s najavom stajališta na trasi putovanja, dok se niskopodna tramvajska vozila opremaju s rampama za ulaz/izlaz osoba s invaliditetom.

4.3.2. Načinska raspodjela

Na temelju dostupnih podataka procjenjuje se da je u modalnoj raspodjeli udjel biciklističkog prometa u blagom porastu, njegov udio iznosi nešto više od 3%, udjel javnog putničkog prometa je u stagnaciji, a pješački i automobilski je u blagom padu. Na temelju provedenih prometnih istraživanja tijekom 2017., u Gradu Zagrebu se 46% putovanja odvija automobilom. Udio putovanja javnim prijevozom čine 40% svih putovanja, hodanje 11%, a samo 3% putovanja obavlja se na biciklu.

4.3.3. Zračni promet

Međunarodna zračna luka Zagreb "Franjo Tuđman" važna je za razvoj na regionalnoj, nacionalnoj i međunarodnoj razini. Smještena je izvan administrativnih granica Grada Zagreba na području Zagrebačke županije (Grad Velika Gorica). Zračna luka "Franjo Tuđman" ima 65.000 m² površine, a projektirana je za 5 milijuna putnika godišnje, s mogućnošću širenja do 8 milijuna putnika.

Zračna luka „Franjo Tuđman“ najveća je hrvatska zračna luka sa statusom međunarodne zračne luke, povezana je sa svim glavnim aerodromima u Europi te najvažnijim svjetskim aerodromima. Izravnim je letovima u 2022. povezana s 49 destinacija, a u redovnom prometu prosječno leti 21 zrakoplovna kompanija. Njezina pozicija i dobra povezanost pogoduje i niskotarifnim aviokompanijama kojih je trenutno 10 na zračnoj luci Franjo Tuđman.

Zračna luka „Franjo Tuđman“ s Gradom Zagrebom kao najvećim generatorom i atraktorom putovanja, povezana je samo cestovnim prometom te se sav pristupni promet putnika terminalu obavlja osobnim automobilima, taksijima ili autobusima. Nedostatak kvalitetne veze za pristup terminalu uzrokuje negativne posljedice na ukupnu duljinu putovanja, poglavito u vremenima vršnih opterećenja kada je cestovni promet izrazito osjetljiv na povećanje potražnje. To za posljedicu ima produljenje ukupnog putovanja i smanjenje konkurentnosti zračnog prijevoza na kratkim i srednjim relacijama.

Osim prijevoza putnika, zagrebačka zračna luka je specijalizirana i za prijevoz robe i pošiljki. Luka je registrirana kao IATA *cargo* agent pa pruža širok raspon usluga u prihvatu i otpremi robe te posjeduje vlastita robna skladišta. U sklopu luke izgrađen je zračno-cestovni terminal čija je funkcija pretovar tereta iz zračnog prometa na cestovna motorna vozila za daljnju distribuciju. Navedenim terminalom upravlja zračna luka koja obavlja sve procese pretovara robe.

Aerodrom Lučko nalazi se na zapadnom dijelu Grada Zagreba, između autoputa Zagreb – Ljubljana i Zagreb – Karlovac. Raspolaze s dvije travnate uzletno-sletne staze i namijenjen je za operiranje manjih zrakoplovnih jedinica.

4.3.4. Javni putnički promet

Javni prijevoz obavlja se tramvajima, autobusima, željeznicom i uspinjačom. U 2021. gradski prijevoz putnika smanjen je za 9,2% u odnosu na 2020. Epidemija bolesti COVID-19 te mjere ograničenja kretanja koje su se u Hrvatskoj provodile u 2020. su izravno utjecale na ukupni pad prometa u gradskom putničkom prijevozu u Gradu Zagrebu u 2020. koji je zabilježen i u 2021. Od siječnja do prosinca 2021. ukupno je prevezeno 170,6 milijuna putnika, što je u usporedbi s istim razdobljem 2020., pad za 9,2%, kada je prevezeno 187,9 milijuna putnika. U drugom polugodištu 2021. u usporedbi s drugim polugodištem 2020., ukupan broj prevezenih putnika smanjen je za 6,3%, broj prevezenih putnika tramvajima i autobusima manji je za 6,4%, dok je broj prevezenih putnika uspinjačom u istom razdoblju manji za 31,7%.

Tramvaj.

Ukupna daljina tramvajskih kolosijeka u gradu Zagrebu je 133,69 km (od čega 116 km prometnog kolosijeka te oko 17 km kolosijeka u spremištima) na kojima je organizirano 15 dnevnih te 4 noćne linije. Oko 40% kolosijeka fizički nije odvojeno od automobilskeg prometa pa brzina i točnost tramvajskog prometa u velikoj mjeri ovise o gustoći automobilskeg prometa. Za brzinu i redovitost

tramvajskog prometa važna je i činjenica da na semaforski reguliranim raskrižjima tramvaji nemaju prednost. U razdoblju 2000. – 2015. povećan je broj tramvajskih motornih vozila s 254 na 274, dok je u razdoblju od 2015. – 2019. smanjen broj tramvajskih motornih vozila s 274 na 266 vozila. Trenutni vozni park posjeduje 142 suvremena niskopodna tramvaja³⁸. S obzirom na kontinuiranu modernizaciju voznog parka nabavom niskopodnih vozila, postojeću popratnu infrastrukturu potrebno je prilagoditi zahtjevima niskopodnih vozila. U 2020. prevezeno je 128.429.310 putnika, dok je u 2021. prevezeno 116.610.000 putnika³⁹.

Autobus.

Autobusni promet odvija se na 146 dnevne, 4 noćne i 3 posebne linije⁴⁰. Broj autobusa je u razdoblju od 2015. – 2020. povećan s 411 na 475 vozila, a od toga je 361 suvremenih niskopodnih autobusa. U sklopu autobusne garaže Podsused, 2013. je sagrađena punionica stlačenog prirodnog plina. Međugradski i međunarodni autobusni promet odvija se preko Autobusnog kolodvora Zagreb koji zadnjih nekoliko godina bilježi blagi pad prevezenih putnika u razdoblju 2016. – 2019. za 9,23% te značajno smanjenje broja prevezenih putnika u 2020. za 28,22% u odnosu na 2019. zbog epidemioloških mjera ograničenog kretanja putnika u gradskom putničkom prijevozu. S obzirom na 44 perona i više od 175.000 autobusa u odlasku (ili dolasku) na godišnjoj razini, najveći je autobusni kolodvor u ovom dijelu Europe. S obzirom na godinu izgradnje postojećeg autobusnog kolodvora te trend rasta broja turista u gradu Zagrebu, modernizacija Autobusnog kolodvora Zagreb jedan je od prioriteta u razvitka prometnog sustava Grada Zagreba.

Željeznica.

U razdoblju 2015. – 2019. bilježi se rast broja prevezenih putnika, a u 2020. je zbog epidemije Covid-19 na 50 dana potpuno obustavljen željeznički promet od 22. ožujka do 11. svibnja te je zato evidentiran i pad broja prevezenih putnika⁴¹ (2016. je bilo 8.129, dok je 2019. bilo 9.059, a u 2020. je zabilježeno 6.302 te u 2021. je bilo 6.088.000 prevezenih putnika). Na području Grada Zagreba putnici mogu ući/izaći iz vlakova u gradskom prometu na 17 službenih mjesta (kolodvora i stajališta) i to 11 na dvokolosiječnoj pruzi Zaprešić – Dugo Selo, 2 na jednokolosiječnoj pruzi Zagreb – Sisak i 4 na jednokolosiječnoj pruzi Zagreb – Rijeka. U zagrebačkoj okolini trenutno vozi 9 niskopodnih vlakova. Trenutno prometovanje niskopodnih vlakova koje koristi HŽ putnički prijevoz odvija se na sljedećim relacijama: 6 vlakova vozi na relaciji Harmica (S. Marof) Zagreb GK – Dugo Selo, 1 vlak vozi na relaciji Zagreb GK – Karlovac – Duga Resa i 2 vlaka voze na relaciji Zagreb GK – Koprivnica i Zagreb GK – Novska. Putna brzina u prigradskom i gradskom željezničkom prometu je oko 40 km/h, no usko grlo je nedovoljan broj i neadekvatno opremljena stajališta te nedostatan i zastarjeli vozni park.

Žičara.

Žičara koja je povezivala polaznu postaju Dolje s gornjom postajom Sljeme od 2007. je bila izvan funkcije pa je javni prijevoz prema Sljemenu bio organiziran autobusom. Nakon faze rušenja stare žičare, 1. 03. 2019. su započeli radovi na izgradnji nove žičare koja je puštena u rad 23. 02. 2022. Žičara može prevesti oko 1.500 ljudi na sat, a duljina trase je oko 5.000 metara. Nosivost jedne gondole je 800 kilograma, a 84 gondole su opremljene nosačima za skije. U svaku se može smjestiti 10 putnika. Vožnja traje petnaestak minuta. Visinska razlika je oko 750 metara nadmorske visine. Brzina je oko 20 kilometara na sat. Polazna postaja Dolje nalazi se na 267 mnv, kutna postaja na 308 mnv, međupostaja Brestovac na 877 mnv, dok je postaja Sljeme smještena na 1.030 metara nadmorske visine.

³⁸ Izvor: Statistički ljetopis Grada Zagreba 2021.

³⁹ Izvor: Statistički ljetopis Grada Zagreba 2021.

⁴⁰ Izvor: Statistički ljetopis Grada Zagreba 2021.

⁴¹ Izvor: Statistički ljetopis Grada Zagreba 2021.

Uspinjača.

Uspinjača spaja zagrebački Gornji i Donji grad. Pruga je dugačka 66 ili 0,06 km metara i savladava visinsku razliku od 30,5 metara. Zadržala je prvobitni vanjski izgled, građevnu konstrukciju i većinu tehničkih svojstava koja su joj dali graditelji krajem 19. st. pa je zagrebačka uspinjača zaštićeni spomenik kulture. Prema podacima iz Statističkog ljetopisa Grada Zagreba, broj prevezenih putnika uspinjačom se kreće između 700 i 750 tisuća putnika godišnje, ali je također zabilježen pad prevezenih putnika u 2020. jer je zbog sprječavanja širenja bolesti Covid-19 uspinjača radila ograničeno⁴².

Taksi.

Autotaksi prijevoz je djelatnost javnog prijevoza putnika koja se obavlja osobnim automobilom gdje se putnik ili više njih ukrcava na jednom, a iskrcava na drugom mjestu. Taksi-prijevoz obavlja se temeljem narudžbe ili putem taksi-stajališta, a plaća se za obavljenу uslugu na licu mjesta. Taksi-prijevoz je sve češći oblik javnog prijevoza, osobito u gradovima, ali također i u povezivanju gradova s njihovom okolicom. Iako se taksi-prijevoz uglavnom obavlja putem narudžbe, Od ukupno 105 taksi-stajališta, najviše ih je u samom gradskom središtu gdje je najveća potražnja za taksi-prijevozom⁴³. Ukupan broj taksi-vozila na području Grada u 2021. je iznosio 2.870 registriranih taksista⁴⁴.

4.3.5. Cestovni promet

Na administrativnom području Grada Zagreba ukupna duljina autocesta je 33 km, a prometno je najopterećenija dionica zagrebačke obilaznice Jankomir – Lučko.

Grad Zagreb je točka grananja autoceste A1 (Zagreb – Rijeka), A2 (Zagreb – Krapina – granični prijelaz Macelj), A3 (g. p. Bregana – Zagreb – g. p. Lipovac), A5 (Zagreb – Varaždin, g. p. Goričan) i autoceste A11 (Zagreb – Velika Gorica – Sisak). Unutar gradskog područja, najduži dio autoceste je A3, dio koji pripada zagrebačkoj obilaznici.

Najvažnije gradske ceste su avenije: Slavonska, Jadranska, Dubrovačka, Držićeva, Hrvatske bratske zajednice – Holjevčeva – Velikogorička cesta, a slijede ih ulice: Grada Vukovara, Heinzelova, Savska cesta, Dubrava, Branimirova, Maksimirska, Aleja Bologne, Zvonimirova i Medveščak. Ovu osnovnu prometnu mrežu nadopunjuju i druge gradske ulice koje imaju različite profile i uloge unutar gradskog prometnog sustava.

Istraživanjem prometnog sustava utvrdila se nedovoljna propusna moć i razina usluge cestovne prometne mreže Grada Zagreba za potrebe cestovnog prometa. Kapacitet postojeće cestovne mreže na prostoru grada Zagreba može se analizirati promatranjem kapaciteta na dionicama i raskrižjima. Utvrđeno je da intenzitet prometa zagrebačke obilaznice (koja je dio autoceste A3) iznosi 5.600 vozila po smjeru na sat. Utvrđeno je također da gradske avenije u centru mogu podržati između 1.000 i 3.000 vozila po smjeru na sat. Ostale ceste imaju kapacitet manji od 1.000 vozila po smjeru na sat.

Ukupan broj registriranih motornih vozila u Gradu Zagrebu u 2021. iznosio je 430 425 motornih vozila, što je 3,5% više nego u 2020.⁴⁵. Od ukupno registriranih motornih vozila u 2020., 82,7% (341 825) su osobni automobili.

Prometna infrastruktura Grada Zagreba sadržava preko 2.200 km cestovnih prometnica, uz brojne vijadukte, nadvožnjake, podvožnjake i propuste (preko 400). Mostovi preko rijeke Save imaju ključnu ulogu za neprekinutost prometnih tokova između lijeve i desne obale Save, točnije Starog i Novog Zagreba, a također i prevoze mnoge važne vodove. Zagrebački cestovni/pješački savski mostovi su

⁴² Izvor: Statistički ljetopis Grada Zagreba 2021.

⁴³ Izvor: Masterplan prometnog sustava Grada Zagreba, Zagrebačke županije i Krapinsko-zagorske županije, 2020.

⁴⁴ Izvor: Statistički ljetopis Grada Zagreba 2021.

⁴⁵ Izvor: MUP, Izvješće o stanju i kretanju sigurnosnih PU zagrebačke za 2021. godinu, Zagreb 2022., str. 46., [poveznica](#)

Podsusedski most, Jankomirski most (stari i novi), Jadranski most, Savski kolni most (plavi most), Most mladosti i Domovinski most.

Zbog potresa u ožujku 2020. nastala su oštećenja na pojedinim dijelovima mostova. U okviru Fonda solidarnosti EU, dodijeljena su sredstva za financiranje obnova i dovođenje infrastrukture (ceste, mostovi) s pripadajućim građevinama u području prijevoza na razinu prije potresa te čišćenje područja pogođenih katastrofom.

Ulična mreža na području Grada Zagreba ne zadovoljava prometnu potražnju, posebno u vršnim vremenima opterećenja. Prometnice su nedovoljne propusne i neredovito održavane, a u cijeloj mreži nedostaju spojevi (uključujući i mostove preko rijeke Save) koji bi omogućili brži protok vozila. Propusna moć obilaznice Grada Zagreba (osobito dionice Jankomir – Lučko) u vrijeme vršnih sezonskih prometnih opterećenja je nedovoljna, ali sve više i u ostalim razdobljima godine. Ne postoji centralni sustav automatskog upravljanja prometom preko kojeg bi se nadzirao i koordinirao promet na svim semaforiziranim gradskim raskrižjima. Dostava roba u središnjem dijelu grada je zabranjena dostavnim vozilima čija nosivost prelazi 5 tona i propisana su vremenska razdoblja u kojima je dostava dozvoljena. Kamionski teretni kolodvori su u Jankomiru i na Žitnjaku. Željezničko-cestovni kontejnerski terminal je na neodgovarajućoj lokaciji u Kustošiji.

Električne punionice vozila.

Proteklih nekoliko godina Fond za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost sufinancirao je javnim pozivom nabavu električnih i hibridnih vozila, čime se znatno doprinijelo povećanju broja električnih vozila.

Razvoj tržišta vozila na struju prati postavljanje punionica, a u ovom ih trenutku u Hrvatskoj ima 129, ali u idućim godinama njihov broj bi trebao znatno porasti. U Gradu Zagrebu se prema podacima iz 2020. nalazi 46 punionica za električna vozila. Iz navedenog proizlazi prilika za uvođenje ekološki prihvatljivih vozila u sustav javnog prometa (npr. e-bicikli, *car sharing* sustav, električni automobili i sl.) kako bi se povećala energetska učinkovitost u prometnom sustavu.

Biciklistički promet.

Grad Zagreb kontinuirano ulaže u izgradnju biciklističke infrastrukture te u edukaciju i promociju vožnje bicikala u svakodnevnom životu. Grad Zagreb svake godine bilježi rast biciklističkog prometa te samim time postoji potreba za unaprjeđenjem biciklističke infrastrukture.

Jedan od strateških ciljeva razvoja gradskog i prigradskog prometa na području Grada Zagreba i njegova šireg okruženja, znatnim se dijelom odnosi na poticanje održivog razvoja uvođenja biciklističkog prometa u prometni sustav. Na području Grada Zagreba trenutno se nalaze sljedeće biciklističke površine: biciklističko-pješačke staze, biciklističke trake, ceste za mješoviti promet i biciklistički putevi.

U 2021. izgrađeno je 3.730 m novih biciklističko-pješačkih staza i 18.720 m cesta za mješoviti promet, što u ukupnoj dužini sada iznosi 493.457 m i povećanje je od 5% u odnosu na 2020.

U prvom kvartalu 2021. implementirana je "Aplikacija za snimanje i evidentiranje biciklističkih površina Grada Zagreba" za sustavno praćenje rekonstrukcija i izgradnje biciklističkih površina, a podaci su vidljivi u GIS programskom sustavu te su dostupni svim zainteresiranim subjektima i građanima.

U tijeku je projekt „Greenway – državna biciklistička ruta br. 2“ kojim će se nakon izgradnje biciklističke prometnice koja prati tok rijeke Save, od granice s Republikom Slovenijom do Lijevo Dubrovčaka u dužini od 132 km, u narednom razdoblju znatno povećati dužina biciklističkih staza.

Do početka 2022., na području Grada Zagreba je bilo 1.515 stalaka na 230 biciklističkih lokacija, što omogućuje parkiranje za 3.030 bicikala. Na Google mapsu se nalazi popis svih lokacija za parkiranje bicikala, a od siječnja 2020., a može joj se pristupiti preko aplikacije za mobilne telefone MOJ ZAGREB.

Sigurnost u prometu.

Na temelju Izvješća o stanju i kretanju sigurnosnih pokazatelja u radu Policijske uprave zagrebačke u 2022. na području Grada Zagreba su zabilježene 5.583 prometne nesreće, što je za 1,3% manje u odnosu na 2021. kada ih je zabilježeno 5.658. Smrtno je stradalo 16 osoba, što je za četiri osobe manje nego 2021.

U cestovnome prometu svakodnevno sudjeluje sve više različitih vozila na električni pogon (električni romobili, monocikli i dr.) koja se ne mogu podvesti pod druge kategorije vozila bez dodatnog normiranja niti su njihovi vozači prekršajno odgovorni kada njima upravljaju na cestama. Zato je važno zakonom urediti njihovo sudjelovanje u prometu.

4.3.6. Pješačka zona

Pješačka zona u zagrebačkome središtu se sastoji od pješačkih ulica, pješačkih prolaza i trgova. Analizom prostora koja su potpuno uređena, pješačka zona prostire se na površini od oko 98.800 m² s duljinom od oko 3.933 metara pješačkih ulica. Najduža pješačka ulica je Tkalčičeva u duljini od 560 m, odnosno 14,2% od ukupne duljine. Najveće je površine pješačka ulica Tkalčičeva s 14,0% od ukupne površine, a najmanju Dverce s 0,3% od ukupne površine. Pješačka zona također sadržava pješačke prolaze u duljini od oko 1000 m. U pješačkoj zoni nalaze se i četiri trga te dvije površine namijenjene pješačkom prometu. S obzirom na uređenje pješačke zone, može se zaključiti kako je namijenjena susretanju i druženju ljudi, kulturnim priredbama i okupljanjima pa stoga pješačka zona ima i funkciju prostora razonode radi socijalnog osviještenja prostora središta grada.

Radi oslobađanja što je više moguće javnog prostora za pješake i bicikliste i poticanja na korištenje javnog prijevoza, proširuju se pješačke zone u centru i u drugim dijelovima grada. Nakon uspostavljanja pješačkih zona u Staroj Vlačkoj i Maloj Martićevoj, 16. rujna 2023. uspostavljena je nova pješačka zona u središtu grada na dijelu Masarykove ulice, od Gundulićeve do Tesline ulice te na dijelu Preradovićeve, od raskrižja s Masarykovom i Teslinom do Berislavićeve ulice.

4.3.7. Promet u mirovanju

U Gradu Zagrebu se nalazi 10 javnih garaža s 3.326⁴⁶ parkirališnih mjesta kojima upravlja Zagrebački holding d.o.o., podružnica Zagrebparking. Najveći broj je u javnoj garaži Rebro sa 664 parkirališna mjesta. Osim ovih, postoji veći broj garaža u privatnom vlasništvu s kapacitetom od oko 2.500 mjesta koje se u cijelosti ili djelomično koriste kao javne. Vremenskim ograničenjem trajanja i sustavnom kontrolom parkiranja znatno je smanjen broj ilegalno parkiranih vozila na pješačkim i zelenim površinama.

Sukladno Pravilniku o korištenju javnih parkirališta i javnih garaža (SGGZ br.40/22) parkiranje na ulici podijeljeno je na 4 zone s ukupnim kapacitetom od 38.074 parkirnih mjesta. Ukupni kapacitet javnih garaža je 8.257 parkirna mjesta.

Parkirališta za kamione.

Vozači kamiona u Europi suočeni su s nedovoljnim brojem sigurnih parkirnih mjesta i stoga često parkiraju u nesigurnim zonama ili na nesigurnim mjestima izlažući sebe i druge sudionike u prometu potencijalnim krađama te riziku od nesreća, jer se određeni broj nesreća može pripisati nepropisnom parkiranju kamiona. Hrvatska ima samo jedno certificirano sigurno i zaštićeno parkiralište i nalazi se na zapadnom dijelu grada Zagreba. Kako bi se poboljšali uvjeti rada za vozače kamiona te povećala sigurnost svih sudionika u prometu, potrebno je voditi računa o realizaciji novih projekata, čime bi se pridonijelo većoj razini sigurnosti cestovnog prometa.

⁴⁶ Izvor: Zagrebački Holding, Podružnica Zagrebparking

RAZVOJNI PROBLEMI

Javni putnički promet

- nedovoljna duljina tramvajskih linija sprječava bolji javni prijevoz putnika
- nepostojanje centralne koordinacije semaforiziranih raskrižja i nepostojanje automatskog sustava upravljanja prometom
- slaba cestovna povezanost pojedinih područja Zagrebačke županije međusobno uzrokuje povećani tranzit na području Zagreba
- slaba povezanost javnim prijevozom s gradovima i općinama na području susjednih županija
- nepostojanje integriranog sustava javnog prijevoza grada i okolnih županija
- pretežito zastarjela željeznička infrastruktura, sveukupan promet (uključujući teretni) prolazi kroz središte grada, nedovoljno učešće željeznice u prigradsko-gradskom promet
- željezničko-cestovni prijelazi u razini predstavljaju sigurnosni problem
- neodgovarajući tehnički parametri i održavanje određenih cesta predstavljaju problem i iz perspektive sigurnosti
- smještaj autobusnog kolodvora u centru grada uzrokuje sporost kod autobusnih tranzitnih linija (međunarodnih, međuregionalnih i regionalnih) povećanje prometnog zagušenja u centru grada i povećanu emisiju štetnih plinova
- spor javni prijevoz
- nedovoljno pristupačan javni prijevoz osobama s invaliditetom i djeci s teškoćama u razvoju
- djelomično razvijen biciklistički promet

Zračni promet

- neodgovarajuća povezanost putničkog terminala Zračne luke Franjo Tuđman sa središtem Zagreba
- neadekvatna opremljenost Aerodroma Lučko

Cestovni promet

- nedovoljna propusnost cestovne mreže i prometnog toka tramvajskog prometa kroz Zagreb
- uska grla u motornom prometu, odnosno nedostatan kapacitet prometnica i prometnih raskrižja
- prevelik robni cestovni promet u odnosu na željeznički
- zastarjelost objekata i opreme željezničkih stajališta i kolodvora
- zastarjelost voznog parka i opreme prijevoznika u putničkom prijevozu
- nizak udio uporabe alternativnih goriva u sektoru prometa povećava zagađenja ispušnim plinovima
- zastarjelost objekata Autobusnog kolodvora
- nedostatak praćenja i prikupljanja podataka u prometnom sektoru kako bi se adekvatno reagiralo na nastale prometne probleme
- nedostatak pješačkih i biciklističkih prijelaza preko željezničke pruge ugrožava sigurnost
- željezničko cestovni kontejnerski terminal na neodgovarajućoj lokaciji

Promet u mirovanju

RAZVOJNE POTREBE

Javni putnički promet

- nastaviti s modernizacijom voznog parka ZET-a, gradnja nove remize
- širiti autobusne mreže te proširiti, dograditi i rekonstruirati tramvajske mreže
- modernizirati, rekonstruirati i graditi terminale i stajališta
- uvoditi integrirani sustav javnog prijevoza putnika na području Grada i okolnih županija
- oblikovati tarifne politike radi poticanja održivih oblika prometovanja
- modernizirati postojeća i nabaviti nova, ekološki prihvatljiva vozila javnog prijevoza
- unaprijediti pješačku i cestovnu komunikaciju u zoni željezničkih pruga – prijelazi
- proširiti, dograditi i rekonstruirati željezničke mreže teretnog prometa
- izgraditi autobusni kolodvor za tranzitni promet (međunarodni i međuregionalni promet) izvan središta grada
- ulagati u razvoj – modernizaciju i digitalizaciju autobusnog kolodvora
- prioritzirati vozila javnog gradskog prijevoza u prometnoj mreži gradnjom i rekonstrukcijom željezničkih stajališta
- modernizirati i dograditi zagrebački željeznički čvora i putnički vozni parka
- izraditi plan održive urbane mobilnosti

Zračni promet

- unaprijediti prometnu povezanost putničkog terminala Zračne luke Franjo Tuđman sa središtem Zagreba
- izgraditi uzletno-sletne staze i staze za vožnju od konstruktivnog kolnika i drugih kapaciteta za prihvata poslovnih, turističkih i sportskih letjelica na Aerodromu Lučko
- poboljšati aviopovezanost privlačenjem niskotarifnih kompanija (Low Budget)

Cestovni promet

- unaprijediti javni i biciklistički promet, posebno poboljšati dostupnost javnog putničkog prometa za osobe s invaliditetom, djecu s teškoćama u razvoju, starije osobe i dr., destimulirati korištenje automobila za dolazak u gradsko središte
- planirati i omogućavati daljnju izgradnju biciklističkih staza/traka i ostale biciklističke infrastrukture
- dovršiti i izgraditi biciklističke prometnice poput Greenwayja – državne biciklističke rute br. 2 i Biciklističke magistrale – Zagreb istok
- uvoditi sustav javnih gradskih bicikala i druge modele zajedničke mobilnosti
- razvijati infrastrukturu za ekološki prihvatljiva vozila javnog prijevoza
- izgraditi nedostajuće ulične spojeve, spoj na autocestu ZG-SI i mostove preko rijeke Save
- izgraditi i unaprijediti popratne sadržaje biciklističke infrastrukture

▪ nedovoljan broj parkirališnih mjesta a relativno visok stupanj motorizacije, ▪ nedostatak sigurnih i zaštićenih parkirališta za kamione ▪ velik broj parkirališta u strogom centru Zagreba generira automobilski promet u centar te smanjuje raspoloživi prostor za bicikliste i pješake ▪ nepostojanje intermodalnog pristupa u organizaciji robnog prometa	▪ poboljšati sigurnosti u prometu; podizati razinu osiguranja željezničko-cestovnih prijelaza ▪ povećati kapacitete preopterećenih cestovnih prometnica ▪ denivelirati cestovna raskrižja ▪ urediti cestovni distributivni prsten oko središnjeg dijela Grada (izvan središnje mreže tramvajskog prometa) ▪ uvoditi sustav automatskog upravljanja prometom ▪ modernizirati, rekonstruirati i izgraditi Park+Ride i Bike+Ride kapacitete ▪ uspostaviti dodatne pješačke zone ▪ uvoditi zone smirenog prometa unutar stambenih naselja Promet u mirovanju ▪ ulagati u razvoj i izgradnju sigurnih parkirališta za kamione ▪ povezivati cestovni i željeznički prijevoz uspostavom kontinentalnog intermodalog terminala i povećanje skladišnih kapaciteta izgradnjom prateće visokoregalne skladišne hale ▪ izgraditi kapacitete za smještaj i parkiranje primarno izvan gradskog središta kako bi se smanjilo korištenje automobila za dolazak u gradsko središte ▪ izgraditi novi željezničko-cestovnog kontejnerski terminal

5. OKOLIŠ

5.1. ZAŠTITA OKOLIŠA

5.1.1. Praćenje stanja okoliša i planiranje zaštite okoliša

Analiza stanja okoliša na području Grada Zagreba uključuje podatke o stanju i kvaliteti okoliša. Pristup u zaštitu, upravljanju i obnavljanju okoliša i ekosustava mora biti sustavan kako bi se održali i obnovili ekosustavi i njihove usluge uključivanjem zelene infrastrukture u prostorno planiranje. U planiranju zaštite okoliša potrebno je utvrditi kvalitetu okoliša, stanje ekosustava i izloženost urbanog područja opasnostima te mjera za njihovo ublažavanje. Praćenje stanja okoliša povezano je s praćenjem kakvoće zraka, upravljanjem komunalnim i opasnim otpadom te kakvoćom pitke vode.

Mjerenja kakvoće zraka obavljaju se na 6 gradskih mjernih postaja za trajno praćenje kvalitete zraka, na 4 postaje u državnoj mreži i na 4 mjerne postaje za mjerenja tzv. posebne namjene. Obuhvat mjerenja onečišćujućih tvari čije se koncentracije prate na 6 gradskih postaja za trajno praćenje kvalitete zraka određeni su *Programom mjerenja razine onečišćenosti zraka u Gradu Zagrebu* (SGGZ 22/15). Rezultati mjerenja dostavljaju se u Informacijski sustav zaštite zraka (ISZZ) kojeg vodi i uređuje nadležno Ministarstvo. U okviru ISZZ-a dostupan je portal *Kvaliteta zraka u Republici Hrvatskoj* na kojem su dostupne raspoložive informacije i izvorni podatci (u realnom vremenu) za onečišćujuće tvari čije se koncentracije u zraku na području Grada Zagreba mjere na automatskim mjernim postajama za trajno praćenje kvalitete zraka.

Na osnovi ocjene postojećeg stanja kvalitete zraka, od 2009. se redovito donose gradski propisi (odluke, planovi i programi) za zaštitu zraka. Radi postizanja I. kategorije kvalitete zraka u odnosu na dušikov oksid (NO_x), lebdeće čestice PM₁₀ i PM_{2.5}, benzo(a)piren u PM₁₀ i prizemni ozon (O₃), u tijeku je provedba mjera zaštite zraka iz Akcijskog plana za poboljšanje kvalitete zraka na području Grada Zagreba (SGGZ 5/15) i Programa zaštite zraka (SGGZ 3/22).

Od 90-tih godina sustavno se prati kakvoća podzemnih voda na priljevnim područjima vodocrpilišta.

Monitoring vode za ljudsku potrošnju iz sustava javne vodoopskrbe Grada Zagreba provodi Nastavni zavod za javno zdravstvo "Dr. Andrija Štampar" prema programu tijekom cijele godine u svim gradskim četvrtima. Uz monitoring zdravstvene ispravnosti vode za ljudsku potrošnju u distribucijskoj mreži, provodi se jedanput godišnje i propisani monitoring sirove (neprerađene) vode izvorišta. Internu kontrolu kvalitete i zdravstvene ispravnosti vode za ljudsku potrošnju u sustavima javne vodoopskrbe provodi Služba kontrole kvalitete vode Vodoopskrbe i odvodnje d.o.o.

Povremenu degradaciju kakvoće podzemne vode uzrokuju poljoprivredne aktivnosti, odnosno primjena mineralnih i stajskih gnojiva te sredstava za zaštitu biljaka, propusna kanalizacijska mreža, divlja smetlišta, divlje šljunčare, industrijska postrojenja, obrtničke radionice, propusne septičke jame na područjima bez riješene javne odvodnje, aerodepozicija teških metala koji nastaju zbog izgaranja ispušnih automobilskih plinova ili zbog industrijske aktivnosti, soljenja cesta u zimskim uvjetima i neriješena sustava odvodnje oborinskih voda te utjecaja zagađenih površinskih recipijenata. Sukladno zakonskoj regulativi, na osnovi ocjene postojećeg stanja voda, redovito se donose gradski propisi (odluke, planovi i programi) za reguliranje područja zaštite voda.

Grad Zagreb je 2018. izradio Stratešku kartu buke za treći krug izvještavanja Europske komisije. Na temelju ulaznih podataka, rezultata i emisijskih modela glavnih izvora buke proračunatih u okviru izrade Strateške karte buke Grada Zagreba, gradonačelnik Grada Zagreba je iste godine usvojio Akcijski plan upravljanja bukom u Gradu Zagrebu do 2023., a kojom su definirana prioritetna područja upravljanja bukom cestovnog i željezničkog prometa te industrijskih pogona i postrojenja, rokovi i nositelji provedbe mjera i aktivnosti koji se trebaju provesti radi smanjenja ukupne izloženosti stanovnika prekomjernim razinama buke.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ nedostatak strateških dokumenata iz područja zaštite okoliša i održivog razvoja ▪ netransparentni ili nedostupni podatci o financiranju zaštite okoliša na području Grada Zagreba ▪ nedostatna financijska sredstva ▪ necjelovita provedba propisanih mjera zaštite okoliša ▪ nesustavno praćenje stanja pojedinih sastavnica okoliša, npr. tla, buke, bioraznolikosti ▪ nedovoljna suradnja ključnih institucija – upravnih tijela Grada Zagreba, pojedinih tijela državne uprave, trgovačkih društava i sl. ▪ nedovoljno razvijena svijest građana/javnosti o pitanjima i problematici zaštite okoliša, posebice otpada	▪ donijeti i provesti dokumente o zaštiti okoliša i o održivom razvoju ▪ dosljedno provesti mjere zaštite okoliša i implementirati u druge gradske planove/programme i strateške dokumente ▪ kontinuirano pratiti i obrađivati podatke o okolišu što bi omogućilo stalan uvid u stanje i trendove u okolišu, olakšalo ocjenu učinkovitosti poduzetih mjera te ukazalo na probleme i potrebe zaštite okoliša ▪ jačati suradnju ključnih tijela na gradskoj i nacionalnoj razini u uspostavljanju koordiniranog sustava zaštite okoliša i praćenju stanja okoliša ▪ uspostaviti jedinstveni informacijski sustav o okolišu radi podizanja kvalitete izvještavanja

5.1.2. Vode

Grad Zagreb za potrebe vodoopskrbe crpljenje vode obavlja na 7 vodocrpilišta iz 30 zdenaca. Najvažnija crpilišta su Mala Mlaka, Petruševac, Sašnjak i Strmec. Dnevno se crpi oko 310.000 kubnih metara vode.

Ukupni kapacitet zdenaca u vodoopskrbnom sustavu Grada je oko 5.300 l/s, s time da se na administrativnom području Grada nalaze crpilišta kapaciteta oko 4.500 l/s.

Prema Planu upravljanja vodnim područjima za razdoblje 2016. – 2021. (NN 66/16; dalje u tekstu: Plan) administrativni obuhvat Grada Zagreba pruža se djelomično na 5 grupiranih vodnih tijela podzemne vode (volumen podzemne vode u jednom ili više vodonosnika) te na 42 vodna tijela površinskih voda koja uključuju izmijenjena umjetna i prirodna vodna tijela (jezero, rijeka, potok, kanal, dio rijeke ili kanala i sl.). Vodna tijela pripadaju Vodnom području rijeke Dunav i području podsliva rijeke Save. Grupirano tijelo podzemnih voda Zagreb, unutar kojeg se nalaze 23 osnovna tijela podzemnih voda, nalazi se u dobrom kemijskom i količinskom stanju.

Voda se dorađuje samo na crpilištu Petruševac uređajem za uklanjanje mangana. Na crpilištu Sašnak je aktiviran uređaj za uklanjanje kloriranih ugljikovodika s tehnologijom filtriranja preko aktivnog ugljena. Koncentracija mangana do danas je pala ispod dopuštenih granica.

Zbog degradacije postojećeg korita rijeke Save na području Grada Zagreba koje se vidi u izuzetno velikom produbljenju dna rijeke, pojavili su se nepovoljni utjecaji na stanje vodnog režima površinskih i podzemnih voda te na uvjete zahvaćanja vode iz Save i podzemnih voda i na sustav obrane od poplava. Posljedice produbljenja uzrokuju snižavanje vodnih razina, urušavanje obala i sl., a rezultat su nepovoljni utjecaji na okoliš (posebno sniženje vodnih razina podzemnih voda). Sniženje vodnih razina podzemnih voda dijelom uzrokuju i suše za koje se, s obzirom na klimatske promjene, prognozira da će ih u budućnosti biti sve više.

Sustav zaštite od poplava se može podijeliti na sustav zaštite od velikih voda rijeke Save, koji se sastoji od obostranih nasipa dužine 63 km te oteretnog kanala Sava – Odra kojim se rasterećuje dio velikih voda preko preljeva Jankomir i odvode u retencijski prostor Odranskog polja te sustav zaštite od poplave na bujičnim vodotocima obronaka Medvednice.

Regulacijske i zaštitne vodne građevine i građevine za melioracije grade se prema Višegodišnjem programu gradnje regulacijskih i zaštitnih vodnih građevina i građevina za melioracije sukladno Strategiji upravljanja vodama i Planu upravljanja vodnim područjima što ju izrađuju Hrvatske vode i donosi Vlada Republike Hrvatske.

S obzirom na donošenje paketa vodnih zakona u 2019. kojima je osiguran pravni okvir za provedbu cjelovite vodnocomunalne reforme, stvorena je osnova pa se započelo s donošenjem novih ili s usklađivanjem postojećih vodnih provedbenih propisa s novim zakonodavnim okvirom i s pratećim planskim dokumentima i metodologijama iz područja upravljanja vodama. Obvezujuća primjena načela kombiniranog pristupa za sva vodna tijela površinskih i podzemnih voda, a koja se odnose na smanjenje onečišćenja voda iz točkastih i raspršenih izvora izravno doprinosi postizanju ciljeva zaštite vodnog okoliša.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ potencijalno onečišćenje podzemnih voda ▪ produbljenje dna rijeke Save i trend sniženja vodostaja ▪ nepročišćene tehnološke otpadne vode ispuštaju se u prirodne prijemnike na područjima na kojima nema sustava javne odvodnje. ▪ ne prate se mjere i rezultati koje gospodarstvo uvodi radi unaprjeđivanja tehnologija ▪ potencijalni utjecaj onečišćenja jezera Savica gudronom na podzemne vode priljevnog područja izvorišta Petruševac	▪ postići i očuvati dobro stanje vode ▪ provesti kontrolu i smanjiti onečišćenja voda iz točkastih i raspršenih izvora – primijeniti kombinirani pristup ▪ sanirati ili ukloniti izvor onečišćenja, pojačati nadzor ▪ dograditi CUPOVZ na III. stupanj pročišćavanja, poduzeti intervencije kojima će se stabilizirati riječno dno, podići vodostaj Save te time omogućiti bolju prihranu vodocrpilišta i jezera i povećati sigurnost od poplave nizvodne dionice Save ▪ izraditi i po potrebi provesti projekt sanacije onečišćenog jezera Savica onečišćenim gudronom

- donijeti novu odluku o zaštiti izvorišta te pripadajući program sanacijskih mjera unutar zona sanitarne zaštite izvorišta te donijeti novu odluku o odvodnji otpadnih voda
- dograditi CUPOVZ na III. stupanj
- poduzeti intervencije kojima će se stabilizirati riječno dno, podići vodostaj Save te time omogućiti bolju prihranu vodocrpilišta i jezera te povećati sigurnost dionice Save od poplava

5.1.3. Zrak

Glavni izvori onečišćenja zraka na području Grada Zagreba su nepokretni izvori: veliki uređaji za loženje; pogoni elektrane – toplane (EL-TO) i termoelektrane (TE-TO), male toplane, postrojenja za grijanje, pripremu pare i tople vode, mala kućna ložišta (osobito na kruta goriva i loživo ulje) te industrijska postrojenja – difuzni izvori: izvori koji onečišćujuće tvari unose u zrak bez određenog ispusta/dimnjaka (aktivna gradilišta, odlagalište otpada, GOK – otvoreni kanal) – pokretni izvori: cestovni promet motornih vozila.

Praćenje kvalitete zraka je kontinuirano i trenutno se obavlja na ukupno 14 mjernih postaja, od čega je 6 gradskih mjernih postaja za trajno praćenje kvalitete zraka, 4 postaja koje su dio državne mreže ili se koriste za njezine potrebe i 4 postaja za mjerenja posebne namjene.

Rezultati mjerenja, ovisno o godini praćenja, ukazuju na II. kategoriju kvalitete zraka u pojedinim dijelovima Grada Zagreba u odnosu na izmjerene koncentracije dušikovih oksida (NO_x), lebdećih čestica PM₁₀, benzo(a)pirena u PM₁₀ i prizemnog ozona (O₃), dok je u odnosu na sve druge onečišćujuće tvari zrak I. kategorije kvalitete.

S obzirom na navedena prekoračenja na području Grada Zagreba kontinuirano se provode mjere zaštite zraka čiji se izbor i obuhvat zasnivaju na obvezama iz nacionalnih propisa, gradskih dokumenata i pozitivne prakse drugih europskih gradova.

Na učinkovitost poduzetih mjera ukazuju rezultati praćenja kvalitete zraka u razdoblju 2011. – 2019. koji potvrđuju trend opadanja godišnjih prosjeka NO₂, PM₁₀ i PM_{2,5} za svaku mjernu postaju za trajno praćenje kvalitete zraka u okviru gradske mreže te opadajući broj prekoračenja dnevnih ograničenja za PM₁₀. Takav trend smanjenja je preduvjet održiva razvoja Grada Zagreba, zaštite i unaprjeđenje kvalitete okoliša i zdravlja njegovih građana.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ emisije u zrak iz prometa ▪ emisije u zrak iz difuznih izvora ▪ nedostatna financijska sredstva i tehnički uvjeti potrebni za proširivanje, unaprjeđivanje i osuvremenjivanje gradske mreže ▪ nedosljedno uvažavanje planova, programa i mjera s područja zaštite okoliša prilikom planiranja i upravljanja prostorom	▪ osigurati provedbu mjera za smanjivanje ukupnih emisija iz sektora prometa s posebnim naglaskom na unaprjeđenje i poboljšanje sustava javnog gradskog prijevoza (autobusni, tramvajski, željeznički) ▪ unaprijediti regulacije cestovnog prometa i automatizacija sustava upravljanja prometom ▪ poticati obnovu voznih parkova novim vozilima na električni ili drugi nefosilni pogon u javnom gradskom prijevozu ▪ planirati i omogućiti daljnju izgradnju biciklističkih staza i njihovo povezivanje u cjelinu ▪ uvoditi i širiti postojeće pješačke zone bez prometa u užem gradskom području i drugim dijelovima grada

5.1.4. Otpad

Ostvarivanje strateških ciljeva višegodišnji je proces kojim se jamči jačanje sustava gospodarenja otpadom i njegovo funkcioniranje radi postupnog smanjenja pritiska na okoliš i ljudsko zdravlje, racionalnog korištenja resursa i ostvarivanja održivosti uspostavom kružnog gospodarstva. Gospodarenje otpadom temelji se na poštivanju načela zaštite okoliša propisanih zakonom kojim se uređuje zaštita okoliša i pravna stečevina Europske unije, načelima međunarodnog prava zaštite okoliša te znanstvenih spoznaja, najbolje svjetske prakse i pravila struke.

Gradska skupština Grada Zagreba donijela je Plan gospodarenja otpadom Grada Zagreba za razdoblje 2018. – 2023. koji je usuglašen s Planom gospodarenja otpadom Republike Hrvatske za razdoblje 2017. – 2022. Odluka o donošenju Izmjena Plana gospodarenja otpadom Republike Hrvatske za razdoblje 2017. – 2022. stupila je na snagu 3. siječnja 2022., a njome su definirani novi ciljevi EU-a, zadani novim EU direktivama:

1. biootpad se mora odvojeno sakupljati i reciklirati na izvoru ili sakupljati odvojeno i ne miješati s drugim vrstama otpada do 31. prosinca 2023.
2. proširena odgovornost proizvođača mora se uspostaviti za sav ambalažni otpad njihovih proizvoda do 31. prosinca 2024.
3. odvojeno sakupljanje tekstilnog otpada se mora uspostaviti do 1. siječnja 2025.
4. odvojeno prikupljanje izdvojenih frakcija opasnog otpada koje proizvode kućanstva mora se uspostaviti do 1. siječnja 2025.
5. stvaranje otpada u pripremi hrane u primarnoj proizvodnji, preradi i proizvodnji, maloprodaji ili u nekoj drugoj distribuciji, u restoranima i uslužnim objektima i kućanstvima mora se smanjiti do 2030.
6. indikativni cilj smanjenja otpada od hrane određen je za cijelu EU i to 30% do 2025. i 50% do 2030.

Kako je propisano novim Zakonom o gospodarenju otpadom (NN br. 84/21), jedinica područne (regionalne) samouprave i Grad Zagreb dužne su donijeti plan gospodarenja otpadom do 1. siječnja 2024. S obzirom na navedeno i razdoblje u kojem je donesen trenutno važeći Plan gospodarenja otpadom Grada Zagreba, u tijeku je izrada novog Plana gospodarenja otpadom Grada Zagreba koji će odrediti aktivnosti koje će se provoditi u idućem planskom razdoblju.

Radi cjelovitog sustava gospodarenja otpadom, Grad Zagreb je osnovao Zagrebački centar za gospodarenje otpadom d.o.o., a koji je zadužen za izradu studijsko-projektne dokumentacije za uspostavu Centra za gospodarenje otpadom Zagreb (CGO), a koji se sufinancira iz sredstava EU u iznosu od 85 %. Studijom su kao projektna područja, sukladno Odluci Vlade RH o implementaciji Plana gospodarenja otpadom RH, obuhvaćeni Grad Zagreb i Zagrebačka županija.

Također, Odlukom o načinu pružanja javne usluge sakupljanja komunalnog otpada na području Grada Zagreba koju je Gradska skupština Grada Zagreba donijela 24. veljače 2022., građani uslugu zbrinjavanja miješanog komunalnog otpada više ne plaćaju po broju ukućana u kućanstvu niti po kvadraturi stana, nego ovisno o tome koliko su otpada stvorili, čime ih se dodatno potiče na razdvajanje otpada kojeg je moguće reciklirati. Cilj novog modela sakupljanja miješanog komunalnog otpada smanjenje je količina odloženog otpada na odlagalište Jakuševac i povećanje količina korisnog otpada.

Davatelj javne usluge prikupljanja miješanog komunalnog otpada iz kućanstva i drugih izvora, biootpada, reciklabilnog, opasnog komunalnog i glomaznog otpada iz kućanstva na lokaciji obračunskog mjesta korisnika usluge, odnosno na mjestu primopredaje i preuzimanja otpada u

reciklažnom dvorištu, prijevoz i predaja otpada ovlaštenoj osobi za njegovu obradu je Zagrebački holding d.o.o. – Podružnica Čistoća.

Pored odvajanja na kućnom pragu, građani odvojeno prikupljeni otpad mogu odnijeti u reciklažna i mobilna reciklažna dvorišta, čije lokacije mogu saznati na mrežnim stranicama Grada Zagreba i Zagrebačkog holdinga d.o.o. – Podružnice Čistoća.

Na području Zagreba nalazi se oko 6.000 spremnika za odvojeno skupljanje otpada na javnim površinama, deset fiksnih reciklažnih i deset mobilnih reciklažnih dvorišta.

Isto tako, na području Grada je podijeljeno preko 53.000 kućnih kompostera radi prevencije nastanka organskog otpada.

Planom gospodarenja otpadom Grada Zagreba za razdoblje 2018. – 2023. određene su aktivnosti i projekti od važnosti za njegovu provedbu, između ostalog i projekt izgradnje postrojenja za obradu biootpada te postrojenja za sortiranje odvojeno prikupljenog komunalnog otpada – sortirnica.

Kompostiranje u Gradu Zagrebu se provodi u dvije kompostane kojima upravlja Zagrebački holding d.o.o. – Podružnica Zrinjevac, a smještene su na lokacijama Markuševac i Prudinec.

Jedan od većih problema u gospodarenju otpadom u Zagrebu je nepropisno odloženi otpad, tj. „divlja odlagališta“ koja se redovno saniraju sukladno godišnjim planovima Zagrebačkog holdinga d.o.o. – Podružnice Čistoća. Saniraju se slijedom naloga komunalnog redarstva i Inspekcije zaštite okoliša Državnog inspektorata, a najviše ih je na rubnim dijelovima grada te se na njih dovozi otpad i iz drugih županija. Akcije saniranja „divljih odlagališta“ provode se kontinuirano od 2001.

Potres je u sektoru okoliša utjecao na znatno povećanje količine građevnog i glomaznog otpada, a golema šteta koja je nastala na građevinama u epicentralnom području te u središnjoj jezgri Zagreba sanirat će se dugi niz godina te će uvelike utjecati na dinamiku budućeg razvoja Grada Zagreba. Pandemija koronavirusa je u sektoru okoliša utjecala na povećanje količine infektivnog i ambalažnog otpada.

Da bi se sadašnji sustav gospodarenja otpadom u Gradu Zagrebu transformirao u održiv i zeleni sustav koji osigurava visoki stupanj uporabe otpada te smanjenje negativnog utjecaja odlaganja otpada na okoliš, ta se transformacija sagledava kroz prizmu zadovoljavanje najviših standarda zaštite okoliša prema postojećoj, ali i budućoj zakonskoj regulativi (uključujući EU direktive) i tehničko-financijsku opravdanost investicija, imajući u vidu sadašnju cijenu zbrinjavanja otpada, buduću cijenu usluga, količinu i strukturu otpada.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ nedovoljna provedba mjera za izbjegavanje stvaranja otpada i smanjivanja njegovih količina ▪ nepostojanje postrojenja za sortiranje i obradu odvojeno prikupljenih vrsta korisnog otpada ▪ nepropisno odložen otpad ▪ nerazumijevanje uloga i odgovornosti te nedovoljna suradnja ključnih dionika na području gospodarenja otpadom ▪ povećanje količine građevnog i glomaznog otpada i posljedice šteta na objektima i infrastrukturi od potresa ▪ povećane količine infektivnog i ambalažnog otpada zbog pandemije COVID-19	▪ uspostaviti cjeloviti sustav gospodarenja otpadom koji će uključivati sve elemente predviđene redom prvenstva u gospodarenju otpadom s dugoročnim ciljevima u skladu s gospodarskim mogućnostima ▪ izgraditi postrojenja za sortiranje odvojeno sakupljenog papira/kartona, metala, stakla, plastike i drva (sortirnica) ▪ izgraditi postrojenja za obradu odvojeno prikupljenog biootpada ▪ izgraditi centar za ponovnu uporabu za potrebe Grada Zagreba ▪ nastaviti gradnju reciklažnih dvorišta i postavljanje mobilnih reciklažnih dvorišta ▪ uspostaviti reciklažno dvorište za građevni otpad ▪ izgraditi centar za gospodarenje otpadom

- nastaviti ulagati u suvremenu opremu (vozila za pojedine vrste otpada, spremnici)
- kontinuirano educirati korisnike usluga
- informatizirati sustav
- unaprijediti sustav odvojenog sakupljanja otpada i izbjegavati nastanak otpada, njegovu ponovnu upotrebu uz ekonomsku održivost
- jačati komunikaciju (edukacija, informiranje, dijalog) u području gospodarenja otpadom i uključiti svakog pojedinca radi razvijanja osobne motivacije za odvojeno sakupljanje otpada

5.1.5. Buka

Dominantni izvori buke na području Grada Zagreba su: promet (cestovni, pružni), industrijska postrojenja, sadržaji za slobodno vrijeme (ugostiteljski objekti) te otvoreni i zatvoreni prostori za održavanje javnih skupova, zabavnih i sportskih priredbi i drugih aktivnosti. Radi suzbijanja štetnih učinaka izloženosti buci okoliša, Grad Zagreb na temelju Zakona o zaštiti od buke (NN 30/09, 55/13, 153/13, 41/16, 114/18, 14/21) i europskih direktiva periodički izrađuje stratešku kartu buke i akcijski plan upravljanja bukom.

Izrađena je i na službenoj internetskoj stranici Grada Zagreba je 2018. objavljena Strateška karta buke Grada Zagreba za treći krug izvještavanja Europske komisije. Rezultati sumarne analize izloženosti stanovništva Grada Zagreba buci pokazuju da je 26,7% stanovnika izloženo prekomjernim razinama buke cestovnog prometa, 2,9% stanovnika željezničkog prometa, dok je prekomjernim razinama buke industrijskih pogona izložen statistički gotovo zanemariv broj stanovnika. Takvi podatci ne odudaraju znatno od drugih europskih gradova slične veličine, ali ukazuju na važnost kontinuiranog planiranja i održivog upravljanja prometom, propisivanja prostorno-planskih mjera upravljanja bukom i razmatranja tehničkih rješenja zaštite od buke na njegovu izvoru. Grad je 2022. započeo izradu Strateške karte buke za četvrti krug izvještavanja Europske komisije.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ prekomjerna razina buke na lokacijama uz glavne prometnice, tramvajske pruge, željezničku prugu te na lokacijama u neposrednoj blizini semafora ▪ buka od ugostiteljskih objekata, radionica u stambenim prostorima i uz njih, sportskih sadržaja ▪ nedovoljan broj mjerenja ▪ sustavne mjere zaštite od buke iz različitih izvora (cestovni, pružni i zračni promet, industrijska postrojenja) ▪ buka s javnih skupova i priredbi	▪ intenzivnije raditi na preventivnim mjerama zaštite od buke ▪ kvalitetno prostorno i prometno planirati; urbanistički planirati gradske zone namjene prostora i prometnica u odnosu na stambene objekte u skladu s propisanim najvišim dopuštenim razinama buke ▪ odrediti i zaštititi „tiha područja“ unutar naseljenog područja ▪ u izradi prometnih strategija i planova voditi računa o mjerama za smanjenje razina buke od prometa ▪ inzistirati na izradi elaborata zaštite od buke i provedbi mjera zaštite od buke u graditeljstvu, industriji i cestogradnji, u skladu s posebnim propisima i aktima ▪ tijekom rekonstrukcija prometnica, ovisno o potrebi, provesti mjere zaštite od buke ▪ provoditi stalni inspekcijski nadzor i osigurati provedbu propisa ▪ uspostaviti sustav praćenja razina buke okoliša ▪ nastaviti redovito ažuriranje strateške karte buke i akcijskog plana

5.2. ENERGIJA I KLIMA

Ključni dokumenti u području energetske planiranja na državnoj razini su:

- Strategija energetskega razvoja Republike Hrvatske do 2030. s pogledom na 2050.
- Strategija niskougljičnog razvoja Republike Hrvatske do 2030. s pogledom na 2050.
- Integrirani nacionalni energetske i klimatske plan Republike Hrvatske (NECP)

5.2.1. Energetski sustavi

Ukupna potrošnja energije je u 2020. u Gradu Zagrebu iznosila 52,6 PJ⁴⁷. Najveći udjel u ukupnoj potrošnji energije u 2020. ima prirodni plin (56,7%), slijede naftni derivati (30,01%), električna energija (7,5%) i ogrjevno drvo (3,5%).

Proizvodnja energije.

U Zagrebu je nekoliko objekata za proizvodnju umreženih oblika energije koji opskrbljuju potrošači na području Zagreba te jedno postrojenje za pročišćavanje otpadnih voda:

- TE-TO Zagreb
- EL-TO Zagreb
- mTEO Jakuševac
- Zagrebačke otpadne vode d.o.o.
- solarne elektrane
- javne i industrijske kotlovnice
- eksploatacijsko polje geotermalne vode „Geotermalno polje Zagreb“.

Ukupna neto proizvedena energija (električna i toplinska) u 2019. navedenih proizvodnih jedinica iznosila je 12.353 TJ. Najveći udio u neto proizvodnji ima TE-TO (66 %) i EL-TO (26 %) koji čine 92% proizvodnje energije u Gradu Zagrebu. Gledajući izlazne energente, od ukupne proizvodnje energije u Gradu Zagrebu 57% se odnosi na toplu vodu i paru, a 43% na električnu energiju⁴⁸.

U tijeku je izgradnja novog, 119,8 tisuća EUR vrijednog kombikogeneracijskog bloka u Elektrani – toplani Zagreb (KKE EL-TO Zagreb). Planirani završetak radova je u 2024. KKE EL-TO će omogućiti dugoročno sigurnu opskrbu toplinskom energijom za 80.000 stanovnika zapadnog dijela Zagreba i opskrbu gospodarskih potrošača industrijskom parom. Zahvaljujući znatno manjoj specifičnoj emisiji CO₂ koju će proizvoditi novi blok u odnosu na stari blok A, izbjeći će se emisija u približnom iznosu od oko 150 tisuća tona CO₂ godišnje. Također, u odnosu na sadašnje stanje na lokaciji, smanjit će se emisija onečišćujućih tvari u zrak i to SO₂ za 95 %, NO_x za 57 % i čestica za 84 %.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ dominantnost fosilnih izvora energije (prirodni plin i naftni derivati) ▪ svega 1,1% primarne energije je proizvedeno na području Grada Zagreba – gotovo sva energija koja se potroši u Gradu Zagrebu dobavlja se izvan granica Grada ▪ povećavaju se pritisci na okoliš i otežava ispunjavanje prihvaćenih ciljeva za smanjivanje emisije i neposredne potrošnje	▪ dalje razvijati i povećati energetske učinkovitost proizvodnih postrojenja na području Grad Zagreba (EL-TO & TE-TO), postupno uvoditi dekarbonizaciju proizvodnje električne energije zamjenom prirodnog plina s vodikom i biometanom ▪ razvijati centralizirane toplinske sustave iz obnovljivih izvora ▪ poticati daljnji razvoj centralnog toplinskog sustava Grada Zagreba

⁴⁷ Izvor: Energetski institut Hrvoje Požar, „Energetska bilanca Grada Zagreba za 2020. s projekcijama s procjenama potrošnje za 2021. i 2022.“, srpanj 2021.

⁴⁸ Izvor: Energetski institut Hrvoje Požar, „Energetsko-klimatski razvojni okvir Grada Zagreba do 2030. s pogledom na 2050. godinu“, prosinac 2021.

- primijeniti inovativne modele poticanja razvoja obnovljivih izvora energije, posebice kroz modele građanske energije radi razvoja projekata s većom participacijom stanovništva u vlasničkom, upravljačkom i prihodovnom pogledu
- poticati osnivanje energetske zadruge

Opskrba električnom energijom.

U 2022. ukupni gubitci u distribucijskoj mreži su bili 1.199 GWh, što čini 7,13% ukupno preuzete električne energije. Prošlogodišnji gubitci su iznosili 7,2%, što ukazuje na trend smanjenja gubitaka i u 2022. (prema godišnjem izvješću HEP ODS Elektre Zagreb za 2022.). Iznos gubitaka se smanjuje iz godine u godinu čemu doprinose investicijski programi ugradnje energetske učinkovitih transformatora i programi prijelaza na pogonski napon 20 kV. Pouzdanost pogona prema pokazateljima broja zastoja (SAIFI) i trajanja zastoja (SAIDI) je nešto bolja od prosjeka za ukupnu hrvatsku elektrodistribucijsku mrežu čemu doprinosi gusta i dobro razvijena elektrodistribucijska mreža na području grada, a kroz koju je moguće vrlo brzo uspostaviti alternativno napajanje u slučaju zastoja. Mreža niskog napona na području grada je u pogonski zadovoljavajućem stanju, a aktivnosti pojačanog održavanja i pojačanja kapaciteta su usmjerene prema područjima na kojima su utvrđena preopterećenja ili veći padovi napona.

Izgradnja i razvoj elektrodistribucijske mreže srednjeg i niskog napona su detaljno razrađeni studijom razvoja elektrodistribucijske mreže na području grada Zagreba do 2034. Studija je obradila ekonomske i demografske trendove i druge planove razvoja grada i preporučila aktivnosti HEP ODS radi pojačanja kapaciteta mreže, povećanja pouzdanosti pogona i povećanja učinkovitosti pogona (smanjenje gubitaka). Planovi razvoja prijenosne i elektrodistribucijske mreže za razdoblje 2020. – 2029. su javno dostupni dokumenti iz kojih su vidljive lokacije na kojima će se provoditi navedene aktivnosti.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ obnova dotrajalih dijelova mreže ▪ povećanje kapaciteta mreže na području povećanih zahtjeva za električnom energijom ▪ poboljšanje komunikacije s nadležnim službama grada zbog bržeg i lakšeg osiguranja koridora za prolaz energetske KB vodova i osiguranja lokacija za nove TS 10(20)/0,4 kV ▪ poboljšanje komunikacije u području sustavnog usklađenja planova razvoja dijelova grada i planova razvoja elektrodistribucijske mreže ▪ neadekvatno korištenje potencijala za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora	▪ podizati kvalitetu, sigurnost i pouzdanost opskrbe električnom energijom obnovom dotrajalih ili neodgovarajućih dijelova mreže ▪ promovirati energetske učinkovitost ▪ usuglasiti ciljeve i strategije razvoja grada u području tehničkih rješenja naprednih gradova („smart city“), u području upravljanja potrošnjom i izgradnje OIE (obnovljivih izvora energije) te povezati navedeno s razvojem napredne elektroenergetske mreže „smart grid“ ▪ u komunikaciji s nadležnim službama grada osigurati lokacije za interpolaciju i izgradnju novih TS 10(20)/0,4 kV i koridore za izgradnju energetske KB vodova ▪ povećati kapacitet postojećih spojnih točaka i izgraditi nove planirane TS 110/10(20) kV dosljednom realizacijom planiranih investicija ▪ nastaviti s prelaskom na naponsku razinu od 20kV u cilju daljeg smanjenja gubitaka Korištenje vlastitih kapaciteta za razvoj projekata OIE, prvenstveno postaviti fotonaponske sustave na krovove

Opskrba toplinskom energijom.

Opskrbu toplinskom energijom na području Grada Zagreba obavlja, na temelju izdane koncesije, tvrtka HEP Toplinarstvo d.o.o. koja, putem toplinske mreže ukupne duljine 227.3 km opskrbljuje preko 100.000 krajnjih korisnika (97.251 kućanstava i 4.601 poslovnih korisnika)⁴⁹. S obzirom na starost cijevi toplinske mreže, česta su puknuća koja rezultiraju velikim gubitcima. Radi revitalizacije najkritičnijih dijelova centralnog toplinskog sustava Grada Zagreba, u tijeku je provedba druge faze velikog EU-sufinanciranog projekta „Revitalizacija vrelovodne mreže s ciljem smanjenja energetske gubitaka i povećanja učinkovitosti sustava toplinarstva u Gradu Zagrebu“ koji želi zamijeniti kanalno položene vrelovođe s beskanalno položenim predizoliranim vrelovodima na dijelovima trase postojeće vrelovodne mreže u duljini od 68.5 km. Doprinosom projekta smanjit će se toplinski gubici za približno 28%, gubici nadopune pogonske vode za približno 47%, a broj hitnih intervencija na rekonstruiranim dionicama vrelovoda za 90%.⁵⁰ Vrijednost EU sufinanciranja koje se provodi preko mehanizma Integriranih teritorijalnih ulaganja Grada Zagreba je 56 milijuna EUR. Tijekom 2018. izgrađeno je 2.935 m distributivne mreže u Gradu Zagrebu od čega se 2.870 m odnosi na nastavak izgradnje magistralnog vrelovoda za naselje Dubrava, čime će se dosadašnje kotlovnice, odnosno toplinski sustavi spojiti na Centralni toplinski sustav u Zagrebu. U 2019. se intenzivno radilo na zamjeni razvodne vrelovodne mreže u Zagrebu te je nastavljeno provođenje kapitalnog investicijskog projekta spajanja naselja Dubrava na centralni toplinski sustav grada Zagreba.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ dotrajali vrelovođe ▪ relativno veliki gubici energije ▪ ne postoje individualna mjerenja potrošnje ▪ toplinske podstanice su u vlasništvu krajnjih korisnika što znatno otežava održavanje i daljnji razvoj sustava	▪ smanjiti energetske gubitke i povećati učinkovitost sustava toplinarstva u Gradu Zagrebu ▪ provesti dekarbonizaciju toplinarstva postupnom zamjenom prirodnog plina s vodikom, biometanom, korištenjem geotermalne energije, sunčeve energije, biomase te velikih dizalica topline ▪ znatno povećati ulaganja u sustave individualnog mjerenja i daljinskog očitavanja potrošnje ▪ riješiti problem vlasništva toplinskih podstanica radi sveobuhvatnog održavanja centralnog toplinskog sustava

Opskrba plinom.

Distribuciju prirodnog plina na području Grada Zagreba obavlja energetski subjekt Gradska plinara Zagreb d.o.o. na temelju dozvole za obavljanje energetske djelatnosti distribucije plina i ugovora o koncesiji. Na području Grada Zagreba je izgrađeno je 3.144 km plinske mreže kroz koju se distribuira prirodni plin do 251.259 kućanstava i 16.935 poslovnih kupaca, ukupno 268.194 krajnjih kupaca (stanje na 31. prosinca 2019.). Prirodni plin se koristi za grijanje, pripremu potrošne tople vode, kuhanje, hlađenje, tehnološke potrebe uključujući proizvodnju električne energije, za pogon motornih vozila te za gradsku rasvjetu. Problem neadekvatne strukturne sigurnosti objekata u centru Grada rezultirao je velikim problemima u isporuci energije, posebno plina u potresom pogođenim dijelovima. Urušavanje dimnjaka, napuknuća/rušenja zidova predstavljaju iznimno velik problem za osiguranje dostupnosti isporuke prirodnog plina. No, potres je otvorio i mogućnost i priliku da se u obnovi objekata vodi računa i o povećanju energetske učinkovitosti i integraciji obnovljivih izvora energije.

⁴⁹ Izvor: HEP Toplinarstvo d.o.o.

⁵⁰ Revitalizacija vrelovoda Zagreb, <https://www.hep.hr/toplinarstvo/nastavljaju-se-radovi-na-revitalizaciji-zagrebacke-vrelovodne-mreze/1872>

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ dotrajali dijelovi plinskog distribucijskog sustava ▪ dijelovi grada koji nisu plinificirani zahtijevaju podrobniju analizu isplativosti prije donošenja odluke o plinifikaciji ▪ cijena plina koja se postupno izjednačava s ostalim konkurentskim energentima uzrokuje smanjenje potražnje ▪ visoki troškovi implementacije i održavanja sustava daljinskog očitavanja koje trenutno regulator ne priznaje ▪ nedostatak financijskih sredstava utječe na brzinu razvoja distribucijskog sustava kako na izgradnju novih dijelova, tako i na potrebne rekonstrukcije ▪ problematika dugoročnog poslovnog modela opskrbe plinom	▪ revitalizirati postojeći plinski distribucijski sustav temeljem kriterija tehnoe ekonomske dotrajalosti ▪ razviti plinski distribucijski sustav na neplinificirana područja temeljem studija isplativosti kao održivi doprinos kvaliteti života u gradu ▪ razviti plinski distribucijski sustav za potrebe distribucije okolišno neutralnih plinova ▪ podizati sigurnost, pouzdanost i učinkovitost rada plinskog distribucijskog sustava (smart grid) ▪ izgraditi infrastrukturu za alternativna goriva ▪ podizati kvalitetu sigurne, pouzdane i kontinuirane opskrbe plinom ▪ kontinuirano nastaviti s uvođenjem sustava daljinskog očitavanja i poboljšati sustav upravljanja potrošnjom ▪ implementirati suvremena informatička rješenja koja će omogućiti brzu obradu i razmjenu podataka sa svim tržišnim subjektima ▪ strateški reorganizirati i transformirati u energetska tvrtku s usklađenom vizijom za klimatski neutralnu Europu – okrenuti se obnovljivim izvorima energije s naglaskom na proizvodnju i korištenje zelenog vodika

Javna rasvjeta.

Grad Zagreb upravlja sustavom javne rasvjete koji se sastoji od 2.045 priključnih mjernih mjesta. U sklopu priključnih mjernih mjesta nalaze se električna brojila u vlasništvu HEP Operatora distribucijskog sustava d.o.o. koji su tijekom 2019. registrirali potrošnju električne energije u iznosu od 74,83 GWh. Ukupno je na sustavu javne rasvjete evidentirano 120.985 svjetiljaka, od čega ih se 112.175 nalazi na stupovima, a podzemnih kabela javne rasvjete je oko 1.230 km. Plinsku rasvjetu čini 246 rasvjetnih tijela u središnjem dijelu i povijesnoj jezgri Gornjeg grada i Kaptola u čiji su ambijent estetski uklopljeni.

Ukupna instalirana snaga javne rasvjete iznosi oko 18 MW. Pokrivenost Zagreba javnom rasvjetom uglavnom je zadovoljavajuća uz potrebu stalnog ulaganja u sustav javne rasvjete u rubnim dijelovima grada.

Sustav javne rasvjete zbog nove se gradnje svake godine povećava. Radi usklađivanja postojeće javne rasvjete s novim Zakonom o zaštiti od svjetlosnog onečišćenja (NN 14/19), predviđa se ubrzanje procesa modernizacije postojeće javne rasvjete s rasvjetnim tijelima u LED tehnologiji, što će uzrokovati uvećane troškove radova i materijala i istovremeno smanjenje utroška električne energije, što ne mora značiti da će se troškovi električne energije smanjiti jer ovise o njezinoj jediničnoj cijeni.

Planirana je modernizacija većeg dijela sustava javne rasvjete Grada Zagreba provođenjem mjera poboljšanja energetske učinkovitosti putem modela energetske usluge (EPC – Energy Performance Contract).

Strateškim projektom Energetski učinkovita obnova i modernizacija javne rasvjete obuhvaćeno je oko 40 % sustava javne rasvjete.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ znatni troškovi održavanja ▪ dijelom zastarjela i energetska neučinkovita rasvjeta ▪ nedovoljna pokrivenost u pojedinim dijelovima grada ▪ nedostaje sustav upravljanja i regulacije ▪ znatno svjetlosno onečišćenje	▪ izgraditi javnu rasvjetu u pojedinim dijelovima grada ▪ unaprijediti sustav upravljanja i regulacije ▪ nastaviti s modernizacijom i primjenom mjera energetske učinkovitosti u postojećem sustavu ▪ smanjiti svjetlosno onečišćenje

5.2.2. Obnovljivi izvori energije, ekološki prihvatljiva goriva i učinkovito gospodarenje energijom

Grad Zagreb pristupio je Sporazumu gradonačelnika za klimu i energiju 2016. i to je nastavak dugoročnog procesa i priključenje aktivnoj zajednici lokalnih sredina koje se obvezuju izvještavati o provedbi planova te unaprjeđivati svakodnevicu građana kroz primjenu novih aktivnosti i pridonosenje održivoj budućnosti.

Krajem 2020., Europska unija obvezala se na još snažnije i ambicioznije ciljeve za 2030. s novim planom smanjenja emisija stakleničkih plinova od -55% i postavljanje temelja za dostizanje klimatske neutralnosti 2050.

Grad Zagreb je u 2021. završio izradu Energetsko-klimatskog razvojnog okvira za 2030. s pogledom na 2050. u skladu s nadolazećim Europskim klimatskim zakonom i sveobuhvatnim smjernicama Zelenog plana za Europu. Izrađeni su detaljni scenariji smanjenja emisija stakleničkih plinova do 2030. i scenarij dostizanja klimatske neutralnosti do 2050.

Geotermalni potencijal.

Na području Grada Zagreba identificirani su geotermalni izvori u bušotinama iz druge polovice 20. stoljeća, što za potrebe istraživanja i eksploatacije ugljikovodika, što za potvrđivanje veličine i protočnih karakteristika utvrđenog geotermalnog ležišta. Podatci prikupljeni iz izrađenih bušotina su osnova za projektiranje i planiranje geotermalnih projekata.

Geotermalno polje Zagreb.

Nalazi se na jugozapadnom prilazu Zagrebu. Eksploatacija geotermalne vode na EP Zagreb odvija se kroz dva tehnološka sustava i jedan podsustav: tehnološki sustav na lokalitetu Mladost, tehnološki sustav na lokalitetu Blato (KBNZ) i tehnološki podsustav na lokalitetu Lučko. Voda se koristi za grijanje bazena i objekata u sklopu Športskog parka Mladost, skladišnih prostora objekta Kliničke bolnice Novi Zagreb te dogrijavanje poslovnih objekata unutar poslovne zone Lučko. Grijanje navedenih lokacija iskorištava 8,9 % rezervi geotermalne vode. S obzirom da se koristi tek manji dio raspoložive energije, opravdano je razmotriti priključak na postojeći toplinski sustav. Zagrebačko geotermalno polje moglo bi se iskorištavati za grijanje objekata u jugozapadnom dijelu grada. Osim za grijanje, planirano je i korištenje geotermalnih izvora za potrebe zdravstvenog turizma.

Na području Grada Zagreba nalazi se pet (5) potencijalnih prostora na kojima se tek trebaju provesti dodatne istražne aktivnosti radi utvrđivanja geotermalnog potencijala za eksploataciju geotermalne vode za energetske svrhe. Na zapadu grada to je potencijal Podsused, u centru grada Šalata i Savica te na krajnjem istoku Sesevete i Laktec. Navedene radnje potrebno je planirati izvan granice obuhvata područja zaštićenog temeljem Zakona o zaštiti prirode (NN 80/13, 15/18, 14/19, 127/19) Značajni krajobraz Savica te je potrebno osigurati da se radnje i aktivnosti kojima se mogu narušiti svojstva zbog kojih je to područje proglašeno zaštićenim ne provode.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ mali udio obnovljivih izvora energije ▪ nedovoljno diverzificirani izvori energije	▪ diverzificirati izvore energije ▪ promicati korištenje čistih tehnologija

▪ nedostatna uporaba ekološko prihvatljivih goriva ▪ nedovoljna razina ekološke svijesti	▪ promicati i poticati uporabe obnovljivih izvora energije, osobito geotermalne i sunčane energije koja je lokalno dostupna i iskoristiva ▪ promicati i poticati uporabe ekološko prihvatljivih goriva ▪ promicati i poticati primjenu mjera energetske učinkovitosti ▪ podizati razinu ekološke svijesti ▪ dalje razvijati i primjenjivati energetski informacijski sustav Grada Zagreba u javnim zgrada u vlasništvu Grada Zagreba radi kontinuiranog praćenja proizvodnje, kvalitete opskrbe i energetske potrošnje ▪ educirati građane o prednostima instaliranja solarnih sustava, informirati i osigurati savjetovanje o dostupnim subvencijama ▪ postaviti solarne elektrane i toplinske kolektore na pogodnim objektima u gradskom vlasništvu
---	---

5.2.3. Sigurnost opskrbe energijom, problem energetske siromaštva i inflacije cijena energije

Nastavno na proglašenje globalne pandemije COVID-19 i prekida gotovo svih socijalnih i gospodarskih aktivnosti u proljeće 2020., cijene energenata dosegle su povijesno niske minimume u ljeto 2020. Brzim gospodarskim oporavkom i ponovnim „otvaranjem“ globalne ekonomije, cijene energije počele su nezaustavljivo rasti pa je veleprodajna cijena plina u Europi dosegla povijesne maksimume krajem 2021., a 2022. zbog rata u Ukrajini opskrba plinom preko noći je postala neizvjesna, a cijena energije dodatno je rasla. Ovakva razina izuzetne volatilnosti doprinijela je snažnom inflacijskom pritisku koji kontinuirano smanjuje ionako mali rast plaća i općeg dohotka. Kratkoročno, zemlje članice EU, pa i regionalna te lokalna samouprava nemaju značajne mehanizme direktnih intervencija u ovu problematiku. Fokus većine mjera je na zaštiti visokorizičnih skupina od energetske siromaštva, određene porezne olakšice i odgode plaćanja. U kontekstu Zelenog plana za Europu, ova kriza treba biti još veći poticaj na daljnje (i puno veće) ulaganje u energetske učinkovitost, smanjenje energetske potrošnje i još snažnije okretanje prema obnovljivim izvorima energije.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ zanemariv udio obnovljivih izvora energije u energetske miks Grada Zagreba ▪ nedovoljno razrađen okvir na razini Grada Zagreba za direktnu intervenciju u problematiku energetske siromaštva na području Grada Zagreba	▪ značajnije se okrenuti prema dekarbonizaciji svih sektora uz adekvatno osiguranje otpornosti energetske sustava ▪ stvoriti robustan i fleksibilan lokalni okvir za suzbijanje problema energetske siromaštva

5.2.4. Klimatske promjene

Negativni učinci djelovanja klimatskih promjena već se osjete u Gradu Zagrebu. Za postaju Zagreb – Grič srednja godišnja temperatura zraka za 2019. iznosi 14,2 °C (zadnji dostupni podatci) zbog čega je 2019. najtoplija godina postaje Zagreb – Grič od početka meteoroloških motrenja, tj. od 1862.

I nadalje je očigledan pozitivan trend srednje godišnje temperature zraka (1,1 °C/100 god) za Zagreb – Grič. Navedeno ukazuje na činjenicu da temperatura zraka u Hrvatskoj i dalje prati trend globalnog zatopljenja s izvjesnim međugodišnjim kolebanjima⁵¹.

⁵¹ Izvor: DHMZ

Kroz pripremu Akcijskog plana energetske održivosti razvika i prilagodbe klimatskim promjenama Grada Zagreba (Službeni glasnik Grada Zagreba 13/19), napravljena je analiza klimatskih promjena, rizika i ranjivosti:

Tablica 9. Ocjena rizika izloženosti klimatskim promjenama

	Trenutni rizici	Predviđeni rizici		
Vrsta klimatskog ekstrema	Razina trenutnog rizika	Očekivana promjena intenziteta	Očekivana promjena učestalosti	Vremenski period
Ekstremna vrućina	Visoka	Povećanje	Povećanje	Trenutni rizik
Ekstremna hladnoća	Visoka	Povećanje	Povećanje	Trenutni rizik
Ekstremna vlažnost zraka	Umjerena	Povećanje	Povećanje	Trenutni rizik
Poplave	Niska	Povećanje	Povećanje	Rizik u dugoročnom periodu
Promjena razine more	Nema rizika	Bez promjene	Bez promjene	Nema rizika
Suše	Visoka	Povećanje	Povećanje	Trenutni rizik
Oluje	Visoka	Povećanje	Povećanje	Trenutni rizik
Klizišta	Visoka	Povećanje	Povećanje	Trenutni rizik
Požari u šumama	Niska	Povećanje	Bez promjene	Trenutni rizik

Izvor: Gradski ured za gospodarstvo, ekološku održivost i strategijsko planiranje, Sektor za ekološku održivost

U Akcijskom planu 34 predložene mjere za prilagodbu klimatskim promjenama pokrivaju široki spektar aktivnosti i njihovom provedbom se osigurava transformacija Grada Zagreba u robusan grad otporan na klimatske ekstreme kojih će biti sve više. Sveobuhvatna transformacija cijelih sektora (zgradarstva, prometa, energetskih sustava, upravljanja vodama, prostorno-planskog planiranja, okoliša i bioraznolikosti, zdravstva, ...) nužna je za uspješnu pripremu Grada Zagreba za 21. stoljeće.

Predložene mjere grupirane su i međusobno povezane tako da pripremne/analitičke aktivnosti prethode provedbenim aktivnostima s obzirom da je nužna promjena cjelokupne paradigme klimatski otpornog razvoja grada.

Osiguranje značajnih izvora za (su)financiranje predloženih aktivnosti biti će jedan od najvećih izazova. Nužan je razvoj holističkih modela razvoja projekata prilagodbe klimatskim promjenama koji će uzeti u obzir vlastite resurse/prihode ili generirati uštede na konzistentnoj razini, čime se može osigurati dugoročna održivost projekta. Nastavno na sveobuhvatne promjene međunarodnih tržišta, u narednom razdoblju se očekuje značajan fokus na osiguranje dostupnosti održivih izvora financiranja za ovakve aktivnosti.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ značajan udio sektora prometa u emisijama stakleničkih plinova ▪ velik udio energetskog sektora u emisijama stakleničkih plinova ▪ značajan udio industrijskog sektora u emisiji stakleničkih plinova ▪ značajan udio sektora gospodarenja otpadom u emisijama stakleničkih plinova ▪ loša energetska svojstva sektora zgradarstva	▪ smanjiti emisije CO₂ u svim sektorima provedbom mjera energetske učinkovitosti ▪ koristiti obnovljive izvore energije i ekološki prihvatljivih goriva ▪ racionalno koristiti energiju ▪ provesti preventivne i zaštitne ciljeve i mjere za smanjenje emisije CO₂, podizati energetske učinkovitost u sektorima zgradarstva i prometa ▪ primijeniti nove IKT tehnologije u sustavu upravljanja energijom ▪ pretvoriti urbane četvrti u ekološki održiva područja ▪ uvrstiti klimatski aspekt u sustav prostornog planiranja (npr. kreirati koridor sa zelenim raslinjem za manje zagrijavanje ljeti, osigurati dovoljno razmaka među

zgradama za bolju prozračnost ljeti i osunčanost zimi, zelene krovove i fasade, otvarati natkrivene potoke gdje je to moguće i izvedivo, novi retencijski prostori i dr.)

6. UPRAVLJANJE RAZVOJEM

Upravljanje razvojem kompleksno je multidisciplinarno područje koje uključuje sastavnice povezane s institucionalnim, društvenim, gospodarskim, prostornim i okolišnim problemima i potrebama specifičnima za svaki grad.

6.1. INSTITUCIONALNI OKVIR ZA UPRAVLJANJE RAZVOJEM

Grad Zagreb je kulturno, znanstveno, gospodarsko, političko i administrativno središte Republike Hrvatske u kojem je sjedište Hrvatskog Sabora, predsjednika i Vlade Republike Hrvatske. Glavni je grad Republike Hrvatske i posebnim zakonom mu je utvrđen položaj županije, zbog čega u okviru svog samoupravnog djelokruga obavlja poslove iz djelokruga grada i djelokruga županije. Grad Zagreb nadležan je i za poslove državne uprave iz djelokruga ureda državne uprave i druge povjerene poslove državne uprave utvrđene posebnim zakonima.

6.1.1. Tijela Grada Zagreba

Tijela Grada Zagreba su Gradska skupština kao predstavničko tijelo i gradonačelnik kao izvršno tijelo. Gradske zastupnike u Gradskoj skupštini, njih 47, te gradonačelnika i njegova dva zamjenika biraju građani na neposrednim izborima.

Mjesnu samoupravu u Gradu Zagrebu čine gradske četvrti i mjesni odbori. Prvu, gornju razinu mjesne samouprave u Gradu Zagrebu čini 17 gradskih četvrti koje djeluju preko svojih tijela – vijeća gradskih četvrti i predsjednika vijeća. Na drugoj razini, u gradskim četvrtima, osnovano je 218 mjesnih odbora. Gradske četvrti i mjesni odbori su pravne osobe. Poslove vezane uz rad mjesne samouprave koordinira Gradski ured za mjesnu samoupravu, promet, civilnu zaštitu i sigurnost. Pored tijela Grada Zagreba bitnu ulogu u razvoju Grada Zagreba ima Zagrebački holding d.o.o., trgovačko društvo u vlasništvu Grada Zagreba.

Zagrebački holding je zajednica povezanih društava i ustanova koji čine Grupu Zagrebački holding (dalje u tekstu: Grupa), čije je vodeće društvo u kreiranju poslovnih politika Zagrebački holding d.o.o. Temeljna zadaća Grupe je učinkovito i trajno obavljanje usluga od javnog interesa u gradu Zagrebu uz maksimalnu zaštitu okoliša i zaštitu interesa lokalne zajednice u kojoj djeluje. Grupa je 31. prosinca 2021. zapošljavala 5 025 radnika.

6.1.2. Gradska uprava

U skladu s Odlukom o ustrojstvu i djelokrugu gradskih upravnih tijela (SGGZ 17/21, 24/21) u Gradu Zagrebu je u 2022. ustrojeno 16 gradskih upravnih tijela, a Odlukom je utvrđen njihov djelokrug, nadležnost i druga pitanja važna za njihov rad. Gradska upravna tijela koja čine Gradsku upravu u užem smislu, ustrojena su kao uredi, službe i zavodi, obavljaju poslove iz samoupravnog djelokruga Grada Zagreba i poslove državne uprave utvrđene posebnim zakonima.

Obavljanje komunalnih i gospodarskih djelatnosti povjereno je trgovačkim društvima, a obavljanje društvenih i/ili drugih djelatnosti javnim (gradskim) ustanovama koje čine Gradsku upravu u širem smislu.

Gradska uprava u svojem je radu prvenstveno orijentirana na profesionalno, pouzdano, transparentno i učinkovito postupanje, utemeljeno na najboljoj nacionalnoj, europskoj i međunarodnoj praksi i naprednim standardima kvalitete pružanja usluga korisnicima. U svojem radu i postupanju Gradska uprava ostvarila je određenu razinu napretka u pojedinim aspektima poslovanja, a daljnje unaprjeđenje će se, među ostalim, postići provedbom Plana razvoja Grada Zagreba.

U upravnim tijelima Grada Zagreba zaposleno je 3.166 djelatnika (podatci 31. prosinca 2021.).

6.1.3. Upravljanje i koordinacija upravnih tijela

Upravljanje i koordinacija radom gradskih upravnih tijela u provedbi poslova što su iz djelokruga Grada općenito te razmatranje najvažnijih pitanja od značaja za Grad na najvišoj razini, između ostalog i pitanja što se odnose na strateško planiranje razvoja Grada, strateške programe i projekte, obavlja Kolegij kojeg čine gradonačelnik, zamjenici gradonačelnika i svi pročelnici.

Gradonačelnik, predsjednik Gradske skupštine i predsjednici vijeća gradskih četvrti čine Koordinaciju. Koordinacija raspravlja o zajedničkim pitanjima važnim za gradske četvrti i Grad Zagreb, u pravilu nakon sjednica Gradske skupštine.

Priprema, predlaganje, izrada i provedba razvojnih inicijativa, odnosno projekata te strateških dokumenata i programa podrazumijeva uključenost i djelovanje svih mjerodavnih gradskih upravnih tijela, putem radnih tijela i/ili predstavnika. U odnosu na oba oblika zamjećuje se nedostatna razina i kvaliteta zajedničke interakcije i suradnje.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ nedovoljno učinkovito provođenje plana upravljanja ljudskim resursima ▪ nedovoljno razvijeni mehanizmi za komunikaciju i koordinaciju rada unutar i između upravnih tijela	▪ razviti mehanizme za unaprjeđivanje komunikacije i protoka informacija između i unutar upravnih tijela ▪ razviti sustav pokazatelja za mjerenje rezultata rada upravnih tijela i stupnja dostizanja postavljenih ciljeva na pojedinim tematskim područjima ▪ uvesti u praksu sustav nagrađivanja djelatnika ovisno o postignutim rezultatima

6.1.4. Strateško planiranje razvoja Grada

Politika regionalnog razvoja te sustavni proces strateškog planiranja razvoja u Republici Hrvatskoj na razini županija svoju osnovu nalazi u propisima o regionalnom razvoju i sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem te u Nacionalnoj razvojnoj strategiji Republike Hrvatske do 2030. Strateško planiranje je sastavni dio proračunskih procesa, stoga i dio sveukupnog sustava proračunskog planiranja te u kontekstu proračunske politike, jedna od sastavnica financijskog upravljanja i kontrola, odnosno osiguranja financijske odgovornosti.

Nadležno tijelo za strateško planiranje razvoja Grada jest Razvojna agencija Zagreb za koordinaciju i poticanje regionalnog razvoja, osnovana je Odlukom o osnivanju javne ustanove "Razvojna agencija Zagreb za koordinaciju i poticanje regionalnog razvoja" (Službeni glasnik Grada Zagreba br. 13/18 i 24/19) koju je Gradska skupština Grada Zagreba donijela 24. svibnja 2018.

Na 31. sjednici Gradske skupštine Grada Zagreba održanoj 6. veljače 2020. prihvaćen je prijedlog Zaključka o pokretanju postupka izrade Plana razvoja Grada Zagreba za razdoblje 2021. – 2027., čiji je nositelj i koordinator aktivnosti Razvojna agencija Zagreb.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ poznavanje procesa strateškog planiranja i akata strateškog planiranja još uvijek nije dostiglo zadovoljavajuću razinu ▪ ključni dionici svoje godišnje planove rada još nisu u potpunosti uskladili s aktima strateškog planiranja ▪ nedovoljno razvijeni mehanizmi za prikupljanje povratnih informacija o provedbi aktivnosti i mjera akata strateškog planiranja od ključnih dionika	▪ povećati razumijevanje procesa strateškog planiranja i značaja akata strateškog planiranja ▪ uskladiti godišnje planove rada ključnih dionika s aktima strateškog planiranja ▪ razvijati sustav prikupljanja povratnih informacija o provedbi aktivnosti i mjera Plana razvoja

6.1.5. Instrumenti u funkciji unaprjeđenja gradske uprave

Grad Zagreb kontinuirano radi na dizajnu i implementaciji novih poslovnih modela i procesa, na razvoju novih usluga radi povećanja učinkovitosti, dostupnosti i održivosti javnog servisa i povećanja sigurnosti i odgovornosti Grada te na transformaciji strategije u konkretne inovativne projekte za održiv urbani razvoj radi poboljšanja kvalitete života građana.

Radi obavljanja poslova na pravilan, etičan, ekonomičan i djelotvoran način u Gradu Zagrebu uspostavljen je sustav za upravljanje poslovnim procesima i sustav upravljanja promjenama. On teži postizanju izvrsnosti poslovanja Gradske uprave i pružanju boljih usluga građanima, poduzetnicima i institucijama kroz implementaciju pametnih poslovnih modela čime Grad Zagreb postaje pametan grad.

Od 2012. Grad Zagreb je proveo niz projekata radi uspostave sustava za upravljanje poslovnim procesima koji su temelj za digitalizaciju usluga Grada Zagreba. Izgrađen je Repozitorij poslovnih procesa Grada Zagreba koji sadržava bazu znanja o poslovnoj tehnologiji Grada i koji je temelj za učinkovitu implementaciju informacijskih tehnologija i softverskih rješenja radi uspostave jedinstvenog informacijskog sustava usklađenog s potrebama korisnika. Digitalizacija usluga Grada Zagreba provodi se kroz projekt e-Zagreb i projekt Digitalni Zagreb radi osiguranja preduvjeta za implementaciju servisa za pružanje e-usluga građanima, odnosno svim pravnim i fizičkim osobama korisnicima usluga. Fokus projekta je na digitalizaciji i automatizaciji poslovnih procesa.

Također, Grad Zagreb je implementirao sustav za upravljanje projektnim ciklusom, donesen je Pravilnik o zaprimanju i vrednovanju inicijativa, odobrenju i uspostavi te provedbi i zatvaranju projekata u Gradu Zagrebu (SGGZ 13/12) radi uspostave i aktivnog promicanja svjetskih standarda i najbolje prakse u područjima izrade strateških inicijativa, pripremi i provedbi projekata, usklađivanja projekata sa strateškim okvirom, operativnim ciljevima i proračunom Grada Zagreba te osiguravanja većeg stupnja uključivanja građana i poslovne zajednice u razvoj kvalitetnih, troškovno prihvatljivih i održivih usluga. U tijeku je standardizacija i digitalizacija poslovnog procesa Upravljanje projektnim ciklusom za projekte financirane iz Proračuna Grada Zagreba i projekte koje (su)financira EU.

Rizici i upravljanje rizicima.

Gradska skupština donijela je 21. 3. 2019. Procjenu rizika od velikih nesreća Grada Zagreba na prijedlog Grada Zagreba. Izrađena je sukladno Zakonu o sustavu civilne zaštite (NN 82/15, 118/18, 31/20, 20/21, 114/22), Pravilniku o smjernicama za izradu procjena rizika od katastrofa i velikih nesreća za područje RH i JL(P)RS (NN 65/16), Procjeni rizika od katastrofa za RH i Smjernicama za izradu Procjene rizika od velikih nesreća na području Grada Zagreba. Sustavno upravljanje rizicima omogućuje donošenje kvalitetnijih odluka, bolje predviđanje potrebnih i optimiziranje raspoloživih sredstava, usredotočenost na prioritete te izbjegavanje mogućih rizika koji se mogu pojaviti u realizaciji postavljenih ciljeva. Prema Strategiji upravljanja rizicima Grada Zagreba, ciljevi sadržani u strateškim, operativnim ili financijskim planskim dokumentima polazna su osnova za utvrđivanje rizika na razini gradskih upravnih tijela i njihovih unutarnjih ustrojstvenih jedinica. Registri rizika se ažuriraju najmanje jedanput godišnje, nakon podnošenja izvješća o provedenim mjerama za ublažavanja rizika u prethodnoj godini. O upravljanju rizicima izvješćuje se Ministarstvo financija u sklopu godišnjeg izvješća o sustavu unutarnjih financijskih kontrola. U kolovozu 2022. Gradska skupština donijela je novu Procjenu rizika od velikih nesreća za područje Grada Zagreba. U ovoj novoj procjeni rizika određeno je 8 rizika:

1. potres
2. poplava
3. industrijske nesreće
4. ekstremne temperature

5. epidemije i pandemije
6. nuklearna nesreća
7. klizišta i
8. nesreće na odlagalištima otpada.

Unutarnja revizija i kontrola.

Sektor za unutarnju reviziju Gradskog ureda za unutarnju reviziju i kontrolu obavlja poslove unutarnje revizije u gradskim upravnim tijelima, tijelima mjesne samouprave, vijećima i predstavnicima nacionalnih manjina i ustanovama čiji je Grad osnivač, trgovačkim društvima u vlasništvu Grada, odnosno većinskom vlasništvu Grada i drugim pravnim osobama čiji je osnivač Grad. Sektor za kontrolu Gradskog ureda za reviziju i kontrolu provodi kontrolne aktivnosti na temelju gradonačelnikova naloga, predstavki građana, upita gradskih zastupnika i Odbora Gradske skupštine, na zamolbu gradskih upravnih tijela te na temelju zahtjeva državnih institucija u provedbi aktivnosti iz njihova djelokruga. U Sektoru za kontrolu obavljaju se poslovi koji se odnose na provođenje kontrola usmjerenih na osiguranje zakonitog, svrhovitog i pravodobnog prikupljanja i korištenja proračunskih sredstava i sredstava iz drugih izvora, ostvarivanje očekivanih rezultata te na otkrivanje mogućih pogrešaka, odstupanja i nepravilnosti u gradskim upravnim tijelima, trgovačkim društvima u vlasništvu Grada, ustanovama čiji je Grad osnivač, tijelima mjesne samouprave, vijećima i predstavnicima nacionalnih manjina i drugim korisnicima proračunskih sredstava.

6.2. URBANA SIGURNOST / SIGURNOSNI POKAZATELJI

Zagreb se dinamično i snažno razvija te iz godine u godinu poprima obilježja suvremenih europskih metropola kako pozitivnih, tako i negativnih, a što donosi i različite oblike kriminala. U 2017. i 2018. broj kaznenih djela bio je podjednak (12.788), dok je u 2019. zabilježen blagi porast u odnosu na 2017. i 2018. od 3,6%, zatim u 2020. ponovno blagi porast (7,3%) te je u 2021. zabilježen pad kaznenih djela za 3,7%. Tijekom 2022. na području Grada Zagreba zabilježeno je 13.409 kaznenih djela, što je u odnosu na 2021. pad za 381 djelo ili 2,8%.

Trenutna razriješenost kaznenih djela dosegla je razinu od 62,3%, što govori da se policija dodatno aktivirala te se stručno usavršila u kontekstu promjene zakonodavstva, tj. sve je kvalitetniji rad s obzirom na promjene u strukturi kriminaliteta, načinu i sofisticiranosti izvršenja kaznenih djela.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ nerazvijen sustav opće prevencije kažnjivih ponašanja (teške krađe provaljivanjem u domove, drske krađe na ulici, razbojništva, vandalizam) te nizak stupanj kulture samozaštitnog ponašanja ▪ narušavanje javnog reda i mira te predstavke i pritužbe građana zbog prekomjerne razine buke na otvorenim i zatvorenim prostorima namijenjenim održavanju javnih okupljanja, zabavnih, sportskih i sličnih aktivnosti	▪ preuzeti socijalno-preventivnu ulogu koja se sve više temelji na suradnji policije i društvene zajednice, čime se jača ugled policije u javnosti i razina njezine uspješnosti ▪ raditi na smanjenju svih pojava oblika kriminaliteta u društvu te na poboljšanju djelotvornosti njegovog otkrivanja ▪ poboljšati odnos broja počinjenih kaznenih djela i broja stanovnika ▪ prevenirati nepoželjno i kažnjivo ponašanje na mjestima javnog okupljanja sportskog karaktera ▪ uspostaviti sustav za pružanje pomoći i ukloniti posljedice katastrofa u lokalnom/regionalnom okruženju ▪ uspostaviti sustav informacijske sigurnosti

Zaštita i spašavanje.

Grad Zagreb je 2008. osnovao Ured za upravljanje u hitnim situacijama (od 1. 8. 2023. poslovi navedenog ureda su u ingerenciji Gradskog ureda za mjesnu samoupravu, promet, civilnu zaštitu i sigurnost) koji se u svom djelokrugu rada bavi poslovima planiranja, razvoja, učinkovitog funkcioniranja i financiranja sustava civilne zaštite, obrane, zaštite od požara, ublažavanje i uklanjanje posljedica prirodnih nepogoda i vatrogastva. Ured obavlja i poslove koordiniranja djelovanja operativnih snaga sustava civilne zaštite, osigurava tajnost podataka i nadzor nad informacijskom sigurnošću te obavlja i druge poslove koji su mu stavljeni u nadležnost.

Gradski ured za mjesnu samoupravu, promet, civilnu zaštitu i sigurnost izradio je skup dokumenata vezanih za zaštitu i spašavanje te za ostale zakonom propisane dokumente. Ured kontinuirano provodi edukaciju najmlađih građana i učenika i sustavno informira građane o događajima koji utječu na sigurnost građana, izrađuje i distribuira edukativne letke o načinu odgovora na identificirane rizike, izrađuje i distribuira plakate s prikazom zona za evakuaciju, zbrinjavanje i prihvrat stanovništva u slučaju razornog potresa, a koji se postavljaju na javnim mjestima.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ rizici i opasnosti za Grad Zagreb su prirodne, tehničko-tehnološke, nuklearne i druge nesreće ▪ nedovoljno prepoznavanje važnosti i preuzimanje odgovornosti za preventivno djelovanje i adekvatno planiranje ▪ nedostatak ljudskih, financijskih i drugih resursa ▪ nedostatak informacija o novim pojavnim oblicima rizika.	▪ kontinuirano ulagati u edukaciju građana ▪ stručno usavršavati operativne snage Grada Zagreba ▪ ulagati u sredstva i opremu ▪ unaprijediti koordinaciju svih dionika sustava s naglaskom na rad u izvanrednim situacijama ▪ razviti bazu podataka za pravovremenu identifikaciju rizika i planiranje ▪ razviti i održati alternativne sustave komunikacija ▪ povećati broj pripadnika općih postrojbi civilne zaštite

6.3. FINANCIJSKI IZVORI ZA RAZVOJNE PROJEKTE I ZA FUNKCIONIRANJE GRADA

U proračunu Grada Zagreba u 2023. planirano je 2,08 mlrd. eura prihoda i 2,02 mlrd. eura rashoda⁵². Istodobno s prijedlogom proračuna za 2023., usvojene su i projekcije za 2024. i 2025.

Porezni prihodi (porez i prirez na dohodak) su najvažniji pojedinačni izvor prihoda s udjelom od 41,2 %, slijede ih prihodi od pomoći i donacija s udjelom od 29,2%, prihodi od pristojbi i naknada s udjelom od 10,3%, uglavnom komunalni doprinosi i naknade te prihodi od HZZO-a sa 10% udjela. Prihodi od pristojbi i naknada koriste se isključivo za zakonom propisane namjene.

Prihodi od imovine, oko 2,8% ukupnih proračunskih prihoda potječu od korištenja imovine, dok 1,4 % ukupnih proračunskih prihoda potječe od prihoda od prodaje dugotrajne imovine. Ostali prihodi poslovanja uključuju razne pomoći, prihode od kazni i upravnih mjera i dr. Ukupni rashodi u 2023. planiraju se u iznosu od 2,02 mlrd. eura, od čega je 36,5% iznosa planirano za rashode za zaposlene, 27,7% iznosa za materijalne rashode, te 16,7% za nabavu dugotrajne imovine. Za nabavu dugotrajne imovine planira se utrošiti oko 337,1 mil. eura najvećim dijelom za ulaganja u stambene i poslovne objekte, ceste, željeznice, plinovod, vodovod i kanalizaciju, postrojenja i opremu, prijevozna sredstva i dr.

⁵² Izvor: Usvojeni Proračun Grada Zagreba za 2023. i projekcije za 2024. i 2025. godinu, kratki vodič; u proračunu su iskazani vlastiti i namjenski prihodi svih gradskih proračunskih korisnika te rashodi koji se financiraju iz tih prihoda

Ukupni rashodi u 2023. planirani su u iznosu od 2,02 mlrd. eura, što je 185,3 mil. eura (10%) više ukupnih rashoda u odnosu na 2022. Najviše se povećavaju rashodi za dodatna ulaganja na građevinskim objektima (za 61,5 mil. eura ili 128%), rashodi za nabavu građevinskih objekata (za 54,2 mil. eura ili 45 %), materijalni rashodi (za 50,6 mil. eura ili 10%) te rashodi za zaposlene (za 39,8 mil. eura ili 5,7%). Rashodi za zaposlene se najvećim dijelom povećavaju kod proračunskih korisnika za koje se sredstva za zaposlene gotovo u potpunosti osiguravaju u državnom proračunu ili preko HZZO-a. Od toga najveći dio će se realizirati prema Programu radova kapitalnih ulaganja u objekte za društvene djelatnosti i sanaciju i građenje objekata oštećenih u potresu u Gradu Zagrebu u 2023. i Programu radova na području prometa i komunalnog gospodarstva u Gradu Zagrebu u 2023. Subvencije su planirane u iznosu od 132,9 mil. eura i u cijelosti se odnose na sredstva financirana iz proračuna Grada. Obuhvaćaju subvencije trgovačkim društvima, obrtnicima, poljoprivrednicima te malim i srednjim poduzetnicima. Najveći se dio subvencija planira za javni gradski prijevoz ZET-a (115,1 mil. eura), zakupninu dvorane Arena (7,6 mil. eura), zapošljavanje osoba s invaliditetom (3,7 mil. eura), poticanje razvoja obrta, malog i srednjeg poduzetništva (1,5 mil. eura) te Zagrebački inovacijski centar (1,1 mil. eura). U Uputama za izradu proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave za razdoblje 2023. – 2025., Ministarstvo financija propisuje potrebu uključivanja i sukcesivnog pokrivanja utvrđenog prenesenog manjka iz prethodnih godina u naredno razdoblje.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ slabi udio prihoda od imovine ▪ visoki udio rashoda u subvencioniranju trgovačkih društava ▪ visoki iznos izdanih jamstava Zagrebačkom holdingu d.o.o. te smanjena sposobnost Zagrebačkog holdinga d.o.o. da samostalno vraća dugove ▪ potreba dodatnih financijskih sredstava za obnovu oštećenih zgrada, infrastrukture i opreme	▪ povećati prihode od gradske imovine ▪ smanjivati rashode za subvencije trgovačkim društvima ▪ poboljšati naplatu potraživanja ▪ zadržati što veću razinu investicija za gradnju potrebnih građevinskih objekata i druge vrste rashoda povezane s razvojnim projektima ▪ smanjiti razinu financijske izloženosti prema Zagrebačkom holdingu d.o.o., odnosno smanjiti rizike za eventualno dodatno financijsko opterećenje Grada zbog smanjene mogućnosti Zagrebačkog holdinga d.o.o. da vraća dospjela zaduženja ▪ znatnije koristiti sredstva iz EU fondova

6.4. REGIONALNA I MEĐUNARODNA SURADNJA

6.4.1. Regionalna suradnja i koordinacija

Suradnja u okviru Hrvatske zajednice županija.

Grad Zagreb kao glavni grad Republike Hrvatske, uz status jedinice lokalne samouprave ima i status jedinice područne (regionalne) samouprave. Upravo zbog tog razloga pridružio se 2015. ostalim jedinicama područne (regionalne) samouprave – županijama u Hrvatsku zajednicu županija. Radi razmjene informacija i poduzimanja zajedničkih koraka prema tijelima državne uprave, sve članice Hrvatske zajednice županija svoje djelovanje usmjeruju prema promicanju ustroja regionalne samouprave te poticanju i potpori ravnomjernog gospodarskog i društvenog razvitka svih županija.

Suradnja u okviru Udruge gradova.

Radi poticanja suradnje i promicanja zajedničkih interesa gradova, Grad Zagreb se 2002. pridružio Udruzi gradova koja je 2002. osnovana s ciljem jačanja i razvoja lokalne samouprave u Hrvatskoj. Udruga se zalaže za kvalitetniji, povoljniji i primjereniji pravni okvir lokalne samouprave te potiče

suradnju između gradova, poglavito suradnju na zajedničkim projektima. Primarni ciljevi Udruge gradova se odnose na promicanje interesa lokalne samouprave u javnosti i na decentralizaciju ovlasti i financija s razine središnje vlasti na gradove.

Udruga i Grad Zagreb surađuju na projektima i inicijativama koje se odnose na različita područja, npr. turizam, kulturu, gospodarstvo, okoliš, obrazovanje i društveni razvoj. Grad Zagreb je jedan od najaktivnijih gradova u Udruzi.

Suradnja u okviru Urbane aglomeracije Zagreb.

Radi planiranja i usklađivanja održivog urbanog razvoja, sukladno Zakonu o regionalnom razvoju Republike Hrvatske (NN 147/14, 123/17, 118/18), Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije donijelo je 8. ožujka 2016. Odluku o ustrojavanju Urbane aglomeracije Zagreb sa sjedištem u Gradu Zagrebu. Urbana aglomeracija Zagreb uz Grad Zagreb obuhvaća 29 jedinica lokalne samouprave, od čega 10 gradova i 19 općina iz Zagrebačke županije i Krapinsko-zagorske županije. Strategija razvoja Urbane aglomeracije Zagreb za razdoblje do 2020. je donesena 21. prosinca 2017., nakon čega je započela provedba odredaba iz strateškog dokumenta. Grad Zagreb kao nositelj izrade strategije koordinirao je aktivnosti i dionike, osiguravao uključivanje i suradnju svih relevantnih dionika razvoja s područja aglomeracije, učinkovitu komunikaciju te efikasnu i pravovremenu razmjenu informacija radi praćenja provedbe, ali i procesa izrade novog akta strateškog planiranja.

Gradska skupština Grada Zagreba usvojila je na 7. sjednici 27. siječnja 2022. Zaključak o pokretanju postupka izrade Strategije razvoja Urbane aglomeracije Zagreb za razdoblje do kraja 2027. Obuhvat Urbane aglomeracije Zagreb ostao je nepromijenjen. Za izradu Strategije razvoja Urbane aglomeracije Zagreb i koordinaciju aktivnosti u postupku izrade zadužen je Gradski ured za gospodarstvo, ekološku održivost i strategijsko planiranje u suradnji s jedinicama lokalne samouprave koje su sastavu urbane aglomeracije Zagreb i s drugim dionicima razvoja.

Urbana aglomeracija Zagreb (UAZ) je najveća aglomeracija u Republici Hrvatskoj i jedina obuhvaća područje triju županija. Formiranje UAZ rezultiralo je, između ostalog, uspostavljanjem novih partnerstava u pripremi i provedbi programa i projekata. Radi daljnjeg planiranja razvoja šireg zagrebačkog prostora, potrebno je i dalje jačati suradnju u okviru UAZ, jer ovo područje s obzirom na obuhvat i kapacitete može apsorbirati značajan iznos EU sredstava.

Suradnja na području poljoprivredne proizvodnje i plasmana proizvoda.

Gradski ured za gospodarstvo, ekološku održivost i strategijsko planiranje – Sektor za poljoprivredu, šumarstvo i lovstvo surađuje sa susjednim županijama na zajedničkim projektima koji se odnose na različite promotivno-prodajne manifestacije poljoprivrednih proizvoda, stvaranje robnih marki, odnosno zaštitu poljoprivrednih proizvoda. Suradnja je najintenzivnija sa Zagrebačkom županijom u kojoj Grad Zagreb svojim mjerama potpore ulaže u poljoprivredna gospodarstva sa sjedištem u Zagrebu koja proizvodnju ili preradu imaju na administrativnom području Zagrebačke županije. Suradnja s drugim županijama u sjeverozapadnoj regiji odnosi se i na razmjenu informacija i na poduzimanje zajedničkih koraka prema tijelima državne uprave.

Regionalna koordinacija sjeverozapadne/ kontinentalne Hrvatske.

Razvojna agencija Zagreb kao imenovani regionalni koordinator i poticatelj regionalnog razvoja za Grad Zagreb, razvija suradnju s regionalnim koordinatorima preko Koordinacije regionalnih koordinatorske sjeverozapadne Hrvatske. Međužupanijsko tijelo sjeverozapadnog dijela NUTS II regije kontinentalna Hrvatska sastavljeno je od predstavnika razvojnih agencija te županija. U sastavu Koordinacije su Međimurska, Krapinsko-zagorska, Koprivničko-križevačka, Zagrebačka, Varaždinska i Karlovačka županija te Grad Zagreb. Teme od zajedničkog interesa regionalnih koordinatorske su priprema, provedba i praćenje provedbe akata strateškog planiranja, priprema i provedba projekata, osobito onih sufinanciranih iz EU fondova, praćenje i primjena regulative iz područja strateškog planiranja i

upravljanja razvojem i regionalnog razvoja, sudjelovanje u provedbi programa nadležnog Ministarstva regionalnoga razvoja i fondova EU i dr.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
• ne postoji trajna koordinacija međužupanijske suradnje (izuzetak je koordinacija regionalnih koordinatora sjeverozapadne Hrvatske) niti sustavni plan rada na razini upravnih tijela • nedostatak protoka informacija među upravnim tijelima o suradnji s drugim županijama te nepostojanje baza podataka o programima i suradnji s drugim županijama • izazovi u praćenju provedbe SRUAZ (prikupljanje podataka, raspoloživost podataka, definiranje pokazatelja) • usklađivanje strateškog akta Urbane aglomeracije Zagreb s razvojnim planovima županija • koordiniranje i usklađivanje velikog broja jedinica lokalne samouprave u obuhvatu UAZ	▪ jačati suradnju nositelja razvoja o međuovisnosti Grada Zagreba i županija s kojima graniči ▪ jačati međužupanijsku suradnju na zajedničkoj pripremi i provedbi projekata na razini partnerskih vijeća, na upravnoj i operativnoj razini ▪ izraditi prioritete suradnje ZŽ i GZ te model zajedničkog upravljanja cjelokupnim „zagrebačkim prostorom“ ▪ provoditi učinkovitu suradnju Grada Zagreba i susjednih županija na pripremi i realizaciji razvojnih projekata, inicijativama i aktivnostima koji se odnose na razvojne prioritete (suradnja u planiranju i programiranju) ▪ zajednički planirati regionalni razvoj kroz izradu Strategije razvoja Urbane aglomeracije Zagreb (novi akt strateškog planiranja urbane aglomeracije)

6.4.2. Međunarodna suradnja

Grad Zagreb surađuje s nizom inozemnih gradova i udruga te važnim međunarodnim institucijama. Sektor za međugradsku i međunarodnu suradnju i civilno društvo sa Sektorom za kulturne djelatnosti i planiranje razvoja kulture djeluje kao koordinacijsko tijelo za međugradsku i međunarodnu suradnju Grada Zagreba. Također, međunarodnu suradnju ostvaruju i ostala gradska tijela u okviru svojih nadležnosti te kroz provođenje projekata sufinanciranih EU sredstvima.

Nadalje, zadaća Sektora za međugradsku i međunarodnu suradnju i civilno društvo odnosi se na predstavljanje Grada u međunarodnim institucijama i organizacijama, suradnju sa stranim diplomatskim misijama u zemlji i hrvatskim diplomatskim misijama u inozemstvu, uspostavljanje i održavanje suradnje s Hrvatima izvan Republike Hrvatske, hrvatskim iseljenicima i njihovim udrugama te na sudjelovanje u razvojnoj i humanitarnoj pomoći inozemstvu. Na razini Europske unije važna je suradnja s ostalim glavnim gradovima Europske unije koja se provodi putem sastanaka gradonačelnika i institucija Europske komisije, a koji se u pravilu održavaju na godišnjoj razini.

Grad Zagreb je član mnogih međunarodnih organizacija i mreža, npr. Skupština europskih regija (Assembly of European Regions – AER), Eurocities, Local Governments for Sustainability – ICLEI, Metropolis, Covenant of Mayors, Energy Cities, ACR+, Međunarodne asocijacije gradova nosilaca poruke mira, Unija povijesnih gradova, Forum za urbanu sigurnost, CIVINET Slovenija – Hrvatska, Major Cities of Europe i druge.

6.5. RAZVOJNI SEKTORSKI DOKUMENTI

6.5.2. Sustav planiranja i upravljanja glavnim razvojnim projektima

Razvojni projekti i kapitalne investicije su dio ukupnih razvojnih mjera što se poduzimaju radi ostvarivanja prioriteta i strateških ciljeva iz strategije regionalnog razvoja pa bi trebali biti u planovima razvojnih programa proračunskih korisnika Grada. Izvještavanjem o provedbi prethodne Razvojne strategije ustanovljeno je da u planovima razvojnih programa razvojni projekti nisu jasno definirani, da

se razlikuju od podataka o razvojnim projektima dobivenih od ključnih dionika, kao i da postoje neujednačenosti u značaju razvojnih projekata proračunskih korisnika Grada⁵³.

Stupanjem na snagu novog Zakona o proračunu (NN br. 144/21), jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave nisu više u obvezi uz proračun donijeti plan razvojnih programa već su, sukladno Zakonu o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske (NN 123/17, 151/22), uz planove razvoja obvezni donijeti i provedbene programe. Grad Zagreb je 29. prosinaca 2022. donio Provedbeni program Grada Zagreba za razdoblje od 2021. do 2025. godine kao kratkoročni akt strateškog planiranja, a čije trajanje prati mandat gradonačelnika. Provedbeni program Grada Zagreba osigurava provedbu posebnih ciljeva povezanih s višegodišnjim proračunom Grada Zagreba. Kao takav, Provedbeni program je spona između dugoročnih akata strateškog planiranja nacionalne razine, srednjoročnih akata strateškog planiranja nacionalne i područne (regionalne) razine i Proračuna Grada Zagreba, čime se osigurava koherentnost cjelokupnog sustava strateškog planiranja.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ nedefinirani kriteriji za određivanje razvojnih projekata ▪ potreba izdvajanja znatnih financijskih sredstava za izgradnju objekata komunalne infrastrukture i opremu ▪ niska razina pripremljenosti projekata	▪ utvrditi kriterije za određivanje razvojnih projekata ▪ uspostaviti učinkoviti sustav za korištenje javno-privatnog partnerstva (JPP) kao izvora financiranja investicijskih projekata ▪ raditi na pripremi projektne dokumentacije radi stvaranja kvalitetne zalihe projekata

6.5.1. Razvojni sektorski planovi, programi, strategije

Grad Zagreb u provedbi ili izradi ima niz višegodišnjih strateških planova, programa i projekata za različita područja i sektore različite duljine trajanja. Samo dio strateških planova, programa i projekata se poklapa sa sedmogodišnjim proračunskim razdobljem EU, a što je i razdoblje izrade planova razvoja jedinica područne (regionalne) samouprave. Strategije i programi nisu izrađeni na istovrstan način i njihova razrada nije ujednačena. Posebno se to odnosi na razradu mjera kao okvira za izradu konkretnih razvojnih projekata. Većina strategija i programa nije rađena po odgovarajućoj metodologiji, a faze provedbe i izvještavanja većina postojećih dokumenata ne prati na zadovoljavajući način. Posebno je uočljiv nedostatak vrednovanja rezultata i razvojnih učinaka, kako onog *ex ante* (tijekom izrade) tako i onog *ex post* (poslije izrade). Zakon o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem (NN 123/17, 151/22) donesen je radi kvalitetnijeg formuliranja i provedbe javnih politika i projekata na svim razinama javne vlasti pa je u narednom razdoblju nužno raditi na jačanju kapaciteta za razumijevanje i provedbu spomenutog Zakona.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ strategije i programi za pojedina područja često su sektorski fragmentarni i bez dovoljne međusobne povezanosti ▪ nema jedinstvene metodologije izrade strategija i programa pa oni često ne mogu dati rješenja za razvojne probleme velike kompleksnosti ▪ neujednačena vremenska razdoblja trajanja strategija i programa, a onda i planiranih aktivnosti i njihove provedbe	▪ izraditi i osigurati primjenu jedinstvene metodologije izrade svih strateških razvojnih dokumenata ▪ uvesti učinkovito praćenje i izvještavanje o provedbi strategija i programa ▪ provoditi vrednovanje rezultata i učinaka provedenih aktivnosti iz utvrđenih strategija i programa ▪ uspostaviti institucionalni okvir za provedbu strategija i programa

⁵³ Izvor: Zakon o proračunu (NN 87/2008. – 15/2015.) definirao je plan razvojnih programa kao prikaz planiranih rashoda vezanih uz provođenje investicija i davanje kapitalnih pomoći i donacija te je u tom smislu trebalo definirati kriterije koji bi omogućili ujednačeno definiranje razvojnih projekata u planovima razvojnih programa proračunskih korisnika Grada.

▪ nedovoljno učinkovito praćenje provedbe strategija i programa ▪ nedostatan izvještavanje stručne i šire javnosti o provedbi strategija i programa ▪ nedovoljno uključivanje javnosti kroz partnerstvo u izradi i provedbi akata strateškog planiranja i strateških programa grada	▪ razvijati partnerstvo u izradi i provedbi akata strateškog planiranja i strateških programa grada
---	---

6.5.3. Korištenje sredstava EU fondova i EU projekti Grada Zagreba

Za aktivnosti koje su usmjerene na korištenje EU sredstava, uključujući podršku gradskim upravnim tijelima, trgovačkim društvima i ustanovama u vlasništvu Grada u pripremi i provedbi EU projekata, nadležna je Stručna služba Gradske uprave, Sektor za programe i projekte Europske unije. Također, Sektor za programe i projekte Europske unije obavlja i poslove posredničkog tijela Integriranih teritorijalnih ulaganja, tijelo unutar grada koji je središte urbane aglomeracije Zagreb. Poslove regionalnog koordinатора u Gradu Zagrebu od 2018. obavlja Razvojna agencija Zagreb za koordinaciju i poticanje regionalnog razvoja kao javna ustanova koja je, sukladno Zakonu o regionalnom razvoju Republike Hrvatske, zadužena za provedbu aktivnosti vezanih uz koordinaciju i poticanje regionalnog razvoja. Poslovi koje obavlja Razvojna agencija Zagreb između ostalog uključuju pripremu i provedbu strateških i razvojnih dokumenata te pružanje stručne pomoći javnopravnim tijelima i ustanovama s područja Grada Zagreba u pripremi i provedbi razvojnih projekata od interesa za razvoj Grada, a posebno projekata sufinanciranih sredstvima iz strukturnih i investicijskih EU fondova.

U financijskoj perspektivi 2014. – 2020., Grad Zagreb je podnio prijave za 274 projekta. Dominiraju prijave na projekte iz ESI fondova i to iz Operativnog programa Učinkoviti ljudski potencijali 2014. – 2020. i operativnog programa Konkurentnost i kohezija 2014. – 2020. čiji je broj prijava u ukupno prijavljenim projektima gotovo 58%. Slijede ih prijave projekata na programe Unije s udjelom od 36% te Europske teritorijalne suradnje s udjelom od 6%.

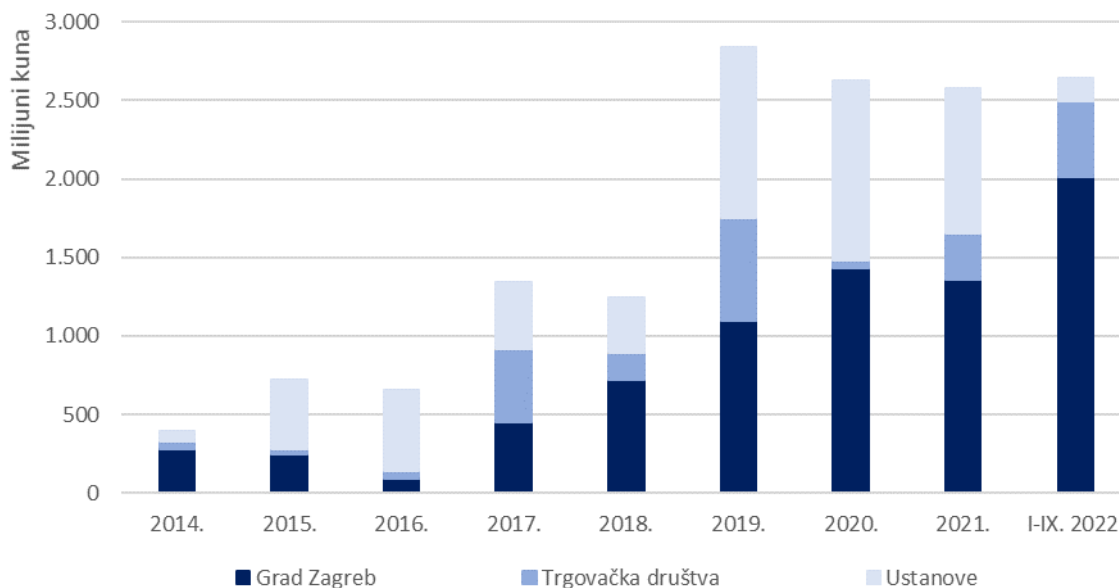
U razdoblju od 2021. do listopada 2023., a s obzirom na stanje nakon potresa, stavljen je fokus na podnošenje prijave projekata hitnih mjera sanacije šteta od potresa te cjelovitih obnova objekata znatno oštećenih u potresu. Na pozive financirane iz Fonda solidarnosti Grad Zagreb je podnio prijave za 159 projekata ukupne vrijednosti 235,25 milijuna eura (pri čemu se 175,27 milijuna eura financira sredstvima Fonda solidarnosti, dok se 59,98 milijuna eura financira iz drugih izvora). Istovremeno je pružena potrebna podrška ustanovama i trgovačkim društvima u prijavi projekata pa su tako ustanove podnijele 39 projekata u vrijednosti 54,33 milijuna eura, dok su trgovačka društva podnijela 9 projekata u vrijednosti 17,95 milijuna eura. Za štete od petrinjskog potresa, Grad Zagreb te trgovačka društva i ustanove podnijele su prijave za 25 projekata (55,56 milijuna eura).

U aktualnoj financijskoj perspektivi, osim iz Fonda solidarnosti EU, Grad Zagreb znatan dio prihoda planira ostvariti iz Mehanizma za oporavak i otpornost. Jednim dijelom se očekivani prihodi odnose na realizaciju projekata obnove kulturne i obrazovne infrastrukture koji su svoju provedbu započeli kroz Fond solidarnosti EU, a nastavljaju u okviru Nacionalnog plana oporavka i otpornosti (NPOO) u onom dijelu koji se odnosi na radove dodatnog ojačanja konstrukcija i prilagodbe suvremenim uvjetima korištenja i sigurnosti. U području obrazovanja cilj je osigurati infrastrukturne i materijalne kapacitete za prelazak osnovnih škola u jednu smjenu i provođenje cjelodnevnih škole te povećati dostupnost ranog i predškolskog obrazovanja na području Grada Zagreba. Pored područja obrazovanja i kulture, kroz NPOO se planira realizacija projekata u području turizma, unaprjeđenja javnog prijevoza putnika, energetske obnove.

Jedan dio kapitalnih projekata Grad Zagreb sa svojim ustanovama i trgovačkim društvima priprema i za prijavu u okviru Višegodišnjeg financijskog okvira (VFO) i to ponajprije u području javnog putničkog prijevoza i na projektima proširenja i unaprjeđenja tramvajske mreže, cestovne povezanosti i izgradnje

i opremanja biciklističke infrastrukture, revitalizacije zapuštenih područja. Za jedan od važnijih strateških projekata – za izgradnju zgrade nove Gradske knjižnice i društveno-kulturnog centra Paromlin, Grad također planira osigurati financiranje iz EU fondova.

Graf 1. Vrijednost proračuna prijavljenih projekata – ukupno

* Na grafu su prikazani projekti koji su prijavljeni u razdoblju od 2014. do I. – IX. 2022., a Grad Zagreb, trgovačko društvo i/ili ustanova sudjeluje kao nositelj ili partner

Izvor: Stručna služba Gradske uprave, Sektor za programe i projekte Europske unije

Promatrajući projekte iz razdoblja pretpristupnih fondova zajedno s ESI fondovima i programima EU-a, Grad Zagreb te trgovačka društva i ustanove uspješno su okončali 600 projekata u vrijednosti 473,6 milijuna eura. U tijeku je provedba 314 projekata vrijednosti oko 587,1 milijuna eura⁵⁴

Jedan od ključnih problema u realizaciji EU projekata je nedostatak spremne projektno-tehničke dokumentacije, ali i neriješenost imovinsko-pravnih odnosa, a što je preduvjet za početak implementacije i/ili fizičke realizacije projekata. Stoga je potrebno intenzivnije raditi na rješavanju imovinsko-pravnih odnosa te na pravovremenoj i potpunoj pripremi projektno-tehničke dokumentacije za prijavu na natječaj u okviru programa 2021. – 2027. čime će se osigurati dostatna zaliha projekata spremnih za provedbu u ovoj financijskoj perspektivi.

Analiza odgovora o posljedicama koje su izazvane pandemijom i potresom.

Za saniranje štete nastale razornim potresom 22. ožujka 2020., Republici Hrvatskoj su odobrena bespovratna sredstava u iznosu od 683.740.523,22 eura iz Fonda solidarnosti Europske unije (FSEU). Grad Zagreb imenovan je kao odgovorno tijelo za provedbu financijskog doprinosa iz Fonda solidarnosti čije zadaće obavlja Stručna služba Gradske uprave (Sektor za programe i projekte Europske unije) te je s nadležnim Nacionalnim koordinacijskim tijelom (Ministarstvo prostornoga uređenja, graditeljstva i državne imovine) zadužen za uspostavu sustava provedbe i izrade potrebnih akata. Grad Zagreb u postupcima dodjele bespovratnih financijskih sredstava iz Fonda solidarnosti Europske unije za štete od potresa sudjeluje u dvojakoj ulozi, kao tijelo koje je odgovorno za provedbu financijskog doprinosa te kao prijavitelj/korisnik na pozive za dodjelu bespovratnih financijskih sredstava u kojima je prema uvjetima poziva prihvatljivi prijavitelj. Grad Zagreb i Razvojna agencija Zagreb za koordinaciju i poticanje regionalnog razvoja su 4. veljače 2021. sklopili Sporazum o obavljanju delegiranih i s njima povezanih

⁵⁴ Izvor: Stručna služba Gradske uprave, Sektor za programe i projekte Europske unije

zadaca i aktivnosti raspodjele bespovratnih finansijskih sredstava iz Fonda solidarnosti Europske unije za sanaciju šteta od potresa na području Grada Zagreba.

Grad Zagreb, trgovačka društva i ustanove su sklopili ugovore o dodjeli bespovratnih finansijskih sredstava u okviru poziva koji se odnose na vraćanje u uporabljivo stanje infrastrukture i pogona u području zdravstva, obrazovanja, prijevoza, energetskog sektora, vodoopskrbe i upravljanja otpadnim vodama te ugovore o provedbi mjera zaštite kulturne baštine oštećene u potresu. Na predmetnim pozivima ugovorena su 154 projekta čije financiranje iz Fonda solidarnosti iznosi 181,7 milijuna eura, od čega su Grad Zagreb, njegova trgovačka društva i ustanove ugovorili 143 projekta čije financiranje iz Fonda solidarnosti iznosi 176,3 milijuna eura, dok planirano financiranje iz ostalih izvora (NPOO i dr.) iznosi 41,5 milijuna eura.

Također, u okviru Nacionalnog plana oporavka i otpornosti (dalje u tekstu: NPOO) u sklopu investicije C6.1. R1-I2 – Obnova zgrada oštećenih u potresu s energetsom obnovom planira se financirati dio troškova obnove (cjelovita obnova) koji nije prihvatljiv za financiranje iz Fonda solidarnosti. Naime, iz Fonda solidarnosti su mogu financirati samo troškovi povrata objekata u prijašnje stanje. Grad Zagreb će temeljem sklopljenih aneksa nastaviti financiranje iz NPOO na 8 projekata, u vrijednosti financiranja iz NPOO od oko 39,5 milijuna eura.

Zaključno s 30. rujnom 2023., Grad Zagreb s trgovačkim društvima i ustanovama ima 207 projekata u vrijednosti 236,1 milijun eura što su financirani iz Fonda solidarnosti i 8 projekata iz NPOO u vrijednosti 40 milijuna eura.

Mehanizam Integriranih teritorijalnih ulaganja (ITU mehanizam).

ITU mehanizam je u finansijskoj perspektivi 2014. – 2020. je novi mehanizam Europske unije koji je uveden radi jačanja uloge gradova kao pokretača gospodarskog razvoja. U razdoblju 2014. – 2020. za provedbu aktivnosti radi održivog urbanog razvoja u osam najvećih urbanih središta u Republici Hrvatskoj – Zagrebu, Splitu, Rijeci, Osijeku, Slavanskom Brodu, Zadru, Puli i Karlovcu je preko integriranih teritorijalnih ulaganja osigurano 345,3 milijuna eura. Od ukupne alokacije za ITU gradove, raspoloživa sredstva za Urbanu aglomeraciju Zagreb iznosila su oko 129 milijuna eura. U okviru ITU mehanizma za Urbanu aglomeraciju Zagreb dodijeljeno je 122,94 milijuna eura bespovratnih sredstava za sufinanciranje projekata, uključujući i EU projekte Grada Zagreba i njegovih ustanova kojima je dodijeljeno 34,5 milijuna eura.

U finansijskoj perspektivi 2021. – 2027., iz ITU mehanizma 22 urbana središta u Republici Hrvatskoj – Zagreb, Split, Rijeka, Osijek, Zadar, Slavanski Brod, Pula, Karlovac, Sisak, Varaždin, Šibenik, Dubrovnik, Bjelovar, Vinkovci, Koprivnica, Vukovar, Čakovec, Požega, Virovitica, Krapina, Gospić i Pazin planiraju koristiti sredstva. Dostupna alokacija u okviru Integriranog teritorijalnog programa (ITP) 2021. – 2027. iznosi oko 686,17 milijuna eura. Indikativna alokacija za Urbanu aglomeraciju Zagreb (UAZ) iznosi 80,5 milijuna eura, od čega oko 70% je za Grad Zagreb kao središte, a 30% je za preostalih 29 članica UAZ-a.

Strateški projekti Grada Zagreba koji se žele financirati putem ITU mehanizma su: Greenway – državna biciklistička ruta br. 2, Modernizacija pješačkih pothodnika povezanih s javnim gradskim prijevozom na području Grada Zagreba – faza 2, Revitalizacija jezera Jarun, Izgradnje tržnice Vrapče, Revitalizacija zagrebačke Uspinjače, Revitalizacija vrelovodne mreže na području Grada Zagreba – 2. faza, Gastroedukativni centar izvrsnosti (Agri Food Hub) te Gradska knjižnica Grada Zagreba i društveno-kulturni centar na lokaciji Paromlin.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ neadekvatno planiranje i programiranje mogućnosti korištenja EU fondova u RH (neusklađenost prioriteta i ciljeva financiranja sa stvarnim potrebama područja) ▪ ograničenja u pozivima za dodjelu bespovratnih sredstava (primjerice, mogućnost prijave jednog projekta uz određene maksimalne vrijednosti projekta, odnosno bespovratnih sredstava uz jednaka pravila za grad veličine Zagreba i grada manje veličine iz drugog kraja RH s vrlo različitim potrebama). ▪ premošćivanje financijskog jaza i osiguranje održive likvidnosti Grada zbog sufinanciranja infrastrukturnih investicija tijekom provedbe, osobito vlastitog učešća i potpora jamstvima te vlastitim financiranjem investicija trgovačkih društava i ustanova u vlasništvu Grada sufinanciranih bespovratnim sredstvima Europske unije ▪ provedba EU projekata do kraja postojeće financijske perspektive i istodobna priprema EU projekata za buduću financijsku perspektivu s obzirom na postojeće resurse u zadanom vremenskom okviru ▪ dugotrajnost i složenost procesa rješavanja imovinsko-pravnih poslova te osiguranje značajnih financijskih ulaganja u njihovu realizaciju	▪ planirati i programirati mogućnosti korištenja EU fondova u RH s određivanjem prioriteta i ciljeva financiranja sukladno stvarnim potrebama područja ▪ kontinuirano surađivati s nadležnim tijelima u sustavu upravljanja i kontrole EU fondova ▪ definirati pozive za dodjelu bespovratnih sredstava uzimajući u obzir specifičnosti, kapacitete i potrebe svakog pojedinog područja ▪ unaprijediti strateške dokumente i uskladiti ih s operativnim programima financijske perspektive 2021. – 2027. s jasno definiranim mjerama/projektima i mjerljivim pokazateljima za njihovo ostvarenje ▪ identificirati i provoditi zajedničke integrirane projekte s područja UAZ-a, sukladno potrebama i potencijalima UAZ-a udruživanjem zajedničkih kapaciteta za pripremu i provedbu EU projekta ▪ koristiti različite financijske instrumente za premošćivanje financijskog jaza i osiguranje održive likvidnosti Grada s definiranjem prioriteta ulaganja u pripremu i provedbu EU projekata i kontinuiranim praćenjem njihova izvršenja i financijskog učinka na proračun Grada tijekom pripreme i provedbe te po provedbi u osiguranju održivosti rezultata projekta ▪ kontinuirano jačati kapacitete i međusektorske timove angažirane na pripremi i provedbi EU projekata ▪ ubrzati proces rješavanja imovinsko-pravnih poslova

6.5.4. Strateške zone

S obzirom na specifičnosti Grada Zagreba kao administrativno-teritorijalne jedinice statusa županije, Planom razvoja se ne ističu posebna područja koja se javljaju u drugim hrvatskim županijama (npr. potpomognuta područja, otoci, ruralna i urbana područja, granična područja i dr., ovisno o posebnostima županije). Područja s atributima posebnosti, a za koje se utvrđuju posebno planirane prioritetne aktivnosti su Donji grad, Medvednica i Sava te ruralni prostori Zagreba. Nisu izdvojena kao posebna područja zbog svoje integriranosti u prostor Grada i oblikovanja njegova identiteta. Ove strateške zone zahtijevaju integrirani pristup u aktivnostima, programima i projektima koji su usmjereni na revitalizaciju i aktiviranje razvojnih potencijala.

Donji grad.

Demografska kretanja pokazuju da središnji dio grada bilježi pad broja stanovnika, dok istovremeno na području gradskih četvrti Sesvete i Stenjevec porast, što upućuje da je posebnu pažnju potrebno posvetiti urbanoj i demografskoj obnovi središta grada. Obnova povijesne jezgre, posebice blokove strukture Donjega grada, od posebnog je značaja za identitet Grada i za uravnoteženi proces urbanog rasta. Donji grad nužno treba redefiniciju vlastitog identiteta i namjene te zaštitu i obnovu graditeljskog nasljeđa.

Najizraženiji problemi Donjega grada su propadanje pročelja gradskih poteza, tkiva i unutrašnjosti blokova, prostorno smanjenje zone trgovine i usluga s koncentracijom javnog i društvenog života, zasićenje prometom i parkiranjem, devastacija pročelja grafitima. Osim navedenog, potencijalne zapreke za obnovu Donjega grada su kompleksni vlasnički odnosi, depopulacija, promjene potrošačkih navika, mogući otpor stanovništva promjenama. Mogućnosti i smjernice za revitalizaciju trebaju se bazirati na prometnim rješenjima za bolji javni prijevoz, prometnim rasterećenjem i smanjenjem vožnji

s osobnim automobilima, rješavanjem prometa u mirovanju za potrebe stanara. Važna je i sanacija/revitalizacija brownfield područja te rad na povećanju i konsolidaciji zona s centralnim obilježjima.

Nakon razornog potresa 22. ožujka 2020. koji je pogodio Grad Zagreb na vrhuncu covid-krize, problemi Donjeg grada su se intenzivirali. U potresu je oštećeno oko 26.000 zgrada, od čega veći dio u Donjem gradu gdje su velika oštećenja povijesne jezgre i pojačani trend iseljavanja građana iz centra grada. Stoga, prioritet u rješavanju problema Donjeg grada mora biti obnova objekata i infrastrukture oštećene potresom te očuvanje povijesne jezgre i kulturne baštine s poticanjem stanovanja.

Prema podacima gradskih ureda, od 66 oštećenih objekata za kulturnu djelatnost i 28 prostora Knjižnica grada Zagreba što su u nadležnosti Gradskog ureda za kulturu i civilno društvo, čak je 31 prostor označen žutom ili crvenom naljepnicom. Određeni broj najvećih gradskih kulturnih ustanova koji su smješteni u zaštićena kulturna dobra (Hrvatski prirodoslovni muzej, Arheološki muzej, Muzej za umjetnost i obrt, Umjetnički paviljon, Etnografski muzej, Muzej grada Zagreba) pretrpjelo je ozbiljna oštećenja te je izgledno da će trebati višemilijunski iznosi za njihovu sanaciju. Domovi za starije pretrpjeli su oštećenja koja nisu dovela u pitanje uporabljivost objekata, ali su nužne sanacije. Od odgojno-obrazovnih objekata četiri su proglašena neuporabljivim (od čega dvije osnovne i dvije srednje škole), dok je 36 objekata dobilo žutu oznaku – privremeno neuporabljivo (od čega 11 vrtića, devet srednjih i 16 osnovnih škola).

Šteta nakon zagrebačkog potresa procijenjena je na 11,6 milijardi eura, a potrebe za rekonstrukciju i oporavak na cijelom potresom pogođenom području iznose približno 17,469 milijardi eura. Potrebe za Troškovi rekonstrukcije i oporavka su veće od štete i gubitaka jer uključuju pristup izgradnji po načelu „build back better“ (podizanje stupnja otpornosti u obnovi oštećene infrastrukture radi smanjenja rizika od budućih potresa te funkcionalna poboljšanja i podizanje razine energetske učinkovitosti) te nastavak proizvodnje, pružanje usluga i pristup robama i uslugama.

U razdoblju od 30. listopada 2020. do 29. srpnja 2022. doneseno je nekoliko programa mjera obnova zgrada oštećenih potresom na području Grada Zagreba, Krapinsko-zagorske županije, Zagrebačke županije, Sisačko-moslavačke županije i Karlovačke županije.

Sukladno Zakonu o obnovi zgrada oštećenih potresom na području Grada Zagreba, Krapinsko-zagorske županije, Zagrebačke županije, Sisačko-moslavačke županije i Karlovačke županije (NN 21/23) donesen je novi Program mjera obnove zgrada oštećenih potresom na području Grada Zagreba, Krapinsko-zagorske županije, Zagrebačke županije, Sisačko-moslavačke županije i Karlovačke županije, te je Zavod za prostorno uređenje Grada Zagreba donio Odluku kojom je donesen Program cjelovite obnove povijesne urbane cjeline Grada Zagreba 14. 2. 2023.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ zapuštenost brojnih građevina i velika oštećenja povijesne jezgre Donjeg grada nakon potresa ▪ ugroženost zelenih površina ▪ dotrajavao sustav komunalne infrastrukture ▪ trend iseljavanja građana nakon potresa ▪ prostorno smanjenje zone trgovine i usluga ▪ prometna situacija ▪ opterećenje javnih površina prometom u mirovanju ▪ nedostatak sportsko-rekreativnih sadržaja ▪ vandalizam ▪ niska razina uključenosti građana u prostorni razvoj	▪ obnoviti objekte i infrastrukturu oštećenu potresom uz istovremeno očuvanje povijesne jezgre i kulturne baštine ▪ očuvati zelene površine ▪ revitalizirati brownfield područja ▪ unaprijediti sustav komunalne infrastrukture ▪ unaprijediti sustav zelene infrastrukture Grada (analiza postojećih i analizirati potrebe za novim) ▪ unaprijediti kvalitetu življenja (osnaživanje umjetnosti i kulture, unaprjeđenje sportske infrastrukture) ▪ promovirati i brendirati Grad Zagreb kao europsko kulturno središte i city break destinaciju ▪ poticati stanovanje u središtu grada ▪ proširiti zone s obilježjima socijalnog prostora

	grada ▪ poboljšati sustav gradskog prijevoza uz istovremeno promicanje nulte stope onečišćenja ▪ osigurati skladnu ravnotežu svih korisnika javnih prometnica (javni prijevoz, osobni automobil, pješaci i biciklisti) ▪ rješavati promet u mirovanju za stanare (blokofske garaže) ▪ uspostaviti partnerski odnos poslovnim i civilnim sektorom u planiranju i provedbi obnove
--	---

Medvednica.

Sjeverno od Grada Zagreba je planina Medvednica u kojoj su u sklopu Parka prirode Medvednica očuvane izuzetne prirodne, krajobrazne i kulturno-povijesne vrijednosti. Od 17932,25 ha površine Parka prirode Medvednica, na teritoriju Grada Zagreba se nalazi 8.437,46 ha (udio u obuhvatu Grada Zagreba je 47,05%). Preostalih 9.499 ha prostire se u Zagrebačkoj i Krapinsko-zagorskoj županiji. Granicu na zagrebačkoj strani parka u pravilu čini granica šume (ujedno i granica GUP-a grada Zagreba, osim na krajnjem sjeveroistočnom dijelu gdje je u Park prirode uključen šumski i ruralni krajobraz s naseljem Planina Gornja). U Parku prirode Medvednica obitava veliki broj zaštićenih, ugroženih i endemičnih vrsta pa predstavlja područje značajne biološke vrijednosti, sa zaštićenih 8 posebnih rezervata šumske vegetacije. Medvednica je ujedno od nacionalne važnosti i sastavni je dio ekološke mreže.

Zbog činjenice da je park prirode unutar granica Grada, ekosustav Medvednice traži osobitu brigu radi značaja u regulaciji klime i bioraznolikosti. Istovremeno, u parku se organiziraju sadržaji iz područja kulturnih, sportskih i zdravstvenih usluga, a potrebno je i pokretanje niza kompleksnih aktivnosti radi revitalizacije niza vrijednih lokaliteta i građevina u njemu (Brestovac, Željezničar, Dom sindikata, Vila Rebar, Adolfovac). Stoga je prirodno da se Medvednica tretira posebnim područjem koje traži posebne razvojne programe.

Temeljni dokumenti kojima se uređuje prostor i dugoročno određuju smjernice zaštite te poseban režim uređivanja i održivog korištenja prostora na području Parka prirode Medvednica su Prostorni plan Parka prirode Medvednica (NN 89/2014), Urbanistički plan uređenja državnog značaja "Vršna zona" Medvednica (NN 103/2017) i Urbanistički plan uređenja državnog značaja "Skijaški kompleks", Medvednica (NN 103/2017). Pravilnikom o zaštiti i očuvanju Parka prirode »Medvednica« (NN 17/2021). U njima su propisane mjere zaštite, očuvanja, unaprjeđenja i korištenja te upravljačke zone Parka prirode Medvednica.

Parkom prirode Medvednica upravlja Javna ustanova Park prirode Medvednica koja je u nadležnosti Ministarstva gospodarstva i održivog razvoja Republike Hrvatske. Osnivač Ustanove je Republika Hrvatska, a prava i dužnosti osnivača Ustanove obavlja Vlada RH. Djelatnost Ustanove podrazumijeva zaštitu, održavanje i promicanje Parka prirode Medvednica radi zaštite i očuvanja izvornosti prirode, osiguravanja neometanog odvijanja prirodnih procesa i održivo korištenja prirodnih dobara, nadziranje provedbe propisanih uvjeta i mjera zaštite prirode te prikupljanje podataka radi praćenja stanja očuvanosti prirode (monitoring). Dokumenti na temelju kojih Ustanova upravlja Parkom su desetogodišnji Plan upravljanja te godišnji programi zaštite, održavanja, očuvanja, korištenja i promicanja zaštićenog područja. Parku prirode Medvednica je u prosincu 2014. u Europskom parlamentu EUROPARC-ova dodijeljena Povelja za održivi turizam (Charter for Sustainable Tourism), a uspješno je obnovljena 2020. za razdoblje od 2020. do 2024. U sklopu aktivnosti koje su povezane uz Povelju osnovan je Forum dionika Parka prirode Medvednica pa je izrađena nova petogodišnja Strategija razvoja održivog turizma u PPM za razdoblje od 2019. do 2023. koju članovi Foruma trebaju zajednički provesti.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ nedovoljno istražene sastavnice prirodne i kulturne baštine ▪ nedovoljna financijska sredstva za edukaciju dionika i korisnika te za promociju Parka prirode Medvednica kao područja ekološke mreže ▪ niz vrijednih lokaliteta i građevina je izvan funkcije (Brestovac, Dom sindikata, Željezničar, Adolfovac, Vila Rebar) ▪ zapuštenost dijela objekata za obilazak ▪ zapuštenost dijela komunalne i prometne infrastrukture ▪ neriješeni imovinsko-pravni odnosi ▪ neadekvatno reguliran promet i manjak parkirnih mjesta ▪ nedovoljno korištenje EU sredstava ▪ mnoštvo dionika na različitim razinama koji upravljaju infrastrukturom ▪ nelegalno odlaganje glomaznog otpada na prostoru Parka ▪ neintegrirana i nebrendirana turistička ponuda u PPM ▪ klimatske promjene – olujne nepogode i štete na vegetaciji, građevinama i infrastrukturi	▪ provoditi istraživanja svih prirodnih sastavnica i kulturne baštine u Parku ▪ provoditi redovite monitoringe vrsta i staništa na području ekološke mreže ▪ educirati dionike i korisnike Parka o važnosti zaštite prirode i područja ekološke mreže ▪ uspostaviti mjere sprječavanja zagađivanja ▪ dosljedno i razborito održavati i upravljati prirodnim energetskim resursima ▪ obnoviti derutne objekte, komunalnu i prometnu infrastrukturu preko programa i fondova EU te drugih izvora financiranja ▪ obnoviti cestovnu infrastrukturu do Centra za posjetitelje Medvedgrad i uvesti ZET-ove autobusne linije ▪ uspostaviti cjelogodišnji turizam radi ekonomske stabilnosti dionika u turizmu ▪ brendirati i integrirati PPM kao turističku destinaciju ▪ staviti naglasak na povećanje energetske učinkovitosti (transport, javna rasvjeta, zgradarstvo) ▪ utvrditi tok posjetitelja s kapacitetom nosivosti vršne zone ▪ poticati suradnju svih na području razvoja održivog turizma visoke kvalitete – razvoj djelovanja Foruma, dionika PPM ▪ regionalno povezati turističke ponude u PPM

Sava.

Središnji smještaj rijeke Save unutar prostora Grada Zagreba, njezino značenje i ulogu u prostornom razvoju Zagreba, kompleksnost problema vezanih uz uređivanje rijeke i kontaktnih prostora, nužnost usklađivanja sektorskih rješenja, negativni procesi vezani uz produbljivanje korita i snižavanje razine podzemnih voda, a time i ugrožavanja vodoopskrbe, nedovršenost sustava zaštite od poplava, nekorištenje prisutnog energetskog riječnog potencijala, dugotrajnost faze planiranja i osobito realizacije, znatna materijalna sredstva, nameću potrebu tretiranja rijeke Save i njezina neposrednijeg okruženja posebnim područjem za koji su nužni posebni razvojni programi.

Nadležno Ministarstvo prostornoga uređenja, graditeljstva i državne imovine pokrenulo je izradu stručne podloge za Državni plan prostornog razvoja pod nazivom Analiza zaštite, uređenja i korištenja rijeke Save i zaobalja od granice s Republikom Slovenijom do Siska.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ opadanje razine podzemnih voda i produbljivanje korita Save ▪ onečišćenje podzemnih voda ▪ pogoršanje kakvoće vode u Savi ▪ degradacija stanja Save na zagrebačkom području ▪ nedovršen i iscrpljen sustav obrane od poplava ▪ mali udio obnovljivih izvora energije ▪ nedostatan diversificirani izvori energije ▪ mali broj mostovnih prijelaza preko Save	▪ razviti učinkovit način upravljanja prirodnim resursima Save ▪ ostvariti višenamjenske koristi ▪ očuvati vrijednost savskoga krajolika i neizgrađene obalne prostore ▪ uključiti mehanizme zaštite i održivog korištenja obalnog pojasa Save u prostorne planove ▪ zaštititi podzemne vode i izvorišta ▪ poduzeti mjere za osiguravanje kvalitete voda

▪ nedovoljno iskorišteni prirodni potencijali za razvoj turizma, sporta i rekreacije ▪ neusklađenost sektorskih pristupa uređenju Save i zaobalja ▪ nesanirane šljunčare i odlagališta otpada ▪ oštećenja od potresa na dijelu stambenih i drugih objekata te na infrastrukturi	▪ poduzeti mjere za osiguravanje dovoljnih količina voda ▪ umiriti tok rijeke i postići stalno vodno lice ▪ ukloniti izvore zagađenja ▪ poticati korištenje obnovljivih izvora energije ▪ izgraditi mostove preko Save ▪ razviti plovnost II. kategorije na Savi kroz Zagreb ▪ valorizirati i razviti turističke, sportske i rekreacijske potencijale rijeke i zaobalja ▪ obnoviti objekte i infrastrukturu oštećenu potresom uz očuvanje posebnog područja Save
--	---

Ruralni i suburban prostor.

Osnaživanje društvene i gospodarske infrastrukture te stvaranje kvalitetne podloge za život u naseljima ruralnog i suburbanog karaktera neke su od ključnih odrednica uravnoteženog razvoja koji se potiče i promiče Planom razvoja Grada Zagreba. Snažna urbanizacija ruralnog i suburbanog prostora, često nepopraćena potrebnom infrastrukturom, krajobrazna osjetljivost i mijenjanja krajobraznih obilježja, degradacije identiteta naselja te erozija poljoprivrednog zemljišta prisutna je na ovom prostoru. Također, uočava se raseljavanje ruralnih krajeva Grada, pojačane su dnevne migracija prema centru Grada ili većim naseljima koji su okruženi ruralnim i suburbanim prostorom i njihovim sadržajima, posebice nakon potresa koji je pogodio Grad Zagreb i šire zagrebačko područje te je u širem epicentralnom području izazvao velike materijalne štete na građevinama.

Od 641,24 km² površine Grada Zagreba, približno dvije trećine se nalazi izvan građevinskih područja zagrebačkih i sesvetskih naselja kao urbanih jezgri čiji je prostorni razvoj definiran generalnim urbanističkim planovima. Ruralni i suburban prostor Grada Zagreba (izuzev prostora Parka prirode Medvednica) na kojem je smješteno 68 naselja, ima drukčiju ulogu i važnost od „klasičnog“ ruralnog prostora Hrvatske. To je prostor naselja u gradskim četvrtima Brezovica i Sesvete, zatim južno od granice naselja Zagreb u gradskim četvrtima Novi Zagreb istok i zapad, a po svome karakteru se može uvrstiti i nekoliko zaselaka krajnjeg sjeverozapadnog dijela naselja Zagreb, a koja su danas njegov sastavni dio (ali izvan granica Generalnog urbanističkog plana grada Zagreba). Posebnost prostora je što se sastoji od mreže relativno malih samostalnih naselja i njihovih zaselaka s poljoprivredom kao tradicionalnim oblikom gospodarstva. Radi očuvanja prostora i poljoprivredne proizvodnje, nadležni ured podupire razvoj poljoprivrede potporama za razvoj primarne poljoprivredne proizvodnje te za razvoj prerade poljoprivrednih proizvoda i za promociju poljoprivrednih proizvoda i gospodarstava. Usklađujući prehrambenu politiku Grada Zagreba s temeljnim odrednicama Milanskog pakta čiji je Grad Zagreb potpisnik, u nadležnom uredu su razvijeni i nadalje se razvijaju programi urbane prehrane te se daje težište na zelenu javnu nabavu hrane i u skoroj budućnosti kreiranju prehrambene strategije Grada Zagreba. Ovim programima i njihovim mjerama se nastoji spriječiti negativni utjecaj (sub)urbanizacije na okoliš u ruralnom i suburbanom prostoru. Zaštitom prirodne i kulturne baštine te funkcionalnim vođenjem i korištenjem postojećeg poljoprivrednog zemljišta radi uzgoja i proizvodnje hrane, skrbeći o zaštiti okoliša i bioraznolikosti, želi se podići dodana vrijednost i atraktivnost ruralnog i suburbanog krajobraza. Visokim standardima u infrastrukturi, dostupnosti stanovanja i pratećih sadržaja visoke kakvoće i primjerenih današnjim potrebama, uz istodobno poštivanje graditeljske tradicije ove prostore treba učiniti atraktivnim za život. Suradnja podrazumijeva intenzivno komuniciranje s mjesnom samoupravom i svim dionicima razvoja, postojećim i potencijalnim te sa stanovništvom kako bi mogli iskazati svoje prijedloge.

RAZVOJNI PROBLEMI	RAZVOJNE POTREBE
▪ gubitak tradicionalnih obilježja naselja i prostora ▪ snažna urbanizacija koja mijenja vizuru ruralnog prostora te stvara potencijalne konfliktnu situacije među starosjediocima i novim stanovnicima ▪ smanjenje poljoprivrednih površina i promjena obilježja krajobraznih uzoraka, ▪ planirana područja nove gradnje uz povijesna sela s tipologijama stanovanja koja značajno odstupaju od mjerila prostora ▪ planiranje novih područja gospodarskih i industrijskih sadržaja, predložena je nova prometna mreža, druga obilaznica Zagreba, autocesta i brze ceste s pratećim objektima, elektroenergetski objekti u zonama vrijednog poljoprivrednog zemljišta ▪ gubitak identiteta naselja i funkcije ruralnog prostora ▪ nepostojanje operativnih razvojnih programa i planova koji su usmjereni na jačanje urbano-ruralnih veza ▪ neravnomjerni razvoj poljoprivredne proizvodnje u nizinskom, odnosno brežuljkastom području te povećanje potražnje sadržaja za vikend-stanovanje u kvalitetnom prirodnom okruženju rezultirala je izgradnjom vikendica u području pobrđa koje se dijelom, uz neadekvatne arhitektonske preinake, pretvaraju u objekte stalnog stanovanja ▪ nedovoljno razvijena komunalna i prometna infrastruktura nekih dijelova ▪ neusklađenost stvarnih potreba i mogućnosti s odredbama u prostorno-planskoj dokumentaciji	▪ urediti naselja i stvoriti temelje za razvoj kvalitetne društveno/gospodarske podloge za život u naseljima ruralnog i suburbanog karaktera ▪ osiguravanje prostora za kvalitetno individualno stanovanje ▪ očuvati i revitalizirati kvalitetne estetske, kulturne, ekološke i gospodarske funkcije ruralnih i suburbanih prostora ▪ ciljano revitalizirati postojeća sela uz očuvanje tipoloških značajki i poboljšati kakvoću životnog standarda ▪ spriječiti gubitak karakterističnog krajobraza te zaštititi prirodne i kulturne potencijale ▪ razviti programe i mjere za učinkovitiju zaštitu ruralne kulturne baštine, materijalne i nematerijalne ▪ osigurati preduvjete za unaprjeđivanje poljoprivredne djelatnosti daljnjim razvijanjem mjera potpora i specifičnih programa orijentiranih na zagrebačko tržište ▪ poticati razvoj komplementarnih aktivnosti utemeljenih na prilagođenim vrijednostima i specifičnostima prostora kao temelja za nova i atraktivna (zeleni) radna mjesta osobito za mlade ▪ poticati i razvijati inovativnu turističku ponudu ▪ finije strukturirati odredbe u prostorno-planskoj dokumentaciji utemeljene na stvarnim potrebama i mogućnostima te vodeći računa o specifičnom karakteru i vrijednostima prostora ▪ jačati međusobne funkcionalne veze između suburbanih i ruralnih naselja susjednih jedinica lokalne i regionalne samouprave ▪ očuvati poljoprivredne površine u funkciji gradskog tržišta i poljoprivrede za vlastiti potrebe ▪ diversificirati obiteljska poljoprivredna gospodarstva u smjeru pružanja usluge rekreacije, turizma i izravne prodaje poljoprivrednih proizvoda ▪ poticati ekološku proizvodnju radi zdrave prehrane i jačanja sustava OPG-ova ▪ pružati podršku poljoprivrednim proizvođačima u apliciranju projekata na EU natječaje ▪ za područja promijenjenih obilježja i degradiranih vrijednosti potrebno je uspostaviti novu krajobraznu strategiju upravljanja utemeljenu na afirmaciji i rehabilitaciji osnovnih karakterističnih krajobraznih obilježja

IV. SWOT ANALIZA

4.1. SWOT – Društvo

Snage (S)	Slabosti (W)
- obrazovano stanovništvo - Zagreb – sveučilišni grad - povijesno i kulturno nasljeđe - raznovrsne kulturne, obrazovne, zdravstvene i znanstveno-istraživačke institucije - raznovrsnost kulturnih programa, kreativnost/inovativnost - dobra reputacija i umreženost unutar kulturnog sektora - trend produženja očekivanog trajanja života - razvijen sustav socijalne skrbi (novčane pomoći i usluge iznad zakonskog standarda) - raznovrsnost i brojnost organizacija civilnog društva - prepoznatljivost po postizanju vrhunskih sportskih rezultata	- manjak sredstava za izgradnju utvrđenih prostornih potreba društvenih djelatnosti i realizaciju planiranih programa - premalo građana uključenih u sportske aktivnosti - nedostatan broj, dotrajalost i neravnomjerna raspodjela postojećih sportskih i rekreativnih objekata - nedovoljna tjelesna aktivnost građana koja predstavlja opasnost za zdravlje, funkcionalnu sposobnost i kvalitetu života - nedovoljni kapaciteti i dotrajalost odgojno-obrazovnih ustanova - manjak stambenih zajednica - nedovoljna umreženost dionika sustava socijalne skrbi na lokalnoj razini - neadekvatna uključenost marginaliziranih skupina - nedostatak izvaninstitucijskih oblika skrbi za mlade koji izlaze iz alternativnih oblika skrbi i za beskućnike - smanjena dostupnost zdravstvenih i bolničkih kapaciteta, osobito u pojedinim zdravstvenim djelatnostima; dotrajalost zdravstvenih objekata i opreme - stopa smrtnosti veća od EU prosjeka (kronične bolesti, ozljede, neke vrste raka i dr.) - nedostatni uslužni kapaciteti iz područja palijativne skrbi - manjak smještajnih kapaciteta za starije osobe - nedostatni uslužni kapaciteti iz područja rane intervencije - nedovoljna razina svijesti građana o potrebi uključivanja u sustave civilne zaštite - vandalizam / grafiti - nepostojanje kriterija vrednovanja rada, rezultata i razvojnih učinaka organizacija civilnog društva - nedovoljna povezanost gospodarstva i znanosti/istraživanja - nedovoljno razvijene metode razvoja publike kroz kulturne programe - nedovoljna iskorištenost informacijskih i komunikacijskih tehnologija za povećanje dostupnosti kulturnih sadržaja

	- nedovoljno razvijen sustav strateškog planiranja i monitoringa/evaluacije - nedovoljno razvijeni kapaciteti ljudskih potencijala i nedostatak iskustva unutar organizacija civilnog društva u povlačenju bespovratnih sredstava iz programa i fondova Europske unije - ovisnost razvojnih strategija, projekata i programa o političkim promjenama i političkoj volji u Gradu
Prilike (O)	Prijetnje (T)
- novi izvori financiranja - sredstva EU i/ili sredstva drugih nacionalnih i/ili međunarodnih izvora financiranja - europski programi cjeloživotnog obrazovanja i prekvalifikacije - organizacija međunarodnih sportskih i kulturnih događanja koja pozicioniraju Zagreb na međunarodnoj sceni - sudjelovanje u međunarodnim projektima (umrežavanje s institucijama i drugim akterima civilnog sektora na europskoj razini radi transfera znanja, iskustava i primjera dobre prakse) - umrežavanje i razmjena iskustava s gradovima unutar RH, EU i šire (partnerski programi) - pozicioniranje kao poveznica između EU i JI Europe - porast potražnje za kulturnim turizmom i (alternativnim) kulturnim sadržajima	- gubitak dijela proračunskih prihoda zbog promjena poreznih politika i smanjivanje ovlasti jedinica lokalne / regionalne samouprave - konkurencija drugih europskih gradova u apliciranju i korištenju sredstava EU fondova - ovisnost razvojnih strategija, projekata i programa o političkim promjenama i političkoj volji u državi - neusklađenost ponude i potražnje za radnom snagom i prema opsegu i prema kvalitativnoj strukturi - jačanje trenda odljeva stručnjaka - globalna i nacionalna gospodarska kriza te opća kriza vrijednosti - rizici od novih bolesti i pandemija - starenje stanovništva - potres i druge prirodne nepogode - emergentne i remergentne zarazne bolesti - nedovoljna umreženost dionika sustava socijalne skrbi na državnoj razini

4.2. SWOT – Gospodarstvo

Snage (S)	Slabosti (W)
- najveća koncentracija gospodarskih subjekata i aktivnosti u Hrvatskoj - tržište s najvećom kupovnom moći u Hrvatskoj - BDP po stanovniku prema standardu kupovne moći iznad prosjeka EU-27 - velik udio visokoobrazovanih u ukupnom stanovništvu - znanstveno-tehnološko središte - inovacijska tradicija - tradicija obrtnika, obrtništva i Udruženja obrtnika - trend rasta djelatnosti informacije i komunikacije (IKT sektora) - trend rasta kulturnih i kreativnih industrija - raznovrsna ponuda specijaliziranih poslovnih usluga - razvijena suvremena poduzetnička infrastruktura - poticajne politike za razvoj malog i srednjeg poduzetništva i obrta i za samozapošljavanje - porast broja obrta i samostalnih djelatnosti - rastuće turističko središte i rast turističkog sektora u svim segmentima - porast broja OPG-ova - poticanje razvoja održivog sustava urbane prehrane	- premalo investicija u proizvodnju, brownfield i greenfield projekte - izvoz znatno manji od uvoza - pad BDP-a - nedovoljna digitalizacija uprave i javnih servisa - nedovoljna digitalizacija MSP i obrta - nedostatak stručnih radnika po pojedinim strukama - nedostatna ulaganja u istraživanje i razvoj, nove i zelene tehnologije, inovacije i ekoinovacije - nedostatna suradnja akademskog, poslovnog i javnog sektora u jačanju inovativnosti i konkurentnosti - nedostatna svijest o važnosti zelenog održivog gospodarstva - neiskorišteni potencijal gradske imovine - sporost u povlačenju sredstava fondova EU za javne investicije, odnosno implementaciju razvojnih projekata - slaba percepcija o vrijednosti kulturne i prirodne baštine kao resursa za razvoj - nepostojanje strateškog razvojnog dokumenta za sektor turizma - nedostatna aviopovezanost - proizvodna i tržišna neorganiziranost poljoprivrednih proizvođača - neadekvatno građeni gospodarski objekti neotporni na potres
Prilike (O)	Prijetnje (T)
- pozicioniranje kao poveznica između EU i JI Europe - modernizacija i jačanje građevinskog sektora kroz obnovu grada od posljedica potresa - urbana obnova kao pokretač gospodarske obnove - mogućnost korištenja većeg iznosa EU sredstava u financijskom razdoblju 2021. do 2027. kako onih iz Višegodišnjeg financijskog okvira, tako i iz Mehanizma za oporavak i otpornost	- moguća pojava novih emergentnih bolesti - administrativne barijere pri privlačenju investicija za poduzetništvo, strano i domaće - konkurencija drugih europskih gradova u tržišnom natjecanju - konkurencija jeftinije inozemne proizvodnje - konkurencija susjednih županija zbog nižih troškova poslovanja - privlačnost vanjskog okruženja za odljev radne snage - daljnje povećanje broja nezaposlenih

- mogućnost korištenja EU sredstava za provedbu zelene tranzicije i digitalne transformacije gospodarstva - mogućnost korištenja ESI fondova i drugih inozemnih financijskih izvora za razvoj malog i srednjeg poduzetništva - svjetski trendovi porasta potražnje za urbanim, kulturnim, kongresnim, zdravstvenim i agroturizmom - iskorištavanje geotermalne vode u energetske svrhe	- smanjenje broja zaposlenih u gospodarskim djelatnostima - energetska kriza zbog zaoštavanja odnosa između „istoka“ i „zapada“
---	--

4.3. SWOT – Prostor

Snage (S)	Slabosti (W)
- dobra pokrivenost urbanog gradskog područja komunalnom infrastrukturom - dobra prostorna pokrivenost sustavom javnog prijevoza - kvalitetna geoinformacijska infrastruktura gradske uprave (GIS, ZIPP) - graditeljska baština - zemljišta i druga imovina u vlasništvu grada - kvalitetne parkovne i zelene površine oplemenjene sadržajima koji daju priliku za dugotrajan, čest i ispunjen boravak u njima - kontinuirana modernizacija i ulaganje u uslugu parkiranja u Zagrebu (100 novih parkirnih automata, novi sustav automatizacije javnih garaža, ePK portal za kupnju elektroničkih parkirališnih karata, mobilna aplikacija ZGPARK) - briga o zaštiti okoliša postavljanjem novih punionica za el. vozila i parkirališta za bicikle	- djelomična nepokrivenost rubnih gradskih područja komunalnom infrastrukturom - zastarjela mreža komunalne infrastrukture (veliki gubitci vode, troškovi održavanja) - infrastruktura otpadnih i oborinskih voda u velikom dijelu nije odvojena - dokumenti prostornog uređenja nisu utemeljeni na stvarnim potrebama građana (dimenzioniranje stambenih zona i sl.) - neusklađeni podatci katastra sa zemljišnim knjigama i stanjem na terenu - kompliciran i dugotrajan postupak utvrđivanja dokumenata prostornog uređenja - loše stanje pročelja - loše stanje unutrašnjosti donjogradskih blokova - napušteni i nedovršeni objekti - nedovoljna suradnja sa županijama u okruženju - nedovoljno korištenje željezničkog, Park&Ride i Bike & Ride prometa - niska prosječna brzina vožnje tramvaja - loša dostupnost kvalitetnog javnog prijevoza u pojedinim dijelovima grada (problem velike međusobne udaljenosti autobusnih stajališta ili nedovoljan broj dnevnih autobusnih linija) - nedovoljno održavanje graditeljske baštine, posebice povijesne jezgre grada, dodatno oštećene u potresu 22. ožujka 2020.

	- nedovoljno održavanje graditeljske baštine objekata zaštićenih kao kulturno dobro – Mirogoj - nepostojanje integriranog sustava javnog putničkog prijevoza Zagreba i okolice - nerazvijena komunikacijska mreža optičkih kabela - poteškoće u rješavanju imovinsko-pravnih odnosa u pripremi zemljišta za realizaciju projekata od gradskog interesa - prevelika gustoća izgradnje u pojedinim dijelovima grada, uz nedovoljno zelenih i javnih površina - manjak gradskih stanova za najam - „preskočena“, nezadovoljavajuće urbanistički uređena gradska područja - slaba protočnost individualnog i javnog prometa - nedostatno uvođenje nove tehnologije u područje prometa - nedovoljna razvijenost i nekvalitetna biciklistička infrastruktura - loše održavanje željezničke infrastrukture - nepovezanost tarifnih sustava različitih prijevoznika javnog sustava koji prometuju na istim trasama i neusklađenost voznih redova - loša i neadekvatna opremljenost stanica sustava javnog prijevoza s narušenom sigurnošću putnika na stanicama javnog prijevoza - niža sigurnost na cesti u odnosu na susjedne države i prosjeka EU - prometni sustav kojim u velikoj mjeri dominira jedan prijevozni mod koji je jako osjetljiv i neučinkovit te ne doprinosi održivom razvoju prostora - nekontrolirana urbanizacija i gradnja nauštrb zelenih površina
Prilike (O)	Prijetnje (T)
- geoprometni i geopolitički položaj kao razvojni resurs - raznolikost prirodne osnove - povoljan geografski i prometni položaj u odnosu na srednju Europu - planovi za razvoj integriranoga javnog prijevoza Grada Zagreba i okolnih županija - planovi održive urbane mobilnosti - poljoprivredni potencijal ruralnog prostora Grada	- seizmički rizik - opasnost od ekstremnih vremenskih uvjeta (posljedica klimatskih promjena) i njihova učinka na infrastrukturu - gubitak identiteta povijesnih naselja - prenamjena šuma i poljoprivrednog zemljišta u privatnom vlasništvu - pritisci za prenamjenu poljoprivrednog prostora - propadanje graditeljske baštine

- revitalizacija vrijednih građevina industrijske arhitekture i njihovo uključivanje u kulturnu i turističku ponudu grada putem EU fondova - obnova, modernizacija i održavanje stambenog fonda s naglaskom na obnovu građevina oštećenih u potresu 22. ožujka 2020. na temelju posebnog propisa - korištenje sredstva EU i/ili sredstva drugih nacionalnih i/ili međunarodnih izvora financiranja - trend intenzivnog razvoja park&ride i bike&ride sustava u velikim aglomeracijama - primjena električnih vozila u uslužnim djelatnostima - ulaganjem u objekte na Sljemenu poticati boravak građana u prirodi - mogućnost istovremene integrirane gradnje cjelokupne komunalne infrastrukture, uključujući i IKT infrastrukturu - visoki korisnički informacijski sustavi – ITS - kako bi se bolje iskoristila postojeća infrastruktura - moderna tehnološka rješenja u prometnoj infrastrukturi - poticanje obrazovanja za razvoj kompetencija povezanih s uvođenjem i korištenjem moderne tehnologije u prometu kako bi se pratili europski trendovi i zakonske regulative - uvođenje ekološki prihvatljivih vozila u prometovanju na području Master plana, osobito u vidu javnog prometa (pr. E-bicikli, „car sharing“ sustav, električni automobili, električni romobili i sl.) kako bi se povećala energetska učinkovitost u prometnom sustavu	- širenje grada na neizgrađena područja bez urbanističke i ekonomske opravdanosti - ugroženost prirodnih resursa prenamjenom i eksploatacijom - nezadovoljavajuća koordinacija u planiranju i izgradnji prometne infrastrukture (problemi u realizaciji novoplaniranih HŽ stajališta Sopnica i Sesevetska Sela) - nedovoljna financijska sredstva iz različitih izvora financiranja - odgađanje planiranih ulaganja zbog slabije fiskalne situacije uzrokovane pandemijom COVID 19 i novih prioriteta sanacije objekata oštećenih u potresu - neprovođenje pravovremeno imovinsko pravnih postupaka kao preduvjeta za proširenje groblja – nemogućnost osiguranja novih grobnih mjesta za ukope - kompliciran i dugotrajan postupak utvrđivanja dokumenata prostornog uređenja - poteškoće u rješavanju imovinsko-pravnih odnosa u pripremi zemljišta za realizaciju projekata od gradskog interesa - smanjenje broja korisnika zbog tehnološkog smanjenja prijevoznika u sustavu javnog prijevoza - neadekvatna i zastarjela infrastruktura i vozni park željezničkog prometa - nepovezanost stanica željezničkog prometa sa stanicama autobusnog prometa, osobito u ruralnim područjima - nepostojanje razvijenog integriranog prometnog sustava - nepostojanje integriranog tarifnog sustava javnog prijevoza smanjuje potražnju i broj korisnika javnog prijevoza - visoke stope onečišćenja uzrokovane prometom smanjuju kvalitetu života i privlačnosti grada
--	--

4.4. SWOT – Okoliš

Snage (S)	Slabosti (W)
- zastupljenost prirodnih i krajobraznih vrijednosti – Park prirode Medvednica, aluvijalna ravnica Save, Vukomeričke gorice, park-šume urbanog područja Grada - relativno dobri pokazatelji kvalitete pojedinih sastavnica okoliša - uspostavljen sustav zaštite i očuvanja prirodne i kulturne baštine - tradicija brige za okoliš - znatna izgrađenost pouzdanog i sigurnog plinskog distribucijskog sustava kao osnove za dugoročnu pretvorbu sustava za prijenos obnovljivih plinova	- divlja odlagališta otpada - necjelovit sustav gospodarenja otpadom - nedovoljan udio korištenja obnovljivih izvora energije - nedovoljna svijest javnosti o potrebi brige za okoliš - ugroženost podzemnih voda - nedovoljno energetske učinkovitosti građevinski fond - nedovoljno korištenje vrijednosti kulturne baštine i prirodnih resursa za održivi razvoj - nedovoljno iskorišteni geotermalni izvori - nedovoljno pridavanje značaja konceptu kružnog gospodarstva - loša kvaliteta zraka - nespremnost za niskougličnu tranziciju u sektoru grijanja – nespremnost na izgledno znatno povećanje cijena energije u bližoj budućnosti - nedovoljna suradnja sa susjednim županijama u zaštiti okoliša i prirodnih vrijednosti
Prilike (O)	Prijetnje (T)
- znatna prostorna zastupljenost prirodnih i krajobraznih vrijednosti - raznovrsnost i očuvanost prirodnih resursa – savski vodonosnik, šume, poljoprivredno tlo - relativno dobri pokazatelji kvalitete okoliša, u cjelini i pojedinih sastavnica - izuzetno povoljni uvjeti za iskorištavanje geotermalne energije akumulirane u podzemlju panonskog bazena koji za čak 60% ima viši geotermalni gradijent od europskog prosjeka - maksimalno iskorištavanje mogućnosti financiranja zelenih aktivnosti putem ESI fondova i ostalih mehanizama Zelenog plana za Europu - trend rasta potražnje ekoloških poljoprivrednih proizvoda - rastuća globalna svijest o zaštiti okoliša i prirode - uključivanje u fondove potpore i proširivanje tržišta za ekološku	- ovisnost o uvozu energije - centralizacija upravljačkih funkcija na državnoj razini u većini sektora iz područja okoliša (šume, poljoprivredno zemljište, vode) - sve veći negativni utjecaj klimatskih promjena - negativni utjecaj HE u Sloveniji - problem skladištenja radioaktivnog otpada iz NE Krško - nedovoljna koordinacija ključnih aktera u pitanjima zaštite okoliša - česte izmjene propisa, planova i programa vezanih za gospodarenje otpadom - nedostatak financijskih sredstava

proizvodnju, agroturizam, ruralni kulturni krajobraz i sl.	
--	--

V. OPIS PRIORITETA JAVNIH POLITIKA U SREDNJOROČNOM RAZDOBLJU

Prioriteti javnih politika razvoja Grada Zagreba u srednjoročnom razdoblju su odabrani u skladu sa zaključcima provedene analize razvojnih potreba i potencijala.

Prioriteti javnih politika u okviru Plana razvoja Grada Zagreba su:

- Zeleno i otporno gospodarstvo
- Društvena jednakost, kvalitetne i dostupne društvene usluge
- Učinkovito i održivo upravljanje prostornim i prirodnim resursima
- Zelena tranzicija i digitalna transformacija.

ZELENO I OTPORNO GOSPODARSTVO

Važan čimbenik za razvoj Grada Zagreba i podizanje razine kvalitete života njegovih građana je jačanje gospodarstva i povećanje zaposlenosti. Stoga se u okviru prioriteta javnih politika *Zeleno i otporno gospodarstvo planiraju* posebni ciljevi, mjere i aktivnosti koji će doprinijeti većoj konkurentnosti i gospodarskoj otpornosti. U kreiranju mjera usmjerenih na jačanje rasta i konkurentnost poduzetništva s razvojem privatnog sektora s potencijalom za investicija te na inovacije, međunarodnu konkurentnost i izvoz, identificirana je potreba digitalne i zelene transformacije kao pokretača oporavka i dugoročnog rasta bez kojih nema povećanja konkurentnosti. Također, sukladno iskustvima u kriznoj situaciji zbog COVID-19 pandemije, naglasak je stavljen i na poticanje uspješnije prilagodbe novonastalim okolnostima kako bi se sačuvala gospodarska aktivnost te radna mjesta. Osim mjera usmjerenih na jačanje gospodarstva u cjelini te na jačanje tržišta rada, naglasak je stavljen na specifične sektore poljoprivrede i turizma koji su se tijekom pandemije COVID-19 pokazali najmanje otpornima.

Dosljednost.

- Na razini EU, prioritet javnih politika u skladu je s ciljem Kohezijske politike br. 1 – Pametnija Europa promicanjem inovativne i pametne gospodarske preobrazbe. Također, usklađen je s ciljem Kohezijske politike br. 2 – Zelenija Europa, uključujući Zeleni plan za malo i srednje poduzetništvo te s Kohezijskom politikom br. 4 – Europa s istaknutijom socijalnom komponentom provedbe Europskog stupa socijalnih prava te s ciljevima Zajedničke poljoprivredne politike nakon 2020.
- Na nacionalnoj razini, prioritet javnih politika *Zeleno i otporno gospodarstvo* u skladu je s Nacionalnom razvojnom strategijom Republike Hrvatske do 2030. (u nastavku NRS 2030) i to s Razvojnim smjerom 1. Održivo gospodarstvo i društvo – strateškim ciljem 1., Konkurentno i inovativno gospodarstvo – strateškim ciljem 2. Obrazovani i zaposleni ljudi te Razvojnim smjerom 3. Zelena i digitalna tranzicija – strateškim ciljem 9. Samodostatnost u hrani i razvoj biogospodarstva. Ovaj prioritet podrazumijeva digitalizaciju kao horizontalnu politiku, što je također u skladu s Razvojnim smjerom 3. – strateškim ciljem 11. Digitalna tranzicija društva i gospodarstva.

DRUŠTVENA JEDNAKOST, KVALITETNE I DOSTUPNE DRUŠTVENE USLUGE

Društvena (javna) infrastruktura i usluge su važna komponenta modernog društva koju stalno treba jačati i unaprjeđivati. Područja obuhvaćena ovim prioritetom javne politike su: odgoj i obrazovanje, socijalna skrb, zdravstvo, kultura i sport te upravljanje Gradom i njegovim razvojem. Planirani specifični ciljevi i mjere su odgovor na razvojne potrebe društva, a građanima će omogućiti ravnomjerno raspoređenu i svima dostupnu društvenu infrastrukturu koja je temelj zdravog, aktivnog i kvalitetnog života te svima lako dostupne digitalizirane javne usluge. Provođen će se progresivne socijalne, obrazovne, zdravstvene, kulturne i druge mjere koje stvaraju preduvjete za povećanje društvene jednakosti s naglaskom na mjere koje socijalno isključenim i marginaliziranim skupinama osiguravaju dostojanstven život. Jačat će se ljudski resursi javnog sektora te osnažiti uloga građana u planiranju razvoja Grada.

Dosljednost.

- Prioritet je usklađen s Kohezijskom politikom EU u cilju 4. Socijalna Europa provedbom Europskog stupa socijalnih prava ulaganjem u sustav obrazovanja, u sustav socijalne skrbi s naglaskom na socijalnu integraciju ranjivih skupina građana i sustav zdravstvene skrbi. Prioritet je usklađen i u cilju 5. Europa bliže građanima jačanjem civilnog sektora u planiranju razvoja Grada, daljnjom digitalizacijom usluga javnog sektora s ciljem bolje dostupnosti njihovim krajnjim korisnicima – građanima i poduzetnicima te jačanjem međusektorske suradnje svih sastavnica društva.
- Na nacionalnoj razini ovaj prioritet javnih politika usklađen je s NRS 2030 i to s Razvojnim smjerom 1. Održivo gospodarstvo i društvo, strateškim ciljem 1. Konkurentno i inovativno gospodarstvo, strateškim ciljem 2. Obrazovani i zaposleni ljudi, strateškim ciljem 3. Učinkovito i djelotvorno pravosuđe, javna uprava i upravljanje državnom imovinom te Razvojnim smjerom 2. Jačanje otpornosti na krize, strateškim ciljem 5. Zdrav, aktivan i kvalitetan život i strateškim ciljem 6. Demografska revitalizacija i bolji položaj obitelji. Ovaj prioritet zagovara digitalizaciju kao horizontalnu politiku, što je u skladu s Razvojnim smjerom 3. Zelena i digitalna tranzicija, strateškim ciljem 11. Digitalna tranzicija društva i gospodarstva.

UČINKOVITO I ODRŽIVO UPRAVLJANJE PROSTORNIM I PRIRODNIM RESURSIMA

Učinkovito upravljanje prostornim i prirodnim resursima nužno je za ostvarenje dugoročnog, održivog razvoja. U Osnovnoj analizi utvrđena je potreba unaprjeđivanja sustava integriranog održivog planiranja kako bi se budući razvoj zasnivao na učinkovitijem korištenju postojećih potencijala što prvenstveno podrazumijeva napuštena brownfield područja, a koja su prepoznata kao važan resurs. Planira se pravično i učinkovitije korištenje gradske imovine jer je unaprjeđenje sustava upravljanja i povećanje prihoda od upravljanja gradskom imovinom istaknuto kao razvojna potreba u Osnovnoj analizi. Također, bitne sastavnice ovog prioriteta javnih politika odnose se na zaštitu okoliša s naglaskom na uspostavu učinkovitog cjelovitog sustava gospodarenja otpadom, modernizaciju prometnog sustava i infrastrukture, uključujući unaprjeđenje gradskog prijevoza te poboljšanje vodno komunalne i primarne infrastrukture.

Dosljednost.

- Ovaj prioritet javne politike je sukladan cilju Kohezijske politike EU cilj 3. Zelenija Europa s fokusom na smanjenje emisije ugljika promicanjem prelaska na čistu i pravednu energiju, zelenih i plavih ulaganja, kružnog gospodarstva, prilagodbe klimatskim promjenama i upravljanja rizikom i njegova sprječavanja. Također je usklađen s ciljem 5. Europa bliže građanima jer podupire strategije s lokalne razini i održivog urbanog razvoja u čitavoj EU-u.

- Na nacionalnoj razini posebni prioritet javne politike je usklađen s NRS 2030 i to s Razvojnim smjerom 3. Zelena i digitalna tranzicija – strateškim ciljem 8. Ekološka i energetska tranzicija za klimatsku neutralnost te strateškim ciljem 10. Održiva mobilnost. Aktivnosti pojedinih mjera unutar ovog prioriteta usmjerene su na digitalizaciju i nastavak razvoja digitalne infrastrukture što je u skladu sa strateškim ciljem 11. Digitalna tranzicija društva i gospodarstva. S obzirom na status Grada Zagreba kao najvećeg grada i ekonomskog, kulturnog i sveučilišnog centra Hrvatske, svi posebni ciljevi ovog prioriteta usklađeni su s Razvojnim smjerom 4. Ravnomjeran regionalni razvoj – strateškim ciljem 13. Jačanje regionalne konkurentnosti – Razvoj pametnih i održivih gradova.
- Na nacionalnoj razini ovaj prioritet javnih politika je usklađen sa Strategijom prostornog razvoja Republike Hrvatske (NN 106/17), Strategijom prometnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje od 2014. do 2030. godine (NN 131/2014), Višegodišnjim programom gradnje komunalnih vodnih građevina za razdoblje do 2030. godine (NN 147/21)
- Također, prioritet je usklađen sa Masterplanom prometnog sustava Grada Zagreba, Zagrebačke županije i Krapinsko-zagorske županije (SGGZ 6/20).

ZELENA TRANZICIJA I DIGITALNA TRANSFORMACIJA

Nastavno na ciljeve smanjenja emisija stakleničkih plinova od najmanje 55% do 2030. i dostizanje klimatske neutralnosti Europskog kontinenta do najkasnije 2050., nužno je osigurati sveobuhvatnu potporu aktivnostima koji se tiču zelene tranzicije (energija, klima i povezane horizontalne teme) na području Grada Zagreba kako bi Zagreb do 2030. bio čist, zdrav, resursno učinkovit sa značajno smanjenim emisijama stakleničkih plinova i s robusnom, održivom, globalno kompetitivnom ekonomijom utemeljenoj na digitalnom i održivom razvoju odvojenom od prekomjerne eksploatacije prirodnih resursa. U kreiranju mjera za ovaj prioritet javnih politika se vodilo računa o sustavnom i sveobuhvatnom identificiranju potreba svakog pojedinog djela infrastrukture koji utječe na energetska učinkovitost i smanjenje emisija stakleničkih plinova i ostalih štetnih spojeva radi uštede energije, povećanja kvalitete zraka i udobnosti življenja.

Dosljednost.

- Na razini EU, prioritet je u skladu s ciljem Kohezijske politike br. 2: zeleniji, niskougljični prijelaz prema neto nultom ugljičnom gospodarstvu i otpornoj Europi promicanjem čiste i poštene energetske tranzicije, zelenih i plavih ulaganja, kružnog gospodarstva, ublažavanja i prilagodbe klimatskim promjenama, sprječavanja i upravljanja rizicima i održive urbane mobilnosti. Također je u skladu sa specifičnim ciljem 2. (i) promicanje energetske učinkovitosti i smanjenje emisija stakleničkih plinova, 2. (ii) promicanje obnovljive energije u skladu s Direktivom o obnovljivoj energiji (EU) 2018/2001, uključujući navedene kriterije održivosti i 2. (iii) razvoj pametnih energetskih sustava, mreža i skladišta izvan TEN-E. U skladu je i sa specifičnim ciljem 2. (viii) promicanje održive multimodalne urbane mobilnosti, kao dio tranzicije u neto nulto ugljično gospodarstvo te sa specifičnim ciljem 2. (iv) promicanje prilagodbe klimatskim promjenama i sprječavanja rizika od katastrofa, otpornosti, uzimajući u obzir pristupe temeljene na ekosustavima.
- Na nacionalnoj razini, prioritet je usklađen s NRS 2030, Razvojnim smjerom 3. Zelena i digitalna tranzicija – strateškim ciljevima: 8. Ekološka i energetska tranzicija za klimatsku neutralnost, 10. Održiva mobilnost i 11. Digitalna tranzicija društva i gospodarstva te s Razvojnim smjerom 4. Ravnomjeran regionalni razvoj – strateškim ciljem 13. Jačanje regionalne konkurentnosti.

VI. POPIS POSEBNIH CILJEVA S OPISOM I PRIPADAJUĆIM POKAZATELJIMA ISHODA TE MJERAMA ZA PROVEDBU

Posebni ciljevi u okviru Plana razvoja Grada Zagreba su:

1. Razvoj održivog i konkurentnog gospodarstva
2. Jačanje rasta i konkurentnosti MSP i obrta
3. Jačanje tržišta rada
4. Podrška održivom, otpornom i konkurentnom turizmu
5. Podrška održivom razvoju poljoprivredne proizvodnje i šumarstva
6. Unaprjeđenje kvalitete i dostupnosti odgoja i obrazovanja
7. Unaprjeđenje kvalitete i dostupnosti zdravstvenih i socijalnih usluga te poticanje na zdrav i aktivan način života
8. Osnježivanje kulture i kreativnog stvaralaštva
9. Razvoj učinkovitog i participativnog sustava upravljanja Gradom
10. Unaprjeđenje urbane sigurnosti Grada Zagreba
11. Unaprjeđenje sustava upravljanja imovinom i cjelokupnim prostorom Grada
12. Zaštita okoliša i prirode
13. Unaprjeđenje komunalne infrastrukture
14. Poticanje energetske tranzicije
15. Čist i održiv promet
16. Jačanje otpornosti na rizike od klimatski promjena
17. Razvoj napredne komunikacijske infrastrukture i digitalna transformacija Grada.

U okviru posebnih ciljeva je popis mjera za provedbu. Za indikativne aktivnosti navedene u pojedinim mjerama su primjenjive mjere iz Priloga 2. Sažetak rezultata strateške procjene utjecaja na okoliš Plana razvoja.

Posebni cilj 1 – Razvoj održivog i konkurentnog gospodarstva

Ovim ciljem se želi poduprijeti provedba strateškog cilja 1. Konkurentno i inovativno gospodarstvo iz NRS 2030.

Konkurentnost gospodarstva unaprijedit će se uvođenjem novih i zelenih tehnologija u poslovanje te jačanjem sustava potpora inovativnim poduzećima za razvoj inovacija i ekoinovacija. U tom procesu fokus je na srednje visokoj i tehnološki visokosloženoj proizvodnji s naglaskom na postugljične tehnologije.

Skupom mjera poticati će se suradnja gospodarstva sa znanstvenoistraživačkim institucijama radi transfera tehnologije i znanja, primjena pametne specijalizacije i inovacijskih klastera. Također, provodit će se aktivnosti usmjerene na integraciju digitalne tehnologije i jačanje kibernetičke sigurnosti u malim i srednjim poduzećima te na nadogradnju i ubrzavanje digitalnih javnih gradskih servisa za pružanje podataka i usluga poduzetnicima. Jedna od bitnih mjera se odnosi na administrativno rasterećenje poduzetnika koje sadržavaju aktivnost jačanja transparentnog vođenja gradskih troškova u cilju smanjenja koruptivnih rizika kod javnih nabava.

Mjere za provedbu su:

1. Poticanje ulaganja u nove i zelene tehnologije, istraživanje i razvoj, transfer tehnologije i znanja te razvoj inovativnih proizvoda i usluga
2. Administrativno rasterećenje poduzetnika i poticanje digitalizacije poslovanja.

	Naziv mjere	Popis aktivnosti	Nositelj/i	Ciljne skupine

1.1.	Poticanje ulaganja u nove i zelene tehnologije, istraživanje i razvoj te razvoj inovativnih proizvoda i usluga	- jačanje sustava poticajnih mjera za ulaganje u nove i zelene tehnologije, istraživanje i razvoj, inovacije i ekoinovacije - korištenje geotermalnih voda u energetske svrhe kao jednog oblika zelenih tehnologija - jačanje kapaciteta tehnološke i istraživačke infrastrukture te jačanje programa edukacije i savjetovanja visokotehnološki orijentiranih poduzetnika - poticanje suradnje poduzetnika sa znanstvenoistraživačkim institucijama radi transfera tehnologije i znanja - jačanje sustava pružanja inkubacijske potpore poduzetnicima s područja visokih tehnologija - jačanje potpore inovativnim poduzećima/inovatorima u promociji i komercijalizaciji inovacija na hrvatskom i međunarodnom tržištu - poticanje primjene pametne specijalizacije u poduzetništvu - podrška djelovanju i promociji kreativnih i kulturnih industrija - pružanje potpore i unaprjeđenje suradnje svih dionika kroz strateško partnerstvo i inovacijske klastere - podrška novim digitalnim industrijama koje su utemeljene na podacima	Gradski ured za gospodarstvo, ekološku održivost i strategijsko planiranje Zagrebački inovacijski centar ZICER Znanstvenoistraživačke institucije Hamag Bicro Sveučilište u Zagrebu Gradski ured za obrazovanje, sport i mlade Hrvatska gospodarska komora Hrvatska obrtnička komora	Mali i srednji poduzetnici Obrti Znanstveno istraživačke obrazovne i kulturne institucije
------	---	---	--	--

1.2.	Administrativno rasterećenje poduzetnika i poticanje digitalizacije poslovanja	- smanjivanje gradskih fiskalnih i parafiskalnih davanja na troškove poslovanja poduzetnika - jačanje transparentnog vođenja gradskih troškova i poticanje mjera za smanjenje koruptivnih rizika u javnim nabavama - potpora boljoj integraciji digitalne tehnologije i jačanju kibernetičke sigurnosti u malim i srednjim poduzećima te u stjecanju i podizanju razine digitalnih poduzetničkih kompetencija - nadogradnja i ubrzavanje digitalnih javnih gradskih servisa za pružanje podataka i usluga poduzetnicima - poticanje uspostave standardiziranih platformi za povezivanje i poslovanje poduzetnika - omogućavanje uvođenja i poticanje razvoja 5G tehnologije	Gradski ured za gospodarstvo, ekološku održivost i strategijsko planiranje Gradski ured za obnovu, izgradnju, prostorno uređenje, graditeljstvo i komunalne poslove Zagrebački inovacijski centar ZICER Hrvatska gospodarska komora Hrvatska obrtnička komora Zagrebački holding d.o.o.	Mali i srednji poduzetnici Obrti Djelatnici svih gradskih upravnih tijela, ustanova, Holdinga
------	---	--	---	--

Posebni cilj 2 – Jačanje rasta i konkurentnosti MSP i obrta

Podupire provedbu strateškog cilja 1. Konkurentno i inovativno gospodarstvo iz NRS 2030.

Skupom mjera će se malim i srednjim poduzetnicima olakšati pristup izvorima financiranja, uključujući razvoj i omogućavanje pristupa alternativnim izvorima financiranja. Poticat će se izvoz, razvoj poduzetničke infrastrukture te posebne kategorije poduzetništva, npr. poduzetnici početnici, žensko poduzetništvo, društveno poduzetništvo i dr. Promovirat će se Zeleni akcijski plan za mala i srednja poduzeća i pružati će se podrška poduzetnicima radi uspješnijeg korištenja resursa i veće energetske učinkovitosti.

Mjere za provedbu su:

1. Bolji pristup izvorima financiranja
2. Podrška posebnim kategorijama poduzetnika (poduzetnici početnici, mladi, žene, društveni poduzetnici i dr.)

3. Poticanje internacionalizacije poslovanja malih i srednjih poduzetnika
4. Unaprjeđenje poduzetničke infrastrukture i sustava planiranja te praćenja gospodarskih aktivnosti.

	Naziv mjere	Popis aktivnosti	Nositelj/i	Ciljne skupine
2.1.	Bolji pristup izvorima financiranja	- poboljšanje dostupnosti poticajnih kredita za realizaciju poduzetničkih projekata (subvencioniranje kamata na poduzetničke kredite) - razvoj i unaprjeđenje sustava potpora za posebne kategorije poduzetnika i obrtnika - olakšavanje pristupa financiranju i uspostava sustava potpora poduzetnicima vezano za učinkovitije korištenje resursa i energetske učinkovitost - razvoj i omogućavanje pristupa alternativnim izvorima financiranja - jačanje usluga informiranja i savjetovanja o dostupnim izvorima financiranja i poboljšanje financijske pismenosti poduzetnika i obrtnika - tehnička potpora i savjetovanje poduzetnika i obrtnika pri apliciranju projekata na EU natječaje te na natječaje drugih međunarodnih izvora financiranja	Gradski ured za gospodarstvo, ekološku održivost i strategijsko planiranje Zagrebački inovacijski centar ZICER Hrvatska gospodarska komora Hrvatska obrtnička komora Poslovne banke REGEA - Regionalna energetska agencija Sjeverozapadne Hrvatske	Mala i srednja poduzeća Obrti Potencijalni poduzetnici
2.2.	Podrška posebnim kategorijama poduzetnika (poduzetnici početnici, mladi, žene,	- unaprjeđenje programa edukacije i mentoriranja za poduzetnike početnike - jačanje sustava potpora poduzetnicima početnicima - jačanje programa inkubacije i akceleracije - jačanje umrežavanja s ostalim startupovima	Gradski ured za gospodarstvo, ekološku održivost i strategijsko planiranje	Poduzetnici početnici Mentori

	društveni poduzetnici i dr.)	- promoviranje poduzetništva u školama i fakultetima	Zagrebački inovacijski centar ZICER Hrvatska gospodarska komora Hrvatska obrtnička komora	Ustanove strukovnog obrazovanja Škole i fakulteti Ustanove za obrazovanje odraslih
2.3.	Poticanje internacionalizacije poslovanja malih i srednjih poduzetnika	- unaprjeđenje sustava potpora internacionalizaciji poslovanja malih i srednjih poduzetnika - sustavno praćenje i analiza potreba izvozno orijentiranih poduzeća - podrška razvoju klastera radi jačanja izvoznog potencijala MSP - promocija, savjetovanje i informiranje poduzetnika o aktivnostima usmjerenima prema lakšem pristupu tržištu i internacionalizaciji poslovanja	Gradski ured za gospodarstvo, ekološku održivost i strategijsko planiranje Zagrebački inovacijski centar ZICER Hrvatska gospodarska komora Hrvatska obrtnička komora	Mala i srednja poduzeća Obrti Klasteri
2.4.	Unaprjeđenje poduzetničke infrastrukture i sustava planiranja te praćenja gospodarskih aktivnosti	- povećanje kapaciteta i dostupnosti te unaprjeđenje usluga poduzetničkih potpornih institucija - uspostava centara kompetencija, digitalno-inovacijskih centara i centara za transfer tehnologije - promoviranje Zelenog akcijskog plana za mala i srednja poduzeća i pružanje praktičnih savjeta i	Gradski ured za gospodarstvo, ekološku održivost i strategijsko planiranje Zagrebački inovacijski centar ZICER	Mala i srednja poduzeća Obrti

		podrške poduzetnicima za učinkovitije korištenje resursa na ekonomičan način - izrada analize prostornih mogućnosti u Grada za poticanje gospodarskog razvoja uključujući postojeće i planirano stanje (gospodarske zone, poslovna i poduzetnička infrastruktura) - izrada urbanističkih planova uređenja za zone gospodarske namjene te potrebne dokumentacije za izgradnju prometne i komunalne infrastrukture u zonama na području Grada Zagreba - izrada gospodarskih smjernica za potrebe akata strateškog planiranja, prostornih planova, strateških gradskih projekata, praćenje i poticanje njihove provedbe	Zavod za prostorno uređenje Grada Zagreba Gradski ured za opću upravu i imovinsko-pravne poslove Gradski ured za upravljanje imovinom i stanovanje Gradski ured za obnovu, izgradnju, prostorno uređenje, graditeljstvo i komunalne poslove	
--	--	---	--	--

Posebni cilj 3 – Jačanje tržišta rada

Podupire provedbu strateškog cilja 2. Obrazovani i zaposleni ljudi iz NRS 2030.

Jačanje gospodarstva uključuje mjere usmjerene na tržište rada, posebice na nezaposlene i privremeno zaposlene koji rade na nesigurnim poslovima. Radi jačanja tržišta rada u nadolazećem razdoblju će se aktivno poticati prilagodba obrazovnih programa tržištu rada i cjeloživotno učenje te će se provoditi mjere aktivne politike zapošljavanja jačanjem programa potpora. Podupirat će se programi samozapošljavanja te zapošljavanja u zelenom gospodarstvu s niskim emisijama ugljika i učinkovitim korištenjem resursa. Također, provodit će se aktivnosti za bolje uključivanje ranjivih skupina i osoba u nepovoljnom položaju na tržište rada.

Mjere za provedbu su:

1. Prilagodba obrazovnih programa i potreba tržišta rada
2. Poticanje cjeloživotnog učenja
3. Mjere aktivne politike zapošljavanja
4. Uključivanje socijalno osjetljivih i marginaliziranih skupina i osoba u nepovoljnom položaju na tržište rada.

	Naziv mjere	Popis aktivnosti	Nositelj/i	Ciljne skupine
3.1.	Prilagodba obrazovnih programa i potreba tržišta rada	- sustavno provođenje analize ponude i potražnje na tržištu rada zbog identifikacije potreba poslodavaca za znanjima/vještinama - poticanje suradnje obrazovnih institucija i poslovnih subjekata radi prilagodbe potrebama tržišta rada i promocije deficitarnih zanimanja - stipendiranje učenika strukovnih škola koji se upisuju u deficitarna zanimanja - stipendiranje izvrsnih učenika i studenata radi provedbe mjere te osiguravanja obučene radne snage dodatnim specijalizacijama i kvalifikacijama kako bi mogli obraditi relevantne zahtjeve pametne specijalizacije	Gradski ured za gospodarstvo, ekološku održivost i strategijsko planiranje Hrvatski zavod za zapošljavanje, Područni ured Zagreb Obrazovne institucije Hrvatska gospodarska komora Hrvatska obrtnička komora	Poslodavci Učenici Studenti
3.2.	Poticanje cjeloživotnog učenja	- poticanje mjera prekvalifikacije i usavršavanja sukladno potrebama tržišta rada te priprema za poslove u budućnosti - poticanje poslodavaca da kroz određene olakšice sufinanciraju školovanje zaposlenika - poticanje programa stjecanja ključnih kompetencija s naglaskom na poduzetničke i digitalne vještine te vještine potrebne za zelena radna mjesta - podupiranje rada i razvoja regionalnih centara kompetentnosti kao mjesta izvrsnosti strukovnog obrazovanja i osposobljavanja i doprinosa gospodarskom rastu	Gradski ured za gospodarstvo, ekološku održivost i strategijsko planiranje Gradski ured za obrazovanje sport i mlade	Zaposlenici Poslodavci Obrazovne ustanove

		promoviranje i poticanje korištenja sredstava iz EU fondova za razvoj i provođenje modela obrazovanja/edukacija	Hrvatski zavod za zapošljavanje, Područni ured Zagreb Zagrebački inovacijski centar ZICER	
3.3.	Mjere aktivne politike zapošljavanja	- jačanje programa potpora za očuvanje radnih mjesta i programa potpora za osposobljavanje i zapošljavanje - jačanje programa potpora za samozapošljavanje pokretanjem vlastitog poduzetničkog pothvata - poticanje zapošljavanja u zelenom gospodarstvu s niskim emisijama ugljika i učinkovitim korištenjem resursa - poticanje uspješnije prilagodbe novonastalim okolnostima (pandemija COVID-19) kako bi se sačuvala gospodarska aktivnost i radna mjesta promoviranje i provođenje postojećih nacionalnih mjera aktivne politike zapošljavanja	Gradski ured za gospodarstvo, ekološku održivost i strategijsko planiranje Hrvatski zavod za zapošljavanje, Područni ured Zagreb, Područni ured Zagreb Mala i srednja poduzeća	Zaposlenici Potencijalni zaposlenici
3.4.	Uključivanje socijalno osjetljivih i marginaliziranih skupina i osoba u nepovoljnom položaju na tržište rada	- osiguravanje uvjeta za rad i poboljšanje kvalitete rada socijalno osjetljivih i marginaliziranih skupina - promoviranje i poticanje razvoja društvenog poduzetništva radi uključivanja na tržište rada socijalno osjetljivih i marginaliziranih skupina - poticanje zapošljavanja osoba bez iskustva, dugotrajno nezaposlenih osoba, žrtava obiteljskog nasilja, beskućnika, pripadnika NEET populacije, mladih - poticanje zapošljavanja osoba s invaliditetom te prilagodbe radnih mjesta njima	Gradski ured za gospodarstvo, ekološku održivost i strategijsko planiranje Gradski ured za socijalnu zaštitu, zdravstvo, branitelje i osobe s invaliditetom	Nezaposleni pripadnici socijalno osjetljivih i marginaliziranih skupina (branitelji, osobe s invaliditetom, pripadnici nacionalnih manjina, migranti) Dugotrajno nezaposlene osobe, mladi, žrtve obiteljskog nasilja,

			Hrvatska gospodarska komora Hrvatska obrtnička komora Gradski ured za kulturu i civilno društvo Hrvatski zavod za zapošljavanje, Područni ured Zagreb Društveni poduzetnici	Beskućnici, NEET populacija Zadruga Udruga Poslodavci
--	--	--	---	--

Posebni cilj 4 – Podrška održivom, otpornom i konkurentnom turizmu

Podupire provedbu strateškog cilja 1. Konkurentno i inovativno gospodarstvo iz NRS 2030.

Posljednjih godina Grad Zagreb se etablirao kao važna europska turistička destinacija. Međutim, događaji u svijetu vezani uz pandemiju COVID-19 prouzročili su veliki pad turističkih dolazaka sa svih emitivnih tržišta, što se iznimno negativno odrazilo na turistički promet. Turistički sektor suočava se sa značajno manjom potražnjom te se stoga planira provoditi aktivna politika u profiliranju Zagreba kao COVID FREE grada, odnosno aktivnosti koje su usmjerene na oporavak turizma i smanjenja rizika za poslovne subjekte u turističkom ekosustavu. Poticat će se jačanje cjelogodišnjeg turizma razvojem kulturnog, kongresnog i zdravstvenog turizma. Također, skupom mjera i aktivnosti poticat će se kreiranje novih proizvoda i usluga u turizmu, daljnji razvoj i povećanje smještajnih kapaciteta, pristupačnost turističkih usluga i proizvoda osobama s invaliditetom, povećanje kvalitete turističkih atrakcija te revitalizacija i revalorizacija kulturne baštine i brownfield lokacija radi razvoja održivog turizma.

Mjere za provedbu su:

1. Diverzifikacija i poboljšanje turističke ponude i poticanje razvoja selektivnih oblika turizma
2. Jačanje međusektorske i međužupanijske suradnje u turizmu, promocija Grada i njegova brendiranja kao city break turističke destinacije.

	Naziv mjere	Popis aktivnosti	Nositelj/i	Ciljne skupine
4.1.	Diverzifikacija i poboljšanje turističke ponude i poticanje razvoja selektivnih oblika turizma	- kreiranje novih proizvoda i usluga u turizmu - širenje turističke ponude izvan užeg centra grada - poticanje razvoja selektivnih oblika turizma (kongresni, zdravstveni, socijalni...) - povećanje kvalitete turističkih atrakcija/ proizvoda uključujući kulturne i umjetničke programe - stimuliranje investicija u hotelski smještaj - revitalizacija i revalorizacija kulturne baštine i brownfield lokacija s ciljem razvoja održivog turizma - aktivnosti usmjerene oporavku turizma i smanjenju rizika za poslovne subjekte u turističkom ekosustavu odgovor na COVID-19- Zagreb COVID FREE	Gradski ured za gospodarstvo, ekološku održivost i strategijsko planiranje Turistička zajednica grada Zagreba Gradski ured za kulturu i civilno društvo Gradski ured za obrazovanje, sport i mlade Gradski ured za socijalnu zaštitu, zdravstvo, branitelje i osobe s invaliditetom Gradski zavod za zaštitu spomenika kulture i prirode Pružatelji usluga u turizmu	Posjetitelji Pružatelji usluga u turizmu Ustanove i organizacije u kulturi
4.2.	Jačanje međusektorske i međužupanijske	- donošenje novog strateškog okvira razvoja turizma	Gradski ured za gospodarstvo, ekološku	Posjetitelji

	suradnje u turizmu, promocija Grada i njegovo brendiranje kao city break turističke destinacije	- poticanje suradnje sektora turizma sa sektorom kulture i ostalim sektorima - proširenje turističke ponude u suradnji s turističkim destinacijama županija u okruženju - jačanje sustava potpora za različite manifestacije i programe koje pridonose održivom razvoju turizma u Zagrebu - jačanje turističkog brendiranja i promocije Grada Zagreba na međunarodnom tržištu - poticanje digitalizacije poslovanja turističkih djelatnika radi kvalitetnije komunikacije s krajnjim korisnicima	održivost i strategijsko planiranje Turistička zajednica Grada Zagreba Gradski ured za kulturu i civilno društvo Turističke zajednice destinacija u okruženju Zagrebački holding d.o.o.	Pružatelji usluga u turizmu
--	--	--	---	-----------------------------

Posebni cilj 5 – Podrška održivom razvoju poljoprivredne proizvodnje i šumarstva

Podupire provedbu strateškog cilja 9. Samodostatnost u hrani i razvoj biogospodarstva iz NRS 2030.

Konkurentnost i održivost poljoprivredne proizvodnje i šumarstva podupirat će se skupom mjera radi održivog gospodarenja poljoprivrednim i šumskim zemljištem poticanja ekološke proizvodnje te zdrave prehrane i jačanje sustava OPG-ova. Neke od aktivnosti koje će se provoditi, a u skladu su s identificiranim problemima i potrebama su jačanje tržišta lokalno uzgojenih proizvoda, poticanje okrupnjavanja i obnove zemljišta, certificiranje poljoprivrednih proizvoda, povezivanje poljoprivrednih proizvođača radi boljeg pozicioniranja na tržištu te poticanje uspostave kratkih opskrbnih lanaca.

Mjere za provedbu su:

1. Održivo gospodarenje poljoprivrednim zemljištem
2. Jačanje sustava poljoprivrednih gospodarstava
3. Razvoj održivog sustava urbane prehrane
4. Održivo gospodarenje šumama, lovištima i zaštita divljači.

	Naziv mjere	Popis aktivnosti	Nositelj/i	Ciljne skupine

5.1.	Održivo gospodarenje poljoprivrednim zemljištem	- davanje poljoprivrednog zemljišta u vlasništvu države na raspolaganje poljoprivrednim proizvođačima - održavanje poljoprivrednog zemljišta sposobnim za poljoprivrednu proizvodnju - u održivom gospodarenju poljoprivrednim zemljištem poticati primjenu ekološki osjetljivih tehnologija kojima se vodi briga o učinkovitosti tla, zaštiti tla, smanjenju rizika u proizvodnji, društveno i financijski prihvatljivim modelima korištenja te vitalnosti zemljišta - obuhvatiti navodnjavanje kao aktivnost održivog gospodarenja poljoprivrednim zemljištem i mjerom prilagodbe na klimatske promjene - korištenje geotermalnih voda u energetske svrhe za potrebe zagrijavanja staklenika i plastenika, ribnjaka, sušara i dr.	Gradski ured za gospodarstvo, ekološku održivost i strategijsko planiranje Ministarstvo poljoprivrede RH	Vlasnici poljoprivrednog zemljišta Poljoprivredni proizvođači Građani Grada Zagreba
5.2.	Jačanje sustava poljoprivrednih gospodarstava	- jačanje i poticanje poljoprivredne proizvodnje te poticanje primjene smjernica EU strategije Od polja do stola - poticanje i unaprjeđenje povezivanja poljoprivrednih uzgajivača i proizvođača radi boljeg pozicioniranja na tržištu - podizanje razine znanja poljoprivrednih proizvođača za apliciranje na EU natječaje i za unaprjeđenje razine zelene i digitalne kompetencije - poticanje diverzifikacije poljoprivrednih gospodarstava - izrada krajobrazne analize područja koje karakterizira mozaik usitnjenih parcela kako bi se u mjere razvoja poljoprivrede integrirale smjernice za očuvanje krajobraznog identiteta navedenih područja	Gradski ured za gospodarstvo, ekološku održivost i strategijsko planiranje Udruge poljoprivrednih uzgajivača i proizvođača Poljoprivredne zadruge i proizvođačke organizacije	Poljoprivredni proizvođači Građani Grada Zagreba

5.3.	Razvoj održivog sustava urbane prehrane	- poticanje uspostave kratkih lanaca opskrbe - uvođenje sustava utvrđivanja kvalitete i podrijetla hrane te poticanje certificiranja poljoprivrednih proizvoda - uspostavljanje modela trženja i distribucije poljoprivrednih proizvoda na području Grada - promocija i poticanje lokalno proizvedene hrane te edukacija potrošača o kvalitetnoj i sigurnoj hrani i sprječavanje nastajanja otpada od hrane - razvoj i uređenje novih površina te postojećih gradskih vrtova u svrhu razvoja urbane poljoprivrede - poticanje uvrštavanja kriterija zelene javne nabave i provedbe iste u nabavci hrane za javne ustanove Grada Zagreba	Gradski ured za gospodarstvo, ekološku održivost i strategijsko planiranje Ministarstvo poljoprivrede RH Udruge poljoprivrednih proizvođača Poljoprivredne zadruge i proizvođačke organizacije	Proizvođači hrane Potrošači hrane Distributeri hrane Ugostitelji (HORECA sektor) Građani Grada Zagreba
5.4.	Održivo gospodarenje šumama, lovištima i zaštita divljači	- razvoj urbanog šumarstva - održavanje park šuma Grada Zagreba - ulaganja u razvoj šumskih područja i poboljšanje održivosti šuma - održivo gospodarenje populacijama divljači i njihovim staništima - zaštita divljači na površinama izvan lovišta - izrada evaluacije šumskih zajednica kako bi se izradila podloga za njihovo usmjereno i održivo korištenje u skladu sa zahtjevima propisa o zaštiti prirode i kao bi se identificirala posebno vrijedna područja - izrada konzervatorsko-krajobrazne podloge kao osnove za program uređenja i korištenja šumskih područja - identificirati prioritete za buduća ulaganja kojima bi se naglasila rekreacijsko-estetska funkcija šuma	Gradski ured za gospodarstvo, ekološku održivost i strategijsko planiranje Hrvatske šume d.o.o. Lovački savez Grada Zagreba Zoološki vrt Grada Zagreba	Građani Grada Zagreba Vlasnici šumskog zemljišta Udruge u lovstvu

Posebni cilj 6 – Unaprjeđenje kvalitete i dostupnosti odgoja i obrazovanja

Ovim ciljem se podupire provedba strateškog cilja 2. Obrazovani i zaposleni ljudi iz NRS 2030.

Odgoj i obrazovanje temeljna je društvena zadaća, jednako kao zdravlje, ekonomski prosperitet, očuvanje prirodnog okoliša te očuvanje pojedinačnog, kolektivnog i humanog identiteta. Grad Zagreb najveće je gospodarsko, kulturno i obrazovno središte, a što potvrđuje velik udio obrazovanog stanovništva, osobito visokoobrazovanog. Kako bi sustav odgoja i obrazovanja dao odgovor na daljnje razvojne potrebe, tj. na potrebe djece, učenika, studenata i njihovih roditelja, provoditi će se niz aktivnosti poput ulaganja u odgojno-obrazovnu infrastrukturu i opremu s naglaskom na nova gradska naselja i naselja gdje nedostaju kapaciteti, uvođenja jednosmjenske nastave u svim školama te omogućavanja produženog boravka za svu djecu kojima je ona potrebna. Razvijanjem kampusa i integracijom disperziranih sadržaja u jedinstven prostor, izgradnjom novih smještajnih kapaciteta za studente te jačanjem suradnje svih sastavnica Sveučilišta međusobno i s ostalim javnim institucijama pridonijet će se jačanju visokoškolskog obrazovanja i znanosti. Također će se unaprijediti sudjelovanje građana u cjeloživotnom obrazovanju radi stjecanja novih i unaprjeđenja stečenih kvalifikacija, osobito onih koji su usklađeni s potrebama tržišta rada.

Mjere za provedbu su:

1. Unaprjeđenje predškolske, osnovnoškolske i srednjoškolske infrastrukture i programa
2. Jačanje visokoškolskog obrazovanja i znanosti, razvoj infrastrukturnog sadržaja po mjeri studenata te poticanje cjeloživotnog obrazovanja.

	Naziv mjere	Popis aktivnosti	Nositelj/i	Ciljne skupine
6.1.	Unaprjeđenje predškolske, osnovnoškolske i srednjoškolske infrastrukture i programa	- podizanje razine digitalizacije i kibernetičke sigurnosti u obrazovnom sustavu - modernizacija programa i infrastrukturno opremanje ustanova za predškolski, osnovnoškolski i srednjoškolski odgoj - izgradnja novih te proširenje, nadogradnja, dogradnja i rekonstrukcija postojećih odgojno-obrazovnih objekata - cjelovita obnova postojećih odgojno-obrazovnih objekata radi postizanja suvremenih standarda energetske učinkovitosti, otpornosti na potres i požar	Gradski ured za obrazovanje, sport i mlade Zagrebački holding d.o.o., podružnica Vladimir Nazor	Djeca rane i predškolske dobi, Djeca osnovnoškolske i srednjoškolske dobi Djelatnici u sustavu obrazovanja

		- izgradnja sportske infrastrukture i opremanje odgojno-obrazovnih objekata odgovarajućom opremom - osiguravanje informatičke, komunikacijske, arhitektonske pristupačnosti odgojno-obrazovnih institucija potrebama djece i učenika s teškoćom u razvoju i s posebnim potrebama - unaprjeđenje infrastrukture za dodatnu edukaciju djece izvan odgojno-obrazovnih institucija (škola u prirodi, ljetni/zimski kampusi, STEM) - izgradnja nove ili modernizacija postojeće infrastrukture strukovnog obrazovanja te strukovnih centara izvrsnosti, u skladu sa zahtjevima koji proizlaze iz reformi programa strukovnog obrazovanja i osposobljavanja - jačanje ljudskih resursa u obrazovnim institucijama, osobito za provođenje novih moderniziranih obrazovnih programa - razvijanje učiteljskih kompetencija za inkluzivni odgoj i obrazovanje - razvijanje programa za djecu od 6 mjeseci do 1 godine, za djecu s teškoćama u razvoju i darovitu djecu - povećanje dostupnosti usluga predškolskog odgoja uvođenjem poludnevničkih, smjenskih i kraćih programa – prilagodba rada vrtića radnom vremenu roditelja - uvođenje programa produženog boravka i cjelodnevne nastave - uvođenje jednosmjenske nastave - potpora asistentata u nastavi i komunikacijskih posrednika učenicima s teškoćama u razvoju osnovnih i srednjih škola		
--	--	--	--	--

		- osiguranje adekvatnih programsko-sadržajnih, kadrovskih, financijskih i prostornih uvjeta za razvoj i unapređivanje djelatnosti tehničke kulture - provedba odgojno-obrazovnih programa u cilju integracije i sprječavanja diskriminacije djece s teškoćama u razvoju i djece pripadnika nacionalnih manjina - provedba preventivnih programa radi sprječavanja svih oblika nasilja, trgovanja djecom i ljudima te zlouporabe svih oblika ovisnosti i osiguranja sigurnosti u odgojno-obrazovnim ustanovama		
6.2.	Jačanje visokoškolskog obrazovanja i znanosti, razvoj infrastrukturnog sadržaja po mjeri studenata te poticanje cjeloživotnog obrazovanja	- unaprjeđenje infrastrukture i sustava visokoškolskog obrazovanja - razvijanje novih kampusa i integracija disperziranih sadržaja u jedinstven prostor - razvijanje infrastrukturnog sadržaja unutar postojećeg Studentskog kampusa (Borongaj) - cjelovita obnova postojećih objekata u sustavu visokog obrazovanja radi postizanja suvremenih standarda energetske učinkovitosti, otpornosti na potres i požar - prilagođavanje IT opreme, digitalne platforme i infrastrukture u sustavu visokog obrazovanja na krizne situacije (npr. pandemija) - osiguranje bolje pristupačnosti objektima i sadržajima za osobe s invaliditetom - potpora asistenata u nastavi i komunikacijskih posrednika studentima s invaliditetom - povećanje smještajnih kapaciteta za studente, osiguranje smještajnih kapaciteta za studente s invaliditetom, osiguranje smještajnih kapaciteta za gostujuće profesore	Sveučilište u Zagrebu Institucije koje provode cjeloživotno obrazovanje	Učenici osnovnih i srednjih škola Studenti Nezaposleni, zaposleni i samozaposleni građani Grada Zagreba Stručnjaci koji pružaju uslugu

		- digitalizacija poslovnih, znanstveno-istraživačkih i nastavnih procesa te digitalizacija komunikacijskih kanala među sveučilišnim sastavnicama i s drugim javnim tijelima - prilagođavanje studijskih programa i upisnih kvota budućim društvenim i gospodarskim izazovima - omogućavanje dostupne, raznovrsne i zdrave studentske prehrane - uspostava akademskog zdravstvenog centra - unaprjeđenje sustava i razvoj novih programa cjeloživotnog obrazovanja - jačanje svijesti građana o važnosti cjeloživotnog obrazovanja i podupiranje institucija koje ga promoviraju - definiranje programa neformalnog i formalnog obrazovanja od posebnog interesa za Grad Zagreb		profesionalnog usmjeravanja
--	--	--	--	-----------------------------

Posebni cilj 7 – Unaprjeđenje kvalitete i dostupnosti zdravstvenih i socijalnih usluga te poticanje na zdrav i aktivan način života

Ovim ciljem podupire se provedba strateškog cilja 5. Zdrav, aktivan i kvalitetan život iz NRS 2030.

- Zdravstveni sustav će, nakon suočavanja s pandemijom COVID-19, jačati ljudske i infrastrukturne kapacitete osobito za brži odgovor na krizne situacije i njihov utjecaj na mentalno zdravlje te na pojavu emergentnih zaraznih bolesti. Boljim planiranjem i upravljanjem poboljšat će se sustav zdravstvene skrbi kako bi bila dostupnija i prilagođenija potrebama građana te će se dodatno unaprijediti postojeće digitalne zdravstvene usluge i razviti nove.
- U sustavu socijalne skrbi cilj je smanjivanje postojećih nejednakosti i adekvatna zaštita najugroženijih skupina. Mjere su usmjerene prema razvoju novih usluga te boljem informiranju građana, osobito ranjivih skupina, o uslugama koje su im na raspolaganju. Također će se jačati institucionalna i izvaninstitucionalna skrb te unaprjeđivati sadržaj za osobe starije životne dobi. Razvijat će se i poticati usluga skrbi i pomoći socijalno osjetljivim i marginaliziranim skupinama stanovništva tijekom kriznih situacija, a koja se pokazala potrebnom uslijed pandemije COVID-19 i razornog potresa koji je pogodio Zagreb u ožujku 2020.
- Promicanje zdravog i aktivnog načina života spada u osobit interes Grada Zagreba zbog čega će se u području sporta nastaviti ulagati u potrebnu infrastrukturu kako bi se dobio ravnomjerno raspoređen i svima dostupan sportski sadržaj te će se jačati svijest građana o važnosti sporta za njihovo zdravlje.

Mjere za provedbu su:

1. Unaprjeđenje zdravstvenog sustava
2. Jačanje socijalne uključenosti i unaprjeđenje standarda usluga socijalne skrbi
3. Unaprjeđenje sportske infrastrukture i jačanje sportske kulture.

	Naziv mjere	Popis aktivnosti	Nositelj/i	Ciljne skupine
7.1.	Unaprjeđenje zdravstvenog sustava	- jačanje ljudskih resursa i prevencija odljeva kadra u zdravstvenom sektoru - osiguranje dostupnosti i unaprjeđenje kvalitete zdravstvene zaštite u Gradu Zagrebu - izgradnja nove i unaprjeđenje postojeće infrastrukture i opremanje zdravstvenih institucija modernom medicinskom opremom - osiguranje pristupačnosti zdravstvenih institucija osobama s invaliditetom i njihovo opremanje specijaliziranom opremom za osobe s invaliditetom - priprema zdravstvenog sustava za brži odgovor na krizne situacije i pojave emergentnih zaraznih bolesti - poboljšanje kvalitete usluga domova zdravlja kao nositelja primarne zdravstvene zaštite - jačanje gerontološke i palijativne zdravstvene skrbi - razvoj usluga izvaninstitucionalne skrbi i usluge rane intervencije - unaprjeđenje digitalizacije zdravstvenog sustava i podizanje razine kibernetičke sigurnosti - jačanje razvoja telemedicinskih usluga	Gradski ured za socijalnu zaštitu, zdravstvo, branitelje i osobe s invaliditetom	Građani Grada Zagreba Zdravstveni djelatnici

		- jačanje logističke potpore zdravstvenim institucijama i modernizacija zdravstvenih usluga - razvoj centara izvrsnosti - unaprjeđenje programa za promicanje zdravlja, prevencije i rane dijagnostike - povećanje bolničkih kapaciteta, osobito dnevnih bolnica i kapaciteta za liječenje kroničnih bolesnika i palijativnu skrb - unaprjeđenje smještajnih kapaciteta za psihijatrijsku skrb djece i mladih - provedba analiza i praćenje upravljanja sustavom zdravstvene zaštite u Gradu Zagrebu		
7.2.	Jačanje socijalne uključenosti i unaprjeđenje standarda usluga socijalne skrbi	- jačanje ljudskih i infrastrukturnih resursa u sustavu socijalne skrbi - jačanje standarda postojećih i razvoj novih usluga za korisnike u sustavu socijalne skrbi te bolje informiranje građana, osobito socijalno osjetljivih i marginaliziranih skupina o uslugama koje su im na raspolaganju - osiguravanje socijalnih prava temeljem Odluke o socijalnoj skrbi - provođenje sustavnog praćenja i ocjenjivanja mjera socijalne skrbi - jačanje institucionalne i izvaninstitucionalne skrbi o socijalno osjetljivim i marginaliziranim skupinama stanovništva - unaprjeđenje društvenog sadržaja za osobe starije životne dobi - modernizacija i digitalizacija sustava socijalne skrbi - prevencija diskriminacije socijalno osjetljivih i marginaliziranih skupina stanovništva	Gradski ured za socijalnu zaštitu, zdravstvo, branitelje i osobe s invaliditetom Gradski ured za kulturu i civilno društvo Centar za socijalnu skrb Zagreb	Korisnici socijalnih usluga, Djelatnici u sustavu socijalne skrbi Hrvatski branitelji, osobe s invaliditetom i djeca s teškoćama u razvoju

		- promicanje socijalne integracije migranata i drugih marginaliziranih skupina - kontinuirana briga o pojedincima i obiteljima u neadekvatnoj stambenoj situaciji - unaprjeđenje socijalne integracije i podizanje kvalitete života osoba izloženih riziku od siromaštva ili socijalne isključenosti - unaprjeđenje programa, mjera i aktivnosti usmjerenih na smanjenje rizika od socijalne isključenosti te promicanje i zaštite prava na život u zajednici - osiguranje osobnih asistenata za osobe s invaliditetom - osiguranje smještajnih kapaciteta za socijalno osjetljive i marginalizirane skupine građana i obitelji s djecom te razvijanje i poticanje usluga skrbi i pomoći u dostavi hrane i drugim životnim potrebama u kriznim situacijama - razvijanje modela privremenog i trajnog stambenog zbrinjavanja mladih po izlasku iz alternativnih oblika skrbi - povećanje kapaciteta i broja stambenih zajednica za beskućnike - izrada protokola za postupanje osoba s invaliditetom u kriznim i izvanrednim situacijama	Pružatelji socijalnih usluga, ustanove socijalne skrbi, organizacije civilnog društva, vjerske zajednice Društveni poduzetnici Zagrebački holding d.o.o., podružnica Vladimir Nazor	Migranti i druge marginalizirane skupine
7.3.	Unaprjeđenje sportske infrastrukture i jačanje sportske kulture	- obnova i rekonstrukcija postojeće i izgradnja nove sportsko-rekreacijske infrastrukture, centara i sl. - poticanje programa rekreativnog bavljenja sportom i jačanje svijesti građana o koristima sporta za zdravlje - poticanje i promoviranje sporta kroz organizaciju velikih sportskih priredbi i priredbi od gradskog značaja	Gradski ured za obrazovanje, sport i mlade Ustanova Upravljanje sportskim objektima Školski sportski savez Grada Zagreba	Građani Grada Zagreba Osobe s invaliditetom Sportski djelatnici

		- prilagođavanje sportske infrastrukture, programa i sadržaja osobama s invaliditetom i osobama sa senzoričkim oštećenjima te njihovo uključivanje u sportske aktivnosti i programe - ulaganje u edukaciju i stručnost sportskih djelatnika te u edukaciju volontera u sportu - unaprjeđenje organizacije sportskih sadržaja za djecu i mladež putem sportske obuke i sportskih škola - povezivanje sporta s turističkim sektorom	Zagrebački sveučilišni sportski savez Zagrebački holding d.o.o., podružnica Vladimir Nazor	Djeca predškolske i osnovnoškolske dobi, osobe treće životne dobi, sportski klubovi i udruge iz RH i ostalih država EU i izvan EU u okruženju
--	--	--	--	---

Posebni cilj 8 – Osnaživanje kulture i kreativnog stvaralaštva

Ovim ciljem se podupire provedba strateškog cilja 1. Konkurentno i inovativno gospodarstvo iz NRS 2030.

Potentnost kulturnog života grada jedna je od njegovih najvećih vrijednosti te snažan poticaj njegovom društvenom, demokratskom i gospodarskom razvoju. Poboljšanjem sustava upravljanja gradskom kulturom potaknut će se njezina prisutnost i relevantnost te osigurati uvjeti za njezin daljnji razvoj. Grad Zagreb želi ojačati prepoznatljivost Grada Zagreba kao europskog kulturnog središta, što bi osnažilo i njegovu poziciju turistički poželjne destinacije. Kulturni sadržaji trebaju biti svima jednako dostupni, stoga se planiraju mjere i aktivnosti kojima će se osigurati prostori za kulturne programe i sadržaje u svim gradskih četvrtima. Jačat će se kapaciteti struke u cilju razvoja novih modela međusektorske suradnje, inovativnih kulturnih praksi, društvene interakcije i dijaloga te prilagodbe kulturnih sadržaja osobama s invaliditetom. Poučeni iskustvom pandemije Covid-19 i posljedicama potresa koje su onemogućile javno održavanje brojnih kulturnih programa, nastavit će se jačanje alternativnih načina prezentacije kulturnih sadržaja i usluga digitalizacijom umjetničkog stvaralaštva kako bi se osigurala zaštita, pohrana i dostupnost kulturnih sadržaja i informacija svim zainteresiranim korisnicima. Također će se poticati razvoj kulturnih i kreativnih industrija koje poput arhitekture, dizajna ili filma predstavljaju važan segment zagrebačke kulturne baštine i čijom će se promocijom osigurati snažniji doprinos društvenom i gospodarskom rastu Zagreba.

Mjere za provedbu su:

1. Poticanje razvoja kulture i umjetničkog stvaralaštva
2. Poticanje razvoja kulturnih i kreativnih industrija.

8.1.	Poticanje razvoja kulture i umjetničkog stvaralaštva	- promicanje Grada Zagreba kao europskog kulturnog središta - obnova, zaštita i promocija kulturne baštine i umjetničkog stvaralaštva - osiguravanje novih prostora i modernizacija postojećih kulturnih objekata sukladno potrebama glede specifičnih kulturnih sadržaja i programa u gradskim četvrtima - razvoj zajednice kroz participaciju i građanski angažman u kulturi i umjetnosti - jačanje kulturnog stvaralaštva djece i mladih kroz veće uključivanje u dramske, likovne, filmske i druge izvanškolske programe - unaprjeđenje suradnje kulturnih institucija i nezavisne kulturne scene - digitalizacija arhivske, knjižnične, muzejske i filmske građe te drugih oblika kulturnog stvaralaštva - osiguranje prostora za pohranu građe za potrebe kulturnih ustanova kojima je osnivač Grad Zagreb - prilagodba kulturnih programa za osobe s invaliditetom i djecu s poteškoćama u razvoju	Gradski ured za kulturu i civilno društvo Ustanove u kulturi Zagrebački holding d.o.o.	Građani Grada Zagreba Umjetnici Umjetničke organizacije i organizacije nezavisne kulture Osobe s invaliditetom Posjetitelji/turisti
8.2.	Poticanje razvoja kulturnih i kreativnih industrija	- promoviranje kulturnih i kreativnih industrija i poticanje njihova razvoja - razvoj i unaprjeđenje sustava potpora za umjetnike i poduzetnike u području kulturnih i kreativnih industrija	Gradski ured za kulturu i civilno društvo Turistička zajednica grada Zagreba	Građani grada Zagreba Poduzetnici

				Umjetnici
--	--	--	--	-----------

Posebni cilj 9 – Razvoj učinkovitog i participativnog sustava upravljanja Gradom

Ovim ciljem se podupire provedba strateškog cilja 3. Učinkovito i djelotvorno pravosuđe, javna uprava i upravljanje državnom imovinom iz NRS 2030.

Jačanje kapaciteta ljudskih potencijala provodit će se posebice na području poslovnog upravljanja i digitalnih vještina te bolje pripreme i provedbe razvojnih projekata sufinanciranih sredstvima Europske unije. Nastavit će se s aktivnostima unaprjeđenja i digitalizacije poslovnih procesa i usluga Grada te sustava upravljanja promjenama i unaprjeđenja partnerstva i međusobne suradnje svih sastavnica društva na lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini. Također, inzistirat će se na načelu participacije kao integralnog načela u sustavu upravljanja gradom i s maksimalnom transparentnošću i otvorenošću te u jačanju procedura za uključivanje građana u proces savjetovanja s javnošću.

Mjere za provedbu su:

1. Unaprjeđenje i digitalizacija poslovnih procesa i usluga Grada i upravljanje promjenama
2. Ulaganje u ljudske resurse javnog sektora
3. Unaprjeđenje međusektorske suradnje svih sastavnica društva
4. Jačanje participativne demokracije u planiranju razvoja Grada.

	Naziv mjere	Popis aktivnosti	Nositelj/i	Ciljne skupine
9.1.	Unaprjeđenje i digitalizacija poslovnih procesa i usluga Grada i upravljanje promjenama	- analiza i optimizacija postojećih poslovnih procesa, razvoj modela budućih unaprijeđenih poslovnih procesa te implementacija unaprijeđenih poslovnih procesa s posebnim naglaskom na digitalizaciju - nastavak razvoja sustava za digitalnu isporuku i potpis dokumenata - definiranje i praćenje realizacije ključnih pokazatelja ostvarenja za postavljene ciljeve i poslovne procese	Služba za informacijski sustav i tehničke poslove Gradski ured za gospodarstvo, ekološku održivost i strategijsko planiranje	Zaposlenici gradskih upravnih tijela Korisnici usluga Grada Zagreba

		- kontinuirana digitalizacija i automatizacija procesa i usluga Grada usmjerenih na vanjske korisnike, unapređenje korisničkog iskustva e-usluga za građane te uspostava sustava mjerenja i upravljanja kvalitetom usluga - razvoj kataloga usluga/e-usluga Grada i knjige projekata za implementaciju		
9.2.	Ulaganje u ljudske resurse javnog sektora	- jačanje ljudskih resursa iz područja poslovnog upravljanja - jačanje ljudskih resursa u provedbi razvojnih programa i projekata sufinanciranih sredstvima Europske unije - jačanje stručnog usavršavanja operativnih snaga Grada Zagreba - poticanje zaposlenika javnog sektora na usvajanje novih digitalnih vještina - unaprjeđenje sustava upravljanja ljudskim potencijalima	Sva javnopravna tijela Grada Zagreba Trgovačka društva u vlasništvu Grada Zagreba, odnosno trgovačka društva kojima je osnivač pravna osoba čiji je jedini osnivač Grad Zagreb	Zaposlenici u javnopravnim tijelima Grada Zagreba Zaposlenici u trgovačkim društvima u vlasništvu Grada Zagreba, odnosno trgovačkim društvima kojima je osnivač pravna osoba čiji je jedini osnivač Grad Zagreb
9.3.	Unaprjeđenje međusektorske suradnje svih sastavnica društva	- jačanje suradnje Sveučilišta u Zagrebu i svih njegovih sastavnica međusobno i s fakultetima u drugim županijama te susjednim državama - jačanje suradnje Sveučilišta u Zagrebu s tijelima javne uprave (JP(R)S) i s ostalim javnim institucijama - jačanje suradnje sektora zdravstva, socijalne skrbi i obrazovanja	Sva javnopravna tijela Grada Zagreba Sveučilište u Zagrebu	Građani Grada Zagreba Zaposlenici u javnopravnim tijelima Grada Zagreba

Također, zbog problema s nestabilnošću i klizanjem tla na području Grada Zagreba, provodit će se mjere i aktivnosti radi umanjenja rizika od stvaranja novih klizišta te sanacije postojećih.

Prioritet provedbe politike na području jačanja otpornosti na rizike od katastrofa uključuje mjere:

1. Jačanje sposobnosti operativnih snaga civilne zaštite
2. Jačanje vatrogasnog sustava
3. Umanjenje rizika od klizanja tla.

	Naziv mjere	Popis aktivnosti	Nositelj/i	Ciljne skupine
10.1.	Jačanje sposobnosti operativnih snaga civilne zaštite	- unaprjeđenje sustava civilne zaštite jačanjem glavnih operativnih snaga razvijanjem i implementacijom zajedničkih edukacija i vježbi - sustavna potpora, kontinuirana izobrazba i ulaganje u ljude, instrumente, proizvodnja i primjena novih i inovativnih tehnologija te znanstvena istraživanja, baze podataka vezane uz procjene rizika od velikih nesreća - razvoj i implementacija platforme za prikupljanje i obradu podataka - unaprjeđenje protokola razmjene informacija između svih dionika; - rad na unaprjeđenju i uvođenju novih funkcionalnosti Geoportala zagrebačke infrastrukture prostornih podataka - procjena sigurnosti javnih prostora, posebno onih koji su mjesta javnih okupljanja - poticanje inovativnih mjera za povećanje sigurnosti na javnim mjestima	Sva javnopravna tijela Grada Zagreba Gradski ured za mjesnu samoupravu, promet, civilnu zaštitu i sigurnost Dionici sustava civilne zaštite	Zaposlenici u javnopravnim tijelima Grada Zagreba Zaposlenici u nadležnim gradskim uredima Građani grada Zagreba Pripadnici sustava civilne zaštite Grada Zagreba Pripadnici postrojbi civilne zaštite

		- priprema dionika sustava za korištenje društvenih mreža tijekom velikih nesreća i katastrofa - edukacija stanovništva, naročito djece i školaraca o prirodnim i tehnološkim katastrofama - kontinuirano provođenje vježbi postrojbi civilne zaštite - opremanje postrojbi CZ osobnom i skupnom zaštitnom opremom i alatima - ispitivanje utjecaja klimatskih promjena na povećavanje rizika života u urbanoj zoni Zagreba (pokretanje inicijativa, sudjelovanje u projektima, organiziranje konferencija)		Udruge građana od interesa za sustav civilne zaštite
10.2.	Jačanje vatrogasnog sustava	- praćenje rezultata istraživanja klimatskih promjena i promjena u vodnim ekosustavima radi aktivacije sustava ranog upozoravanja i pravovremene prilagodbe - unaprjeđenje vatrogasnog sustava putem sustavnog ulaganja u ljude i instrumente, opremu, praćenja znanstvenih spoznaja, izrada i korištenje GIS baza podataka vezanih uz procjene rizika - razmjena znanja i dobre prakse u području vatrogastva s državama članicama EU i susjednim državama - definiranje preventivnih postupaka i mjera koje treba poduzeti kako bi se umanjile posljedice požara - izgradnja i opremanje vatrogasnih postaja Sesvete i Novi Zagreb jug - rekonstrukcija operativno-komunikacijskog centra 193	Gradski ured za mjesnu samoupravu, promet, civilnu zaštitu i sigurnost Gradski ured za gospodarstvo, ekološku održivost i strategijsko planiranje JVP Grada Zagreba DVD s područja Grada Zagreba	Vatrogasna zajednica Zaposlenici nadležnih gradskih upravnih tijela Stanovnici Grada Zagreba

		- rekonstrukcija i opremanje dobrovoljnih vatrogasnih društava - nastavak dobrih praksi uključivanja mladih u vatrogasnu mladež		
10.3.	Umanjenje rizika od klizanja tla	- monitoring zona osjetljivosti na klizište - prikupljanje podataka vezanih uz provedbu geotehničkih istraživanja radi informiranja građana - sanacija klizišta - sustavno rješavanje odvodnje oborinske vode - ulaganja u rekonstrukcije i sanacije javnih kanala i vodoopskrbne mreže kako bi se pravilno dimenzionirale, sukladno trenutnim potrebama stanovništva kako bi ugradnjom novih materijala povećale sigurnost u Zagrebu od eventualnih onečišćenja, dodatne saturacije tla te gubitaka pitke vode - zbrinjavanje stanovnika zgrada i uklanjanje ostataka porušenih i oštećenih zgrada zbog klizanja tla	Gradski ured za gospodarstvo, ekološku održivost i strategijsko planiranje Gradski ured za obnovu, izgradnju, prostorno uređenje, graditeljstvo i komunalne poslove Gradski ured za upravljanje imovinom i stanovanje Gradski ured za socijalnu zaštitu, zdravstvo, branitelje i osobe s invaliditetom Nacionalne institucije i Geodetski fakultet Građevinski fakultet Rudarsko-geološko-naftni fakultet	Građani Grada Zagreba

Posebni cilj 11 – Unaprjeđenje sustava upravljanja imovinom i cjelokupnim prostorom Grada

Ovim ciljem se podupire provedba strateškog cilja 8. Ekološka i energetska tranzicija za klimatsku neutralnost iz NRS 2030.

Ciljane aktivnosti potrebno je sagledati na integriran način, tj. uzimajući u obzir sve relevantne čimbenike koji utječu na određenu pojavu i/li problem. Tako se u unaprjeđenju planiranja i korištenja cjelovitog prostora Grada stavlja naglasak na prostorne planove te na novi i suvremeniji pristup, osobito u kontekstu prilagodbe na klimatske promjene i planiranja zelene infrastrukture te upravljanja gradskom imovinom, među ostalim i programima javnog stanovanja. Revitalizacija i obnova izgrađenih prostora Grada stavlja se naglasak na potrebu provođenja aktivnosti cjelovite obnove nakon potresa te unaprjeđivanje zanemarenih gradskih područja i područja s ozakonjenom gradnjom za koje je potrebno osmisliti i provesti urbanu sanaciju. Brownfield područja privest će se novoj namjeni te će se tako aktivirati njihov potencijal, obzirom da je riječ o nekim od najboljih lokacija u Gradu Zagrebu. Također, pozornost se pridaje i uređenju i očuvanju ruralnih i suburbanih naselja. Kao jedna od mjera aktivnosti unutar ovog posebnog cilja planira se unaprjeđenje sustava zaštite i valorizacije kulturne baštine i utvrđivanje potencijala njezina održivog korištenja.

Mjere za provedbe su:

1. Održivo planiranje razvoja Grada i korištenje cjelokupnog prostora
2. Unaprjeđenje sustava zelene infrastrukture Grada i primjene rješenja temeljenih na prirodi
3. Učinkovito upravljanje gradskom imovinom s razvojem programa javnog stanovanja
4. Unaprjeđenje kvalitete katastarskih i zemljišnoknjižnih podataka na području Grada Zagreba
5. Revitalizacija i obnova izgrađenih prostora Grada.

	Naziv mjere	Popis aktivnosti	Nositelj/i	Ciljne skupine
11.1.	Održivo planiranje razvoja Grada i korištenje cjelokupnog prostora	- ažuriranje prostornih planova u skladu sa suvremenim odrednicama (TA 2030, New Urban Agenda) - izrada stručnih podloga za ažuriranje / izradu i donošenje novih prostornih planova - izrada analitičkih podloga za cjelokupni prostor Grada i pojedinih područja kao podloga za izradu i donošenje prostornih planova (mreže namjena, urbane gustoće, analiza postojećih	Zavod za prostorno uređenje Grada Zagreba Gradski ured za katastar i geodetske poslove	Građani Grada Zagreba

		potreba, kapaciteta i opremljenosti zemljišta za stambenu gradnju i dr.) - uspostava sustava integriranog planiranja i oblikovanja javnih prostora u prostornim planovima svih razina - daljnji rad na uspostavi učinkovitijeg sustava gradskih projekata definiranih u prostornim planovima - izrada i ažuriranje višenamjenskih i sektorskih skupova prostornih podataka - razvoj lokalne infrastrukture prostornih podataka	Gradski zavod za zaštitu spomenika kulture i prirode	
11.2.	Unaprjeđenje sustava zelene infrastrukture Grada i primjene rješenja temeljenih na prirodi	- izrada strateškog plana zelene infrastrukture - izrada analize postojećih i planiranih zelenih površina te evidentiranje upotrebom GIS alata - analiziranje potreba za javnim zelenim površinama i nedostataka u sustavu planiranja, realizacije i upravljanja zelenom infrastrukturom - izrada ekološke, funkcionalne, oblikovne (krajobrazne) kategorizacije (tipologije) sastavnica zelene infrastrukture - definiranje standarda za pojedine kategorije zelene infrastrukture - definiranje dinamike realizacije s prioritetima javnih zelenih površina u skladu s realizacijom pojedinih sadržaja odnosno funkcija - integracija koncepta zelene infrastrukture u procese prostornoga i strateškoga planiranja - formiranje mreže održivih veza između pojedinih sastavnica zelene infrastrukture i osmišljavanje novih oblika korištenja - u ruralnim područjima zaštita bioraznolikosti i krajobrazne raznolikosti koja bi obuhvatila jačanje, razvoj i prezentaciju ekoproizvodnje i	Gradski zavod za zaštitu spomenika kulture i prirode Gradski ured za gospodarstvo, ekološku održivost i strategijsko planiranje Zavod za prostorno uređenje Grada Zagreba	Građani Grada Zagreba

		agrikulturne proizvodnje kao turističke zanimljivosti - primjena višerazinskih rješenja temeljenih na prirodi - ulaganja u razvoj sustava zelene infrastrukture		
11.3.	Učinkovito upravljanje gradskom imovinom s daljnjim razvojem programa javnog stanovanja	- provođenje aktivnosti propisanih Strategijom upravljanja imovinom Grada Zagreba - sustavno unaprjeđenje registra imovine / baze podataka Upravljanje imovinom Grada - provođenje mjera aktivne zemljišne politike - daljnji razvoj programa javnog stanovanja	Gradski ured za upravljanje imovinom i stanovanje Gradski ured za gospodarstvo, ekološku održivost i strategijsko planiranje	Građani Grada Zagreba
11.4.	Unaprjeđenje kvalitete katastarskih i zemljišnoknjižnih podataka na području Grada Zagreba	- sustavni pristup usklađivanju podataka katastra i zemljišne knjige sa stanjem u naravi, a radi uspostave baze zemljišnih podataka na području Grada Zagreba - kontrola kvalitete podataka katastra i zemljišne knjige i predlaganje mjera za unaprjeđenje - poticanje izrade i provedba geodetskih elaborata u katastru i zemljišnoj knjizi - obnova zemljišnih knjiga na temelju podataka katastarskog operata - provođenje katastarskih izmjera, izlaganje podataka na javni uvid uz istovremenu obnovu zemljišnih knjiga - homogenizacija katastarskih planova	Gradski ured za katastar i geodetske poslove Nadležni općinski sudovi	Građani Grada Zagreba Nositelji prava na nekretninama Tijela državne uprave, lokalne i područne (regionalne) samouprave te nadležni općinski sudovi Investitori
11.5.	Revitalizacija i obnova izgrađenih prostora Grada	- integralna obnova objekata i infrastrukture oštećenih potresom - urbana sanacija dijelova gradskog prostora - revitalizacija brownfield područja	Gradska upravna tijela prema nadležnostima za građevine javnih namjena	Građani Grada Zagreba Turisti / posjetitelji

		- uređenje i očuvanje naselja ruralnog i suburbanog karaktera - unaprjeđenje sustava zaštite i valorizacije kulturne baštine	Stručna služba Gradske uprave Zavod za prostorno uređenje Grada Zagreba Razvojna agencija Zagreb Gradski ured za gospodarstvo, ekološku održivost i strategijsko planiranje Trgovačka društva u vlasništvu JLS, odnosno trgovačka društva kojima je osnivač pravna osoba čiji je jedini osnivač Grad Zagreb Gradski zavod za zaštitu spomenika kulture i prirode Gradski ured za obnovu, izgradnju, prostorno uređenje, graditeljstvo i komunalne poslove Gradski ured za kulturu i civilno društvo	Odgojno obrazovne institucije Djeca predškolske i osnovno školske dobi Grada Zagreba, osobe treće životne dobi, sportski klubovi i udruge iz RH i ostalih država EU i izvan EU u okruženju
--	--	---	---	--

Posebni cilj 12 – Zaštita okoliša i prirode

Ovim ciljem podupire se provedba strateškog cilja 8. Ekološka i energetska tranzicija za klimatsku neutralnost iz NRS 2030.

Zaštita okoliša posebni je cilj kojim se štiti i prati pojedina sastavnica okoliša (tlo, otpad, buka, zrak, vode), a promicanje klimatski neutralnih politika i energetske učinkovitosti provodit će se postavljanjem temelja za energetska tranziciju i aktivnosti usmjerene prilagođavanju klimatskim promjenama i rizicima.

Mjere za provedbu su:

1. Zaštita i održivo upravljanje područjima Medvednice i Save
2. Zaštita i poboljšanje kvalitete sastavnica okoliša
3. Učinkovit monitoring i upravljanje prirodnom baštinom, georaznolikošću i bioraznolikošću.

	Naziv mjere	Popis aktivnosti	Nositelj/i	Ciljne skupine
12.1.	Zaštita i održivo upravljanje područjima Medvednice i Save	Medvednica - provedba istraživanja svih prirodnih sastavnica i kulturne baštine u parku - brendiranje i integriranje parka prirode kao turističke destinacije - provedba redovitih monitoringa vrsta i staništa u okviru područja ekološke mreže i edukacija korisnika - obnova zapuštenih objekata, komunalne i prometne infrastrukture - unaprjeđivanje infrastrukture za posjetitelje - provođenje aktivnosti predviđenih osnovama gospodarenja i programima za gospodarenje šumama - praćenje stanja unutar PP Medvednica te izmjene i dopune prostornih planova prema iskazanim potrebama	Medvednica Javna ustanova Park prirode Medvednica Grad Zagreb (nadležna gradska upravna tijela) Gradski ured za gospodarstvo, ekološku održivost i strategijsko planiranje Zavod za prostorno uređenje Grada Zagreba	Građani Grada Zagreba, Posjetitelji

		Sava razvoj učinkovitog načina upravljanja prirodnim resursima Save - uključivanje mehanizama zaštite, mjera prilagodbe klimatskim promjenama i održivog korištenja obalnog pojasa Save - provođenje aktivnosti vezanih uz zaštitu i održivo korištenje Savice	Zagrebački holding d.o.o., podružnica Vladimir Nazor Sava: Hrvatske vode Javna ustanova Maksimir Javni i privatni šumoposjednici	
12.2.	Zaštita i poboljšanje kvalitete sastavnica okoliša	- uspostava i upravljanje jedinstvenim gradskim informacijskim sustavom i komunikacijskom strategijom o okolišu - nastavak provedbe postojećih i izrada novih gradskih planova i programa zaštite od buke - zaštita i poboljšanje kakvoće površinskih i podzemnih voda - vrednovanje gradskih potoka kao posebne krajobrazne i rekreacijske vrijednosti i renaturalizacija vodotoka - nastavak provedbe postojećih i izrada novih gradskih planova i programa poboljšanja kvalitete zraka - provođenje aktivnosti radi smanjenja negativnih posljedica svjetlosnog onečišćenja	Gradski ured za gospodarstvo, ekološku održivost i strategijsko planiranje Hrvatske vode	Građani Grada Zagreba
12.3.	Učinkovit monitoring i upravljanje prirodnom baštinom, geo i bioraznolikošću	- razvijanje mehanizama očuvanja šumskih predjela i parkovne arhitekture - nastavak rada na geotehničkoj i geoseizmičkoj mikrozonaciji - razvijanje mehanizama zaštite bioraznolikosti - učinkovito upravljanje zaštićenim područjima prirode i osobito vrijednim dijelovima prirode - zaštita krajobrazne raznolikosti	Gradski zavod za zaštitu spomenika kulture i prirode Javna ustanova Maksimir Gradski ured za gospodarstvo, ekološku	Građani Grada Zagreba

			održivost i strategijsko planiranje	
--	--	--	-------------------------------------	--

Posebni cilj 13 - Unaprjeđenje komunalne infrastrukture

Ovim ciljem podupire se provedba strateškog cilja 8. Ekološka i energetska tranzicija za klimatsku neutralnost iz NRS 2030.

Unaprjeđenje komunalne infrastrukture prvenstveno se orijentira na proširenje mreže i smanjenje gubitaka u vodoopskrbnom sustavu, izgradnju nedostatnih kapaciteta te unaprjeđenje sustava pojedinih sastavnica/usluga obuhvaćenih posebnim ciljem. Ovaj posebni cilj se također planira ostvariti kroz poticanje ulaganja u elektroničku komunikacijsku infrastrukturu i digitalizaciju komunalnih usluga, odnosno sustava praćenja potrošnje.

Mjere za provedbu su:

1. Unaprjeđenje sustava vodoopskrbe i odvodnje
2. Povećanje djelotvornosti u gospodarenju komunalnim otpadom
3. Poboljšanje komunalne opremljenosti gradskog područja.

	Naziv mjere	Popis aktivnosti	Nositelj/i	Ciljne skupine
13.1.	Unaprjeđenje sustava vodoopskrbe i odvodnje	Vodoopskrba - rekonstrukcija postojeće vodoopskrbne mreže i izgradnja novih vodoopskrbnih cjevovoda - identifikacija, pregled i legalizacija ilegalnih priključaka na vodoopskrbni sustav Grada (uvođenje u sustav naplate vode) - pregled lokalnih vodovoda i procjena mogućnosti priključenja na javni vodoopskrbni sustav - izrada sveobuhvatne GIS platforme i baze podataka za komunalnu infrastrukturu - izrada cjelovitog i učinkovitog modela ranog upozorenja na gubitke vode u gradskom vodovodu	Gradski ured za obnovu, izgradnju, prostorno uređenje, graditeljstvo i komunalne poslove Zagrebački holding d.o.o. – Vodoopskrba i odvodnja d.o.o.	Građani Grada Zagreba

		Odvodnja - upotpunjavanje sustava odvodnje rekonstrukcijom dijela postojeće mreže i gradnjom novih kanala - izrada katastra sabirnih jama – utvrđivanje lokacije, vlasnika ili korisnika i stanja građevine za sabirne i septičke jame - ispitivanje vodne propusnosti sabirnih jama uz prethodno čišćenje - izrada projekta izgradnje uređaja za prihvrat sadržaja sabirnih jama na lokaciji Jankomir i Novi Zagreb (Botinec) - proširenje sustava odvodnje na cijelo područje grada - izgradnja nedostatne kanalizacijske mreže s razdjelnom i polurazdjelnom koncepcijom odvodnje - trajno zbrinjavanje mulja koji ostaje nakon biološkog pročišćavanja otpadnih voda		
13.2.	Povećanje djelotvornosti u gospodarenju komunalnim otpadom	- uspostava cjelovitog sustava gospodarenja otpadom uključujući informacijski sustav za cjelovitu evidenciju o otpadu - izgradnja infrastrukture za gospodarenje otpadom – postrojenja za odvojeno prikupljanje i sortiranje otpada, postrojenja za ponovnu upotrebu i recikliranje otpada, centar za gospodarenje otpadom, postrojenja za dobivanje energije iz otpada - stavljanje u funkciju postrojenja za obradu mulja s centralnim uređajem za pročišćavanje otpadnih voda Zagreba - postavljanje mobilnih reciklažnih dvorišta u naseljima Grada Zagreba u kojima se ne nalaze reciklažna dvorišta	Gradski ured za gospodarstvo, ekološku održivost i strategijsko planiranje Zagrebački holding d.o.o – podružnice Čistoća, ZGOS, Zagrebačke ceste	Građani Grada Zagreba

		- uspostava posebnog reciklažnog dvorišta za građevni otpad i otpad koji sadržava azbest - uspostava sustava zbrinjavanja infektivnog otpada - dovršenje projekta sanacije odlagališta Prudinec - unaprjeđenje sustava odvojenog sakupljanja otpada i ponovne upotrebe uz ekonomsku održivost - provođenje edukativne i komunikacijske kampanje radi razvijanja svijesti o važnosti odvojenog sakupljanja otpada i smanjenja stvaranja otpada nabava opreme za uspostavu održivog sustava gospodarenja otpadom		
13.3.	Poboljšanje komunalne opremljenosti gradskog područja	<u>Gradske tržnice</u> - obnova, modernizacija i digitalizacija gradskih tržnica - izrada plana i programa stručne potvrde i kontrole kvalitete, ekooznačavanja i ostalih dodanih vrijednosti proizvoda zagrebačkih tržnica - brendiranje gradskih tržnica kao gradske atrakcije, nositelja identiteta i načina života <u>Gradska groblja</u> - izrada programa potreba s brojem i kapacitetom ukopnih mjesta za sva groblja - dugoročno osiguranje dostatnog prostora za razvoj groblja te etapnim razvojem omogućavanje rezervi grobnih mjesta nekoliko godina unaprijed - izrada prostornih planova za proširenje malih gradskih groblja - opremanje malih gradskih groblja mrtvačnicama i potrebnom opremom	Zagrebački holding d.o.o., podružnica Tržnice Zagreb Zagrebački holding d.o.o., podružnica Gradska groblja Gradski ured za gospodarstvo, ekološku održivost i strategijsko planiranje	Građani Grada Zagreba Građani, poslovni subjekti

		- uvođenje pametnih tehnoloških rješenja radi energetske učinkovitosti, smanjenja svjetlosnog onečišćenja i povećanja razine sigurnosti na svim grobljima Grada Zagreba <u>Zaštita i zbrinjavanje životinja</u> - stvaranje infrastrukturnih preduvjeta (smještajni objekti, oprema) za djelatnosti te za smještaj životinja unutar kompleksa ZOO-a Zagreb - stvaranje infrastrukturnih preduvjeta (smještajni objekti, oprema, karantena) za obavljanje djelatnosti te za smještaj svih vrsta nezbrinutih životinja za koje se ukaže potreba - stvaranje infrastrukturnih preduvjeta (smještajni objekti, oprema) za obavljanje djelatnosti kremiranja i ukapanja kućnih ljubimaca unutar kompleksa Groblja za kućne ljubimce - unaprjeđenje sustava zaštite i zbrinjavanja životinja	Zagrebački holding d.o.o., podružnica Zagrebački digitalni grad Služba za informacijski sustav i tehničke poslove Zavod za prostorno uređenje Grada Zagreba	
--	--	--	--	--

Posebni cilj 14 – Poticanje energetske tranzicije

Ovim ciljem podupire se provedba strateškog cilja 8. Ekološka i energetska tranzicija za klimatsku neutralnost iz NRS 2030.

Povećanjem energetske učinkovitosti, snažnim poticanjem razvoja i korištenja obnovljivih izvora energije čiji je trenutni udio u energetskej bilanci Grada Zagreba skoro zanemariv te digitalizacijom energetske infrastrukture (pametne mreže i daljinsko očitavanje potrošnje energije i vode) osigurava se sustavna i sinergijska transformacija cjelokupnog sustava, u skladu sa smjernicama Zelenog plana za Europu.

Mjere za provedbu su:

1. Integralna, dubinska energetska obnova stambenog i javnog fonda i suzbijanje energetske siromaštva
2. Poticanje korištenja obnovljivih izvora energije i visokoučinkovitih kogeneracija
3. Povećanje energetske učinkovitosti i modernizacija sustava javne rasvjete Grada Zagreba
4. Povećanje učinkovitosti i unaprjeđenje sustava grijanja i hlađenja
5. Uvođenje sustava automatskog nadzora i individualnog mjerenja potrošnje energije i vode.

	Naziv mjere	Popis aktivnosti	Nositelj/i	Ciljne skupine
14.1.	Integralna, dubinska energetska obnova stambenog i javnog fonda zgrada i suzbijanje energetskog siromaštva	- poticanje stvaranja visokoenergetski učinkovitog i dekarboniziranog stambenog fonda - uspostava i razvoj jedinstvenog, središnjeg mjesta (one-stop shop) za edukaciju i tehničku pomoć u provedbi energetske obnove stambenog fonda - razvoj programa financijskih i nefinancijskih potpora za kućanstva radi suzbijanja energetskog siromaštva - jačanje javne svijesti o značaju mjera energetske učinkovitosti	Gradski ured za gospodarstvo, ekološku održivost i strategijsko planiranje Trgovačka društva, ustanove i ostale institucije u vlasništvu Grada Zagreba Upravitelji zgrada na području Grada Zagreba Fizičke osobe – vlasnici obiteljskih kuća Gradski ured za socijalnu zaštitu, zdravstvo, branitelje i osobe s invaliditetom	Korisnici javnih usluga Grada Zagreba Građani Grada Zagreba – stanari u višestambenim zgradama i obiteljskim kućama Stručna i zainteresirana javnost Kućanstva koja zadovoljavaju kriterije energetskog siromaštva
14.2.	Poticanje korištenja obnovljivih izvora energije i visokoučinkovitih kogeneracija	- poticanje izgradnje i korištenja sunčanih elektrana na javnim, privatnim i gospodarskim objektima na području Grada Zagreba - poticanje razvoja i korištenja obnovljivih izvora energije (solarni kolektori, spremnici topline i energije, baterijski sustavi, primjena vodika, ...) - poticanje provedbe naprednih projekata za sveobuhvatno gospodarenje energijom u zgradama s ciljem osiguranja fleksibilnosti i interoperabilnosti objekata i energetskih mreža	Gradski ured za gospodarstvo, ekološku održivost i strategijsko planiranje Energetski subjekti na području Grada Zagreba HEP d.d.	Korisnici javnih usluga Grada Zagreba Građani Grada Zagreba

		- poticanje daljnjeg razvoja visokoučinkovitih kogeneracija - razvoj geotermalnog potencijala Grada Zagreba	HEP Proizvodnja d.o.o. Agencija za ugljikovodike	Komercijalni sektor (poduzetništvo)
14.3.	Povećanje energetske učinkovitosti i modernizacija sustava javne rasvjete Grada Zagreba	- aktivnosti usmjerene na smanjenje instalirane radne snage sustava, utroška energije, emisije stakleničkih plinova i ograničenja svjetlosnog onečišćenja javne rasvjete - poboljšanje i garantiranje minimalne i maksimalne razine rasvjetljenosti javnih površina sukladno pozitivnim propisima Republike Hrvatske	Gradski ured za obnovu, izgradnju, prostorno uređenje, graditeljstvo i komunalne poslove	Građani Grada Zagreba
14.4.	Povećanje učinkovitosti i unaprjeđenje sustava grijanja i hlađenja	- poticanje daljnjeg razvoja, modernizacije i efikasnosti centralnog toplinskog sustava (CTS) - uvođenje daljinskog sustava hlađenja - poticanje reforme regulatornog i tarifnog modela za toplinsku energiju radi povećanja konkurentnosti i dugoročne održivosti centralnog toplinskog sustava - obnova i povećanje učinkovitosti postojećih kapaciteta plinskog distribucijskog sustava te njegovo proširenje s naglaskom na zamjenu neučinkovitih sustava grijanja na kruta i ostala ekološki neprihvatljiva goriva - smanjivanje gubitaka u plinskom distribucijskom sustavu - poticanje primjene obnovljivih plinova u plinskom distribucijskom sustavu (bioplin, vodik) - uvođenje, tj. korištenje optimalnih tehnoloških rješenja za organiziranje i distribuciju prirodnog plina i pružanje usluga korisnicima i krajnjim kupcima	Gradski ured za gospodarstvo, ekološku održivost i strategijsko planiranje Gradska plinara Zagreb d.o.o. HEP Toplinarstvo d.o.o. Hrvatska energetska regulatorna agencija (HERA) Gradska plinara Zagreb d.o.o. HEP ODS d.o.o. – Elektra Zagreb	Energetski subjekti za opskrbu plina Krajnji korisnici – građani

14.5.	Uvođenje sustava automatskog nadzora i individualnog mjerenja potrošnje energije i vode	- poticanje razvoja i ulaganja u pametne mreže (smart grid) na području Grada Zagreba koji će obuhvatiti sve energente (plin, el. energija, toplina) i vodu na razini sustava/mreža (redukcijske stanice, toplinske podstanice, trafostanice ...) i opreme kod krajnjih korisnika (plinomjeri, kalorimetri, brojila, vodomjeri)	HEP Toplinarstvo d.o.o. Vodoopskrba i odvodnja d.o.o.	Građani Grada Zagreba
--------------	--	---	--	-----------------------

Posebni cilj 15 – Čist i održiv promet

Ovim ciljem podupire se provedba strateškog cilja 10. Održiva mobilnost iz NRS 2030.

Modernizacija prometnog sustava provodit će se kroz aktivnosti, programe i projekte usmjerene prvenstveno na smanjenje korištenja osobnih automobila, unaprjeđivanja sustava javnog prometa izgradnjom potrebnih spojeva u tramvajskoj i cestovnoj mreži te intermodalnih terminala, potom modernizacijom vozila javnog putničkog prometa te razvojem biciklističke infrastrukture i potičući pješачenje.

Poticanjem uvođenja vozila bez emisija i prateće infrastrukture za punjenje rješava se jedan od većih problema na području Grada Zagreba, a to je kontinuirano rastući negativni utjecaj ispušnih plinova iz prometnog sektora.

Mjere za provedbu su:

1. Čist, održiv i unaprijeđen sustav javnog gradskog prijevoza
2. Integrirani razvoj cestovnog prometa
3. Unaprijeđenje zračnog prometa
4. Unaprijeđenje željezničkog prometa
5. Razvoj infrastrukture i poticanje korištenja vozila s nultim emisijama
6. Unaprijeđenje pješackog i biciklističkog prometa.

	Naziv mjere	Popis aktivnosti	Nositelj/i	Ciljne skupine
15.1.	Čist, održiv i unaprijeđen sustav javnog gradskog prijevoza	- nastavak modernizacije ZET-ovog voznog parka i gradnja nove remize - unaprijeđenje sustava informiranja putnika - širenje autobusne mreže te proširenje, dogradnja i rekonstrukcija tramvajske mreže	Gradski ured za obnovu, izgradnju, prostorno uređenje, graditeljstvo i komunalne poslove	Građani i posjetitelji korisnici javnog putničkog prometa

		- prilagođavanje javnog putničkog prometa osobama s teškoćama u kretanju - izgradnja novih i rekonstrukcija postojećih ispravljačkih stanica - priprema dokumentacije za rekonstrukciju postojećih i gradnju novih putničkih, a osobito intermodalnih terminala - poticanje uspostave modela intermodalnog prijevoza - izgradnja javnih parkirališta i garaža u režimu Park and Ride i Bike and Ride - izrada cjelovitog sustava automatskog upravljanja prometom u Zagrebu - uspostava i opremanje centra za upravljanje prometom - modernizacija signalne i sigurnosne opreme i uređaja - provođenje aktivnosti realizacije projekta integriranog prijevoza putnika zagrebačkog područja - kvalitetnije povezivanje Međunarodne zračne luke Zagreb javnim prijevozom (povezanost novog putničkog terminala sa središtem glavnoga grada) - nabava novih ekološki prihvatljivih vozila javnog prijevoza s nultim emisijama i izgradnja potrebne prateće infrastrukture - modernizacija elektroenergetske mreže i povećanje energetske učinkovitosti cjelokupnog sustava - izgradnja novog autobusnog pogona u Novom Zagrebu te modernizacija autobusnih i tramvajskih stajališta s većom zaštitom od sunca i proširenim uslugama (climate-friendly bus stop)	Gradski ured za mjesnu samoupravu, promet, civilnu zaštitu i sigurnost Trgovačka društva u vlasništvu JLS, odnosno trgovačka društva kojima je osnivač pravna osoba čiji je jedini osnivač Grad Zagreb ZET d.o.o. Integrirani promet zagrebačkog područja d.o.o. (IPZP) Gradski ured za gospodarstvo, ekološku održivost i strategijsko planiranje	
--	--	--	---	--

15.2.	Integrirani razvoj cestovnog prometa	- poboljšanje ulične i cestovne mreže - poboljšanje prometa u mirovanju - povećanje sigurnosti sudionika u prometu - unaprjeđenje sustava gradske logistike	Gradski ured za obnovu, izgradnju, prostorno uređenje, graditeljstvo i komunalne poslove Gradski ured za mjesnu samoupravu, promet, civilnu zaštitu i sigurnost Zagrebački holding d.o.o.	Građani i posjetitelji Grada Zagreba
15.3.	Unaprjeđenje zračnog prometa	- pripremne i provedbene aktivnosti izgradnje uzletno-sletne staze i staza za vožnju od konstruktivnog kolnika u zračnoj luci Lučko - pripremne i provedbene aktivnosti za gradnju helidroma na zagrebačkim bolnicama - poticanje aktivne uloge Grada Zagreba u planiranju razvoja zračnog prometa	Gradski ured za obnovu, izgradnju, prostorno uređenje, graditeljstvo i komunalne poslove Gradski ured za mjesnu samoupravu, promet, civilnu zaštitu i sigurnost Gradska upravna tijela Aerodrom Lučko – Aeroklub Zagreb	Građani i posjetitelji Grada Zagreba
15.4.	Unaprjeđenje željezničkog prometa	- modernizacija postojećih i gradnja novih gradskih i međugradskih pruga, kolodvora i stajališta, uključujući gradnju Park and Ride i Bike and Ride infrastrukture - realizacija nove obilazne željezničke pruge za teretni promet s pripadajućom infrastrukturom - izgradnja novog željezničko cestovnog i kontejnerskog terminala - modernizacija voznog parka	HŽ Infrastruktura d.o.o. HŽ Putnički prijevoz d.o.o. HŽ Cargo d.o.o. Zagrebački holding d.o.o., podružnica Robni terminali	Korisnici usluga putničkog prijevoza i infrastrukture

		- deniveliranje putnih prijelaza preko željezničkih pruga - osiguranje ostalih prijelaza signalnim i sigurnosnim uređajima - ispitivanje mogućnosti deniveliranja pruge u središnjem urbanom području - uvođenje taktnog voznog reda - poticanje aktivne uloge Grada Zagreba u planiranju razvoja željezničkog prometa	Gradski ured za obnovu, izgradnju, prostorno uređenje, graditeljstvo i komunalne poslove Gradski ured za mjesnu samoupravu, promet, civilnu zaštitu i sigurnost	Korisnici usluga teretnog prijevoza i infrastrukture
15.5.	Razvoj infrastrukture i poticanje korištenja vozila s nultim emisijama	- poticanje razvoja mreže punionica za električna vozila i punionica za vozila na vodik - poticanje kupnje vozila s nultim emisijama za građane Grada Zagreba s ciljem smanjenja emisija i buke te povećanja kvalitete zraka - zamjena postojećeg voznog parka u vlasništvu Grada Zagreba vozilima s nultim emisijama	Gradski ured za gospodarstvo, ekološku održivost i strategijsko planiranje Gradski ured za obnovu, izgradnju, prostorno uređenje, graditeljstvo i komunalne poslove Gradski ured za mjesnu samoupravu, promet, civilnu zaštitu i sigurnost Zagrebački holding d.o.o.	Građani Grada Zagreba Krajnji korisnici Tvrtke koje financiraju, grade i održavaju punionice za vozila bez emisija. Vlasnici vozila s nultim emisijama
15.6.	Unaprjeđenje pješačkog i biciklističkog prometa	- unapređivanje pješačkoga prometa - unaprjeđenje biciklističke infrastrukture kroz dogradnju i umrežavanje biciklističkih staza i razvoj sustava javnih bicikala - promicanje vožnje biciklom te podizanje svijesti građana o biciklu kao ekološki prihvatljivom i efikasnom prijevoznom sredstvu	Gradski ured za obnovu, izgradnju, prostorno uređenje, graditeljstvo i komunalne poslove	Građani Grada Zagreba

			Gradski ured za mjesnu samoupravu, promet, civilnu zaštitu i sigurnost	
--	--	--	--	--

Posebni cilj 16 – Jačanje otpornosti na rizike od klimatskih promjena

Ovim ciljem podupire se provedba strateškog cilja 8. Ekološka i energetska tranzicija za klimatsku neutralnost iz NRS 2030.

Kako je negativni utjecaj klimatskih promjena sve veći, definirane su aktivnosti vezane za prilagodbu klimatskim promjenama i lokalnim negativnim vremenskim ekstremima radi povećanja otpornosti svih kritičnih infrastruktura.

Mjere za provedbu su:

1. Prilagodba klimatskim promjenama
2. Uspostava sustava zaštite od prirodnih nepogoda, klimatskih promjena i upravljanja kriznim situacijama.

	Naziv mjere	Popis aktivnosti	Nositelj/i	Ciljne skupine
16.1.	Prilagodba klimatskim promjenama	- poticanje ulaganja u infrastrukturu i sustave za osiguranje i zaštitu od posljedica prirodnih nepogoda - izrada detaljne analize postojećeg stanja i definiranje plana prilagodbe klimatskim promjenama za kritičnu infrastrukturu grada - razvoj modela mikroklike Grada Zagreba radi isporuke vremenskih i klimatskih podataka visoke preciznosti - informiranje građana o utjecaju klimatskih promjena i mogućnostima prilagodbe klimatskim promjenama - praćenje rezultata istraživanja klimatskih promjena i promjena u vodnim ekosustavima u svrhu	Gradski ured za gospodarstvo, ekološku održivost i strategijsko planiranje Gradski ured za obnovu, izgradnju, prostorno uređenje, graditeljstvo i komunalne poslove Gradski ured za socijalnu zaštitu, zdravstvo, branitelje i osobe s invaliditetom	Građani Grada Zagreba Operatori infrastrukture

		aktivacije sustava ranog upozoravanja i pravovremene prilagodbe; - izgradnja i obnova objekata za zaštitu od štetnog djelovanja voda i obranu od poplava - poboljšanje upravljanja rizicima od poplava korištenjem zelene infrastrukture i rješenja temeljenih na prirodi - ugradnja mjera prilagodbe klimatskim promjenama u prostorne planove	Zavod za prostorno uređenje Grada Zagreba Državni hidrometeorološki zavod Geofizički odsjek PMF-a Sveučilišta u Zagrebu Gradski ured za mjesnu samoupravu, promet, civilnu zaštitu i sigurnost Zagrebački holding d.o.o. HEP d.d. Gradska plinara Zagreb d.o.o. HEP ODS d.o.o. – Elektra Zagreb HEP Toplinarstvo d.o.o. Hrvatski operator prijenosnog sustava d.o.o. Javna ustanova Maksimir za upravljanje zaštićenim područjima Grada Zagreba Hrvatske vode	
--	--	--	---	--

16.2.	Uspostava sustava zaštite od prirodnih nepogoda, klimatskih promjena i upravljanja kriznim situacijama	- izrada planova upravljanja i djelovanja u velikim nesrećama i kriznim situacijama - edukacije građana o načinima ponašanja u slučajevima velikih nepogoda - osposobljavanje, edukacija, usavršavanje specijalističkih postrojbi, ulaganje u njihovu opremu i sredstva - kontinuirano praćenje novih tehnoloških rješenja od interesa za sustav zaštite od prirodnih nepogoda - jačanje partnerstva i sinergijskog djelovanja sustava civilne zaštite, institucija (vatrogastvo, prva pomoć, policija) i solidarnog doprinosa građana i građanki	Gradski ured za mjesnu samoupravu, promet, civilnu zaštitu i sigurnost Stožer civilne zaštite Grada Zagreba Stožeri civilne zaštite gradskih četvrti Grada Zagreba Operativne snage vatrogastva Operativne snage Hrvatskog Crvenog križa Udruge građana od interesa za sustav civilne zaštite Hrvatske vode	Građani Grada Zagreba Zaposlenici specijalističkih postrojbi Zaposlenici u sustavu civilne zaštite
-------	---	---	--	---

Posebni cilj 17 – Razvoj napredne komunikacijske infrastrukture i digitalna transformacija Grada

Ovim ciljem podupire se provedba strateškog cilja 11. Digitalna tranzicija društva i gospodarstva iz NRS 2030.

Rastom broja sustava i e-usluga te količine prikupljenih podataka u Gradu povećava se važnost rada na infrastrukturi i uspostavljanja visokih sigurnosnih standarda radi zaštite podataka, oporavka u slučaju katastrofe te privatnosti građana.

Moderna i održiva informacijska i komunikacijska infrastruktura je temelj za provedbu projekata digitalizacije poslovanja koje prožimaju druge strateške ciljeve i mjere. Cilj daljnjeg razvoja je optimizacija troškova i utroška energije, modernizacija hardverskih i softverskih komponenti, poboljšana umreženost te unaprjeđenje sigurnosnih standarda.

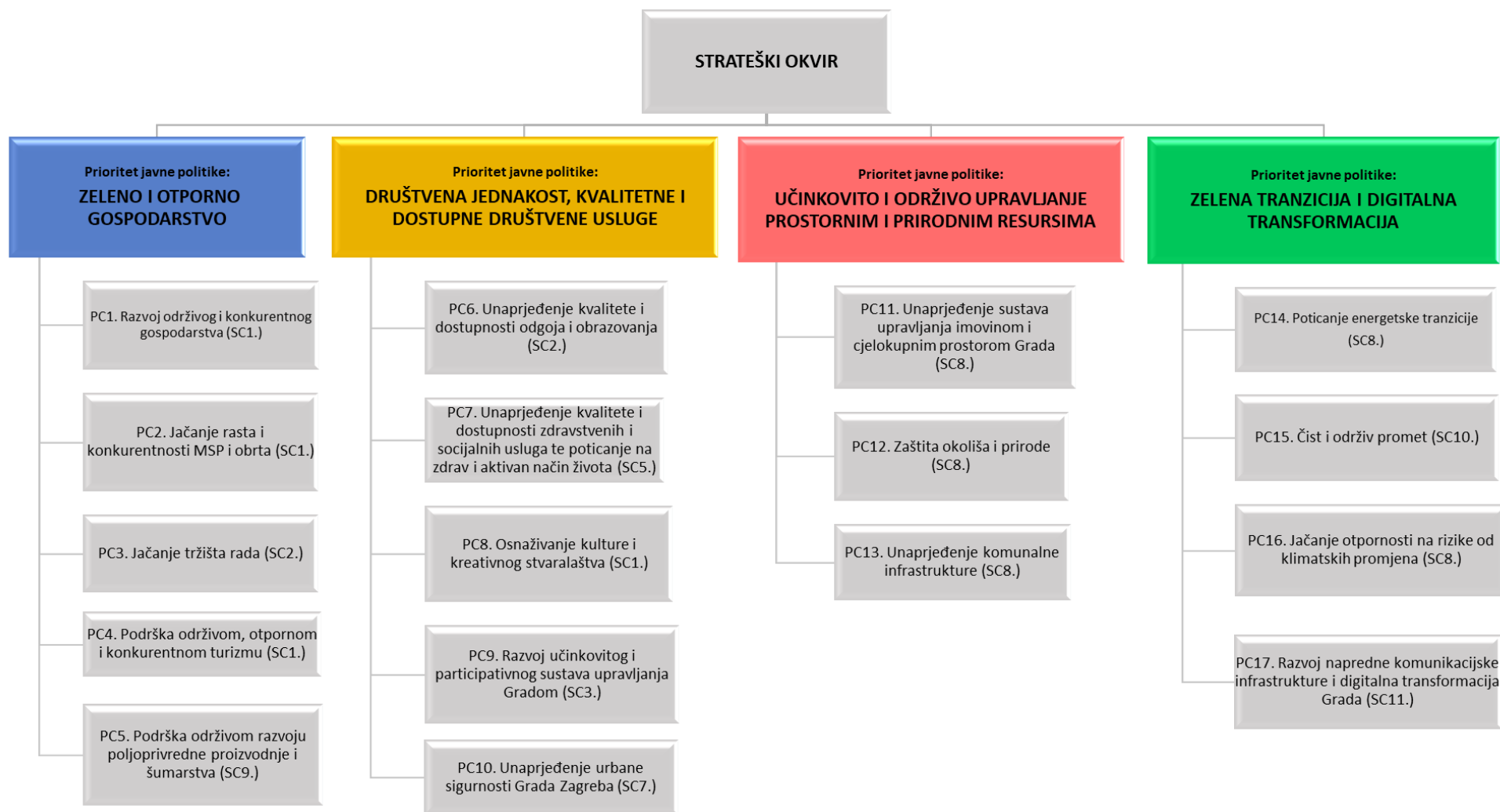
Ključna je i standardizacija hardverskih i softverskih platformi radi bolje povezivosti i iskoristivosti uvedenih sustava radi prikupljanja, pohrane i obrade podataka koji su korisni za donošenje kvalitetnih i pravovremenih odluka o upravljanju. Interoperabilnost je kao važnu karakteristiku digitalnih sustava izdvojila Europska unija u Europskome okviru za interoperabilnost (EIF).

Mjere za provedbu

1. Uspostava objedinjenog, dijeljenog podatkovnog centra za IKT usluge Grada, gradskih poduzeća i ustanova
2. Unaprjeđenje internih sigurnosnih mehanizama i uvođenje najboljih praksi u procesima upravljanja sigurnošću podataka (ISO/27001:2013)
3. Standardizacija tehnoloških platformi i povećanje interoperabilnosti među heterogenim IT sustavima uspostavom standardnih rješenja i zajedničkih mehanizama za razmjenu podataka
4. Povećanje transparentnosti uporabom otvorenih podataka ("Open Data") te korištenje velikih količina prikupljenih podataka za kvalitetnije upravljanje Gradom ("Big Data")

	Naziv mjere	Popis aktivnosti	Nositelj/i	Ciljne skupine
17.1.	Uspostava objedinjenog, dijeljenog podatkovnog centra za IKT usluge Grada, gradskih poduzeća i ustanova	- analiza trenutnog stanja informacijske infrastrukture Grada Zagreba i povezanih poduzeća i ustanova - pronalazak lokacije i analiza potreba za nadogradnjom fizičke infrastrukture - nabava potrebne hardverske opreme i softvera za upravljanje podatkovnim centrom - migracija postojeće infrastrukture i usluga	Služba za informacijski sustav i tehničke poslove Zagrebački holding d.o.o.	Građani Grada Zagreba
17.2.	Unaprjeđenje internih sigurnosnih mehanizama i uvođenje najboljih praksi u procesima upravljanja sigurnošću podataka (ISO/27001:2013)	- analiza postojećeg stanja sigurnosti informacijskog sustava Grada - implementacija ISO/27001:2013 standarda - uspostava sustava mjerenja i upravljanja sigurnošću usluga - edukacija korisnika	Služba za informacijski sustav i tehničke poslove	Građani Grada Zagreba
17.3.	Standardizacija tehnoloških platformi i povećanje interoperabilnosti među heterogenim IT sustavima uspostavom standardnih rješenja i zajedničkih mehanizama za razmjenu podataka	- uspostava standarda za strojnu razmjenu podataka - analiza integracijskih točaka postojećih rješenja i razrada prijedloga za unaprjeđenje - nadogradnja i implementacija postojećih rješenja - širenje gradske optičke mreže, stimuliranje šire primjene postojećih i razvoj novih širokopojsnih usluga	Služba za informacijski sustav i tehničke poslove Zagrebački holding d.o.o. Zagrebački holding d.o.o., podružnica Zagrebački digitalni grad	Građani Grada Zagreba

17.4.	Povećanje transparentnosti korištenjem otvorenih podataka ("Open Data") te velikih količina prikupljenih podataka za kvalitetnije upravljanje Gradom ("Big Data")	- uspostava platformi za prikupljanje, obradu i iskorištavanje podataka - korištenje naprednih tehnologija u poslovnim procesima (strojno učenje, umjetna inteligencija) - edukacija zaposlenika oko mogućnosti korištenja naprednih tehnologija u poslovanju - unaprjeđenje kvalitete geoprostornih podataka i usluga te dostupnost s pomoću standardiziranih sučelja za ponovnu upotrebu u različitim komercijalnim i nekomercijalnim projektima - osiguranje preduvjeta i ulaganje u elektroničku komunikacijsku infrastrukturu, uključujući senzore i drugu bežičnu opremu	Služba za informacijski sustav i tehničke poslove Gradski ured za gospodarstvo, ekološku održivost i strategijsko planiranje	Građani Grada Zagreba
-------	--	--	--	------------------------------

OPIS PRIORITETA JAVNIH POLITIKA U SREDNJOROČNOM RAZDOBLJU

ZELENO I OTPORNO GOSPODARSTVO	PC1. Razvoj održivog i konkurentnog gospodarstva	1.1. Poticanje ulaganja u nove i zelene tehnologije, istraživanje i razvoj, transfer tehnologije i znanja te razvoj inovativnih proizvoda i usluga
		1.2. Administrativno rasterećenje poduzetnika i poticanje digitalizacije poslovanja
	PC2. Jačanje rasta i konkurentnosti MSP i obrta	2.1. Bolji pristup izvorima financiranja
		2.2. Podrška posebnim kategorijama poduzetnika (poduzetnici početnici, mladi, žene, društveni poduzetnici i dr.)
		2.3. Poticanje internacionalizacije poslovanja malih i srednjih poduzetnika
		2.4. Unaprjeđenje poduzetničke infrastrukture i sustava planiranja te praćenja gospodarskih aktivnosti
	PC3. Jačanje tržišta rada	3.1. Prilagodba obrazovnih programa potrebama tržišta rada
		3.2. Poticanje cjeloživotnog učenja
		3.3. Mjere aktivne politike zapošljavanja
		3.4. Uključivanje socijalno osjetljivih i marginaliziranih skupina i osoba u nepovoljnom položaju na tržište rada

	PC4. Podrška održivom, otpornom i konkurentnom turizmu	4.1. Diverzifikacija i poboljšanje turističke ponude i poticanje razvoja selektivnih oblika turizma
		4.2. Jačanje međusektorske i međužupanijske suradnje u turizmu, promocija Grada i njegovo brendiranje kao city break destinacije
	PC5. Podrška održivom razvoju poljoprivredne proizvodnje i šumarstva	5.1. Održivo gospodarenje poljoprivrednim zemljištem
		5.2. Jačanje sustava poljoprivrednih gospodarstava
		5.3. Razvoj održivog sustava urbane prehrane
		5.4. Održivo gospodarenje šumama, lovištima i zaštita divljači
	PC6. Unaprjeđenje kvalitete i dostupnosti odgoja i obrazovanja	6.1. Unaprjeđenje predškolske, osnovnoškolske i srednjoškolske infrastrukture i programa
		6.2. Jačanje visokoškolskog obrazovanja i znanosti, razvoj infrastrukturnog sadržaja po mjeri studenata te poticanje cjeloživotnog obrazovanja
DRUŠTVENA JEDNAKOST, KVALITETNE I DOSTUPNE DRUŠTVENE USLUGE	PC7. Unaprjeđenje kvalitete i dostupnosti zdravstvenih i socijalnih usluga te poticanje na zdrav i aktivan način života	7.1. Unaprjeđenje zdravstvenog sustava
		7.2. Jačanje socijalne uključenosti i unaprjeđenje standarda usluga socijalne skrbi
		7.3. Unaprjeđenje sportske infrastrukture i jačanje sportske kulture

	PC8. Osnaživanje kulture i kreativnog stvaralaštva	8.1. Poticanje razvoja kulture i umjetničkog stvaralaštva
		8.2. Poticanje razvoja kulturnih i kreativnih industrija
	PC9. Razvoj učinkovitog i participativnog sustava upravljanja Gradom	9.1. Unaprjeđenje i digitalizacija poslovnih procesa i usluga Grada i upravljanje promjenama
		9.2. Ulaganje u ljudske resurse javnog sektora
		9.3. Unaprjeđenje međusektorske suradnje svih sastavnica društva
		9.4. Jačanje participativne demokracije u planiranju razvoja Grada
	PC10. Unaprjeđenje urbane sigurnosti Grada Zagreba	10.1. Jačanje sposobnosti operativnih snaga civilne zaštite
		10.2. Jačanje vatrogasnog sustava
		10.3. Umanjenje rizika od klizanja tla
	UČINKOVITO I ODRŽIVO UPRAVLJANJE PROSTORNIM I PRIRODNIM RESURSIMA	PC11. Unaprjeđenje sustava upravljanja imovinom i cjelokupnim prostorom Grada
		11.1. Održivo planiranje razvoja Grada i korištenje cjelokupnog prostora
		11.2. Unaprjeđenje sustava zelene infrastrukture Grada i primjene rješenja utemeljenih na prirodi
		11.3. Učinkovito upravljanje gradskom imovinom, daljnji razvoj programa javnog stanovanja
		11.4. Unaprjeđenje kvalitete katastarskih i zemljišnoknjižnih podataka na području Grada Zagreba

		11.5. Revitalizacija i obnova izgrađenih prostora Grada
	PC12. Zaštita okoliša i prirode	12.1. Zaštita i održivo upravljanje područjima Medvednice i Save
		12.2. Zaštita i poboljšanje kvalitete sastavnica okoliša
		12.3. Učinkovit monitoring i upravljanje prirodnom baštinom, georaznolikošću i bioraznolikošću
	PC13. Unaprjeđenje komunalne infrastrukture	13.1. Unaprjeđenje sustava vodoopskrbe i odvodnje
		13.2. Povećanje djelatnosti u gospodarenju komunalnim otpadom
		13.3. Poboljšanje komunalne opremljenosti gradskog područja
ZELENA TRANZICIJA I DIGITALNA TRANSFORMACIJA	PC14. Poticanje energetske tranzicije	14.1. Integralna, dubinska energetska obnova stambenog i javnog fonda zgrada i suzbijanje energetske siromaštva
		14.2. Poticanje na korištenje obnovljivih izvora energije i visokoučinkovitih kogeneracija
		14.3. Povećanje energetske učinkovitosti i modernizacija sustava javne rasvjete Grada Zagreba
		14.4. Povećanje učinkovitosti i unaprjeđenje sustava grijanja i hlađenja
		14.5. Uvođenje sustava automatskog nadzora i individualnog mjerenja potrošnje energije i vode
	PC15. Čist i održiv promet	15.1. Čist, održiv i unaprijeđen sustav javnog gradskog prijevoza

		15.2. Integrirani razvoj cestovnog prometa
		15.3. Unaprjeđenje zračnog prometa
		15.4. Unaprjeđenje željezničkog prometa
		15.5. Razvoj infrastrukture i poticanje korištenja vozila s nultim emisijama
		15.6. Unaprjeđenje pješačkog i biciklističkog prometa
	PC16. Jačanje otpornosti na rizike od klimatskih promjena	16.1. Prilagodba klimatskim promjenama
		16.2. Uspostava sustava zaštite od prirodnih nepogoda, klimatskih promjena i upravljanja kriznim situacijama
	PC17. Razvoj napredne komunikacijske infrastrukture i digitalna transformacija Grada	17.1. Uspostava objedinjenog, dijeljenog podatkovnog centra za IKT usluge Grada, gradskih poduzeća i ustanova
		17.2. Unaprjeđenje internih sigurnosnih mehanizama i uvođenje najboljih praksi u procesima upravljanja sigurnošću podataka (ISO/27001:2013)
		17.3. Standardizacija tehnoloških platformi i povećanje interoperabilnosti među heterogenim IT sustavima uspostavom standardnih rješenja i zajedničkih mehanizama za razmjenu podataka
		17.4. Povećanje transparentnosti uporabom otvorenih podataka ("Open Data") te iskorištenje velikih količina prikupljenih podataka za kvalitetnije upravljanje Gradom ("Big Data")

6.1. POPIS POSEBNIH CILJEVA I RELEVANTNIH POKAZATELJA ISHODA

Prioritet javne politike: ZELENO I OTPORNO GOSPODARSTVO						
POSEBNI CILJ	POKAZATELJ ISHODA	MJERNA JEDINICA	POČETNA VRIJEDNOST	CILJANA VRIJEDNOST 2027.	UČESTALOST PRIKUPLJANJA PODATAKA	IZVOR
1. Razvoj održivog i konkurentnog gospodarstva	OI.02.9.41 Broj podnesenih prijava zaštite industrijskog vlasništva	Broj	Patenti: 26 (2021.) Žigovi: 672 (2021.) Industrijski dizajn: 29 (2021.)	Patenti: 50 Žigovi: 689 Industrijski dizajn: 53	Godišnje	Državni zavod za intelektualno vlasništvo
	OI.02.9.42 Broj registriranih prijava zaštite industrijskog vlasništva	Broj	Patenti: 21 (2021.) Žigovi: 475 (2021.) Industrijski dizajn: 29 (2021.)	Patenti: 22 Žigovi: 520 Industrijski dizajn: 41	Godišnje	Državni zavod za intelektualno vlasništvo
2. Jačanje rasta i konkurentnosti MSP i obrta	OI.02.1.31 Udio zaposlenih u mikro, malim i srednjim poduzećima u ukupnom broju zaposlenih	Postotak	49,98%	52%	Trogodišnje	Gradski ured za gospodarstvo, ekološku održivost i strategijsko planiranje, FINA
3. Jačanje tržišta rada	OI.02.1.29 Stopa zaposlenosti	Postotak	70,20% (2021.)	75%	Godišnje	Državni zavod za statistiku
4. Podrška održivom, otpornom i konkurentnom turizmu	OI.02.8.24 Prosječni boravak turista (u danima)	Broj noćenja po dolasku	1,5 (2020.)	2,8	Godišnje	Gradski ured za gospodarstvo, ekološku održivost i strategijsko planiranje

						(Izračun: broj noćenja/broj dolazaka)
	OI.02.8.25 Prosječna potrošnja turista po danu, u eurima	Euro	132,10 (2019.)	160	Trogodišnje	Institut za turizam (Tomas Hrvatska)
5. Podrška održivom razvoju poljoprivredne proizvodnje i šumarstva	OI.02.12.77 Subjekti upisani u Upisnik poljoprivrednih proizvođača	Broj	6508 (2021.)	8308	Godišnje	Gradski ured za gospodarstvo, ekološku održivost i strategijsko planiranje
Prioritet javne politike: DRUŠTVENA JEDNAKOST, KVALITETNE I DOSTUPNE DRUŠTVENE USLUGE						
POSEBNI CILJ	POKAZATELJ ISHODA	MJERNA JEDINICA	POČETNA VRIJEDNOST	CILJANA VRIJEDNOST 2027.	UČESTALOST PRIKUPLJANJA PODATAKA	IZVOR
6. Unaprjeđenje kvalitete i dostupnosti odgoja i obrazovanja	OI.02.2.60 Broj dječjih vrtića i drugih pravnih osoba koje ostvaruju programe predškolskog odgoja	Broj	131	173	Godišnje	Statistički ljetopis Grada Zagreba, Gradski ured za obrazovanje sport i mlade
	OI.02.2.58. Rashodi za odgojno-obrazovni sustav JLP(R)S, po stanovniku	Euro	307,81	496,55	Godišnje	Gradski ured za obrazovanje, sport i mlade
7. Unaprjeđenje kvalitete i dostupnosti zdravstvenih i socijalnih usluga te poticanje na zdrav i aktivan način života	OI.02.3.70 Broj domova za starije osobe	Broj	11 (u nadležnosti Grada)	13 (u nadležnosti Grada)	Godišnje	Gradski ured za socijalnu zaštitu, zdravstvo, branitelje i osobe s invaliditetom
	OI.02.5.18 Broj bolničkih kreveta na 1000 stanovnika	Broj	7,85 (2021.)	8,05 (procjena)	Godišnje	Hrvatski zavod za javno zdravstvo

						Gradski ured za socijalnu zaštitu, zdravstvo, branitelje i osobe s invaliditetom
	OI.02.05.49 Broj vrhunskih i vrsnih sportaša	Broj	368 (vrhunskih sportaša) 813 (vrsnih sportaša)	1000 (vrhunskih sportaša) 900 (vrsnih sportaša)	Godišnje	Gradski ured za obrazovanje, sport i mlade
8. Osnazivanje kulture i kreativnog stvaralaštva	OI.02.8.48. Rashodi za kulturu JLP(R)S, po stanovniku	Euro	101,52	131,21	Godišnje	Gradski ured za kulturu i civilno društvo
9. Razvoj učinkovitog i participativnog sustava upravljanja Gradom	OI.02.13.30 Broj udruga civilnog društva na 10.000 stanovnika	Broj	156,01	od 179,39 do 187,18	Godišnje	Registar udruga RH, Gradski ured za opću upravu i imovinsko-pravne poslove
10. Unaprjeđenje urbane sigurnosti Grada Zagreba	OI.02.10.33 Broj članova operativnih snaga civilne zaštite na 1000 stanovnika	Broj	9,4	10,4	Godišnje	Gradski ured za mjesnu samoupravu, promet, civilnu zaštitu i sigurnost
Prioritet javne politike: UČINKOVITO I ODRŽIVO UPRAVLJANJE PROSTORNIM I PRIRODNIM RESURSIMA						
POSEBNI CILJ	POKAZATELJ ISHODA	MJERNA JEDINICA	POČETNA VRIJEDNOST	CILJANA VRIJEDNOST 2027.	UČESTALOST PRIKUPLJANJA PODATAKA	IZVOR
11. Unaprjeđenje sustava upravljanja imovinom i cjelokupnim prostorom Grada	OI.02.13.25 Broj završenih stanova	Broj	2 623 (2021.)	15 000	Godišnje	Gradski ured za obnovu, izgradnju, prostorno uređenje,

						graditeljstvo i komunalne poslove Državni zavod za statistiku
12. Zaštita okoliša i prirode	OI.02.6.61 Površina održanih biološki vrijednih staništa	Hektar	1,4 ha (2021.)	2 ha	Godišnje	Javna ustanova "Maksimir" za upravljanje zaštićenim područjima Grada Zagreba
	OI.02.6.62 Rashodi za zaštitu okoliša na području županije, po stanovniku	Euro	1,54	3,11	Godišnje	Gradski ured za gospodarstvo, ekološku održivost i strategijsko planiranje
13. Unaprjeđenje komunalne infrastrukture	OI.02.6.64 Sakupljena količina odvojenog komunalnog otpada u sklopu javne usluge	Tona	(2021.) papir: 16.692 biootpad: 24.380 plastika: 12.986 metal: 452 staklo: 2.967 tekstil: 829	25.000 25.000 25.000 600 3.500 1.000	Godišnje	Zagrebački holding d.o.o. – Podružnica Čistoća
	OI.02.6.65 Ostvareni gubici u vodovodnoj mreži	Postotak	52% (2021.)	39%	Godišnje	Županijska komunalna društva – Vodoopskrba i odvodnja d.o.o.
Prioritet javne politike: ZELENA TRANZICIJA I DIGITALNA TRANSFORMACIJA						
POSEBNI CILJ	POKAZATELJ ISHODA	MJERNA JEDINICA	POČETNA VRIJEDNOST	CILJANA VRIJEDNOST 2027.	UČESTALOST PRIKUPLJANJA PODATAKA	IZVOR

14. Poticanje energetske tranzicije	OI.02.6.38 Potrošnja finalne energije	GWh	14.611	13.695	Godišnje	Energetska bilanca Grada Zagreba, Gradski ured za gospodarstvo, ekološku održivost i strategijsko planiranje
	OI.02.6.40 Udio obnovljive energije u bruto finalnoj potrošnji energije po sektorima	Postotak	5,7	6,8	Godišnje	Energetska bilanca Grada Zagreba, Gradski ured za gospodarstvo, ekološku održivost i strategijsko planiranje
15. Čist i održiv promet	OI.02.11.45 Broj javno dostupnih punionica za vozila na alternativni pogon	Broj	130	3000	Godišnje	Regionalne energetske agencije, Udruga Strujni krug, Gradski ured za obnovu, izgradnju, prostorno uređenje, graditeljstvo i komunalne poslove Gradski ured za mjesnu samoupravu, promet, civilnu zaštitu i sigurnost
	OI.02.11.77 Ukupna duljina javnih biciklističkih prometnica	km	270	300	Polugodišnje	Gradski ured za mjesnu samoupravu, promet, civilnu zaštitu i sigurnost
16. Jačanje otpornosti na rizike od klimatskih promjena	OI.02.10.34 Rashodi za civilnu zaštitu po stanovniku	Euro	19,71	26,54	Godišnje	Gradski ured za mjesnu samoupravu, promet, civilnu zaštitu i sigurnost

17. Razvoj napredne komunikacijske infrastrukture i digitalna transformacija Grada	OI.02.7.35 Broj novih e-usluga za građane	Broj	15	27	Godišnje	Služba za informacijski sustav i tehničke poslove, Služba za baze podataka i razvoj aplikativnih rješenja
---	---	------	----	----	----------	--

VII. STRATEŠKI PROJEKTI GRADA ZAGREBA

Strateški projekti su prioritetni za razdoblje trajanja plana, ključni su za razvoj Grada Zagreba te u znatnoj mjeri doprinose ostvarenju posebnih ciljeva koji su definirani u strateškom okviru Plana razvoja Grada Zagreba. Po svojoj su definiciji dugoročni i kompleksni, a nerijetko uključuju veći broj dionika i institucija te se često provode kroz više od jedne faze. Strateški projekti navedeni su unutar dviju lista. U prvoj su navedeni strateški projekti koji su u nadležnosti Grada Zagreba ili s njim povezanih tijela, dok se u drugoj listi nalaze projekti važni za razvoj Grada Zagreba, ali čija provedba nije u njegovoj nadležnosti (priprema projekata u suradnji s nacionalnom razinom i sl.).

Posljednjih pet projekata u prvoj listi (Gredelj, Zagrepčanka, Zagrebački Velesajam, Blok Badel, Sljeme – Sesvete) su projekti revitalizacije nekadašnjih industrijskih područja Grada Zagreba koji su identificirani kao prioritetni za urbanu obnovu i razvoj te za stvaranje novih vrijednosti za Grad Zagreb. Uvažavajući kompleksnost i dugotrajnost procesa pripreme ovih projekata, u strateškom dokumentu navedena je i razrađena prva faza sa sljedećim aktivnostima: provedba urbanističkih procedura, izrada snimaka postojećeg stanja i konzervatorske dokumentacije te izrada studijske i projektne tehničke dokumentacije. Također, s obzirom na karakter i obuhvat svake lokacije, razina zrelosti pripreme je različita. Najspremniji projekt je Blok Badel za koji je proveden najveći dio studijskih istraživanja i potrebnih procedura te će po usvajanju urbanističkog plana uređenja biti spreman za realizaciju.

7.1. STRATEŠKI PROJEKTI VAŽNI ZA RAZVOJ JP(R)S-a IZ NADLEŽNOSTI JP(R)S -a ILI POVEZANIH TIJELA

Naziv projekta	1. Energetska obnova zgrada javne namjene
Usklađenost s Planom razvoja za razdoblje do kraja 2027. (Posebni cilj/mjera)	Posebni cilj 14. Poticanje energetske tranzicije Mjera 14.1. Integralna, dubinska energetska obnova stambenog i javnog fonda zgrada i suzbijanje energetskog siromaštva
Kratki opis projekta	Energetska obnova zgrada javne namjene odnosi se na cjelovitu energetska obnovu energetski nedovoljno učinkovitih zgrada javne namjene u vlasništvu Grada Zagreba primjenom integriranih mjera energetske učinkovitosti i obnovljivih izvora energije. S obzirom na spremnost projektno-tehničke dokumentacije i na imovinsko-pravne odnose, predviđena je provedba strateškog projekta u nekoliko faza.
Nositelj projekta/partneri	Grad Zagreb
Lokacija provedbe	Grad Zagreb
Terminski plan provedbe projekta	2022. – 2030.
Tip projekta (infrastrukturni/soft/kombinirano)	Infrastrukturni

Ukupna procijenjena vrijednost projekta	290.662.950 eura (2.190.000.000,00 kn)
Planirani izvori financiranja	Proračun Grada Zagreba, EU fondovi, financijski instrumenti

Naziv projekta	2. Energetski učinkovita obnova i modernizacija javne rasvjete
Usklađenost s Planom razvoja za razdoblje do kraja 2027. (Posebni cilj/mjera)	Posebni cilj 14. Poticanje energetske tranzicije Mjera 14.3. Povećanje energetske učinkovitosti i modernizacija sustava javne rasvjete Grada Zagreba
Kratki opis projekta	Modernizacija i unaprjeđenje energetske učinkovitosti sustava javne rasvjete rezultirat će pozitivnim utjecajem na klimu. Provedbom projekta poboljšat će se standard građana Grada Zagreba smanjenjem svjetlosnog onečišćenja što ga uzrokuje trenutna javna rasvjeta. Očekivane koristi su uštede u potrošnji električne energije od oko 65 % i uštede u troškovima održavanja sustava javne rasvjete.
Nositelj projekta/partneri	Grad Zagreb
Lokacija provedbe	Grad Zagreb
Terminski plan provedbe projekta	2023. – 2027.
Tip projekta (infrastrukturni/soft/kombinirano)	Infrastrukturni
Ukupna procijenjena vrijednost projekta	34.839.737 eura (262.500.000,00 kn)
Planirani izvori financiranja	Proračun Grada Zagreba , EU fondovi

Naziv projekta	3. Projekt Zagreb – Unaprjeđenje i proširenje sustava vodoopskrbe i odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda
Usklađenost s Planom razvoja za razdoblje do kraja 2027. (Posebni cilj/mjera)	Posebni cilj 13. Unaprjeđenje komunalne infrastrukture Mjera 13.1. Unaprjeđenje sustava vodoopskrbe i odvodnje
Kratki opis projekta	Osnovni cilj je ulaganje u sustav odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda kako bi se postiglo okruženje održivog razvoja i korištenje prirodnih resursa kroz smanjenje vodnih gubitaka, revitalizaciju vodoopskrbne mreže i objekata, osiguranje dovoljne količine kvalitetne pitke vode za vodoopskrbu stanovništva, racionalno korištenje energije i vodnih resursa, učinkovit rad svih dijelova vodoopskrbnog sustava, zaštitu Savskog vodonosnika i otvorenih vodotoka s obronaka Medvednice s utokom u rijeku Savu, povećanje priključenosti kućanstva na sustav javne odvodnje te dovod otpadnih voda. na centralni uređaj za pročišćavanje otpadnih voda Grada Zagreba.
Nositelj projekta/partneri	Zagrebački Holding, Vodoopskrba i odvodnja d.o.o.
Lokacija provedbe	Grad Zagreb, Općina Stupnik
Terminski plan provedbe projekta	2025. – 2030.

Tip projekta (infrastrukturni/soft/kombinirano)	Infrastrukturni
Ukupna procijenjena vrijednost projekta	264.749.900 eura (1.994.758.128,00 kn)
Planirani izvori financiranja	Proračun Grada Zagreba, EU fondovi, državni proračun, javna poduzeća, ostali izvori

Naziv projekta	4. Postrojenje za sortiranje odvojeno prikupljenog komunalnog otpada Grada Zagreba
Usklađenost s Planom razvoja za razdoblje do kraja 2027. (Posebni cilj/mjera)	Posebni cilj 13. Unaprjeđenje komunalne infrastrukture Mjera 13.2. Povećanje djelotvornosti u gospodarenju komunalnim otpadom
Kratki opis projekta	Sortirница služi za odvajanje nečistoća iz odvojeno prikupljenog komunalnog otpada s područja Grada Zagreba. Kapacitet sortirnice je 60.000,0 t/godišnje po jednoj smjeni, te radom u dvije smjene ukupni kapacitet je 120.000,0 t/god. Odabrano tehnološko rješenje u najvećoj se mjeri oslanja na automatizirane strojeve za separaciju materijala te integrira najnovija tehnološka dostignuća na području sortirne tehnike i najučinkovitiju opremu na tržištu. Provedbom projekta smanjiti će se količine otpada koje se odlažu na odlagalištu otpada (više od 70.000 t/god.) i emisije stakleničkih plinova (za više od 46.000,00 t/god.) te će se dobiti novi resurs kao sirovina za proizvodnju novih proizvoda, sukladno načelu kružne ekonomije.
Nositelj projekta/partneri	Zagrebački centar za gospodarenje otpadom d.o.o.
Lokacija provedbe	Grad Zagreb
Terminski plan provedbe projekta	2024. – 2027.
Tip projekta (infrastrukturni/soft/kombinirano)	Infrastrukturni
Ukupna procijenjena vrijednost projekta	81.221.223 eura (611.961.304,69 kn)
Planirani izvori financiranja	Proračun Grada Zagreba, EU fondovi, ostali izvori

Naziv projekta	5. Modernizacija voznog parka ZET-a
Usklađenost s Planom razvoja za razdoblje do kraja 2027. (Posebni cilj/mjera)	Posebni cilj 15. Čist i održiv promet Mjera 15.1. Čist, održiv i unaprijeđen sustav javnog gradskog prijevoza

Kratki opis projekta	Radi održive i kvalitetne usluge javnog gradskog prijevoza, povećanja protočnosti gradskog prijevoza te smanjenja operativnih troškova, neophodna je sukcesivna nabava novih niskopodnih tramvaja i autobusa na alternativni pogon s popratnom infrastrukturom kako bi se zamijenili stari i dotrajali visokopodni tramvaji te stari autobusi koji imaju negativan utjecaj na okoliš. Nabava i isporuka planiranog broja vozila očekuje se najkasnije do kraja 2029.
Nositelj projekta/partneri	ZET
Lokacija provedbe	Grad Zagreb
Indikativno trajanje projekta	2022. – 2029.
Tip projekta (infrastrukturni/soft/kombinirano)	Infrastrukturni
Ukupna procijenjena vrijednost projekta	224.988.055 eura (1.695.172.500,00 kn)
Planirani izvori financiranja	Proračun Grada Zagreba, EU fondovi

Naziv projekta	6. Izgradnja i rekonstrukcija Sarajevske ulice sa izgradnjom tramvajske pruge
Usklađenost s Planom razvoja za razdoblje do kraja 2027. (Posebni cilj/mjera)	Posebni cilj 15. Čist i održiv promet Mjera 15.1. Čist, održiv i unaprijeđen sustav javnog gradskog prijevoza
Kratki opis projekta	Projekt obuhvaća izgradnju i rekonstrukciju Sarajevske ceste na potezu od rotora u Zapruđu na sjeveru, do Ulice A. Brdarića na jugu s izgradnjom i uređenjem postojećih raskrižja u razini, zaštitu i rekonstrukciju postojeće te izgradnju nove komunalne infrastrukture u promatranoj dionici Sarajevske ceste uz rezerviranje koridora za buduću komunalnu infrastrukturu (plinovod), izgradnju tramvajske pruge na potezu od Avenije Dubrovnik (rotor u Zapruđu) na sjeveru do Ranžirnog kolodvora na jugu, uključujući proširenja za tramvajska stajališta te zaokretnicu kod ranžirnog kolodvora, izgradnju i uređenje zaštitnih zidova od buke i krajobrazno uređenje u granici obuhvata zahvata nove cestovne prometnice. Cilj projekta je doprinijeti dovršetku i modernizaciji gradske prometne mreže uz poboljšanje njezine sigurnosti i funkcionalnosti, efikasnijeg korištenja transportnih resursa i osiguranje okolišno održivijeg transporta. Svrha zahvata je unaprjeđenje prometne mreže Novog Zagreba, povećanje kvalitete i kvantitete javnog prijevoza prugom kojoj gravitiraju novozagrebačka naselja Utrine, Travno, Dugave, Hrelić i Jakuševac te stvaranje preduvjeta za spajanje na autocestu.

Nositelj projekta/partneri	Grad Zagreb
Lokacija provedbe	Grad Zagreb
Terminski plan provedbe projekta	2024. – 2027.
Tip projekta (infrastrukturni/soft/kombinirano)	Infrastrukturni
Ukupna procijenjena vrijednost projekta	24.607.017 eura (185.401.569,59 kn)
Planirani izvori financiranja	Proračun Grada Zagreba, EU fondovi

Naziv projekta	7. Izgradnja tramvajske pruge od Ulice kralja Zvonimira do okretišta u Savišću
Usklađenost s Planom razvoja za razdoblje do kraja 2027. (Posebni cilj/mjera)	Posebni cilj 15. Čist i održiv promet Mjera 15.1. Čist, održiv i unaprijeđen sustav javnog gradskog prijevoza
Kratki opis projekta	Projekt obuhvaća izgradnju tramvajske pruge od Ulice kralja Zvonimira do okretišta Savišće, a predviđena je u dvije etape. Etapa I., od Ulice kralja Zvonimira do Ulice grada Vukovara (1300 m) i etapa II., od Ulice grada Vukovara do okretišta u Savišću (2400 m). Cilj projekta je da doprinese dovršetku i modernizaciji gradske prometne mreže, poboljšanju njezine sigurnosti i funkcionalnosti te da osigura efikasnije korištenje transportnih resursa i okolišno održiviji transport.
Nositelj projekta/partneri	Grad Zagreb
Lokacija provedbe	Grad Zagreb
Terminski plan provedbe projekta	2024. – 2027.
Tip projekta (infrastrukturni/soft/kombinirano)	Infrastrukturni
Ukupna procijenjena vrijednost projekta	24.819.165 eura (187.000.000,00 kn)
Planirani izvori financiranja	Proračun Grada Zagreba, EU fondovi

Naziv projekta	8. Podvožnjak Medpotoki
Usklađenost s Planom razvoja za razdoblje do kraja 2027. (Posebni cilj/mjera)	Posebni cilj 15. Čist i održiv promet Mjera 15.2. Integrirani razvoj cestovnog prometa
Kratki opis projekta	Cilj projekta je unaprijeđenje javnog gradskog prijevoza, produženjem ulice Medpotoki od Aleje Bologne do Samoborske ceste s deniveliranim raskrižjem. Provedba projekta utjecat će na postizanje održivog prometnog sustava

	i podizanje kvalitete javnog prijevoza putnika, smanjenje emisije CO ₂ , zaštitu i očuvanje životnog okoliša te će se postići dio zadanih KPI iz Master plana prometnog razvoja Grada Zagreba, Zagrebačke županije i Krapinsko - zagorske županije.
Lokacija provedbe	Grad Zagreb
Terminski plan provedbe projekta	2024. – 2027.
Tip projekta (infrastrukturni/soft/kombinirano)	Infrastrukturni
Ukupna procijenjena vrijednost projekta	19.908.421 eura (150.000.000,00 kn)
Planirani izvori financiranja	Proračun Grada Zagreba, EU fondovi

Naziv projekta	9. Intermodalni terminal Savski most
Usklađenost s Planom razvoja za razdoblje do kraja 2027. (Posebni cilj/mjera)	Posebni cilj 15. Čist i održiv promet Mjera 15.1. Čist, održiv i unaprijeđen sustav javnog gradskog prijevoza
Kratki opis projekta	Projekt sadrži plan za rekonstrukciju i unaprijeđenje postojećeg intermodalnog terminala Savski most radi povezivanja na novu željezničku stanicu Savski most (projekt HŽI) i uspostavu Park (Bike) & Ride sustava u zonama tramvajskih i autobusnih terminala, željezničkih stajališta te postojećih i novo planiranih intermodalnih terminala javnog prijevoza
Nositelj projekta/partneri	Grad Zagreb Partneri: ZET, HŽI, ZGH (podružnica Zagrebparking)
Lokacija provedbe	Grad Zagreb
Terminski plan provedbe projekta	2025. – 2027.
Tip projekta (infrastrukturni/soft/kombinirano)	Infrastrukturni
Ukupna procijenjena vrijednost projekta	26.544.562 eura (200.000.000,00 kn)
Planirani izvori financiranja	Proračun Grada Zagreba, EU fondovi

Naziv projekta	10. Izgradnja biciklističke magistrale Zagreb Istok
Usklađenost s Planom razvoja za razdoblje do kraja 2027. (Posebni cilj/mjera)	Posebni cilj 15. Čist i održiv promet Mjera 15. 6. Unaprijeđenje pješačkog i biciklističkog prometa
Kratki opis projekta	Biciklistička magistrala – Zagreb Istok je kapitalni projekt uređenja biciklističkog koridora uz željezničku prugu od Studentskog centra do Dugog Sela u dužini od 22,3 kilometra. Cilj projekta je povezivanje nove biciklističke infrastrukture s postojećom biciklističkom infrastrukturom i stvaranje

	jedinstvene kontinuirane mreže kao i unaprjeđenje cjelokupnog biciklističkog prometa na području grada Zagreba i šire okolice kao kvalitetne alternative za druga prijevozna sredstva.
Nositelj projekta/partneri	Grad Zagreb
Lokacija provedbe	Grad Zagreb
Terminski plan provedbe projekta	2023. – 2027.
Tip projekta (infrastrukturni/soft/kombinirano)	Infrastrukturni
Ukupna procijenjena vrijednost projekta	3.790.563 eura (28.560.000,00 kn)
Planirani izvori financiranja	Proračun Grada Zagreba, EU fondovi

Naziv projekta	11. Zagrebački inovacijski centar
Usklađenost s Planom razvoja za razdoblje do kraja 2027. (Posebni cilj/mjera)	Posebni cilj 1. Razvoj održivog i konkurentnog gospodarstva Mjera 1.1. Poticanje ulaganja u nove i zelene tehnologije, istraživanje i razvoj te razvoj inovativnih proizvoda i usluga
Kratki opis projekta	Izgradnja novog, energetski učinkovitog objekta Zagrebačkog inovacijskog centra (ZICER) radi proširenja i unaprjeđenja usluga za mikro, male i srednje poduzetnike koji razvijaju inovativne, visokotehnološke i na znanju utemeljene proizvode i usluge. Izgrađena i adekvatno opremljena infrastruktura (7 kvalitetno opremljenih laboratorija) te različiti edukativni programi koji će se provoditi u novoizgrađenom ZICER-u s mogućnošću sudjelovanja poduzetnika u različitim razvojnim projektima, doprinijet će unaprijeđenju istraživačkih i inovacijskih kapaciteta te privlačenju investicija.
Nositelj projekta/partneri	Grad Zagreb / Zagrebački inovacijski centar d.o.o.
Lokacija provedbe	Grad Zagreb
Terminski plan provedbe projekta	N/a – ovisno o lokaciji koja se odredi za projekt
Tip projekta (infrastrukturni/soft/kombinirano)	Kombinirano
Ukupna procijenjena vrijednost projekta	50.000.000 eura (376.725.000,00 kn)
Planirani izvori financiranja	Proračun Grada Zagreba, EU fondovi

Naziv projekta	12. Digitalni Zagreb
Usklađenost s Planom razvoja za razdoblje do kraja 2027. (Posebni cilj/mjera)	Posebni cilj 9. Razvoj učinkovitog i participativnog sustava upravljanja Gradom Mjera 9.1. Unaprjeđenje i digitalizacija poslovnih procesa i usluga Grada i upravljanje promjenama
Kratki opis projekta	Cilj Projekta Digitalni Zagreb je poboljšati usluge na temelju razvoja organizacijske strukture i procesa za podršku strateškom razvoju pametnog Grada Zagreba. Fokus je na postizanju organizacijske, tehnološke i pravne interoperabilnosti koje se temelje na integraciji i standardizaciji procesa u Gradu, a kako bi se građanima pružile kvalitetnije usluge. Projekt podrazumijeva korištenje informacijskih i komunikacijskih tehnologija u javnoj upravi u konkretnom upravnom ili neupravnom postupanju gradskih upravnih tijela, a usmjeren je na unaprjeđenje internog poslovanja usmjerenog na pružanje javne usluge prema vanjskim korisnicima – građanima tako da se dosadašnja klasična usluga preoblikuje u elektroničku. Fokus je na korištenju digitalnih tehnologija kako bismo ubrzali i unaprijedili poslovne procese, pokrenuli inovativnost i suradnju te donosili bolje odluke, pružali usluge s dodanom vrijednosti, uključili nove resurse, poboljšali sigurnost i povećali učinkovitost poslovanja Grada. Provedbom predmetnog Projekta planiraju se unaprijediti proračunski procesi za još veću transparentnost proračuna s uvidom u potpune, točne, pravovremene i razumljive informacije o proračunu kako bi građani vlastitim angažmanom mogli utjecati na efikasnost prikupljanja javnih sredstava i ponude javnih dobara i usluga. Planiraju se izraditi moderna rješenja koja omogućuju brzu i transparentnu komunikaciju s građanima uspostavom e-usluge u provedbi natječaja za dodjelu Stipendija Grada Zagreba, uspostaviti sustav eSavjetovanja koje svim zainteresiranima omogućuje uvid u opće akte čijim se donošenjem ili izmjenama utječe na interese građana te davanje i prijedloga, mišljenja i primjedbi građana na konkretne nacрте. Isto tako, unaprijediti će se procesi komunalnog redarstva, odnosno podnošenja prijava građana za komunalne nepravilnosti, uspostaviti će se platforma za praćenje analize kvalitete zraka u realnom vremenu s integriranim portalom za javnu prezentaciju podataka građanima. Planira se digitalizirati proces prijave građana za korištenje usluge smještaja građana u domove za starije osobe. S obzirom da Grad Zagreb raspolaže s velikom količinom podataka, provedbom Projekta planira se prilagodba informacijskog sustava Grada Zagreba i priprema podataka za automatsku objavu na Portalu otvorenih podataka RH kako bi se povećala transparentnost korištenjem otvorenih podataka i iskoristila velika količina prikupljenih podataka za kvalitetnije upravljanje Gradom.
Nositelj projekta/partneri	Grad Zagreb

Lokacija provedbe	Grad Zagreb
Terminski plan provedbe projekta	2023. – 2028.
Tip projekta (infrastrukturni/soft/kombinirano)	Kombinirano
Ukupna procijenjena vrijednost projekta	34.002.000 eura (256.188.069,00 kn)
Planirani izvori financiranja	Proračun Grada Zagreba, EU fondovi, državni proračun

Naziv projekta	13. Centar Novi Jelkovec – razvoj usluga podrške u zajednici za osobe s invaliditetom
Usklađenost s Planom razvoja za razdoblje do kraja 2027. (Posebni cilj/mjera)	Posebni cilj 7. Unaprjeđenje kvalitete dostupnosti zdravstvenih i socijalnih usluga te poticanje na zdrav i aktivan način života Mjera 7.2. Jačanje socijalne uključenosti i unaprjeđenje standarda usluga socijalne skrbi
Kratki opis projekta	Cilj projekta je unaprjeđenje infrastrukture i proširenje kapaciteta Centra Novi Jelkovec radi poboljšanja uvjeta za osiguranje podrške osobama s invaliditetom, djeci s teškoćama u razvoju i njihovim obiteljima osnivanjem tri podružnice Centra Novi Jelkovec za pružanje usluga u zajednici te kroz uspostavu usluge odmor od skrbi (<i>respite care</i>) u njegovu sklopu. Osnivanjem podružnica uspostaviti će se nove socijalne usluge za osobe s višestrukim teškoćama iznad 21 godine, osobama s psihosocijalnim (mentalnim) teškoćama te osobama s poremećajima iz autističnog spektra.
Nositelj projekta/partneri	Nositelj: Grad Zagreb Partneri: Centar za pružanje usluga u zajednici Novi Jelkovec
Lokacija provedbe	Grad Zagreb
Terminski plan provedbe projekta	2025. – 2027.
Tip projekta (infrastrukturni/soft/kombinirano)	Kombinirano
Ukupna procijenjena vrijednost projekta	6.636.140 eura (50.000.000,00 kn)
Planirani izvori financiranja	Proračun Grada Zagreba, EU fondovi

Naziv projekta	14. Razvoj usluga podrške u zajednici za osobe starije životne dobi
Usklađenost s Planom razvoja za razdoblje do kraja 2027. (Posebni cilj/mjera)	Posebni cilj 7. Unaprjeđenje kvalitete dostupnosti zdravstvenih i socijalnih usluga te poticanje na zdrav i aktivan način života Mjera 7.2. Jačanje socijalne uključenosti i unaprjeđenje standarda usluga socijalne skrbi
Kratki opis projekta	Cilj projekta je razvijanje novih te povećanja dostupnosti ciljanih socijalnih usluga, aktivnosti, servisa i usluga podrške u lokalnoj zajednici za starije osobe. Proširenje opsega pružanja usluga odnosi se na uslugu boravaka za starije osobe, pomoć u kući (usluga negovateljice/ gerontodomačice i organizirane prehrane) te aktivnosti „Gerontoloških centara Grada Zagreba“. Planirane su nove usluge mobilnih stručnih timova u lokalnoj zajednici te usluge odmora od skrbi neformalnih negovatelja.
Nositelj projekta/partneri	Grad Zagreb
Lokacija provedbe	Grad Zagreb
Terminski plan provedbe projekta	2025. – 2027.
Tip projekta (infrastrukturni/soft/kombinirano)	Kombinirano
Ukupna procijenjena vrijednost projekta	6.636.140 eura (50.000.000,00 kn)
Planirani izvori financiranja	Proračun Grada Zagreba, EU fondovi

Naziv projekta	15. Izgradnja Doma zdravlja Zagreb – Zapad na lokaciji Špansko
Usklađenost s Planom razvoja za razdoblje do kraja 2027. (Posebni cilj/mjera)	Posebni cilj 7. Unaprjeđenje kvalitete dostupnosti zdravstvenih i socijalnih usluga te poticanje na zdrav i aktivan način života Mjera 7.1 Unaprjeđenje zdravstvenog sustava
Kratki opis projekta	Izgradnja novog objekta na lokaciji Špansko sa svim potrebnim sadržajima na području gradske četvrti Stenjevec radi unaprjeđenja infrastrukture i povećanja kvalitete i dostupnosti zdravstvenih usluga.
Nositelj projekta/partneri	Grad Zagreb
Lokacija provedbe	Grad Zagreb

Terminski plan provedbe projekta	2025. – 2027.
Tip projekta (infrastrukturni/soft/kombinirano)	Infrastrukturni
Ukupna procijenjena vrijednost projekta	16.304.743 eura (122.848.085,00 kn)
Planirani izvori financiranja	Proračun Grada Zagreba, EU fondovi

Naziv projekta	16. Vrtići za sve – izgradnja, dogradnja, rekonstrukcija i opremanje predškolskih ustanova
Usklađenost s Planom razvoja za razdoblje do kraja 2027. (Posebni cilj/mjera)	Posebni cilj 6. Unaprjeđenje kvalitete i dostupnosti odgoja i obrazovanja Mjera 6.1. Unaprjeđenje predškolske, osnovnoškolske i srednjoškolske infrastrukture i programa
Kratki opis projekta	Cilj projekta je povećanje kvalitete i dostupnosti ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja za djecu predškolske dobi na području Grada Zagreba. Infrastrukturna ulaganja u dječje vrtiće radi poboljšanja dostupnosti ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja za djecu predškolske dobi na području Grada Zagreba
Nositelj projekta/partneri	Grad Zagreb
Lokacija provedbe	Grad Zagreb
Terminski plan provedbe projekta	2022. – 2030.
Tip projekta (infrastrukturni/soft/kombinirano)	Infrastrukturni
Ukupna procijenjena vrijednost projekta	73.082.004 eura (550.636.358,66 kn)
Planirani izvori financiranja	Proračun Grada Zagreba, EU fondovi

Naziv projekta	17. Jednosmjenska i cjelodnevna nastava u zagrebačkim školama
Usklađenost s Planom razvoja za razdoblje do kraja 2027. (Posebni cilj/mjera)	Posebni cilj 6. Unaprjeđenje kvalitete i dostupnosti odgoja i obrazovanja Mjera 6.1. Unaprjeđenje predškolske, osnovnoškolske i srednjoškolske infrastrukture i programa
Kratki opis projekta	Cilj projekta je osiguranje novih prostornih kapaciteta u područjima koja zasad nemaju dovoljan kapacitet postojećih osnovnih škola kako bi se doprinijelo kvalitetnom obrazovanju koje će djecu i mlade pripremati za poslove budućnosti prelaskom što većeg broja osnovnih i srednjih

	škola na rad u jednoj smjeni. Cilj je, također, povećati broj djece u cjelodnevnoj nastavi, odnosno u produženom boravku i uključiti ih što više u organiziranu školsku prehranu. Projekt ima i soft komponentu, a odnosi se na unaprjeđenje kvalitete usluga, uključujući usavršavanje i podršku nastavnom i nenastavnom osoblju škola, unapređenje modela rada i nastave, podizanje digitalne zrelosti i dr. Cilj je i povećanje uključenosti i sustava podrške svim učenicima, s posebnim naglaskom na smanjenje razlika u ishodima učenja zbog socioekonomskih ili zdravstvenih čimbenika te podrška uključivanju učenika s posebnim odgojno-obrazovnim potrebama.
Nositelj projekta/partneri	Grad Zagreb
Lokacija provedbe	Grad Zagreb
Terminski plan provedbe projekta	2024. – 2030.
Tip projekta (infrastrukturni/soft/kombinirano)	Kombinirano
Ukupna procijenjena vrijednost projekta	83.615.369 eura (630.000.000,00 kn)
Planirani izvori financiranja	Proračun Grada Zagreba, EU fondovi

Naziv projekta	18. Priuštivo stanovanje – naselje Podbrežje
Usklađenost s Planom razvoja za razdoblje do kraja 2027. (Posebni cilj/mjera)	Posebni cilj 11. Unaprjeđenje sustava upravljanja imovinom i cjelokupnim prostorom Grada Mjera 11.3. Učinkovito upravljanje gradskom imovinom s daljnjim razvojem programa javnog stanovanja
Kratki opis projekta	Izgradnja kvalitetne, funkcionalne i ekonomične višestambene zgrade koja će uvelike doprinijeti povećanju priuštivosti stanovanja u gradu Zagrebu. Radi se o zgradi s gotovo tri stotine stanova koja će udomiti gotovo tisuću stanovnika, što će značajno smanjiti potražnju za najamnim stanovima po prihvatljivim cijenama, čime se ovaj projekt uklapa u inkluzivnu i proaktivnu stambenu politiku Grada Zagreba. Stanovi različite sobnosti bit će namijenjeni svim socijalnim skupinama.
Nositelj projekta/partneri	Zagrebački holding / Grad Zagreb
Lokacija provedbe	Grad Zagreb
Terminski plan provedbe projekta	2024. – 2027.
Tip projekta (infrastrukturni/soft/kombinirano)	Infrastrukturni

Ukupna procijenjena vrijednost projekta	49.505.607 eura (373.000.000,00 kn)
Planirani izvori financiranja	Proračun Grada Zagreba, financijski instrumenti

Naziv projekta	19. Izgradnja nove Gradske knjižnice i društveno-kulturnog centra Paromlin
Usklađenost s Planom razvoja za razdoblje do kraja 2027. (Posebni cilj/mjera)	Posebni cilj 8. Osnaživanje kulture i kreativnog stvaralaštva Mjera 8.1. Poticanje razvoja kulture i umjetničkog stvaralaštva
Kratki opis projekta	Osnovni cilj projekta je revitalizacija kulturne industrijske baštine u prostor intenzivnog javnog života s dominantnim javnim i kulturnim sadržajima. Specifični cilj projekta je rekonstrukcija i revitalizacija zapuštenog kompleksa Paromlin koji je zaštićeno kulturno dobro te dogradnja novog dijela objekta radi smještaja Gradske knjižnice Grada Zagreba te ostalih kulturno-društveno-edukativnih sadržaja. Prilikom rekonstrukcije i izgradnje objekata koristit će se tehnologije kojima će se postići visoka energetska učinkovitost.
Nositelj projekta/partneri	Grad Zagreb
Lokacija provedbe	Grad Zagreb
Terminski plan provedbe projekta	2024. – 2027.
Tip projekta (infrastrukturni/soft/kombinirano)	Kombinirano
Ukupna procijenjena vrijednost projekta	66.361.404 eura (500.000.000,00 kn)
Planirani izvori financiranja	Proračun Grada Zagreba, EU fondovi, financijski instrumenti

Naziv projekta	20. Društveni kulturni i filmski centar Kino Europa
Usklađenost s Planom razvoja za razdoblje do kraja 2027. (Posebni cilj/mjera)	Posebni cilj 8. Osnaživanje kulture i kreativnog stvaralaštva Mjera 8.1. Poticanje razvoja kulture i umjetničkog stvaralaštva
Kratki opis projekta	Osnovni cilj projekta je revitalizacija kulturne baštine. Specifični cilj projekta je rekonstrukcija i revitalizacija zaštićenog kulturnog dobra te njegova prilagodba za provedbu kulturno-društvenih i filmskih sadržaja. U rekonstrukciji objekta koristit će se tehnologije kojima će se postići visoka energetska učinkovitost.
Nositelj projekta/partneri	Nositelj projekta: Grad Zagreb Partneri: Kulturno-informativni centar

	Organizacije civilnoga društva
Lokacija provedbe	Grad Zagreb
Terminski plan provedbe projekta	2024. – 2027.
Tip projekta (infrastrukturni/soft/kombinirano)	Infrastrukturni
Ukupna procijenjena vrijednost projekta	6.636.140 eura (50.000.000,00 kn)
Planirani izvori financiranja	Proračun Grada Zagreba, EU fondovi

Naziv projekta	21. Obnova Doma sportova
Usklađenost s Planom razvoja za razdoblje do kraja 2027. (Posebni cilj/mjera)	Posebni cilj 7. Unaprjeđenje kvalitete i dostupnosti zdravstvenih i socijalnih usluga te poticanje na zdrav i aktivan način života Mjera 7.3. Unaprjeđenje sportske infrastrukture i jačanje sportske kulture
Kratki opis projekta	Sanacija i rekonstrukcija krovne konstrukcije i pokrova dvorana Doma sportova te izvođenje nužnih strojarskih i elektroinstalaterskih radova koji su vezani za radove sanacije i rekonstrukcije krova i pokrova objekta, a sve radi dovođenja objekta u uporabljivo stanje.
Nositelj projekta/partneri	Grad Zagreb
Lokacija provedbe	Grad Zagreb
Terminski plan provedbe projekta	2023. – 2026.
Tip projekta (infrastrukturni/soft/kombinirano)	Infrastrukturni
Ukupna procijenjena vrijednost projekta	19.908.421 eura (150.000.000,00 kn)
Planirani izvori financiranja	Proračun Grada Zagreba, EU fondovi

Naziv projekta	22. NK Zagreb – Rekonstrukcija stadiona u Kranjčevićevoj
Usklađenost s Planom razvoja za razdoblje do kraja 2027. (Posebni cilj/mjera)	Posebni cilj 7. Unaprjeđenje kvalitete i dostupnosti zdravstvenih i socijalnih usluga te poticanje na zdrav i aktivan način života Mjera 7.3. Unaprjeđenje sportske infrastrukture i jačanje sportske kulture
Kratki opis projekta	U skladu s Elaboratom prostornih mogućnosti za rekonstrukciju stadiona NK Zagreb, realizacija građevine i uređenje čestice u cjelini predviđeno je u tri faze. U skladu s

	GUP-om Grada Zagreba, može se započeti s prvom fazom, dok ostale faze mogu biti realizirane tek u skladu s napravljenim i usvojenim UPU-om NK Zagreb i gradskim projektom. Rekonstrukcijom stadiona u fazi 1 predviđena je realizacija centralnog zatvorenog stadiona s južnim pristupnim ulaznim trgom, istočnim sportsko-rekreativnim parkom (u funkciji stadiona i/ili grada) i svim potrebnim pratećim prostorima potrebnim za stadion IV. kategorije prema kriterijima UEFA-e.
Nositelj projekta/partneri	Grad Zagreb
Lokacija provedbe (gradska četvrt)	Grad Zagreb
Terminski plan provedbe projekta	2024. – 2027.
Tip projekta (infrastrukturni/soft/kombinirano)	Infrastrukturni
Ukupna procijenjena vrijednost projekta	14.250.000 eura (107.366.625,00 kn)
Planirani izvori financiranja	Proračun Grada Zagreba

Projekti revitalizacije nekadašnjih industrijskih područja Grada Zagreba čine posebnu grupu projekata. U procesu pripreme Plana razvoja Grada Zagreba identificirano je pet projekata kao prioriternih za urbanu obnovu i razvoj, te stvaranje novih vrijednosti za Grad Zagreb.

Najspremniji projekt je Blok Badel za kojega je proveden najveći dio urbanističkih studija i procedure te će po usvajanju urbanističkog plana uređenja biti spreman za početak realizacije.

Naziv projekta	23. Gredelj / prostor bivše tvornice željezničkih vozila „Janko Gredelj“ – 1. faza
Usklađenost s Planom razvoja za razdoblje do kraja 2027. (Posebni cilj/mjera)	Posebni cilj 11. Unaprjeđenje sustava upravljanja imovinom i cjelokupnim prostorom Grada Mjera 11.5. Revitalizacija i obnova izgrađenih prostora Grada
Kratki opis projekta	Oblikovanje novog gradskog središta mješovite namjene s javnim, društvenim, kulturnim, poslovnim, stambenim sadržajima i sadržajima za slobodno vrijeme. To će se postići revitalizacijom industrijskog područja napuštene Tvornice željezničkih vozila Janko Gredelj i integracijom s prostorima danas zapuštenih prostora željezničke infrastrukture (uz objedinjavanje gradskih projekata Gredelj i Glavni kolodvor), optimalnim prometnim i prostornim povezivanjem povijesnog središta Donjega grada s Trnjem i drugim naseljima južno od željeznice, modernizacijom i strukturnom preobrazbom zaštićenih vrijednih dijelova kulturne baštine. Prva faza projekta odnosi se na reviziju i objedinjavanje programa gradskih projekata i programa za provedbu javnog urbanističko-arhitektonskog natječaja, provedbu javnog

	(međunarodnog) urbanističko-arhitektonskog natječaja, izradu urbanističkog plana uređenja i izradu tehničke dokumentacije za javne sadržaje i prostore.
Nositelj projekta/partneri	Grad Zagreb
Lokacija provedbe	Grad Zagreb
Terminski plan provedbe projekta	2023. – 2030.
Tip projekta (infrastrukturni/soft/kombinirano)	Soft
Ukupna procijenjena vrijednost projekta	5.000.000 eura (37.672.500,00 kn)
Planirani izvori financiranja	Proračun Grada Zagreba

Naziv projekta	24. Zagrepčanka / prostor bivše klaonice u Heinzelovoj ulici – 1. faza
Usklađenost s Planom razvoja za razdoblje do kraja 2027. (Posebni cilj/mjera)	Posebni cilj 11. Unaprjeđenje sustava upravljanja imovinom i cjelokupnim prostorom Grada Mjera 11.5. Revitalizacija i obnova izgrađenih prostora Grada
Kratki opis projekta	Strukturna prenamjena i modernizacija postojećih graditeljskih struktura napuštene Gradske klaonice i stočne tržnice u Heinzelovoj ulici, uz očuvanje zelenih površina i povijesnog identiteta prostora te izgradnja novih i zamjenskih građevina održive (mješovite – poslovne, stambene i javne) namjene. Nastavno na već započetu transformaciju šireg prostora Radničke ceste u novi potez urbaniteta, ovaj će prostor postati poželjno mjesto za smještaj radi poslovanja, stanovanja i provođenja slobodnog vremena . Prva faza projekta odnosi se na reviziju konzervatorske podloge, provedbu urbanističko-arhitektonskog natječaja, izradu programa za provedbu gradskog projekta, izradu urbanističkog plana uređenja i pripremu tehničke dokumentacije za javne sadržaje i prostore.
Nositelj projekta/partneri	Grad Zagreb
Lokacija provedbe	Grad Zagreb
Terminski plan provedbe projekta	2023. – 2027.
Tip projekta (infrastrukturni/soft/kombinirano)	Soft
Ukupna procijenjena vrijednost projekta	4.000.000 eura (30.138.000,00 kn)
Planirani izvori financiranja	Proračun Grada Zagreba

Naziv projekta	25. Zagrebački velesajam – mjesto susreta istoka i zapada – 1. faza
Usklađenost s Planom razvoja za razdoblje do kraja 2027. (Posebni cilj/mjera)	Posebni cilj 11. Unaprjeđenje sustava upravljanja imovinom i cjelokupnim prostorom Grada Mjera 11.5. Revitalizacija i obnova izgrađenih prostora Grada
Kratki opis projekta	Aktivacijom i strukturnom prenamjenom te urbanom preobrazbom područja Zagrebačkog velesajma formirat će se središte Novog Zagreba kao inovativno urbano područje gospodarske, društvene i kulturne inovacije. Cilj urbane preobrazbe je ostvarenje mješovita sadržaja na kojem se uz redefiniranu velesajamsku namjenu mogu locirati nove inovativne gospodarske aktivnosti, kongresni centar s hotelom, edukacijski sadržaji, kulturna industrija i sadržaji kulturne inovacije, poslovni sadržaji, sadržaji sporta i rekreacije te hibridni polivalentni javni prostori, sve uz očuvanje vrijednih zaštićenih elemenata prostora i identiteta, pri čemu zaštićeni paviljoni mogu postati nositelji prepoznatljivosti prostora. U prvoj fazi strateškog projekta potrebno je provesti analizu imovinsko-pravnog statusa zemljišta, izraditi reviziju konzervatorske podloge i smjernica, reviziju programskih smjernica i programa sadržaja u participativnom procesu te reviziju (i moguće objedinjavanje) programa gradskih projekata. Planira se i izrada programa i provedba javnog urbanističko-arhitektonskog natječaja, izrada studije izvodljivosti te priprema i izrada tehničke dokumentacije za javne sadržaje (prioritetno kongresni centar) i prostore.
Nositelj projekta/partneri	Grad Zagreb Zagrebački velesajam d.o.o.
Lokacija provedbe	Grad Zagreb
Terminski plan provedbe projekta	2023. – 2030.
Tip projekta (infrastrukturni/soft/kombinirano)	Soft
Ukupna procijenjena vrijednost projekta	5.000.000 eura (37.672.500,00 kn)
Planirani izvori financiranja	Proračun Grada Zagreba, EU fondovi

Naziv projekta	26. Blok Badel / prostor napuštene destilerije na Kvaternikovom trgu – 1. faza
Usklađenost s Planom razvoja za razdoblje do kraja 2027. (Posebni cilj/mjera)	Posebni cilj 11. Unaprjeđenje sustava upravljanja imovinom i cjelokupnim prostorom Grada Mjera 11.5. Revitalizacija i obnova izgrađenih prostora Grada

Kratki opis projekta	Provedbom projekta prostor nedovršenog donjogradskog bloka s napuštenom industrijskom arhitekturom i vrijednom kulturnom baštinom postat će nositelj identiteta ovog dijela Grada Zagreba i središte odvijanja poslovnih, turističko-ugostiteljskih i kulturno-umjetničkih događanja. U prostoru Bloka Badel planira se smjestiti umjetnička škola i kulturni centar s dvoranom te stambeni i poslovni sadržaji uz visoki stupanj dostupnosti kako bi zahvat postao generator / multiplikator razvoja okolnog područja (Donjega grada, Grada Zagreba i šireg gradskog područja). Za prostor su provedene procedure javnog urbanističkog natječaja, studijskih istraživanja i pokrenuta je realizacija gradskog projekta. Po donošenju urbanističkog plana uređenja (koji je u izradi), daljnje faze projekta uključivat će izradu programa za provedbu i provedbu urbanističko-arhitektonskog natječaja za pojedine građevine te pripremu i izradu tehničke dokumentacije za javne sadržaje i prostore (umjetnička škola te kulturni centar u zaštićenoj povijesnoj građevini).
Nositelj projekta/partneri	Grad Zagreb
Lokacija provedbe	Grad Zagreb
Terminski plan provedbe projekta	2023. – 2026.
Tip projekta (infrastrukturni/soft/kombinirano)	Soft
Ukupna procijenjena vrijednost projekta	3.000.000 eura (22.603.500,00 kn)
Planirani izvori financiranja	Proračun Grada Zagreba

Naziv projekta	27. Sljeme – Sesvete / prostor napuštene tvornice Sljeme u Sesvetama – 1. faza
Usklađenost s Planom razvoja za razdoblje do kraja 2027. (Posebni cilj/mjera)	Posebni cilj 11. Unaprjeđenje sustava upravljanja imovinom i cjelokupnim prostorom Grada Mjera 11.5. Revitalizacija i obnova izgrađenih prostora Grada
Kratki opis projekta	Osiguranje prostornih preduvjeta za programiranje širenja gradskog središta južno od željezničke pruge na prostoru napuštene tvornice mesne industrije Sljeme s novim središnjim javnim, društvenim (glazbena škola) i poslovnim / inovacijskim sadržajima, unaprjeđenim javnim gradskim prometom i realizacijom prometnog terminala uz željeznički kolodvor, gradskim parkovima, prostorima sporta i rekreacije, pješačko-biciklističkim poveznica zelene infrastrukture s fokusom na sigurno i neometano kretanje pješaka kako bi se unaprijedila kvaliteta života u Sesvetama.

	a naselje postalo poželjno mjesto za stanovanje, život i slobodno vrijeme. Prva faza projekta odnosi se na izradu programa za provedbu gradskog projekta i donošenje odluke o realizaciji, izradu urbanističkog plana uređenja, pripremu i izradu tehničke dokumentacije za javne i društvene sadržaje i prostore.
Nositelj projekta/partneri	Grad Zagreb
Lokacija provedbe	Grad Zagreb
Terminski plan provedbe projekta	2023. – 2028.
Tip projekta (infrastrukturni/soft/kombinirano)	Soft
Ukupna procijenjena vrijednost projekta	3.000.000 eura (22.603.500,00 kn)
Planirani izvori financiranja	Proračun Grada Zagreba

7.2. STRATEŠKI PROJEKTI VAŽNI ZA RAZVOJ JP(R)S-a ČIJA PROVEDBA NIJE U NADLEŽNOSTI JP(R)S-a

Naziv projekta	1. Znanstveno učilišni kampus Borongaj
Usklađenost s Planom razvoja za razdoblje do kraja 2027. (Posebni cilj/mjera)	Posebni cilj 6. Unaprjeđenje kvalitete i dostupnosti odgoja i obrazovanja Mjera 6.2. Jačanje visokoškolskog obrazovanja i znanosti, razvoj infrastrukturnog sadržaja po mjeri studenata te poticanje cjeloživotnog obrazovanja
Kratki opis projekta	Izgradnja i uspostava temeljne platforme istraživačke i inovacijske infrastrukture u funkciji visokog obrazovanja te razvoja gospodarsko-socijalnog okruženja koje provodi Sveučilište u Zagrebu. Projekt je dugoročno koncipiran kao ukupni razvoj Znanstveno-učilišnog kampusa na području nekadašnje Vojarne Borongaj. Sveučilište u Zagrebu planira razvijati suvremenu znanstvenu i visokoobrazovnu infrastrukturu koja obuhvaća visoko kvalitetne uvjete održavanja djelatnosti sastavnica Sveučilišta, smještaj studenata i umirovljenih sveučilišnih profesora, transfer tehnologije prema gospodarstvu i inkubaciju novih tvrtki te različite društvene i sportsko-rekreativne sadržaje razvijene na ekološki prihvatljivim tehnološkim rješenjima.
Nositelj projekta/partneri	Nositelj: Sveučilište u Zagrebu Partneri: Grad Zagreb Ministarstvo znanosti i obrazovanja Republike Hrvatske HŽ Infrastruktura d.o.o. ZET d.o.o.
Lokacija provedbe	Grad Zagreb
Terminski plan provedbe projekta	2023. – 2027.

Tip projekta (infrastrukturni/soft/kombinirano)	Infrastrukturni
Ukupna procijenjena vrijednost projekta	125.025.563 eura (942.005.104 HRK)
Planirani izvori financiranja	Državni proračun, javna poduzeća, EU fondovi, ostali izvori

Naziv projekta	2. Inovacijski centar Nikola Tesla (ICENT)
Usklađenost s Planom razvoja za razdoblje do kraja 2027. (Posebni cilj/mjera)	Posebni cilj 1. Razvoj održivog i konkurentnog gospodarstva Mjera 1.1. Poticanje ulaganja u nove i zelene tehnologije, istraživanje i razvoj te razvoj inovativnih proizvoda i usluga
Kratki opis projekta	Izgradnja prostorne i laboratorijske infrastrukture za primijenjena istraživanja i razvoj tehnologija u skladu s načelima po kojima funkcioniraju Razvojno tehnologijske organizacije (RTO, Research and Technology Organisations), usmjereno prema izgradnji održivog, digitalnog i otpornog gospodarstva. Cilj je razviti organizaciju koja učinkovito povezuje akademsku/istraživačku zajednicu i gospodarstvo na dobrobit svih kao svojevrsno sučelje između akademske/istraživačke zajednice i gospodarstva s važnom ulogom u provedbi strategije pametne specijalizacije (Smart Specialisation Strategy, S3).
Nositelj projekta/partneri	Sveučilište u Zagrebu Fakultet elektrotehnike i računarstva (FER) Inovacijski centar Nikola Tesla (ICENT) Sveučilište u Zagrebu
Lokacija provedbe	Grad Zagreb
Terminski plan provedbe projekta	2023. – 2026.
Tip projekta (infrastrukturni/soft/kombinirano)	Infrastrukturni
Ukupna procijenjena vrijednost projekta	58.066.229 eura (437.500.000 HRK)
Planirani izvori financiranja	Državni proračun, EU fondovi, Ostali izvori

Naziv projekta	3. Modernizacija dionice Zagreb Kustošija – Zagreb ZK – Zagreb GK
Usklađenost s Planom razvoja za razdoblje do kraja 2027. (Posebni cilj/mjera)	Posebni cilj 15. Čist i održiv promet Mjera 15.4. Unaprjeđenje željezničkog prometa
Kratki opis projekta	Modernizacija dionice Zagreb Kustošija – Zagreb Zapadni Kolodvor – Zagreb Glavni Kolodvor za cilj ima poboljšanje lokalnog i regionalnog željezničkog putničkog prijevoza, bolja integracija željeznice u sustav javnoga prijevoza Grada Zagreba, poboljšanje dostupnosti željezničkog i lokalnog

	javnog prijevoza te povećanje udjela željezničkog i lokalnog javnog prijevoza u ukupnom prijevozu na širem području Grada Zagreba.
Nositelj projekta/partneri	HŽ infrastruktura d.o.o.
Lokacija provedbe	Grad Zagreb
Terminski plan provedbe projekta	2023. – 2026.
Tip projekta (infrastrukturni/soft/kombinirano)	Infrastrukturni
Ukupna procijenjena vrijednost projekta	29.225.562 eura (220.200.000 HRK)
Planirani izvori financiranja	EU fondovi

Naziv projekta	4. Zamjena vrelovodne mreže u gradu Zagrebu-faza 2.
Usklađenost s Planom razvoja za razdoblje do kraja 2027. (Posebni cilj/mjera)	Posebni cilj 16. Jačanje otpornosti na rizike od klimatskih promjena Mjera 16.1. Prilagodba klimatskim promjenama
Kratki opis projekta	Glavni cilj projekta je smanjenje zagađivanja emisija CO ₂ u Gradu Zagrebu te smanjivanja gubitaka u distribuciji toplinske energije. Projekt ima za cilj revitalizirati preostali dio mreže u duljini od 59 km. Provedbom projekta smanjit će se toplinski gubici zbog stare tehnologije polaganja cijevi u kanale i slabe toplinske izolacije te smanjiti gubici pogonske vode za nadopunu vrelovoda zbog curenja na cijevima.
Nositelj projekta/partneri	HEP – TOPLINARSTVO d.o.o.
Lokacija provedbe	Grad Zagreb
Terminski plan provedbe projekta	2023. – 2029.
Tip projekta (infrastrukturni/soft/kombinirano)	Infrastrukturni
Ukupna procijenjena vrijednost projekta	112.814.387 eura (850.000.000 HRK)
Planirani izvori financiranja	Državni proračun, EU fondovi, javna poduzeća, ostali izvori

Naziv projekta	5. Proširenje spojne vrelovodne veze između TE-TO Zagreb i EL-TO Zagreb
Usklađenost s Planom razvoja za razdoblje do kraja 2027. (Posebni cilj/mjera)	Posebni cilj 16. Jačanje otpornosti na rizike od klimatskih promjena Mjera 16.1. Prilagodba klimatskim promjenama
Kratki opis projekta	Glavni cilj projekta je smanjenje onečišćenja i CO ₂ emisija u gradu Zagrebu, optimizacija rada centralnog toplinskog sustava, prvenstveno proizvodnih izvora. Projekt izgradnje spojene veze ima za cilj optimiziranje rada proizvodnih postrojenja i podizanje razine sigurnosti opskrbe krajnjih kupaca. S obzirom da u Zagrebu imamo dva izvora, odnosno

	proizvodna postrojenja EL-TO i TE-TO, na koja se veže vrel vodna distribucijska mreža, potrebno je izgraditi spojnu vezu kojom bi se dvije mreže povezale i tako omogućilo da u periodima godine s manjom potrošnjom toplinske energije radi samo jedno postrojenje.
Nositelj projekta/partneri	HEP – TOPLINARSTVO d.o.o.
Lokacija provedbe	Grad Zagreb
Terminski plan provedbe projekta	2023. – 2029.
Tip projekta (infrastrukturni/soft/kombinirano)	Infrastrukturni
Ukupna procijenjena vrijednost projekta	19.908.421 eura (150.000.000 HRK)
Planirani izvori financiranja	Državni proračun, EU fondovi, javna poduzeća, ostali izvori

VIII. INDIKATIVNI FINACIJSKI OKVIR S PRIKAZOM FINACIJSKIH PRETPOSTAVKI ZA PROVEDBU POSEBNIH CILJEVA PLANA RAZVOJA

Indikativni finacijski okvir prikaz je strukture sredstava potrebnih za provedbu aktivnosti (mjera) Plana razvoja Grada Zagreba za ukupno razdoblje provedbe do 2027.

U ovom dijelu sadržaja, unutar tablice u nastavku, navedeni su podatci o ukupnom procijenjenom trošku provedbe pojedinog posebnog cilja za cjelokupno razdoblje važenja akta s uvažavanjem procjene troškova mjera utvrđenih za provedbu pojedinog posebnog cilja.

Utvrđivanjem indikativnog finacijskog okvira, a u skladu s navedenim uputama i preporukama, osigurava se primjena načela održivosti, odgovornosti i usmjerenosti na rezultat te se olakšava pravovremeno i transparentno planiranje sredstava potrebnih za provedbu posebnih ciljeva utvrđenih u Planu razvoja.

Pri popunjavanju tablice indikativnog finacijskog okvira korišten je organigram strateškog okvira i tablica s popisom mjera radi lakšeg grupiranja aktivnosti, programa i projekata u odgovarajući poseban cilj. Popis indikativnih aktivnosti u pojedinoj mjeri – detaljniji raspis strateškog okvira bio je dostupan na mrežnoj stranici Razvojna agencija Zagreb za koordinaciju i poticanje regionalnog razvoja.

Podatke za indikativni finacijski okvir dali su gradski uredi, ustanove i institucije u čijoj je nadležnosti provedba pojedinih mjera, aktivnosti i strateških projekata

Verifikaciju unesenih podataka u indikativnom finacijskom okviru obavili su s unosom podataka resorni uredi, gradske ustanove i poduzeća u čijoj su nadležnosti pojedini strateški projekti.

Kako je riječ o Indikativnom finacijskom okviru, u navedenim procjenama za buduće razdoblje treba uzeti u obzir rast BDP-a i eventualne inflatorne učinke u srednjem roku (u okviru Plana proračuna Grada Zagreba, indikativnih procjena strateških projekata) što bi moglo utjecati na promjene navedenih iznosa.

U Indikativnom finacijskom okviru napravljene su procjene dinamike utroška sredstava na temelju planirane dinamike realizacije. Prezentirani podatci o finacijskim iznosima i alokacijama sredstava koje se očekuju iz gradskog, državnog proračuna, EU fondova, javnih poduzeća i ostalih izvora su u trenutku pripreme ovog dokumenta indikativni i utemeljeni na konzultacijama s predlagateljima / nositeljima projekata u koje su uključeni i projekti (5 kojima nositelj nije Grad Zagreb, *B lista*, ali su zbog iznimne važnosti uključeni u ovaj dokument).

Prema procjenama dinamike utroška sredstava na temelju planirane dinamike realizacije vidljivo je da bi u prve tri godine provedbe Plana razvoja (2022. – 2024.) za provedbu aktivnosti (mjera) trebalo osigurati **2.776.604.460** eura, što je gotovo **66%** planiranih okvirnih sredstava na temelju cjelovitog provedbenog razdoblja.

Za provedbu strateških projekta potrebno je osigurati 1.793.934.566 eura, što je ukupno 42,64% od cjelovitog iznosa indikativnog financijskog okvira.

Izvori financiranja su:

- sredstva iz proračuna Grada Zagreba
- sredstva iz državnog proračuna
- sredstva iz strukturnih i investicijskih fondova i mehanizama pomoći Europske unije, odnosno iz ostalih programa transnacionalne suradnje
- ostali oblici financiranja
- sredstva javnih poduzeća.

Ukupni indikativni financijski okvir za provedbu Plana razvoja iznosi **4.206.976.455,48 eura**.

Indikativni financijski okvir po posebnim ciljevima prikazan je u sljedećoj tablici.

POSEBNI CILJEVI	Ukupna vrijednost (EUR)	Gradski proračun (EUR)	Državni proračun (EUR)	EU (EUR)	Ostalo (EUR)	Javna poduzeća (EUR)
Posebni cilj 1. Razvoj održivog i konkurentnog gospodarstva	60.179.551,78	506.361,40	0,00	59.009.576,34	0,00	663.614,04
Posebni cilj 2. Jačanje rasta i konkurentnosti MSP i obrta	9.953.422,12	9.953.422,12	0,00	0,00	0,00	0,00
Posebni cilj 3. Jačanje tržišta rada	8.922.530,16	3.829.292,39	0,00	3.517.154,42	1.576.083,35	0,00
Posebni cilj 4. Podrška održivom, otpornom i konkurentnom turizmu	73.127.017,42	3.042.055,88	0,00	769.792,29	762.890,70	68.552.278,55
Posebni cilj 5. Podrška održivom razvoju poljoprivredne proizvodnje i šumarstva	34.645.112,09	27.405.106,35	388.196,26	6.196.429,76	655.379,73	0,00
Posebni cilj 6. Unaprjeđenje kvalitete i dostupnosti odgoja i obrazovanja	430.536.403,17	145.080.233,14	62.512.781,29	222.943.388,75	0,00	0,00

Posebni cilj 7. Unaprjeđenje kvalitete i dostupnosti zdravstvenih i socijalnih usluga te poticanje na zdrav i aktivan način života	643.744.701,27	483.092.384,84	1.135.211,01	34.283.677,54	124.675.992,09	557.435,80
Posebni cilj 8. Osnaživanje kulture i kreativnog stvaralaštva	108.845.159,46	17.432.156,95	165.903,51	18.647.554,58	72.599.544,42	0,00
Posebni cilj 9. Razvoj učinkovitog i participativnog sustava upravljanja Gradom	111.949.051,83	104.113.696,24	109.496,32	7.725.859,27	0,00	0,00
Posebni cilj 10. Unaprjeđenje urbane sigurnosti Grada Zagreba	24.126.792,71	20.423.411,97	0,00	420.598,58	3.282.782,15	0,00
Posebni cilj 11. Unaprjeđenje sustava upravljanja imovinom i cjelokupnim prostorom Grada	534.019.036,72	357.073.785,82	0,00	113.344.739,92	63.600.510,98	0,00
Posebni cilj 12. Zaštita okoliša i prirode	211.862.966,01	210.497.619,94	0,00	1.007.366,12	357.979,96	0,00
Posebni cilj 13. Unaprjeđenje komunalne infrastrukture	424.377.009,40	79.004.931,57	27.144.990,10	271.615.565,67	159.426,64	46.452.095,42
Posebni cilj 14. Poticanje energetske tranzicije	457.355.406,24	228.186.606,67	0,00	173.251.861,44	36.989.846,71	18.927.091,42
Posebni cilj 15. Čist i održiv promet	892.904.447,64	238.328.923,55	222.722,81	244.695.018,40	385.825.146,34	23.832.636,54
Posebni cilj 16. Jačanje otpornosti na rizike od klimatskih promjena	138.143.735,78	1.633.430,52	141.675,07	96.551.787,66	0,00	39.816.842,52
Posebni cilj 17. Razvoj napredne komunikacijske infrastrukture i digitalna transformacija Grada	42.284.111,69	804.459,06	17.047,28	0,00	39.816.842,52	1.645.762,82
UKUPNO	4.206.976.455,48	1.930.407.878,40	91.838.023,64	1.253.980.370,73	730.302.425,59	200.447.757,11

IX. OKVIR ZA PRAĆENJE I VREDNOVANJE

Praćenje provedbe te njezino vrednovanje i izvještavanje o njoj sastavni su dijelovi procesa strateškog planiranja. Zakonom o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske (NN 123/17,151/22), među ostalim uređuje se praćenje, izvještavanje o provedbi i vrednovanje akata strateškog planiranja.

9.1. PRAĆENJE PROVEDBE I IZVJEŠTAVANJE

Razvojna agencija Zagreb kao akreditirani regionalni koordinator, odgovorna je za praćenje i izvještavanje o provedbi Plana razvoja temeljem članka 45. Zakona o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske (NN 123/17, 151/22). Način praćenja i izvještavanja o provedbi Plana razvoja definiran je Pravilnikom o rokovima i postupcima praćenja i izvještavanja o provedbi akata strateškog planiranja od nacionalnog značaja i od značaja za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave (NN 44/23). Za potrebe izrade godišnjeg izvješća, Razvojna agencija Zagreb prikuplja podatke o provedenim aktivnostima, programima i projektima koja su gradska upravna tijela i drugi relevantni dionici s područja Grada dostavili Agenciji. Godišnje izvješće o provedbi Plana razvoja, Razvojna agencija Zagreb podnosi Gradskoj skupštini Grada Zagreba i Ministarstvu regionalnog razvoja i fondova EU do 31. ožujka tekuće godine za prethodnu godinu.

9.2. VREDNOVANJE

Postupak vrednovanja akata strateškog planiranja se planira i provodi u skladu s Pravilnikom o provedbi postupka vrednovanja akata strateškog planiranja od nacionalnog značaja i od značaja za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave (NN 44/2023) u skladu sa zajedničkim načelima vrednovanja akata strateškog planiranja – načelima pravovremenosti, razmjernosti, neovisnosti, vjerodostojnosti, korisnosti, transparentnosti i partnerstva.

Zaključak o početku postupka vrednovanja Plana razvoja Grada Zagreba za razdoblje 2021. do 2027. godine i indikativni plan vrednovanja kao njegov sastavni dio je donesen 4. studenog 2021. te je osnovan Odbor za vrednovanje koji je djelovao u skladu s tada važećim Pravilnikom o provedbi postupka vrednovanja (NN 66/19).

Sukladno odredbi članka 18. Pravilnika o provedbi postupka vrednovanja akata strateškog planiranja od nacionalnog značaja i od značaja za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave (NN 44/23, dalje u tekstu: Pravilnik), svaki pojedini postupak vrednovanja pokreće čelnik tijela zaduženog za izradu ili provedbu akta strateškog planiranja donošenjem odluke o početku postupka vrednovanja u skladu s planom vrednovanja. Nakon stupanja na snagu Pravilnika donesena je nova Odluka o pokretanju postupka prethodnog vrednovanja Plana razvoja za razdoblje 2021. – 2027. te nova Odluka o osnivanju Odbora za vrednovanje.

9.2.1. Prethodno vrednovanje

Prethodno vrednovanje se provodi tijekom izrade Plana razvoja, a završava usvajanjem Izvješća o provedbi postupka prethodnog vrednovanja svih članova Odbora za vrednovanje, a preporuke se integriraju u nacrt prijedloga akta. Svrha prethodnog vrednovanja je poboljšanje kvalitete izrade akta strateškog planiranja, a time i kvalitete cjelokupnog procesa provedbe. Njime se osigurava relevantnost prijedloga nacrta akta te odabir primjerenih pokazatelja uspješnosti koji omogućuju praćenje provedbe, izvješćivanje i daljnje vrednovanje akata strateškog planiranja.

Sukladno tada važećem Pravilniku o provedbi postupka vrednovanja (NN 66/19), tijekom postupka izrade Plana razvoja materijali su bili predmetom prethodnog vrednovanja koje je provodio vanjski

evaluator – Krutak d.o.o. Prvo fazno izvješće izrađeno je u prosincu 2020., a provedeno je na temelju dostavljenih materijala proizašlih iz postupka izrade Plana razvoja. Predmetnim dokumentom doneseni su zaključci i preporuke koje su se odnosile na poboljšanje analize stanja i SWOT analiza koji s dio Plana razvoja za pet područja – društvo, okoliš, prostor, gospodarstvo i upravljanje razvojem s preporukama za detaljnije analiziranje događaja i stanja vezana uz pandemiju i potres. Navedene preporuke su prihvaćene te ugrađene u konačnu verziju dokumenta.

Drugo fazno izvješće obuhvatilo je podatke o strateškom okviru i o strateškim projektima, što je uključivalo način prikupljanja podataka, listu projekata prezentiranu Partnerskom vijeću te način i kriterije odabira strateških projekata. Također je izvršena procjena kvalitete indikativnog financijskog okvira. Drugo fazno izvješće izrađeno je u prosincu 2022. te je nakon izmjene liste strateških projekata revidirano u veljači 2023.

U lipnju 2023., na temelju novog Pravilnika o provedbi postupka vrednovanja akata strateškog planiranja od nacionalnog značaja i od značaja za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave (NN 44/2023), donesena je Odluka o osnivanju tima za prethodno vrednovanje Plana razvoja Grada Zagreba za razdoblje 2021. – 2027.

Tim za vrednovanje je izradio Izvješće o provedbi prethodnog vrednovanja Plana razvoja Grada Zagreba za razdoblje 2021. – 2027. koji je Odbor za vrednovanje usvojio na sjednici održanoj 4. listopada 2023. Sažetak Izvješća nalazi se u prilogu 2. Plana razvoja.

9.2.2. Vrednovanje tijekom provedbe

Vrednovanje tijekom provedbe pomaže donositeljima odluka da utvrde nedostatke u provedbi strateškog dokumenta i slijedom toga poduzmu potrebne korake kada su potrebne njegove izmjene.

Vrednovanje tijekom provedbe je neovisna ocjena i usporedba stupnja ostvarenosti ciljeva, pokazatelja ishoda, relevantnosti i opravdanosti troškova tijekom razdoblja provedbe akta strateškog planiranja.

Vrednovanje tijekom provedbe planirano je za sredinu provedbenog razdoblja odnosno tijekom 2025. Vrednovanje će se provesti na temelju dostavljenih podataka o svim strateškim projektima Grada Zagreba te analizom Izvješća o provedbi Plana razvoja koje će nositelji provedbe dostaviti Razvojnoj agenciji Zagreb na temelju zahtjeva.

9.2.3. Vrednovanje nakon provedbe

Provodi se po završetku provedbe akata strateškog planiranja. Ovo vrednovanje planirano je nakon provedbe dokumenta, tj. u IV. kvartalu 2028. Osnovni podatak za vrednovanje je Izvješće o provedbi Plana razvoja u pojedinim godinama provedbe, a od nositelja provedbe pojedinih mjera po potrebi se mogu zatražiti dodatne informacije i izvješća.

POPIS SLIKA, TABLICA I GRAFOVA

Tablica 1. Zaštićena područja na području Grada Zagreba	6
Tablica 2. Površina područja ekološke mreže (EM) unutar Grada Zagreba	7
Tablica 3. Podatci o osnovnim školama u školskoj godini 2022/2023 čiji je osnivač Grad Zagreb	12
Tablica 4. Podatci o privatnim osnovnim školama s pravom javnosti za školsku godinu 2022/2023 ...	13
Tablica 5. Bruto domaći proizvod za Grad Zagreb od 2011. do 2020.	37
Tablica 6. Osnovni financijski rezultati poslovanja poduzetnika RH i Grada Zagreba u 2021.	37
Tablica 7. Broj obrtnika (vlasnika/ortaka) i radnika na dan 31.12.2021.....	38
Tablica 8. Troškovi za netoplaće zaposlenih poduzetnika Grada Zagreba u 2021. – prema veličini i vlasništvu	41
Tablica 9. Ocjena rizika izloženosti klimatskim promjenama	82
Graf 1. Vrijednost proračuna prijavljenih projekata – ukupno	93

PRILOG 1. Predložak za izradu Plana razvoja Grada Zagreba za razdoblje do kraja 2027.

Prilog 1. Predložak za izradu Plana razvoja Grada Zagreba do kraja 2027.

NOSITELJ IZRADE AKTA		GRAD ZAGREB		NAZIV AKTA		PLAN RAZVOJA GRADA ZAGREBA DO KRAJA 2027.					ROK VAŽENJA AKTA		2021. – 2027.		
Popis posebnih ciljeva															
Redni broj posebnog cilja	Strateški cilj NRS-a 2030.	Pokazatelj učinka NRS-a 2030.	Naziv cilja sektorske/ višesektorske strategije	Naziv i ciljna vrijednost pokazatelja učinka sektorske/ višesektorsk e strategije	NAZIV POSEBNOG CILJA	Pokazatelj ishoda	Početna vrijednost pokazatelja ishoda	Ciljna vrijednost pokazatelja ishoda	Ukupan procijenjeni trošak provedbe posebnog cilja (iznos u eurima)	Planirani izvor financiranja u proračunu JP(R)S	Doprinos zelenoj tranziciji (DA/NE)	Doprinos digitalnoj transformacij i (DA/NE)	Doprinos cilju održivog razvoja - SDG		
1	SC 1. Konkurentno i inovativno gospodarstvo	1. Indeks globalne konkurentnosti (GCI) 2. Europska ljestvica uspjeha u inoviranju	N/P	N/P	PC 1. Razvoj održivog i konkurentnog gospodarstva	OI.02.9.41 Broj podnesenih prijava zaštite industrijskog vlasništva	(2021.) Patenti: 26 Žigovi: 672 Industrijski dizajn: 29	Patenti: 50 Žigovi: 689 Industrijski dizajn: 53	60.179.551,78 eura	A220803 Biocentar A220804 Zagrebački inovacijski centar d.o.o. T220810 Socrates	DA	DA	SDG 9 SDG 11 SDG 12		
						OI.02.9.42 Broj registriranih prijava zaštite industrijskog vlasništva	Patenti: 21 Žigovi: 475 Industrijski dizajn: 29	Patenti: 22 Žigovi: 520 Industrijski dizajn: 41							
2	SC 1. Konkurentno i inovativno gospodarstvo	1. BDP po stanovniku prema paritetu kupovne moći, u % prosjeka EU-a 2. Vrijednost izvoza roba i usluga, u % BDP-a	N/P	N/P	PC 2. Jačanje rasta i konkurentnosti MSP i obrta	OI.02.1.31 Udio zaposlenih u mikro, malim i srednjim poduzećima u ukupnom broju zaposlenih	49,98%	52,00%	9.953.422,12 eura	T110109 Projekti temeljem mehanizma za oporavak i otpornost; A121501 Priprema i provedba projekata za sufinanciranje iz programa i fondova EU; A131501 Provedba ITU mehanizama; A220801 Poticanje razvoja obrta, malog i srednjeg poduzetništva;T220808 Floraart; T121501 Urban Manufacturing-Interreg Europe	DA	DA	SDG 9 SDG 11 SDG 12		
3	SC 2.Obrazovani i zaposleni ljudi	1. Postotak visokoobrazovanih u dobnoj skupini 30 – 34 2. Stopa zaposlenosti (dobna skupina 20 – 64 godine) 3. Stopa sudjelovanja odraslih u cjeloživotnom obrazovanju (dobna skupina 25 – 64)	N/P	N/P	PC 3. Jačanje tržišta rada	OI.02.1.29 Stopa zaposlenosti	(2021.) 70,20%	75,00%	8.922.530,16 eura	A120918 Odgoj i obrazovanje djece s teškoćama slušanja i govora; T120906 Pomoćnici u nastavi/stručni komunikacijski posrednici kao potpora inkluzivnom obrazovanju – Faza IV; T120913 Pomoćnici u nastavi/stručni komunikacijski posrednici kao potpora inkluzivnom obrazovanju – Faza V; T120914 Projekti temeljem natječaja EU; A121605 Javne radne aktivnosti za nezaposlene hrvatske branitelje i nezaposlene građane Grada Zagreba; T122101 Projekt temeljem natječaja Europskog socijalnog fonda i Europskog gospodarskog prostora 2014.– 2021.; T122102 Projekt temeljem natječaja programa EU; T122105 Projekt "Mreža za mlade za socijalno uključivanje";T122109 Projekt "Ponovno aktivni"; T122112 Projekt "Mladi mogu sve – povjerenjem do posla"; T122301 Kompenzacijske mjere – roditelj odgojitelj; A132105 Zapošljavanje osoba s invaliditetom; T132602 Socijalno se uključi i zaposli – SUZI;T132611 Socijalno se uključi i zaposli - SUZI 2;T132612 Provedba akcijskog plana za integraciju; A142103 Socijalna zaštita - sufinanciranje projekata ugovorenih iz programa i fondova EU; T310904 Pomoćnici u nastavi, stručni i komunikacijski posrednici kao potpora inkl. obrazovanju Faza IV; T310905 Pomoćnici u nastavi/stručni komunikacijski posrednici kao potpora inkluzivnom obrazovanju – Faza V; A410903 pomoćnici u nastavi; T410903 Pomoćnici u nastavi, stručni i komunikacijski posrednici kao potpora inkl. obrazovanju Faza IV; T410904 Pomoćnici u nastavi/stručni komunikacijski posrednici kao potpora inkluzivnom obrazovanju – Faza V	DA	DA	SDG 3 SDG 4 SDG 5 SDG 8		
4	SC 1. Konkurentno i inovativno gospodarstvo	Indeks globalne konkurentnosti (GCI)	N/P	N/P	PC 4. Podrška održivom, otpornom i konkurentnom turizmu	OI.02.8.24 Prosječni boravak turista u danima	(2021.) 1,5	2,8	73.127.017,42 eura	A171201 Prigodne manifestacije A220802 Podizanje konkurentnosti u turizmu	DA	DA	SDG 9		
						OI.02.8.25 Prosječna potrošnja turista po danu u eurima	(2021.) 132,10 eura	160 eura							
5	SC 9. Samodostatnost u hrani i razvoj biogospodarstva	Produktivnost rada u poljoprivredi	N/P	N/P	PC 5. Podrška održivom razvoju poljoprivredne proizvodnje i šumarstva	OI.02.12.77 Subjekti upisani u Upisnik poljoprivrednih proizvođača	(2021.) 6.508	8.308	34.645.112,09 eura	A230802 Poljoprivredno zemljište; A230801 Razvoj i potpore u poljoprivredi; A280801 Urbana prehrana; A280802 Urbana poljoprivreda; T280801 Food Wave, Program Dear; T280802 Projekti temeljem natječaja EU; A221101 Redovna djelatnost Ustanove Zoološki vrt Grada Zagreba; T221101 Projekt Oporavište Ustanove ZOO Grada Zagreba; A240801 Razvoj šumarstva; A240802 Održavanje Park-šuma Grada Zagreba; A240803 Udruge u području šumarstva; T240802 EU Projekt Modernizacija II; A250801 Zaštita divljači; A250802 Gospodarenje lovištem; A250803 Udruge u području lovstva i ribolovstva; A260801 Donacije udrugama; A270801 Higijeničarska služba i zbrinjavanje životinja s javnih površina	DA	NE	SDG 2 SDG 3 SDG 9 SDG 15		
6	SC 2.Obrazovani i zaposleni ljudi	1. PISA - Program međunarodne procjene znanja i vještina učenika 2.Obuhvat djece od 4 godine do početka obaveznog obrazovanja (predškolski odgoj)	N/P	N/P	PC 6. Unaprjeđenje kvalitete i dostupnosti odgoja i obrazovanja	OI.02.2.60 Broj dječjih vrtića i drugih pravnih osoba koje ostvaruju programe predškolskog odgoja	131	173	430.536.403,17 eura	A120903 Nabava drugih obrazovnih materijala; A120904 Donacije privatnim i vjerskim srednjim školama; A120905 Tehnička kultura; A120907 Vjerski i privatni vrtići i druge pomoći; A120909 Donacije i pomoći privatnim i vjerskim osnovnim školama; A120913 Sufinanciranje međumjesnog javnog prijevoza učenika; A120914 Nabava udžbenika; A120919 Građanski odgoj; A120922 Mjere unapređenja i inkluzivne potpore djeci i učenicima s teškoćama u razvoju i rad s darovitim uč.; A120923 Sufinanciranje pripreme i provedbe projekata prijavljenih na natječaje EU fondova; T120905 Školska shema, voće, povrće i mliječni proizvodi; T120907 Korak u dječji vrtić - za dobrobit i razvoj potencijala – Kućica; T120908 Stručni odgoj i obrazovanje do usklađenosti i aktivacije života – Sovica; T120912 Proširenje kapaciteta u predškolskom odgoju i obrazovanju; K121202 Objekti predškolskih ustanova; K121203 Školski objekti; T132401	DA	DA	SDG 4		
						OI.02.2.58. Rashodi za odgojno-obrazovni	307,81 eura	496,55 eura							

						sustav JLP(R)S, po stanovniku				Sufinanciranje projekata prijavljenih na natječaje EU fondova ili partnerstvo za EU fondove; T132608 "Kindle Equality"; K210901 Opremanje ustanova predškolskog odgoja; T210902 Stručni odgoj i obrazovanje do usklađenosti i aktivacije života — Sovica; T210903 Korak u dječji vrtić za dobrobit djeteta i razvoj potencijala — Kućica; A310901 Redovna djelatnost proračunskih korisnika; A310902 Produženi boravak			
7	SC 5. Zdrav, aktivan i kvalitetan život	1. Očekivani broj godina zdravog života 2. Osobe u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti	N/P	N/P	PC 7. Unaprjeđenje kvalitete i dostupnosti zdravstvenih i socijalnih usluga te poticanje na zdrav i aktivan način života	OI.02.3.70 Broj domova za starije osobe OI.02.5.18 Broj bolničkih kreveta na 1000 stanovnika OI.02.05.49 Broj vrhunskih i vrsnih sportaša	11 (u nadležnosti Grada) 7,85 (2021.) 368 (vrhunskih i sportaša) 813 (vrsnih sportaša)	13 (u nadležnosti Grada) 8,05 (procjena) 1000 (vrhunskih sportaša) 900 (vrsnih sportaša)	643.744.701,27 eura	A121001 Deratizacija, dezinfekcija i dezinsekcija; A121002 Mrtvozorenje, obdukcija, ukop umrlih i ostalo; A121003 SZO Zdravi grad; A121004 Gradsko Društvo Crvenog križa Zagreb; A121005 Informativni centar za prevenciju — PU Zagrebačka; A121006 Nepredviđeni rashodi povezani sa zdravstvom; A121007 Prijevoz dobrovoljnih davatelja krvi; A121008 Zaštita zdravlja; A121010 Razvoj djelatnosti zdravstvene zaštite; A121012 Provođenje mjera zdravstvene ekologije; A121013 Prevencija i rano otkrivanje zloćudnih tumora kože "Djeluj sada"; A121015 Program promicanja dojenja; A121017 Podmirenje dugovanja zdravstvenih ustanova; T121003 Interdisciplinarni model podrške za djecu s poremećajem iz spektra autizma; T121004 EU projekt Svi za pamćenje "SPAM"; K121204 Zdravstveni objekti; A121601 Medicinska rehabilitacija HRVI-a Domovinskog rata i članova njihovih obitelji; A121608 Partnerstvo za EU fondove; A211001 Redovna djelatnost proračunskih korisnika; K211001 Kapitalna ulaganja u zdravstvene ustanove - decentralizirane funkcije; A211102 Palijativna skrb; A211104 Centar za zdravlje mladih; A211105 Program promicanja dojenja; A211106 Programi promicanja zdravlja, prevencije i rano otkrivanje bolesti; A211107 Služba za mentalno zdravlje i prevenciju ovisnosti; A211108 Promicanje mentalnog zdravlja — Pogled u sebe; A211110 Savjetovalište za prehranu Grada Zagreba; A211111 Projekt resocijalizacije ovisnika; A211113 Medicinski simulacijski centar Grada; A211114 Centar kompetencije za translacijsku medicinu Srebrnjak; A211115 Integrirani pristup skrbi za starije osobe u kući; A211116 Bolnica u kući i fizikalna terapija i rehabilitacija osoba s invaliditetom; A211117 Hitna dentalna medicina; A211118 Provođenje mjera zdravstvene ekologije; A211119 Prevencija karijesa djece u vrtićima i osnovnim školama; A211120 Rano otkrivanje karcinoma pluća i kronične opstruktivne plućne bolesti; A211121 Projekt Centar za mentalno zdravlje u zajednici; A211122 Ulaganje u rani razvoj djece kroz intersektorsku suradnju u Gradu Zagrebu; A211123 Centar (dispanzer) za ranu intervenciju; A211124 Rano otkrivanje kardiovaskularnih bolesti; A211125 Preventivni pregledi sportaša; A211126 Organiziranje posebnih dežurstava u Gradu Zagrebu; A211127 Centar za koordinaciju palijativne skrbi i posudionica pomagala; A211129 Program rehabilitacije za djecu s teškoćama slušanja i govora; A211132 Dnevna bolnica za poremećaje prehrane; A211133 Pilot program za kompleksne pacijente; A211134 Dijabetološko savjetovalište; K211101 Znanstveni centar izvrsnosti personalizirana briga o zdravlju; T211101 Crosscare - Interreg SLO – HRV; T211102 EU projekt Svi za pamćenje "SPAM"; T211103 Projekt 'Pokretni geronto-stomatološki specijalistički timovi'; T211104 Specijalističko usavršavanje doktora; T121006 Projekti temeljem natječaja EU; K121207 Objekti socijalne skrbi; A121604 Podizanje kvalitete života djece hrvatskih branitelja; A121606 Savjetovalište za hrvatske branitelje; A121607 Prijevoz članova obitelji smrtno stradalih, zatočenih i nestalih hrvatskih branitelja; A121610 Sistematski pregledi hrvatskih branitelja i HRVI-a Domovinskog rata; A121611 Posmrtna skrb za hrvatske branitelje; A121612 Pomoć hrvatskim braniteljima; K121601 Rekonstrukcija Doma za hrvatske branitelje samce; A122101 Dodatak uz mirovinu, donatori i druge pomoći; A122102 Programi socijalnog i humanitarnog značenja; A122103 Prevencija neprihvatljivog ponašanja djece i mladeži	DA	DA	SDG 3 SDG 6 SDG 16
8	SC 1. Konkurentno i inovativno gospodarstvo	Udio ukupnih izdataka za istraživanje i razvoj (GERD) u BDP-u	N/P	N/P	PC 8. Osnježivanje kulture i kreativnog stvaralaštva	OI.02.8.48. Rashodi za kulturu JLP(R)S po stanovniku	101,52 eura	131,21 eura	108.845.159,46 eura	K121201 Ustanove kulture; A132401 Knjižnična djelatnost; A132402 Izdavaštvo; A132403 Muzejska djelatnost; A132404 Hrvatsko narodno kazalište; A132405 Kazališna djelatnost; A132406 Glazbena djelatnost; A132407 Likovna djelatnost; A132408 Histrijski dom; A132409 Centri za kulturu; A132410 Filmska djelatnost; A132411 Centar za promicanje tolerancije i očuvanje sjećanja na holokaust; A132412 Kulturno-umjetnički amaterizam; A132413 Inovativne umjetničke i kulturne prakse; A132414 Organizacija gradskih manifestacija; A132415 Međunarodna, međužupanijska i međugradska suradnja; A132416 Pučko otvoreno učilište; A132417 Galerija Klovićevi dvori; A132418 Kultura i umjetnost u zajednici; A132419 Donirane zbirke; T132403 Plan razvoja kulture; T132404 Modeli upravljanja i korištenja kulturne infrastrukture; A132711 Kultura i umjetnost u zajednici; A212401 Redovna djelatnost proračunskih korisnika; A212402 Programska djelatnost javnih ustanova; A212403 Međunarodne, međužupanijske i gradske manifestacije; A212404 Članske iskaznice Knjižnice grada Zagreba djeci i učenicima Grada Zagreba; K212401 Održavanje i opremanje ustanova u kulturi; K212402 Novi Hrvatski prirodoslovni muzej; K122401 Novosagrađeni objekti; A132701 Knjižnična djelatnost i književni program; A132702 Nakladnička djelatnost; A132703 Muzejska djelatnost; A132704 Dramska (kazališna) i plesna umjetnost; A132705 Glazbena umjetnost; A132706 Vizualna (likovna) umjetnost; A132707 Audiovizualna (filmska) djelatnost; A132708 Kulturno-umjetnički amaterizam; A132709 Interdisciplinarne i nove umjetničke i kulturne prakse	DA	DA	SDG 4 SDG 8 SDG 9 SDG 12
9	SC 3. Učinkovito i djelotvorno pravosuđe, javna uprava i upravljanje državnom imovinom	Indeks globalne konkurentnosti (GCI) Stup 1. "Institucije"	N/P	N/P	PC 9. Razvoj učinkovitog i participativnog sustava upravljanja Gradom	OI.02.13.30 Broj udruga civilnog društva na 10.000 stanovnika	156,01	od 179,39 do 187,18	111.949.051,83 eura	A111805 Informatizacija Gradske skupštine Grada Zagreba; T112001 e-Zagreb; T112002 e-Zagreb — Zagreb kao usluga; A110104 Državne potpore za subvencioniranje radijskih i televizijskih sadržaja; A110106 Potpore male vrijednosti za subvencioniranje sadržaja u elektroničkim publikacijama; T110108 Projekti temeljem natječaja EU; A111803 Nagrada Grada Zagreba i druga javna priznanja; A111804 Pokroviteljstva Gradske skupštine; A111806 Povjerenstvo za ravnopravnost spolova; A121603 Udruge II. svjetskog rata i Domovinskog rata; A121801 Ostale aktivnosti vezane za međugradsku i međunarodnu suradnju; A122601 Europski dom; A122602 Udruge koje djeluju na području gradske, međugradske i međunarodne suradnje; A122606 Ostale međugradske i međunarodne aktivnosti; A122610 Provedba programa međugradske i međunarodne suradnje; A132601 Organizacije civilnog društva koje djeluju na području promicanja ljudskih prava i ravnopravnosti SP; A132603 Pravna klinika; A132604 Provedba Akcijskog plana Grada Zagreba — Europska povelja o ravnopravnosti žena i muškaraca; T132604 EUREKA; T132607 CONNECTION; T132609 C4EUF; T132610 UNITES; T132613 Plan razvoja civilnog društva; A132710 Međugradska i međunarodna suradnja i mobilnost; A212601 Osnovna djelatnost vijeća nacionalnih manjina; A212602	NE	DA	SDG 16

										Programska djelatnost vijeća nacionalnih manjina; A220806 Zaštita potrošača; T290802 Priprema i sufin. projekata prijavljenih na međunarodne natječeaje i druge aktivnosti; A330801 ZAGREBFORUM; T112003 Razvoj sustava pametnog i uključivog strateškog planiranja i upravljanja Grada Zagreba; T121503 CAMELOT - Europe for Citizens; A230804 Udruge u području poljoprivrede A110101 Redovna djelatnost upravnih tijela; A110301, A110501, A110601, A110701, A110801, A110901, A111201, A111301, A111401, A111701, A112001, ; 112401 Redovna djelatnost upravnih tijela; A110502 Nabava opreme za upravna tijela; A110602 Matičarstvo i evidencije državljanstva; A110703 Radni sporovi; A111801 Stručna služba Gradske skupštine; A111802 Funkcioniranje Gradske skupštine; A111807 Lokalni izbori; A111808 Izbori za predsjednika RH; A111809 Izbori za Hrvatski sabor; A111810 Izbori za nacionalne manjine; A111811 Izbori za Europski parlament; A112002 Službenički sud; A112004 Poslovi povezani sa zastupanjem Grada; A113302 Nabava opreme za upravna tijela; A120701 Zajmovi; A210501 Osnovna djelatnost Gradske četvrti Donji grad; A210502 Osnovna djelatnost Gradske četvrti Gornji grad - Medveščak"; Projekt T122002 Digitalni Zagreb.			
10	SC 7. Sigurnost za stabilan razvoj	1. BDP po stanovniku prema paritetu kupovne moći, u % prosjeka EU-a 2. Pojava kriminala, nasilja ili vandalizma po postotku prijava	N/P	N/P	PC 10. Unaprjeđenje urbane sigurnosti Grada Zagreba	OI.02.10.33 Broj članova operativnih snaga civilne zaštite na 100 stanovnika	9,4	10,4	24.126.792,71 eura	A170501 Gorska služba spašavanja; A170502 Sanacija posljedica velikih nesreća i katastrofa; A170503 Sudjelovanje udruga u sustavu civilne zaštite; A170504 Razvoj civilne zaštite Grada Zagreba; A160501 Redovna djelatnost Vatrogasne zajednice Grada Zagreba; K170501 Izgradnja vatrogasne infrastrukture; A211901 Redovna djelatnost proračunskih korisnika; A211902 Opremanje Javne vatrogasne postrojbe; K181201 Sanacija klizišta	NE	DA	SDG 3 SDG 11
11	SC 8. Ekološka i energetska tranzicija za klimatsku neutralnost	1. Stopa recikliranja komunalnog otpada 2. Emisije stakleničkih plinova (bazna godina – 1990.) 3. Udio obnovljivih izvora energije u bruto ukupnoj potrošnji energije	N/P	N/P	PC 11. Unaprjeđenje sustava i upravljanja imovinom i cjelokupnim prostorom grada	OI.02.13.25 Broj završenih stanova	2 623 (2021.)	15 000	534.019.036,72 eura	A210401 Redovna djelatnost proračunskih korisnika; T220402 Prostorni program razvoja Zagrebačke regije; T220403 Integrirana prostorno urbanistička analiza; T220405 Integracija koncepta zelene infrastrukturne strategije u procese prostornog i strateškog planiranja; A300801 Izrada prostornih planova; A310401 Redovna djelatnost proračunskih korisnika; A320401 Plan razvoja Grada Zagreba do kraja 2027.; T320401 Tehnička pomoć zg razvoj iz OP Konkurentnost i kohezija 2014.-2020.; A320803 Strategija razvoja urbane aglomeracije Zagreb; A320805 Strategijske odluke, planovi i programi; T121701 Strateško planiranje i projektiranje; T220401 Projekt ProGleg; T220406 Analiza mogućnosti ublažavanja efekata urbanog toplinskog otoka u Zagrebu putem zelene infrastruk.; T290803 ProGleg; T290805 IURC; A112005 Poslovi vezani uz uknjižbu Grada; A120501 Održavanje poslovnih prostora; A121301 Održavanje stanova, poslovnih prostora i zemljišta; A121302 Ostale aktivnosti u vezi s upravljanjem i raspolaganjem imovinom; A121304 Izvršenje sudskih presuda i rješenja; A121305 Sopnica; A121306 Podbrežje; A121307 Legalizacija gradskih objekata; A121308 Naknada za oduzetu imovinu; K121301 Nabava stanova, poslovnih prostora i zemljišta; A130101 Održavanje objekata, uređaja, postrojenja i opreme gradske uprave; A130102 Režijski i ostali troškovi; A121401 Digitalni model katastra; A131401 Evidencija naselja, ulica i kućnih brojeva; A131402 Nova katastarska izmjera; T131401 Prostorne podloge; A300802 Informacijski sustav prostornog uređenja; A320801 Upravljanje podacima o prostoru A121201 Fond za obnovu Grada Zagreba, Krapinsko-zagorske županije i Zagrebačke županije; K121208 Obnova objekata oštećenih potresom; T130101 Sanacija objekata gradskih upravnih tijela oštećenih u potresu; T220408 Cjelovita obnova povijesne jezgre Grada Zagreba; K161202 Javne površine; A170801 Investicijski i razvojni projekti; K212403 Rekonstrukcija objekta napuštene Zemaljske uzorite pivnice; T320802 Razvojni projekti; K121206 Zaštita spomenika kulture; T240803 Provedba mjera zaštite kapele Sv. Jurja; A121201 Fond za obnovu Grada Zagreba, Krapinsko-zagorske županije i Zagrebačke županije; K121208 Obnova objekata oštećenih potresom; T130101 Sanacija objekata gradskih upravnih tijela oštećenih u potresu; T220408 Cjelovita obnova povijesne jezgre Grada Zagreba; K161202 Javne površine; A170801 Investicijski i razvojni projekti; K212403 Rekonstrukcija objekta napuštene Zemaljske uzorite pivnice; T320802 Razvojni projekti; K121206 Zaštita spomenika kulture; T240803 Provedba mjera zaštite kapele Sv. Jurja	DA	DA	SDG 3 SDG 11 SDG 13
12	SC 8. Ekološka i energetska tranzicija za klimatsku neutralnost	1. Stopa recikliranja komunalnog otpada 2. Emisije stakleničkih plinova (bazna godina – 1990.) 3. Udio obnovljivih izvora energije u bruto ukupnoj potrošnji energije	N/P	N/P	PC 12. Zaštita okoliša i prirode	OI.02.6.61 Površina održavanih biološki vrijednih staništa OI.02.6.62 Rashodi za zaštitu okoliša na području županije po stanovniku	1,4 ha 1,54 EUR	2 ha 3,11 EUR	211.862.966,01 eura	T171202 Privremeni oblici korištenja obale i okolnog područja rijeke Save; T320801 Privremeni oblici korištenja obale i okolnog područja rijeke Save; A141203 Uvođenje sustava video nadzora; A150801 Poslovi i aktivnosti zaštite okoliša; A150803 Poslovi i aktivnosti zaštite od buke; A150804 Poslovi i aktivnosti zaštite zraka; T150802 Udruge koje djeluju na području zaštite okoliša i okolišno održivog razvoja; K161206 Ostale aktivnosti povezane s gradnjom objekata i uređaja komunalne infrastrukture; A180801 Aktivnosti povezane sa zaštitom voda; T221102 EU projekt Modernizacija II; T220407 Pilot projekt Sljeme Sesvete Carbon Free; A221102 Redovna djelatnost Javne ustanove Maksimir	DA	NE	SDG 3 SDG 11 SDG 13
13	SC 8. Ekološka i energetska tranzicija za klimatsku neutralnost	1. Stopa recikliranja komunalnog otpada 2. Emisije stakleničkih plinova (bazna godina – 1990.) 3. Udio obnovljivih izvora energije u bruto ukupnoj potrošnji energije	N/P	N/P	PC 13. Unaprjeđenje komunalne infrastrukture	OI.02.6.64 Sakupljena količina odvojenog komunalnog otpada u sklopu javne usluge OI.02.6.65 Ostvareni gubici u vodovodnoj mreži	(2021.) papir: 16.692 biootpad: 24.380 plastika: 12.986 metal: 452 staklo: 2.967 tekstil: 829 52% (2021.)	25.000 25.000 600 3.500 1.000 39%	424.377.009,40 eura	A131301 Centralni uređaj za pročišćavanje otpadnih voda Grada Zagreba; A180802 Priklučenje na komunalne vodne građevine; K180801 Pročišćavanje otpadnih voda; A220501 Javna odvodnja oborinskih voda; T150803 Resourceful Cities – URBREC; A160801 Odlagalište otpada Jakuševac – Prudinec; A160802 Aktivnosti i mjere u vezi s gospodarenjem otpadom; K160801 Centar za gospodarenje otpadom; T160804 Interventna mjera za smanjenje otpada u Gradu Zagrebu; K161211 Reciklažno dvorište u naselju Podsused; K171201 Podzemni spremnici za otpad; K121209 Tržnica Vrapče; A130501 Uređivanje prostora po nalogu komunalnog redarstva i inspekcije; T130502 Skladištenje i oporaba građevinskog otpada nakon potresa; A140501 Interventna sredstva za održavanje javnih površina; A141201 Komunalno uređenje prostora i uređenje prostora po nalogu komunalnog redarstva i inspekcije; A151201 Održavanje javnih prometnih površina na kojima nije dopušten promet motornih vozila; K161205 Groblja i krematorij; A171202 Uređenje Grada Izvan redovnih programa; A171204 Naknada o dodjeli grobnog mjesta na korištenje za ukop znamenite osobe; K181202 Komunalna infrastruktura za HRVI; A220502 Čišćenje javnih površina; A220503 Održavanje javnih površina; A220504 Održavanje nerazvrstanih cesta; A260802 Unapređenje zaštite zdravlja životinja;	DA	DA	SDG 3 SDG 6

14	SC 8. Ekološka i energetska tranzicija za klimatsku neutralnost	1. Stopa recikliranja komunalnog otpada 2. Emisije stakleničkih plinova (bazna godina – 1990.) 3. Udio obnovljivih izvora energije u bruto ukupnoj potrošnji energije	N/P	N/P	PC 14.Poticanje energetske tranzicije	OI.02.6.38 Potrošnja finalne energije	14.611 GWh	13.695 GWh	457.355.406,24 eura	A122113 Prijenos sredstava za ogrjev iz decentraliziranih funkcija; T122113 Smanjenje energetske siromaštva; A171203 Sufinanciranje obnove pročelja višestambenih zgrada; A120805 Regionalna energetska agencija sjeverozapadne Hrvatske; A120806 Zagrebački sunčani krovovi; T120805 Energetska obnova zgrada javne namjene; T120806 Metar do bolje klime; T120807 SOLIZAG; T120808 LIFE LOOP; A151202 Održavanje javne rasvjete i utrošak električne energije i plina; K161204 Javna rasvjeta; T220404 Razvoj platf. za primjenu rješenja za poveć. ener. učink. i smanjenja emisije CO2 u proc. ur. plan.; K120901 Održavanje i opremanje ustanova srednjeg školstva i učeničkih domova; K120902 Održavanje i opremanje osnovnih škola; K120905 Održavanje i opremanje ustanova predškolskog odgoja; A120802 Energetska bilanca, informacijski sustav i strateški dokumenti	DA	DA	SDG 3 SDG 6 SDG 7
						OI.02.6.40 Udio obnovljive energije u bruto finalnoj potrošnji energije po sektorima	5,70%	6,80%					
15	SC 10. Održiva mobilnost	Indeks globalne konkurentnosti (GCI), komponenta "Infrastruktura"	N/P	N/P	PC 15. Čist i održiv promet	OI.02.11.45 Broj javno dostupnih punionica za vozila na alternativni pogon	130	3.000	892.904.447,64 eura	A190801 Zagrebački električni tramvaj; T190801 Integrirani promet zagrebačkog područja; A191201 Semaforizacija; A191202 Prometno planiranje; A191203 Integrirani prijevoz putnika; A191204 Tehnička regulacija prometa; A191205 Centar za nadzor prometa; A191206 Inteligentni transportni sustavi; T191202 TRIBUTE – in TegRated and Innovative actions for sustainable mobility upgradE; A150501 Uređenje Grada izvan redovnih programa; K211201 Izvanredno održavanje cesta i cestovnih objekata; K211202 Gradnja nerazvrstanih cesta; K211203 Baza podataka cesta i cestovnih objekata; K211205 Rekonstrukcija Sarajevske ulice od Avenije Dubrovnik do Ranžirnog kolodvora; T290801 Postizanje održive mobilnosti; T191201 URBAN-E; K161210 Modernizacija Pothodnika; T220801 Unapređenje biciklističkog prometa i mobilnosti (ZGCU); T220804 GREENWAY Zagreb / DG02 – Savska ruta; T220805 Biciklistička magistrala – Zagreb Istok	DA	NE	SDG 3 SDG 11
						OI.02.11.77 Ukupna duljina javnih biciklističkih prometnica	270 km	300 km					
16	SC 8. Ekološka i energetska tranzicija za klimatsku neutralnost	1. Stopa recikliranja komunalnog otpada 2. Emisije stakleničkih plinova (bazna godina – 1990.) 3. Udio obnovljivih izvora energije u bruto ukupnoj potrošnji energije	N/P	N/P	PC 16 Jačanje otpornosti na rizike od klimatskih promjena	OI.02.10.34 Rashodi za civilnu zaštitu po stanovniku	19,71 EUR	26,54 EUR	138.143.735,78 eura	A120801 Primjena mjera ublažavanja i prilagodbe klimatskim promjenama ; A170505 Razvoj geografsko-informacijskog sustava za hitne situacije; A170508 Multisenzorsko zračno snimanje RH za potrebe procjene smanjenja rizika – potresni rizik Grada Zagreba; A210801 Pomoći za slučaj prirodnih nepogoda na području Grada Zagreba; A230803 Obrana od tuče	DA	NE	SDG 3 SDG 11
17	SC 11. Digitalna tranzicija društva i gospodarstva	DESI indeks gospodarske i društvene digitalizacije	N/P	N/P	PC 17. Razvoj napredne komunikacijske infrastrukture i digitalna transformacija Grada	OI.02.7.35 Broj novih e-usluga za građane	15	27	42.284.111,69 eura	A122001 Nabava i održavanje informatičke opreme; A122003 Usluge elektroničkih komunikacija; A122002 Ulaganja u računalne programe; A150805 Zagreb Smart City – Realizacija i koordinacija projekata pametnog grada; A310801 Poslovi statistike	DA	DA	SDG 3 SDG 11

PRILOG 2. Sažetak Izvješća o provedbi prethodnog vrednovanja Plana razvoja Grada Zagreba za razdoblje do kraja 2027.

Gradska skupština Grada Zagreba donijela je 11. veljače 2020. Zaključak o početku izrade Plana razvoja Grada Zagreba za razdoblje 2021. – 2027. (SGGZ 3/2020). Razvojna agencija Zagreb je Zaključkom zadužena za izradu PRGZ.

Odabrani vanjski vrednovatelj – tvrtka Krutak d.o.o. je prvo fazno izvješće, a koje se odnosilo na procjenu kompletnosti analize stanja i SWOT analize, izradila i dostavila u prosincu 2020. Na svojoj 1. sjednici održanoj 19. siječnja 2022., Odbor za vrednovanje jednoglasno je odobrio to izvješće. Drugo fazno izvješće, a koje je sadržavalo osvrt na strateški okvir, strateške projekte i indikativni financijski okvir dostavljeno je u prosincu 2022., a nakon izmjene popisa strateških projekata, revidirano drugo fazno izvješće dostavio je vanjski vrednovatelj u veljači 2023. Izvješće je jednoglasno odobreno na 2. sjednici Odbora održanoj 13. ožujka 2023.

U obje faze vrednovanja postupak se provodio sukladno Pravilniku o provedbi postupka vrednovanja (NN 66/2019) te su održana dva izlaganja Odboru za vrednovanje. Tijekom vrednovanja posebna je pozornost posvećena koherentnosti i relevantnosti akta te su u obzir uzeti osnovni i dodatni kriteriji vrednovanja.

Početkom svibnja 2023. na snagu je stupio Pravilnik o provedbi postupka vrednovanja akata strateškog planiranja od nacionalnog značaja i od značaja za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave NN 44/2023, u daljnjem tekstu: Pravilnik) pa je sukladno Pravilniku donesena Odluka o pokretanju postupka prethodnog vrednovanja Plana razvoja Grada Zagreba za razdoblje 2021. – 2027. od 25. svibnja 2023. (Klasa: 960-03 l2l -02/03, Ur. broj: 25 t -7 23 -03 / 07 -23-23), a 1. lipnja 2023. je utemeljen tim za prethodno vrednovanje PRGZ. Na temelju nacрта PRGZ, tim za vrednovanje je izradio Izvješće o provedbi vrednovanja PRGZ u skladu s Prilogom 1. navedenog Pravilnika – „Izvješće o provedbi akata strateškog planiranja“.

Akt strateškog planiranja sadržava sva relevantna poglavlja. Osnovna i SWOT analiza rezultat su radionica s velikim brojem dionika iz svih važnih područja, razvojni problemi i potrebe ispravno su definirani. Važno je napomenuti kako PRGZ odražava neke specifičnosti Grada Zagreba u odnosu na druge županije s obzirom na to da Grad Zagreb istovremeno ima status i grada i županije te je najveći, ujedno i glavni grad Republike Hrvatske. Valja naglasiti da cijeli njegov obuhvat ulazi u sastav urbane aglomeracije Zagreb koja jedina obuhvaća područje triju županija. Poseban osvrt na podatke koji pokazuju dominantan položaj unutar RH je u okviru poglavlja Osnovne analize, osobito u poglavlju Gospodarstvo (podatci o zaposlenima, broju tvrtki i dr.) i Upravljanje razvojem (financijski kapaciteti, regionalna i međunarodna suradnja, pod poglavlje o strateškim zonama i dr.). Strateški okvir Grada Zagreba zbog spomenutih specifičnosti u odnosu Grada Zagreba na druge županije mora definirati ciljeve i posebnosti. U definiranju ciljeva vodilo se računa i o načinu na koji se u gradu provode razvojne mjere i projekti definirani u prethodnim strateškim aktima. Mjere su se oblikovale kako su ih dionici predlagali u okviru svog područja rada.

Ciljevi su međusobno komplementarni s korektno definiranim pokazateljima za praćenje uspješnosti. Pohvaljuje se proces definiranja strateških projekata temeljen na širokom dijalogu i filtriranju liste na osnovu dosljedno formiranih kriterija s naglaskom na spremnost za realizaciju. Tim za vrednovanje zaključuje kako je i indikativni financijski okvir izrađen na odgovarajući način u svojoj strukturi i procjenama za razdoblje trajanja dokumenta.

Nakon provedenog postupka prethodnog vrednovanja, tim za vrednovanje zaključuje kako je PRGZ izrađen u konzultaciji sa širokim krugom dionika (navedeni u poglavlju „Prilozi“) stoga ocjenjuje proces izrazito participativnim i partnerskim. PRGZ je usklađen s aktima strateškog planiranja više razine, osobito NRS 2030. Usklađenost s drugim aktima opisana je u PRGZ u opisu prioriteta javnih politika te opisa posebnih ciljeva.

U nastavku slijedi tablični prikaz preporuka.

PREPORUKA	OBRAZLOŽENJE	ODGOVORNO TIJELO	VREMENSKI OKVIR
Postaviti racionalan vremenski okvir izrade strateškog dokumenta	Produljivanje postupka izrade može dovesti do brojnih izazova, npr. potrebe ažuriranja zastarjelih podataka, praćenja zakonodavnih izmjena i prilagodbu na njih i drugo	RAZ	srednjoročno
U identificiranju ključnih razvojnih problema koristiti recentne statističke i ostale podatke iz relevantnih izvora i voditi računa o izvanrednim okolnostima (potres, COVID-19)	Pridonošenje kvaliteti podloge za izradu strateškog okvira, odnosno definiciji prioriteta javne politike i posebnih ciljeva i pripadajućih pokazatelja uspješnosti	RAZ	srednjoročno
U izradi strateškog okvira, preporuka je da se vodi računa da su javne politike, posebni ciljevi i mjere usklađeni s hijerarhijskim nadređenim strateškim dokumentima	Pridonosi boljoj usklađenosti strateškog okvira s hijerarhijskim nadređenim strateškim dokumentima	RAZ	srednjoročno
Primjereno odabrati pokazatelje uspješnosti i rasporediti ih prema područjima definiranim u posebnim ciljevima	Pridonosi boljoj usklađenosti, i boljoj integraciji PRGZ i Provedbenog programa, odnosno strateškog i proračunskog planiranja na gradskom nivou	RAZ	srednjoročno
Ciljevi planiranja trebaju se temeljiti na budućim scenarijima	Potrebno je uzeti u obzir utjecaj klimatskih promjena – prvenstveno kod ulaganja u pripremu infrastrukture za klimatske promjene	RAZ	dugoročno
Prezentirati stratešku važnost PRGZ	Jačanje svijesti dionika o važnosti razumijevanja značaja PRGZ pridonijet će učinkovitijoj provedbi strateških projekata i mjera	RAZ, GZ	srednjoročno
Provoditi edukacije	Jačanje kapaciteta dionika pridonijet će učinkovitijoj provedbi posebnih ciljeva, strateških projekata i mjera PRGZ	RAZ	srednjoročno

Tim za vrednovanje zaključuje kako su najvažnije naučene lekcije tijekom izrade PRGZ – važnost kvalitetne komunikacije i koordinacije u pripremi i izradi. Kvalitetno raspoređena razina odgovornosti

i zadaća dovela je do jasnih i konkretnih uputa u svim fazama izrade PRGZ. Ove naučene lekcije primjenjivat će se tijekom provedbe PRGZ-a te pripreme i provedbe razvojnih politika.

PRILOG 3. Sažetak rezultata strateške procjene utjecaja na okoliš Plana razvoja

Strateškom studijom utjecaja na okoliš za Plan razvoja Grada Zagreba za razdoblje do kraja 2027. godine (u daljnjem tekstu: Plan razvoja) koju je izradio ovlaštenik EKO INVEST d.o.o. iz Zagreba, zaključeno je da će provedba Plana razvoja doprinijeti poboljšanju stanja okoliša, tj. da je provođenje mjera i aktivnosti koje su predviđene u Planu razvoja, uz pridržavanje predloženih mjera zaštite okoliša, najprihvatljivija razumna alternativa planiranja razvoja grada Zagreba.

Strateškom studijom predložene su mjere za sprječavanje, smanjenje i ublažavanje potencijalnih negativnih utjecaja (mjere zaštite okoliša) koje su uočene provedbom Plana razvoja na sastavnice okoliša i usklađenost s globalnim i državnim politikama i sektorskim strategijama. Predložena su dva seta mjera, jedan za direktnu ugradnju u Plan razvoja, a drugi je namijenjen nižim razinama provedbe plana kao kriteriji/ograničenja kojih se treba pridržavati u izradi PUO pojedinačnih projekata i koje treba poštivati prilikom raspisivanja natječaja.

Uz već uspostavljene sustave praćenja stanja okoliša u dijelovima čiji se rezultati smatraju bitnima za praćenje utjecaja Plana razvoja na ciljeve strateške studije, odnosno sastavnice i opterećenja okoliša, strateškom procjenom nisu utvrđene nove mjere praćenja stanja okoliša.

Mjere za sprječavanje, smanjenje i ublažavanje potencijalnih negativnih utjecaja provedbe Plana razvoja prema sastavnicama okoliša

Opće mjere

1. Radi provedbe mjere, osigurati raspoloživost obučene radne snage dodatnim specijalizacijama i kvalifikacijama za relevantne zahtjeve pametne specijalizacije. (Mjera 1.1.)
2. Naglasak staviti na rodnu ravnopravnost i osnaživanje žena i djevojaka. Uključiti aktivnosti kojima se osigurava jednaki pristup obrazovanju, zdravstvenoj skrbi i dostojanstvenom radu žena i djevojaka i njihovoj zastupljenosti u političkim i gospodarskim procesima donošenja odluka. Stoga je potrebno raditi na uklanjanju svih oblika diskriminacije žena i eliminirati sve oblike nasilja i eksploatacije u javnoj i privatnoj sferi. (Mjera 3. 4.)
3. Učiniti Zagreb pristupačnom destinacijom – izgradnja infrastrukture za invalide, slabovidne (Mjera 4.1)
4. Razmotriti razvoj Zagreba kao pametne destinacije koristeći se postojećom tehnološkom infrastrukturom (Mjera 4.1)
5. Radi poticanja zelene tranzicije i dekarbonizacije, potrebno je podržati zelenu javnu nabavu u javnom sektoru (Mjera 9.1)
6. Predvidjeti tehničko-tehnološko osuvremenjivanje toplinskih sustava u skladu sa Strategijom energetskog razvoja uključujući primjenu suvremenih IT rješenja za vođenje i održavanje toplinskih sustava (Mjera 14.4.)
7. Razmotriti uključivanje rekonstrukcije i/ili izgradnje drugog kolosijeka od grada Zagreba prema svim gradskim sredinama u gravitacijskom području Zagreba za svakodnevna putovanja (posao, škola, itd.). Razvojem željezničkog prometa također je potrebno planirati povećanje broja željezničkih kolosijeka na području grada Zagreba, ovisno o potrebama. (Mjera 15.4.)
8. Svi zahvati moraju biti utemeljeni na izrađenim prometnim studijama (Mjera 15.4.)
9. U planiranju i izvođenju bilo kakvih zahvata izgradnje primjenjivati mjere prilagodbe na klimatske promjene sukladno Tehničkim smjernicama za pripremu infrastrukture na klimatske promjene (Mjera 11.5, 13.3, 15.1 i 15.4).

Zrak

1. Planom obuhvatiti promet u mirovanju te odrediti prioritete u javnom prometu (Mjera 15.2)
2. U sklopu dogradnje i razvoja postojeće mreže provesti elektrifikaciju željezničkih pruga (Mjera 15.4)

Tlo i poljoprivredno zemljište

1. U održivom gospodarenju poljoprivrednim zemljištem poticati primjenu ekološki osjetljivih tehnologija koje vode brigu o učinkovitosti i zaštiti tla, smanjenju rizika u proizvodnji, društveno i financijski prihvatljivim modelima korištenja te vitalnosti zemljišta (Mjera 5.1)
2. Obuhvatiti navodnjavanje kao aktivnost održivog gospodarenja poljoprivrednim zemljištem i mjerom prilagodbe na klimatske promjene (Mjera 5.1)

Vode i vodna tijela

1. Ugraditi aktivnosti vezane za gospodarenje muljem s UPOV-a (Mjera 13.1)
2. Ugraditi aktivnosti rješavanja problema oborinske odvodnje (Mjera 13.2)

Ublažavanje klimatskih promjena

1. U provedbi svih mjera i aktivnosti ovog Plana osigurati primjenu DNSH načela (eng. "Do no significant harm"/„Ne nanosi značajnu štetu“) koje podrazumijeva da investicije koje se sufinanciraju nemaju značajan negativan utjecaj na ublažavanje klimatskih promjena, prilagođavanje klimatskim promjenama, održivu uporabu i zaštitu voda i morskih resursa, kružno gospodarstvo s prevencijom nastanka otpada i njegova recikliranje, kontrolu onečišćenja, odnosno znatno povećanje emisija onečišćujućih tvari u zraku, vodu ili zemlji te na zaštitu i obnovu biološke raznolikosti i ekosustava.
2. Mjerom sagledati i mogućnost povećanja udjela OIE u toplinarstvu (Mjera 14.2)
3. Zbog nedostatka preduvjeta za ispunjavanje nacionalnih ciljeva vezano za obnovljivi vodik, u sklopu cilja 14 predvidjeti izgradnju potrebne infrastrukture za proizvodnju, skladištenje i upotrebu obnovljivog vodika (Mjera 14.2, 15.2)

Prilagodba klimatskim promjenama

1. Obuhvatiti navodnjavanje kao aktivnost za održivo gospodarenja poljoprivrednim zemljištem i mjerom prilagodbe na klimatske promjene (Mjera 5.1)
2. S obzirom na utjecaj klimatskih promjena te na povećanje rizika života u urbanoj zagrebačkoj zoni, unutar mjere naglasiti aktivnosti koje se direktno tiču prilagodbe na klimatske promjene, npr. izrada novih analiza i procjena rizika dopunjenih s obzirom na klimatske promjene te mogućnosti prilagodbe na njih, pritom istražujući mogućnosti primjene zelene infrastrukture (Mjera 10.1).
3. Ispitati utjecaj klimatskih promjena na povećavanje rizika života u urbanoj zagrebačkoj zoni (pokretanje inicijativa, sudjelovanje u projektima, organiziranje konferencija) (Mjera 10.1)
4. Istražiti na koje će sve načine klimatske promjene utjecati na povećavanje rizika života u urbanoj zagrebačkoj zoni, posebice utjecaj pojave toplinskih otoka, povećanja intenziteta bujičnih poplava i porasta opasnosti od nastanka klizišta u podsljemenskoj zoni (Mjera 16.1)
5. Spriječiti posljedice urbanih poplava (Mjera 16.1)

6. Povećati zelenu infrastrukturu na kritičnim točkama i poticati implementaciju posebnih mjera u zgradarstvu radi povećavanja urbane otpornosti, npr. tehnologija zelenih krovova i zelenih pročelja (Mjera 16.1)
7. Spriječiti nastanak novih klizišta i sanirati postojeća (Mjera 16.1)
8. Uključiti edukacije i obuke radi razumijevanja i primjene mjera prilagodbe klimatskim promjenama u javnopravnim i poslovnim subjektima (Mjera 16.1)

Bioraznolikost

1. Sve aktivnosti uskladiti s važećim Planovima upravljanja zaštićenim područjima (Mjera 12.1)
2. U integraciji mjera prilagodbe dati prednost rješenjima koja su utemeljena na prirodi (Mjera 16.1)

Krajobraz

1. Izraditi krajobraznu analizu područja koju karakterizira mozaik usitnjenih parcela, kako bi se u mjere razvoja poljoprivrede integrirale smjernice za očuvanje krajobraznog identiteta navedenih područja (Mjera 5.2)

Šume i šumsko zemljište

1. Izraditi evaluaciju šumskih zajednica kako bi se izradila podloga za njihovo usmjereno i održivo korištenje u skladu sa zahtjevima zaštite prirode i kako bi se identificirala posebno vrijedna područja (Mjera 5.4)
2. Izraditi Konzervatorsko krajobraznu podlogu kao osnovu za program uređenja i korištenja šumskih područja (Mjera 5.4)
3. Identificirati prioritete za buduća ulaganja kojima bi se naglasila rekreacijsko-estetska funkcija šuma (Mjera 5.4)

Kulturna baština

1. Izraditi Strategiju i plan održivog turizma koja će postaviti okvir za nastavak i kvalitetu života u središtu grada, raznolikost urbanih funkcija i njihovu dostupnost stanovnicima, poticati ulaganja u kulturnu baštinu, omogućiti kvalitetnu obnovu povijesnih zgrada poštujući njihovu autentičnost te kao oblik turističke ponude poticati kulturni, odnosno baštinski turizam (Mjera 4.1)

Zdravlje ljudi

1. Predvidjeti ulaganja u mrežu praćenja seizmičkih aktivnosti (Mjera 10.3)
2. Mjeru proširiti poboljšanjem infrastrukture i prilagođavanjem infrastrukture potrebama putnika uzimajući u obzir osiguranje sigurnosti putnika (Mjera 15.2)

Otpad

1. Poticati uspostavu CGOZ sukladno Planu gospodarenja otpadom RH i Planu gospodarenja otpadom GZ (Mjera 13.2)
2. Razmotriti uključivanje sanacije i sprječavanja nastanka divljih odlagališta te unaprjeđenje upravnih postupaka vezano za gospodarenje otpadom u Plan razvoja kao aktivnosti (Mjera 13.2)

Mjere na projektnoj razini

Opće mjere

1. Poticati biogospodarstvo kao potencijal za prijelaz na kružno gospodarstvo, korištenje biomase u proizvodnji i preradi, inovacija i stvaranja novih tržišnih prilika. (Mjera 5.4)

Vode i vodna tijela

1. Izraditi pilot projekte oborinske odvodnje primjenom zelene infrastrukture i rješenja utemeljenih na prirodi (Mjera 13.2)

2. Na izradi rješenja revitalizacije vodotoka te rješenja obnove i izgradnje objekata za zaštitu od štetnog djelovanja voda osigurati suradnju multidisciplinarnih timova hidrologa, hidrotehničara te stručnjake zaštite okoliša i krajobrazni arhitekti

Ublažavanje klimatskih promjena

1. Prilikom energetske obnove zgrada poticati korištenje visokoučinkovitih alternativnih sustava u mjeri u kojoj je to tehnički, funkcionalno i gospodarski izvedivo te posebnu pažnju obratiti na osiguranje zdravih unutarnjih klimatskih uvjeta, zaštiti od požara i rizika povezanih s pojačanom seizmičkom aktivnosti (Mjera 11.5)

Prilagodba klimatskim promjenama

1. Na izradi rješenja revitalizacije vodotoka te rješenja obnove i izgradnje objekata za zaštitu od štetnog djelovanja voda osigurati suradnju multidisciplinarnih timova hidrologa, hidrotehničara te stručnjake zaštite okoliša i krajobrazni arhitekti (Mjera 16.1)

Bioraznolikost

1. Osigurati povezanost staništa, npr. koridora, linijskih poveznica uz prometne smjerove te ostavljati i osigurati područja sa zelenilom uz zahvate (Mjera 15.5, 15.4)

Šume i šumsko zemljište

1. Osigurati da proizvodnja drvne biomase ne nastaje krčenjem šuma i manje vrijednih šumskih površina te osigurati održivo porijeklo biomase (Mjera 5.4)

2. Podržati ulogu drvnih proizvoda kao dio kružnog gospodarstva (Mjera 5.4)

Krajobraz

1. Izraditi konzervatorsko-krajobrazne podloge za područje Medvednice (Mjera 12.1)

2. Izraditi detaljne krajobrazne studije za krajobrazno područje rijeke Save određeno u Krajobraznoj osnovi Grada Zagreba. (Mjera 12.1)

Kulturna baština

1. Prilikom raspisivanja natječaja uključiti konzervatorske zahtjeve i očuvati izvorne/povijesne graditeljske i oblikovne karakteristike zgrade, očuvati ili primijeniti izvorne materijale (žbuka,

profilacija, stolarija) s potrebnim ojačanjima (konstrukcijski kriteriji), obnoviti vanjštinu zgrade u izvornom obliku popravkom ili zamjenom (replika), obnoviti sve dekorativne arhitektonske i skulptorske elemente, neprihvatljiva je ugradnja graditeljskih elemenata i opreme koja nije u skladu s autentičnim obilježjima zgrade, nisu dopušteni zahvati kojima se bitno utječe na integritet povijesne graditeljske strukture i mijenja izvornost tipa konstrukcije. Za svaku pojedinačno zaštićenu zgradu i onu za koju to zatraži nadležni Zavod za zaštitu spomenika kulture i prirode potrebno je kao podlogu za projekt obnove izraditi konzervatorski elaborat (Mjera 11.5)

2. Izraditi konzervatorsku podlogu kulturno-povijesne cjeline grada Zagreba prema metodologiji povijesnog urbanog krajolika kao podlogu za izradu prostorno-planskih dokumenata, uključujući i Plan urbane obnove (Mjera 11.5)

3. Izraditi Integrirani plan urbane obnove povijesne jezgre Zagreba koji uključuje revitalizaciju ugroženih urbanih područja s aktivnostima iz područja rehabilitacije povijesnog područja, poboljšanja životnih uvjeta u stambenim četvrtima, preuređenja javnih prostora – trgova, parkova, i sl., modernizacije urbane infrastrukture – vodovodne mreže, plin, struja, prometna infrastruktura i dr. (Mjera 11.5)

4. Izraditi Plan upravljanja kulturno-povijesnom cjelinom grada Zagreba (Mjera 11.5)

5. Prije izrade planova i projekata obnove, treba izraditi konzervatorske elaborate/podloge prema metodologiji za povijesno-urbani krajolik (Mjera 11.5)

6. Za povijesne jezgre nekadašnjih seoskih naselja što su prepoznate kao kulturna baština, prije izrade programa i planova obnove i razvoja treba izraditi konzervatorske podloge prema metodologiji koju je propisalo Ministarstvo kulture i medija (Mjera 11.5)

7. Energetsku obnovu povijesnih zgrada potrebno je provoditi tako da se ne umanje njihova baštinska obilježja i da se poštuje izvornost i cjelovitost pročelja te ostalih bitnih svojstava zgrada. Prije projektne obnove izraditi konzervatorski elaborat (Mjera 14.1)

Zdravlje ljudi

1. Naglasiti potrebu uvođenja 5G mreža u urbana područja i uzduž glavnih kopnenih prometnih smjerova te informirati i educirati javnost o elektromagnetskim poljima (Mjera 1.2)

2. Prilikom obnove zgrada predvidjeti aktivnosti za poboljšanje zdravih unutarnjih klimatskih uvjeta (Mjera 11.5)

3. Mjeru proširiti aktivnostima za poboljšanje infrastrukture i prilagođavanje infrastrukture putničkim potrebama, uzimajući u obzir osiguranje sigurnosti putnika (Mjera 15.2)

4. U sklopu projektne dokumentacije za prometna rješenja izraditi proračune izloženosti stanovništva buci (Mjera 15.4.)

5. Uz povećanje udjela pješačkog i biciklističkog prometa, infrastrukturno razdijeliti biciklistički i pješački promet kako se ne bi ugrožavala sigurnost pješaka (Mjera 15.7)

6. Naglasiti potrebu uvođenja 5G mreža u urbanim područjima i uzduž glavnih kopnenih prometnih smjerova te važnost informiranje i educiranje javnosti o elektromagnetskim poljima (Mjera 1.2)

Gospodarenje otpadom

1. U odabiru lokacija za smještaj infrastrukture sustava gospodarenja otpadom, primijeniti mjere prilagodbe klimatskim promjenama (Mjera 13.2)

Tablica 1. Mjere ublažavanja potencijalnih negativnih utjecaja Plana razvoja na ekološku mrežu

Posebni cilj/ mjera / aktivnost	Mjere ublažavanja potencijalnih negativnih utjecaja Plana razvoja na ekološku mrežu
Svi elementi Plana	Sve elemente Plana planirati u potpunosti izvan područja rasprostranjenosti prioriternih ciljnih stanišnih tipova te tako da ne dođe do gubitka niti degradacije staništa pogodnih za prioritete ciljne vrste pojedinih područja ekološke mreže.
Posebni cilj 2. Jačanje rasta i konkurentnosti MSP i obrta	
Mjera 2.4. Unaprjeđenje poduzetničke infrastrukture i sustava planiranja te praćenja gospodarskih aktivnosti	U izradi gospodarskih smjernica za strateške dokumente, prostorne planove i strateške gradske projekte te za analize prostornih mogućnosti grada za poticanje gospodarskog razvoja, u obzir uzimati ranjivost prostora s aspekta biološke raznolikosti te moguće utjecaje planiranih aktivnosti na područja ekološke mreže i poticati ugradnju mjera zaštite prirode.
Posebni cilj 4. Podrška održivom, otpornom i konkurentnom turizmu	
Mjera 4.1. Diverzifikacija i poboljšanje turističke ponude i poticanje razvoja selektivnih oblika turizma	U planiranju aktivnosti radi unaprjeđenja kvalitete turističke ponude, osigurati održavanje ili postizanje povoljnog stanja očuvnosti ciljnih vrsta i stanišnih tipova te cjelovitosti područja ekološke mreže tako da se odaberu lokacije i odrede održivi nosivi kapaciteti pojedinih lokacija koji neće dovesti do značajnog negativnog utjecaja (samostalnog ili kumulativnog) na cjelovitost i ciljeve očuvanja područja ekološke mreže. Zahvate radi širenja turističke ponude planirati izvan područja rasprostranjenosti ciljnih stanišnih tipova i staništa pogodnih za ciljne vrste područja ekološke mreže. Revitalizaciju brownfield područja unutar područja ekološke mreže planirati tako da se izbjegne zauzeće, fragmentacija ili degradacija ciljnih stanišnih tipova i stanišnih tipova pogodnih za ciljne vrste područja ekološke mreže, a sukladno podatcima o rasprostranjenosti ciljnih vrsta i stanišnih tipova područja ekološke mreže na području i u blizini planiranog zahvata.
Posebni cilj 5. Podrška održivom razvoju poljoprivredne proizvodnje i šumarstva	
Mjera 5.1. Održivo gospodarenje poljoprivrednim zemljištem	Unutar PPOVS HR2001298 Vejalnica i Krč nije dopuštena prenamjena poljoprivrednih površina koje su prioritetni ciljni stanišni tip 6210*Suhi kontinentalni travnjaci (Festuco-Brometalia) (*važni lokaliteti za kaćune) i pogodna staništa za ciljne vrste kiseličin vatreni plavac (Lycaena dispar), danja medonjica (Euplagia quadripunctaria*) i jadranska kozonoška (Himantoglossum adriaticum). Unutar POVS HR2000583 Medvednica izbjegavati prenamjenu poljoprivrednih površina jer su ciljni stanišni tipovi i pogodna staništa za ciljne vrste. U planiranju aktivnosti radi održivog gospodarenja poljoprivrednim zemljištem, travnjake velike prirodne vrijednosti (pašnjake i košnice koji su uključeni u ekološku mrežu kao ciljni stanišni tipovi te i/ili su pogodna

	staništa za ciljne vrste) zadržati u izvornom obliku i održavati u prvom redu napasivanjem ili prilagođenim načinima košnje. U obnavljanju travnjaka, treba ih obnavljati vrstama koje su karakteristične za pojedini stanišni tip, sukladno Priručniku za određivanje kopnenih staništa u Hrvatskoj prema Direktivi o staništima EU (Topić J. i Vukelić J. , 2009.) uz konzultacije s nadležnom Javnom ustanovom za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima. U gospodarenju poljoprivrednim zemljištem očuvati vrijedna prirodna staništa i poljoprivredne površine te provoditi mjere kojima se sprječava unos i širenje invazivnih stranih biljnih i životinjskih vrsta. U planiranju sustava navodnjavanja prikupiti podatke (po potrebi provesti istraživanje) o rasprostranjenosti ciljnih vrsta i stanišnih tipova područja ekološke mreže na području i u blizini zahvata te u skladu s podatcima planirati lokacije izvan područja rasprostranjenosti ciljnih stanišnih tipova i staništa pogodnih za ciljne vrste. Radove izvoditi izvan reproduktivnog razdoblja ciljnih vrsta faune. Pri planiranju sustava navodnjavanja izraditi stručne podloge koje će procijeniti kumulativni utjecaj svih planiranih sustava navodnjavanja u područjima ekološke mreže koji planiraju zahvat vode iz istog prirodnog površinskog izvora (vodotoka, jezera), odnosno procijeniti značaj utjecaja na režim podzemnih i površinskih voda kako ne bi došlo do kumulativnog narušavanja ekološki prihvatljivog protoka (vodotoci), odnosno razine vode u jezerima. Stručne podloge prioritetno treba napraviti za područje slivova gdje se procjenjuje loše količinsko stanje podzemnih vodnih tijela i/ili postoji značajno opterećenje u pogledu zahvaćanja i preusmjerenja vode. Zahvat vode tijekom razvoja sustava navodnjavanja izvesti tako da se ne naruši ekološki prihvatljiv protok nizvodno od zahvata potreban za očuvanje ciljnih stanišnih tipova i staništa pogodnih za ciljne vrste područja ekološke mreže nizvodno od zahvata. Planira li se akumulacija za korištenje vode za navodnjavanje, akumulaciju planirati tako da se ne prekine kontinuitet vodotoka te se onemoguće longitudinalne migracije, prvenstveno riba. U slučaju da do toga dođe, planirati riblje staze. Maksimalno izbjegavati staništa koja su od izuzetne važnosti za ciljeve očuvanja. Očuvati ekološki prihvatljiv protok nizvodno od akumulacije.
Mjera 5.2. Jačanje sustava poljoprivrednih gospodarstava	Prilikom planiranja aktivnosti radi širenja dopunskih djelatnosti obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava unutar područja ekološke mreže uzeti u obzir potrebu očuvanja povoljnog stanja ciljnih vrsta i stanišnih tipova te cjelovitosti područja ekološke mreže, kako bi se odabrale lokacije i odredili održivi nosivi kapaciteti pojedinih lokacija koji neće dovesti do značajnog negativnog utjecaja (samostalnog ili kumulativnog) na cjelovitost i ciljeve očuvanja područja ekološke mreže. Uređenje objekata smještenih ili planiranih unutar područja ekološke mreže planirati tako da se izbjegne zauzeće, fragmentacija ili degradacija ciljnih stanišnih tipova te staništa pogodnih za ciljne vrste područja ekološke mreže. U planiranju aktivnosti radi jačanja i poticanja poljoprivredne proizvodnje te poticanja primjene smjernica EU strategije „od polja do stola“, travnjake velike prirodne vrijednosti (pašnjake i košanice koji su uključeni kao ciljni stanišni tipovi u ekološku mrežu i/ili koji predstavljaju pogodna staništa za

	ciljne vrste) zadržati u izvornom obliku te održavati u prvom redu napasivanjem ili kroz prilagođeni način košnje. Pri obnavljanju travnjaka, obnavljati vrstama koje su karakteristične za pojedini stanišni tip, sukladno Priručniku za određivanje kopnenih staništa u Hrvatskoj prema Direktivi o staništima EU (Topić J. i Vukelić J. , 2009.) uz konzultacije s nadležnom Javnom ustanovom za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima.
Mjera 5.4. Održivo gospodarenje šumama, lovištima i zaštita divljači	Ulaganja u razvoj šumskih područja i poboljšanje održivosti šuma planirati tako da se izbjegne zauzeće, fragmentacija ili degradacija ciljnih stanišnih tipova te staništa pogodnih za ciljne vrste područja ekološke mreže, sukladno podacima o rasprostranjenosti ciljnih vrsta i stanišnih tipova područja ekološke mreže na području i u blizini planiranog zahvata. Izmještanje postojećih i/ili izgradnju novih lovnogospodarskih i lovnotehničkih objekata planirati tako da se izbjegne zauzeće ili degradacija ciljnih stanišnih tipova i stanišnih tipova pogodnih za ciljne vrste područja ekološke mreže, a sukladno podacima o rasprostranjenosti ciljnih vrsta i stanišnih tipova područja ekološke mreže na području i u blizini planiranog zahvata.
Posebni cilj 6 – Unaprjeđenje kvalitete i dostupnosti odgoja i obrazovanja	
6.1. Unaprjeđenje predškolske, osnovnoškolske i srednjoškolske infrastrukture i programa	Izgradnju novih te proširenje, nadogradnju, dogradnju i rekonstrukciju postojećih objekata predškolske, osnovnoškolske i srednjoškolske infrastrukture i programa te sportske infrastrukture vezane uz odgojno-obrazovne objekte, planirati izvan područja rasprostranjenosti ciljnih stanišnih tipova i staništa pogodnih za ciljne vrste područja ekološke mreže.
Strateški projekt Vrtići za sve – izgradnja, dogradnja, rekonstrukcija i opremanje predškolskih ustanova	Unaprjeđenje infrastrukture za dodatnu edukaciju djece izvan odgojno-obrazovnih institucija izvan područja rasprostranjenosti ciljnih stanišnih tipova i staništa pogodnih za ciljne vrste područja ekološke mreže.
Posebni cilj 7 - Unaprjeđenje kvalitete i dostupnosti zdravstvenih i socijalnih usluga te poticanje na zdrav i aktivan način života	
7.3 Unaprjeđenje sportske infrastrukture i jačanje sportske kulture	Pri uređenju novih sadržaja sportsko-rekreacijske namjene unutar područja ekološke mreže, izgradnju planirati tako da se izbjegne zauzeće, fragmentacija ili degradacija ciljnih stanišnih tipova te staništa pogodnih za ciljne vrste područja ekološke mreže, sukladno podacima o rasprostranjenosti ciljnih vrsta i stanišnih tipova područja ekološke mreže na području i u blizini planiranog zahvata.. Prilikom planiranja sportsko-rekreacijskih aktivnosti unutar područja ekološke mreže uzeti u obzir potrebu očuvanja povoljnog stanja ciljnih vrsta i stanišnih tipova te cjelovitosti područja ekološke mreže kako bi se odabrale lokacije i odredili održivi nosivi kapaciteti pojedinih lokacija koji neće dovesti do značajnog negativnog utjecaja (samostalnog ili kumulativnog) na cjelovitost i ciljeve očuvanja područja ekološke mreže.
Poseban cilj 10 – Unaprjeđenje urbane sigurnosti Grada Zagreba	

10.3. Umanjenje rizika od klizanja tla	Pri sanaciji klizišta izbjegavati organizaciju gradilišta i pristupne putove (koliko dopuštaju prilike na terenu) na području rasprostranjenosti ciljnih stanišnih tipova te pogodnih staništa ciljnih vrsta ekološke mreže.
Posebni cilj 11 – Unaprjeđenje sustava upravljanja imovinom i cjelokupnim prostorom Grada	
11.2. Unaprjeđenje sustava zelene infrastrukture Grada i primjene rješenja temeljenih na prirodi	U ranim fazama planiranja i razvoja projekata, odnosno prilikom pripreme projektne dokumentacije radi prilagodbe klimatskim promjenama provesti analizu isplativosti planiranih zahvata, uzimajući u obzir negativne utjecaje na ciljeve očuvanja i cjelovitost ekološke mreže. Pri odabiru rješenja za prilagodbu klimatskim promjenama, prednost davati rješenjima utemeljenim na prirodi (engl. Nature-based Solutions – NBS). Pri planiranju aktivnosti radi prilagodbe klimatskim promjenama osigurati održavanje ili postizanje povoljnog stanja očuvanosti ciljnih vrsta i stanišnih tipova te cjelovitosti područja ekološke mreže tako da se odaberu lokacije i rješenja koja neće dovesti do značajnog negativnog utjecaja (samostalnog ili kumulativnog) na cjelovitost i ciljeve očuvanja područja ekološke mreže. Za projekte koji su planirani unutar ili u neposrednoj blizini područja ekološke mreže treba • koristiti prirodne retencije i vodotoke u zaštiti od štetnog djelovanja voda kao prostora za zadržavanje poplavnih voda odnosno njihove odvodnje • izbjegavati utvrđivanje obala te kanaliziranja i regulacije vodotoka ukoliko to nije neophodno za zaštitu života ljudi i naselja • očuvati povoljne građe i strukture obale priobalnih područja i riječnih ušća • održavati povoljnu dinamiku i vodni režim, uključujući i razinu podzemne vode, za očuvanje raznolikosti vodenih i močvarnih staništa • očuvati povezanost vodnoga toka te planiranje pregrada tako da se omogući migracija vrsta U sklopu edukativno-promidžbenih aktivnosti u svim sektorima, istaknuti važnost usluga koje očuvani ekosustavi u području ekološke mreže pružaju te potrebu i mogućnosti za korištenje rješenja temeljena na prirodi (eng. Nature-based Solution – NbS), npr. • implementacije zelene, odnosno plavo-zelene infrastrukture (eng. Green Infrastructure – GI, Blue-Green infrastructure – BGI); • umanjeње mogućih katastrofalnih događaja temeljem usluga postojećih ekosustava (eng. Ecosystem-based Disaster Risk Reduction – Eco-DRR) • prilagodbe klimatskim promjenama temeljem usluga postojećih ekosustava (eng. Ecosystem-based Climate Change Adaptation – EbA). U pripremi algoritama i/ili izrade smjernica postupanja za različite scenarije u sektoru upravljanja rizicima, treba uvažavati ranjivost prostora s aspekta biološke raznolikosti te uzimati u obzir usluge koje prirodni i doprirodni

	ekosustavi pružaju, pri čemu se sugerira uključivanje relevantnih stručnjaka u području zaštite prirode i/ili tijelo državne uprave nadležno za poslove zaštite okoliša i prirode.
11.5. Revitalizacija i obnova izgrađenih prostora Grada	Infrastrukturno opremanje naselja planirati izvan područja rasprostranjenosti ciljnih stanišnih tipova i staništa pogodnih za ciljne vrste područja ekološke mreže. Revitalizaciju brownfield područja unutar područja ekološke mreže planirati tako da se izbjegne zauzeće, fragmentacija ili degradacija ciljnih stanišnih tipova i stanišnih tipova pogodnih za ciljne vrste područja ekološke mreže, a sukladno podacima o rasprostranjenosti ciljnih vrsta i stanišnih tipova područja ekološke mreže na području i u blizini planiranog zahvata. Pri planiranju aktivnosti radi diversifikacije obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava u smjeru pružanja usluge rekreacije, turizma i izravne prodaje poljoprivrednih proizvoda, ukoliko planiranih unutar područja ekološke mreže, osigurati održavanje ili postizanje povoljnog stanja očuvanosti ciljnih vrsta i stanišnih tipova te cjelovitosti područja ekološke mreže tako da se odaberu lokacije i odrede održivi nosivi kapaciteti pojedinih lokacija koji neće dovesti do značajnog negativnog utjecaja (samostalnog ili kumulativnog) na cjelovitost i ciljeve očuvanja područja ekološke mreže. Uređenje objekata smještenih ili planiranih unutar područja ekološke mreže planirati tako da se izbjegne zauzeće, fragmentacija ili degradacija ciljnih stanišnih tipova te staništa pogodnih za ciljne vrste područja ekološke mreže.
Posebni cilj 12 – Zaštita okoliša i prirode	
12.1. Zaštita i održivo upravljanje područjima Medvednice i Save	Pri obnovi zapuštenih objekata, komunalne i prometne infrastrukture te unaprjeđivanja infrastrukture za posjetitelje unutar POVS HR2000583 Medvednica, zahvate planirati tako da se izbjegne zauzeće, fragmentacija ili degradacija ciljnih stanišnih tipova te staništa pogodnih za ciljne vrste područja ekološke mreže, a sukladno podacima o rasprostranjenosti ciljnih vrsta i stanišnih tipova područja ekološke mreže na području i u blizini planiranog zahvata. Pri planiranju aktivnosti za zaštitu i održivo upravljanje područjem rijeke Save uzeti u obzir potrebu očuvanja povoljnog stanja ciljnih vrsta i stanišnih tipova te cjelovitosti područja ekološke mreže HR2001311 Sava nizvodno od Hrušćice i HR2001506 Sava uzvodno od Zagreba. Osigurati povoljne hidrološke uvjete i vodni režim za ciljne vrste i ciljne stanišne tipove područja ekološke mreže te spriječiti mogućnost fragmentacije staništa i sprječavanja uzvodno-nizvodnih migracija riba. Prilikom razvoja projekata za veće korištenje turističkog potencijala, prednost dati postojećim lokacijama i njihovom unaprjeđenju te korištenju postojeće prateće infrastrukture i postojećih prometnica, uz minimalne dodatne zahvate. Planirati pristaništa za razvoj sportskih i turističkih aktivnosti na rijeci Savi za tipove plovila za koja nisu potrebna strukturna rješenja uređenja korita.

	Infrastrukturni zahvati za potrebe razvoja riječnog turizma kojima je svrha osiguranje pristupa u plovnom smislu ne smiju uključivati strukturne promjene obala i korita rijeka većih razmjera, turističke brodice treba prilagoditi postojećim uvjetima plovnosti, a radove na održavanju plovnog puta treba svesti na nužne radove za održavanje sigurnosti plovidbe. Razvoj aktivnosti provoditi uz zadržavanje postojeće kategorije plovnosti. Prednost dati projektima čije aktivnosti su u skladu s načelima održivih oblika turizma (ekoturizam, zeleni turizam). Gradnja nove infrastrukture ne smije se planirati na lokacijama važnih riječnih staništa za ciljne vrste ptica i ciljne vrste riba – sprudovi, obalni plićaci, riječni otoci, riječni rukavci te strme riječne obale. Strukturna rješenja za održavanje plovnosti primjenjivati samo u slučaju osiguravanja sigurnosti plovidbe, a mogu uključivati lokalizirano (strogo prostorno određeno) iskapanje riječnog materijala uz njegovo obvezno odlaganje natrag u riječni sistem i tehničko održavanje hidrotehničkih građevina tako da njihov dizajn bude prihvatljiv za prirodu prema relevantnim smjernicama. Strukturne radove izvoditi izvan reproduktivnog razdoblja ciljnih vrsta faune obližnjih područja ekološke mreže. U provedbi svih strukturnih radova u zoni rijeke Save poštivati mjere sprječavanja širenja i naseljavanja stranih invazivnih vrsta (u skladu s relevantnim nacionalnim smjernicama, npr. HAOP i Umweltbundesamt, 2015., Stručne smjernice – upravljanje rijekama), ako je mehanizacija kojom se planiraju radovi na drugim dionicama ili vodotocima korištena na mjestima gdje su zabilježene invazivne vrste, potrebno je mehanizaciju i opremu detaljno očistiti od mulja i vegetacije, po mogućnosti isprati i ostaviti da se suši kroz barem četiri tjedna prije upotrebe na drugim dionicama ili vodotocima. Ako su na vodnom tijelu zabilježene strane i/ili invazivne strane vrste, redoslijed provedbe radova planirati od najuzvodnije točke vodnog tijela prema najnižvodnijoj točki vodnog tijela kako bi se spriječilo njihovo uzvodno širenje.
12.2. Zaštita i poboljšanje kvalitete sastavnica okoliša	U ranoj fazi planiranja projekata renaturalizacije gradskih potoka davati prioritet rješenjima temeljenim na prirodi (Nature-based Solutions), uz konzultiranje odgovarajućih stručnjaka iz područja biologije i zaštite prirode i/ili tijela državne uprave nadležnog za poslove zaštite okoliša i prirode. Javnu rasvjetu unutar područja ekološke mreže projektirati u minimalno potrebnim okvirima za funkcionalno korištenje zahvata. Primjenjivati samo ekološki prihvatljive svjetiljke koje zadovoljavaju potrebe za umjetnom rasvjetljenošću pojedine građevine, objekta ili površine, uz minimalno nepotrebno rasipanje svjetlosti na strane i prema nebu.
12.3. Učinkovit monitoring i upravljanje prirodnom baštinom,	Prilikom uređenja novih sadržaja unutar područja ekološke mreže izgradnje, planirati tako da se izbjegne zauzeće ciljnih stanišnih tipova i stanišnih tipova značajnih za ciljne vrste područja ekološke mreže.

georaznolikošću i bioraznolikošću	Ne izvoditi radove za vrijeme gniježđenja ciljnih vrsta ptica te uvažavati područja rasprostranjenosti gnijezdećih populacija. U planiranju aktivnosti unutar područja ekološke mreže, uzeti u obzir potrebu očuvanja povoljnog stanja ciljnih vrsta i stanišnih tipova te cjelovitosti područja ekološke mreže kako bi se odabrale lokacije i odredili održivi nosivi kapaciteti pojedinih lokacija koji neće dovesti do značajnog negativnog utjecaja (samostalnog ili kumulativnog) na cjelovitost i ciljeve očuvanja područja ekološke mreže.
Posebni cilj 13 – Unaprjeđenje komunalne infrastrukture	
13.1 Unaprjeđenje sustava vodoopskrbe i odvodnje	Rekonstrukciju i dogradnju sustava odvodnje i vodoopskrbe planirati tako da se izbjegne zauzeće, fragmentacija ili degradacija ciljnih stanišnih tipova te staništa pogodnih za ciljne vrste područja ekološke mreže, a sukladno podacima o rasprostranjenosti ciljnih vrsta i stanišnih tipova područja ekološke mreže na području i u blizini planiranog zahvata.
Strateški projekt Projekt Zagreb – Unaprjeđenje i proširenje sustava vodoopskrbe i odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda	
13.3. Pобољшanje komunalne opremljenosti gradskog područja	Proširenje groblja, ukoliko su smješteni unutar područja ekološke mreže, planirati tako da se izbjegne zauzeće ili degradacija ciljnih stanišnih tipova te staništa pogodnih za ciljne vrste područja ekološke mreže, a sukladno podacima o rasprostranjenosti ciljnih vrsta i stanišnih tipova područja ekološke mreže na području i u blizini planiranog zahvata. Stvaranje infrastrukturnih preduvjeta za obavljanje djelatnosti te smještaj nezbrinutih životinja planirati tako da se izbjegne zauzeće, fragmentacija ili degradacija ciljnih stanišnih tipova te staništa pogodnih za ciljne vrste područja ekološke mreže, a sukladno podacima o rasprostranjenosti ciljnih vrsta i stanišnih tipova područja ekološke mreže na području i u blizini planiranog zahvata.
Posebni cilj 14 – Poticanje energetske tranzicije	
14.2. Poticanje korištenja obnovljivih izvora energije i visokoučinkovitih kogeneracija	Izgradnju objekata za korištenje obnovljivih izvora energije i kogeneraciju planirati tako da se izbjegne zauzeće, fragmentacija ili degradacija ciljnih stanišnih tipova te staništa pogodnih za ciljne vrste područja ekološke mreže, a sukladno podacima o rasprostranjenosti ciljnih vrsta i stanišnih tipova područja ekološke mreže na području i u blizini planiranog zahvata. Pri utvrđivanju prikladnog tehničkog rješenja izvedbe elektroenergetskih objekata na projektnoj razini uključiti mjere zaštite ptica od elektrokcije i kolizije. Pri planiranju postrojenja za iskorištavanje biomase za proizvodnju energije zabranjuje se kao izvor biomase koristiti drvnu masu koja osigurava postizanje dovoljnog udjela suhe drvne mase, odnosno odumrlog/odumirućeg drva unutar područja ekološke mreže potrebnih za postizanje povoljnog stanja očuvnosti ciljnih vrsta i stanišnih tipova.
14.3. Povećanje energetske	Javnu rasvjetu unutar područja ekološke mreže projektirati unutar minimalno potrebnih okvira za funkcionalno korištenje zahvata.

učinkovitosti i modernizacija sustava javne rasvjete Grada Zagreba	Primjenjivati samo ekološki prihvatljive svjetiljke koje zadovoljavaju potrebe za umjetnom rasvjetljenošću pojedine građevine, objekta ili površine, uz minimalno nepotrebno rasipanje svjetlosti na strane i prema nebu.
Posebni cilj 15 – Čist i održiv promet	
15.1. Čist, održiv i unaprijeđen sustav javnog gradskog prijevoza	Izgradnju prometne infrastrukture planirati tako da se izbjegne zauzeće, fragmentacija ili degradacija ciljnih stanišnih tipova te staništa pogodnih za ciljne vrste područja ekološke mreže, a sukladno podacima o rasprostranjenosti ciljnih vrsta i stanišnih tipova područja ekološke mreže na području i u blizini planiranog zahvata.
15.2. Integrirani razvoj cestovnog prometa	Radove unutar ili u blizini područja očuvanja značajnih za ptice (POP) provoditi izvan razdoblja gniježđenja ciljnih vrsta ptica sukladno posebnom propisu kojim se određuju mjere očuvanja ciljnih vrsta ptica u područjima ekološke mreže. Izbjegavati korištenje rasvjete unutar područja ekološke mreže ako nije nužna za sigurnost prometa. Primjenjivati samo ekološki prihvatljive svjetiljke koje zadovoljavaju potrebe za umjetnom rasvjetljenošću pojedine građevine, objekta ili površine, uz minimalno nepotrebno rasipanje svjetlosti na strane i prema nebu. Predvidjeti tehničke mjere za omogućavanje povezanosti i smanjenje stradanja za male životinje na dijelovima trasa prometne infrastrukture koje prolaze kroz ili u blizini područja ekološke mreže prilagođene skupinama ciljnih vrsta, važnosti područja za pojedine vrste i specifičnim utjecajima na njih. Pri planiranju cestovne prometne infrastrukture razmotriti izgradnju neprozirnih ograda protiv buke uz prometnicu, na dijelu trase koja prolazi kroz ili u blizini područja ekološke mreže. U planiranju trasa prometne infrastrukture izbjegavati ciljni stanišni tip 8310 Špilje i jame zatvorene za javnost i važna skloništa za ciljne vrste šišmiša u zoni utjecaja zahvata (200 m od osi trase). Planirati cestu na području Stupničkog luga tako da se ostavi dovoljan koridor za projektiranje željeznice te da ne postoje značajno negativni utjecaji na ciljeve očuvanja ekološke mreže. Koridor trase pruge na ovom području ograničiti na 50 m.
15.4. Unaprijeđenje željezničkog prometa	Gradnju nove obilazne željezničke pruge za teretni promet s pripadajućom infrastrukturuom u dijelu u kojem prolazi uz POVS HR2000589 Stupnički lug, planirati tako da se izbjegne zauzeće ili oštećenja ciljnog stanišnog tipa 9160 subatlantske i srednjoeuropske hrastove i hrastovo-grabove šume (Carpinion betuli), mirišljavi samotar (Osmoderma eremita) i pogodnih staništa vrste hrastova strizibuba (Cerambyx cerdo). Planirati trasu željezničke pruge „Zaprešić – Horvati – Rugvica – Brckovljani“ tako da se izbjegne zauzeće, fragmentacija ili degradacija staništa pogodnih za ciljne vrste mala čigra (Sterna albifrons) i crvenokljuna čigra (Sterna hirundo) (otoci na šljunčari) te mala prutka

	(Actitis hypoleucos) (obale šljunčare), a sukladno podacima o rasprostranjenosti ciljnih vrsta i stanišnih tipova područja ekološke mreže HR1000002 Sava kod Hrušćice sa šljunčarom Rakitje na području i u blizini planiranog zahvata. U planiranju projekta uključiti sljedeće mjere: – na području Rakitja izmjestiti trasu željezničke pruge što je više moguće na rubno područje ekološke mreže HR1000002 Sava kod Hrušćice sa šljunčarom Rakitje radi ublažavanja utjecaja fragmentacije staništa - formirati nove sprudove na području šljunčare Rakitje koji će biti pogodni za gniježđenje ciljnih vrsta ptica - lokacije stupova vijadukta planirati tako da što manji broj stupova bude na području Rakitja - vrijeme provedbe zahvata treba biti u razdoblju izvan sezone razmnožavanja, podizanja mladih i gniježđenja. Također, razmotriti faznost gradnje na području Rakitja - pruga treba biti izgrađena tako da se mogućnost kolizije ptica svede na minimum podizanjem vijadukta iznad prostora koje koriste ciljne vrste te planiranjem zaštitnih ograda (zidova) ili izgradnjom tog dijela trase kao podzemne željeznice - slijediti smjernice za zaštitu od elektrokcije pri planiranju električnih vodova - primijeniti zatvoreni sustav odvodnje kako bi se izbjeglo ispuštanje štetnih tvari u okoliš
15.6. Unaprjeđenje pješačkog i biciklističkog prometa	Unaprjeđivanje i proširivanje biciklističke i pješačke infrastrukture planirati tako da se izbjegne zauzeće, fragmentacija ili degradacija ciljnih stanišnih tipova te staništa pogodnih za ciljne vrste područja ekološke mreže, a sukladno podacima o rasprostranjenosti ciljnih vrsta i stanišnih tipova područja ekološke mreže na području i u blizini planiranog zahvata.
Posebni cilj 16 – Jačanje otpornosti na rizike od klimatskih promjena	
Mjera 16.1. Prilagodba klimatskim promjenama	U ranim fazama planiranja i razvoja projekata, odnosno prilikom pripreme projektne dokumentacije radi prilagodbe na klimatske promjene provesti analizu isplativosti planiranih zahvata, uzimajući u obzir negativne utjecaje na ciljeve očuvanja i cjelovitost ekološke mreže. Pri odabiru rješenja za prilagodbu klimatskim promjenama prednost davati rješenjima utemeljenim na prirodi (engl. Nature-based Solutions – NBS). U planiranju aktivnost radi prilagodbe klimatskim promjenama osigurati održavanje ili postizanje povoljnog stanja očuvanosti ciljnih vrsta i stanišnih tipova te cjelovitosti područja ekološke mreže tako da se odaberu lokacije i rješenja koja neće dovesti do značajnog negativnog utjecaja (samostalnog ili kumulativnog) na cjelovitost i ciljeve očuvanja područja ekološke mreže. Za projekte koji su planirani unutar ili u neposrednoj blizini područja ekološke mreže treba koristiti rješenja: • korištenje prirodnih retencija i vodotoka u zaštiti od štetnog djelovanja voda kao prostora za zadržavanje poplavnih voda, odnosno za njihovu odvodnju

	• izbjegavanje utvrđivanja obala te kanaliziranja i regulacije vodotoka ako nije neophodno za zaštitu života ljudi i naselja • očuvanje povoljne građe i strukture obale, priobalnih područja i riječnih ušća • održavanje povoljne dinamike i vodnog režima, uključujući i razinu podzemne vode za očuvanje raznolikosti vodenih i močvarnih staništa • očuvanje povezanosti vodnoga toka te planiranje pregrada tako da se omogući migracija vrsta U sklopu edukativno-promidžbenih aktivnosti u svim sektorima, istaknuti važnost usluga koje očuvani ekosustavi u području ekološke mreže pružaju te potrebu i mogućnosti za korištenje rješenja temeljena na prirodi (eng. Nature-based Solution – NbS), npr.: • implementacije zelene, odnosno plavo-zelene infrastrukture (eng. Green Infrastructure – GI, Blue-Green infrastructure – BGI) • umanjenje mogućih katastrofalnih događaja na temelju usluga postojećih ekosustava (eng. Ecosystem-based Disaster Risk Reduction – Eco – DRR) • prilagodbe klimatskim promjenama temeljem usluga postojećih ekosustava (eng. Ecosystem-based Climate Change Adaptation – EbA). U pripremi algoritama i/ili izrade smjernica postupanja za različite scenarije u sektoru upravljanja rizicima, treba uvažavati ranjivost prostora s aspekta biološke raznolikosti te uzimati u obzir usluge koje prirodni i doprirodni ekosustavi pružaju, pri čemu se sugerira uključivanje relevantnih stručnjaka u području zaštite prirode i/ili tijelo državne uprave nadležno za poslove zaštite okoliša i prirode.
--	---